

CIEPIELÓW

dawniej i dziś

Stowarzyszenie Oświatowe Sycyna
Wyższa Szkoła Pedagogiczna ZNP w Warszawie

CIEPIELÓW

dawniej i dziś

CIEPIELÓW

dawniej i dziś

Pod redakcją
Henryka Bednarczyka i Heleny Kowalskiej-Kutery

STOWARZYSZENIE OŚWIATOWE SYCYNA
WYŻSZA SZKOŁA PEDAGOGICZNA ZNP W WARSZAWIE

Biblioteka Sycyńska

monograficzna seria wydawnicza

Redaktor naukowy: **prof. dr hab. Henryk Bednarczyk**

TOM V

Ciepielów dawniej i dziś

Zespół autorski: Marta Balcerowska, Henryk Bednarczyk, Lucyna Bieńkowska, Barbara Garganisz, Elżbieta Giemza, Teresa Herbowicz, Danuta Hyc, Aldona Jaskulska, Helena Kowalska-Kutera, Dariusz Kupisz, Sławomir Matysiak, Helena Nowakowska, Marcin Olifirowicz, Kazimierz Ostrach

Pod redakcją: **Henryka Bednarczyka i Heleny Kowalskiej-Kutery**

Konsultacje: Halina Bieńkowska, Halina Ciszek, Bogdan Czapla, Stanisław Dąbrowski, Ryszard Kacperski, ks. Zdzisław Kalinowski, Genowefa Leszczyk, Lech Lewandowski, Stanisława Mroczek, Roman Nachyła, Kazimierz Niedziela, Zbigniew Ostrach, Irena Rusin, Tadeusz Siepietowski, Julia i Henryk Skalińscy, ks. Stanisław Sławiński, Eleonora Szepetowska, Artur Szewczyk, Stanisław Szewczyk, Edyta Wólczyńska, Kazimierz Zajac

Redaktorzy prowadzący: **Aldona Jaskulska, Lucyna Bieńkowska**

Copyright by Stowarzyszenie Oświatowe SYCYNA, 2001

Współpraca wydawnicza: Wyższa Szkoła Pedagogiczna ZNP w Warszawie,
Instytut Technologii Eksploatacji w Radomiu

ISBN 83-914918-4-6

Projekt okładki: *Radostaw Kocun, Janusz Popławski*

Opracowanie wydawnicze: *Radostaw Kocun, Joanna Iwanowska, Aldona Jaskulska*

Fotografie: *Zbiory indywidualne, Paweł Goliat, Jerzy Madejski*

Opracowanie wydawnicze, skład, druk i oprawa Instytut Technologii Eksploatacji
26-600 Radom, ul. K. Pułaskiego 6/10, tel. 442-41, fax 447-65
e-mail: instytut@itee.radom.pl <http://www.itee.radom.pl>

*Inszy niechaj palace murowane mają
I szczerym złotogłowem ściany objijają,
Ja, Panie, niechaj mieszkam w tym gniaździe ojczystym...*

Jan Kochanowski

WPROWADZENIE

Nasze małe ojczyzny

Misją naszego stowarzyszenia wiejskiego jest integracja, samoorganizacja i aktywizacja lokalnych społeczności poprzez animację oświatową i kulturalną w celu wyrównania szans społecznych i edukacyjnych młodzieży i dorosłych. Kultuwując legendę i upowszechniając twórczość Jana Kochanowskiego oraz historię Sycyny, Stowarzyszenie wspiera współpracę międzyregionalną i międzynarodową.

Wielkie znaczenie przywiązujemy do edukacji regionalnej. W dzisiejszym złożonym świecie zagubiony człowiek znów zastanawia się nad sensem istnienia i myślami wraca do swoich korzeni. Tak było zawsze.

Stąd nasz pomysł rozpoczęcia działalności od dokumentacji życia wsi w cieniu legendy Jana Kochanowskiego. I tak rok temu powstała monografia **Sycyna – wiek XX**, napisana przez nauczycieli i mieszkańców wsi.

Przyjęliśmy sugestie Janusza Pulnara – dyrektora Muzeum Okręgowego w Radomiu, aby dokumentować życie naszych małych ojczyzn i ludzi z nimi związanych w monograficznej serii wydawniczej **Biblioteka Sycyńska**. Taki zamysł uzyskał wsparcie Wyższej Szkoły Pedagogicznej ZNP w Warszawie, której jestem profesorem, a która prowadzi szerokie badania regionalne. Wspólnie z Muzeum Okręgowym i z pomocą Prezydenta Miasta Radomia Adamem Włodarczykiem podjęliśmy radomską innowację pedagogiczną w edukacji regionalnej. Ukazały się **Radomskie wędrówki regionalne** pod redakcją Janusza Pulnara, **Edukacja regionalna – dziedzictwo kulturowe w regionie radomskim** pod redakcją Henryka Bednarczyka, a także **Radomskie innowacje w edukacji regionalnej – propozycje i doświadczenia** pod redakcją Mariana Kapicy. Około 500 nauczycieli ukończyło warsztaty metodyczne. W szkołach radomskich zintensyfikowano realizację ścieżki edukacji regionalnej, a w 9 szkołach wprowadzono nauczanie w formie wyodrębnionego przedmiotu.

Ciepielów jest mi szczególnie bliski, to przecież sąsiednia miejscowość mojej rodzinnej Sycyny. Byłem tu częstym gościem, przyjeżdżając na odpusty, jarmarki i odwiedzając mojego szkolnego kolegę Witolda Frydryckiego, z którym razem uczyliśmy się w radomskiej „skórzance”. Po wielu latach razem z żoną i córkami przyjeżdżaliśmy nad Iłżankę.

Z historią i bardziej dokładnie z gminą Ciepielów zapoznałem się przygotowując Mazowiecki Projekt Edukacji Ekologicznej *Co się dzieje w gniazdach*, który chcieliśmy szczególnie realizować we wszystkich miejscowościach powiatu lipskiego i zwoleńskiego. Tytuł projektu zapożyczony został bowiem ze znanej noweli Adolfa Dygasińskiego, który jako

nauczyciel Jacka Malczewskiego przebywał w nieodległym Wielgim w majątku Karczewskich. Dobrą inspiracją do poznania ojczyznej przyrody może stać się wydany przez nas zbiór nowel Adolfa Dygasińskiego *Co się dzieje w gniazdach*, plakaty, CD-rom i wersja instrumentowa, a także uczestnictwo w konkursie *Miłośnicy ptaków na start*. Przewidujemy również organizacje warsztatów metodycznych dla nauczycieli. Wspólnie z Januszem Pulnarem, dyrektorem Muzeum Okręgowego jest przygotowywana książka „*Słyszysz, ona żyje...*” – impresje poetycko-malarskie Jacka Malczewskiego. Kolejną publikacją będzie mam nadzieję książka o pobliskiej Iłży i Bolesławie Leśmianie.

Z radością więc zapoznałem się z ogromną ilością materiału źródłowego o szkole w Ciepeliowie, nauczycielach, zebranego przez Panią **Helenę Kowalską-Kuterę**. Po długich i trudnych dyskusjach postanowiliśmy rozszerzyć zakres publikacji. Dlatego zwróciłem się do wielu mieszkańców Ciepeliowa i władz gminy, historyków z prośbą o współpracę. Po wielu miesiącach pracy całego zespołu autorskiego przedstawiamy czytelnikom, wydaje się, dojrzałe opracowanie.

Ciepielów – dawniej i dziś przypomina historię osady i gminy. Jest dokumentem roku 2001, zebrany i napisany przez mieszkańców. Przedstawiono historię biblioteki, szkoły, parafii oraz ponad 200 biografii byłych i aktualnych mieszkańców. Zamieszczono krótkie opracowania o miejscowościach: Antoniów i Czerwona, Anusin, Bąkowa, Bielany i Pasiaki, Borowiec, Chotyze, Ciepielów Stary, Dąbrowa, Drezno, Gardzienice, Kałków, Kawęczyn, Kochanów, Kunegundów, Łaziska, Marianki, Pcin, Podgórze, Podolany, Ranachów „B”, Rekówka, Świesielice, Wielgie, Wólka Dąbrowska.

Dzisiaj, kiedy jest szczególnie trudno, zamieszczając informację o instytucjach, ludziach chcemy udowodnić, że wiele jednak udało się osiągnąć. Stąd obok znanych ludzi postanowiliśmy ukazać również młodych mieszkańców, którzy uzyskali wyższe wykształcenie.

Serdeczne podziękowania kieruję do wszystkich, którzy wspomagali, krytykowali i doradzali w tym przedsięwzięciu. Wyrażam nadzieję, że nasza książka stanie się dokumentem Ciepeliowa i okolic. Niech ta lektura będzie dla młodzieży wycieczką w przeszłość i inspiracją do tworzenia lepszej przyszłości, starszym zaś z sentymentem przypomni trudną młodość i własną historię, drogę życiową wielu pokoleń.

Z najlepszymi życzeniami dla Ciepeliowa i jego mieszkańców.

Henryk Bednarczyk

PS W tym ogromnym przedsięwzięciu nie sposób uniknąć błędów i potknąć również błędnie zapisanych nazwisk. Nie wszystkie materiały mogły być zamieszczone. Nie zawsze byłem zgodny z członkami zespołu autorskiego. Doceniam dobre intencje. Aby jednak książka powstała, musiałem podejmować trudne decyzje. Z góry przepraszam za pomyłki. Staraliśmy się, aby ich nie było, przekazując materiał do wielokrotnej korekty autorom i mieszkańcom Ciepeliowa. Jeśli otrzymamy nowe materiały, będzie okazja do dodrukowania suplementu.

Od refleksji i postanowienia do spełnienia

Ile razy przejeżdżam czy jestem w Ciepielowie i patrzę na coraz to niższy budynek dawnej szkoły, doznaję ciepłych uczuć i nachodzą mnie refleksje. Wracam myślą do lat dzieciństwa, które chyba na zawsze pozostaną w pamięci. Stają mi przed oczyma jak żywi: nauczyciele, koleżanki, koledzy. Większość odeszła już na zawsze. Jakże chciałabym się spotkać z niektórymi, porozmawiać, powspominać, podziękować za trud i za cenne wartości, które przekazali.

Tu, w tej szkole, kierownik Stanisław Pietrkiewicz przepowiedział mi, że zostanę nauczycielką i on zrobi wszystko, by spełniły się moje marzenia. Wkrótce jednak wybuchła wojna i przez wiele lat musiałam zajmować się nie tylko nauką, ale nie przestałam marzyć o pracy z dziećmi i z młodzieżą.

Wreszcie nadszedł czas pokoju, mogłam się kształcić i przygotowywać do pracy w wymarzonym zawodzie. Kiedy już zostałam nauczycielką, poświęciłam się tej pracy bez reszty. Z wielkim zapałem i energią, wszystkimi sposobami, wszelkimi dostępnymi metodami i środkami zdobywałam potrzebną wiedzę i ciągle doskonaliłam umiejętności. Praca sprawiała mi zawsze satysfakcję, uzyskiwałam oczekiwane wyniki. Nigdy nie zrażałam się niepowodzeniami, bo wierzyłam, że droga do sukcesu wiedzie przez porażki. W środowisku szkolnym cieszyłam się uznaniem i dobrą opinią. Byłam otwarta na problemy dzieci. Ucząc i wychowując, nie zapominałam, że one potrzebują miłości, a szczególnie wtedy, kiedy najmniej na nią zasługują.

Nie zmieniałam swoich poglądów także po przejściu na emeryturę, nadal jestem w stałym kontakcie ze szkołą, blisko dzieci i młodzieży. Ciągle im przypominam słowa z „Pieśni” K. I. Gałczyńskiego:

*„Nie jesteście, by spożywać urok świata,
ale po to, by go tworzyć i przetaczać
przez czasy jak skalę złotą”.*

„Chcę i mój ślad na drogach ocalić od zapomnienia”. Jestem dumna, że chyba pod moim wpływem i z moją pomocą dzieci piszą kronikę szkoły i dzielnicę, pamiętniki, w ogromnej większości są wrażliwe na potrzeby i krzywdę drugiego człowieka i zawsze spieszą z pomocą potrzebującym.

Teraz w jesieni życia, częściej niż kiedyś, rozmyślam nad przebytą drogą. Zastanawiam się, czego dokonałam, ale także jak mnie postrzegają inni, czego jeszcze ode mnie oczekują, co mogę jeszcze dać od siebie drugiemu człowiekowi?

Wyciągam wnioski i rozliczam się. Nie daje mi spokoju sentencja: *„Tyleś wart, ile dobra postrzegają w tobie inni. Wartość swego życia mierz zawsze tym, coś dał innym, a nie tym, coś zyskał dla siebie”.*

Skoro więc *„Człowiek wart jest tyle, ile warte jest to, co po sobie zostawił innym”*, to jak na razie skromna jest wartość mojej osoby, muszę ją wzbogacić.

Nawiedzają mnie też refleksje, związane z nieubłagalnym prawem przemijania. Wtedy w myśli wzywam: *„Spieszmy się kochać ludzi, tak szybko odchodzą”*. Trzeba się spieszyć, żeby zdążyć. Przecież z racji swojego zawodu i jako Polka mam obowiązek m.in. ocalać od zapomnienia ludzi i wydarzenia naszej przeszłości, a także teraźniejszości narodowej. Bole-

sław Prus napisał: „*Prawdziwy patriotyzm nie tylko polega na tym, ażeby kochać jakąś idealną ojczyznę, ale ażeby kochać, badać i pracować dla realnych składników tej ojczyzny, którymi są: ziemia, społeczeństwo, ludzie i wszelkie ich bogactwa*”. Takim bogactwem jest wiedza, tradycja, przeszłość i pamięć narodowa. Obowiązuje nas szacunek dla tych wartości. Powinniśmy je pielęgnować, chronić od zapomnienia, propagować w kraju i poza jego granicami, przybliżać współczesnym i przyszłym pokoleniom, bo jak napisał Adam Asnyk:

*Każda epoka ma swe własne cele
I zapomina o wczorajszych snach...
Nieście więc wiedzy pochodnię na czele
I nowy udział bierzcie w wieków dziele,
Przyszłości podnoście gmach!*

*Ale nie depreczcie przeszłości ołtarzy,
Choć macie sami doskonalsze wznieść;
Na nich się jeszcze święty ogień żarzy
I miłości ludzka stoi tam na straży,
I wy winniście im cześć!*

Te moje wspomnienia i przemyślenia sprawiły, że postanowiłam napisać książkę pt. „Nauczyciele i absolwenci ciepielowskiej szkoły”, aby ocalić ich od zapomnienia, włączając księży-katechetów, bo to też wychowawcy i nauczyciele. Kiedy przystępowałam do realizacji pomysłu, byłam pełna entuzjazmu i wiary. Zredagowałam i wysłałam w Polskę mnóstwo listów, odbyłam dziesiątki rozmów i spotkań z absolwentami szkoły w Ciepielowie. Część koleżanek i kolegów zaakceptowała i pochwaliła mój pomysł. Znaleźli się i tacy, którzy sceptycznie odnieśli się do niego i uznali to za niemożliwie do wykonania. Przyznaję, że liczyłam na większą pomoc, ale nie zraziły mnie niepowodzenia. Postanowiłam, mimo wszystko, kontynuować pracę z nadzieją, że w końcu ktoś mi pomoże i zamierzenie zostanie zrealizowane. Na szczęście udało się znaleźć odpowiedzialnych ludzi, którzy zechcieli wziąć udział w pracy nad książką. Ci, co nie przystąpili do realizacji pomysłu, wyrażali opinię, że upamiętniać trzeba tylko niezwykłych, sławnych, którzy odegrali jakąś ważną rolę w życiu narodu, bohaterów nieprzeciętnych. Taki pogląd świadczy o wielkiej skromności, niedocenieniu samego siebie, ale także o braku poszanowania człowieka jako istoty ludzkiej. Przecież każdy, nawet i ten szary, zwykły człowiek jest nośnikiem jakichś wartości. Jego życie i działanie wpływa na otoczenie, na ogólny dorobek. Należy więc upamiętniać i w różny sposób ocalać od zapomnienia wszystko, co przemija. Dobrze, że większość tak samo uważała i solidaryzowała się ze mną, angażując się w twórcze działanie, w wyniku czego postanowienie zostało spełnione. Nie miejsce tu i nie będę opisywać, jakie trudności i przeszkody musiałam pokonać. Nie sposób wymienić ile trzeba było przerzucić, przewertować, przeczytać książek, kronik, informatorów, dokumentów, zbiorów źródłowych w wielu bibliotekach, archiwach państwowych, parafialnych i prywatnych. Najważniejsze, że dopięłam swego.

Kiedy książka była gotowa do druku, okazało się, że nie ma środków na jej wydanie. Poszukiwałam sponsorów. Zwróciłam się do Prezesa Stowarzyszenia Oświatowego „Sycyna”, p. Henryka Bednarczyka, który pobieżnie zapoznał się z zawartością i zdecydował książkę wydać pod warunkiem, że będzie to monografia Ciepielowa. Trzeba więc zmienić tytuł, układ treści, z niektórych rozdziałów zrezygnować, dopisać nowe, skrócić wszystkie noty biograficzne, niektóre odrzucić i dodać brakujące właściwe materiały i informacje.

Najciężej było mi zrezygnować z bardzo interesujących, niezwykle ciekawych materiałów, dotyczących nauczycieli i absolwentów. Ich przecież chciałam jak najwyraźniej przedstawić, uhonorować i upamiętnić, zwłaszcza tych nieżyjących. W monografii Ciepiewa znajdują się na dalszym planie. Z bólem serca, po wnikliwym rozpatrzeniu wszystkich za i przeciw przyjąłam propozycję. Pan profesor określił zakres dalszych prac i uzupełnień, zaprosił do zespołu autorskiego licznych mieszkańców Ciepiewa i swoich współpracowników. Dzięki wyjątkowemu zaangażowaniu Pana Henryka Bednarczyka i uporowi innych prace posuwały się szybko. Tak więc oprócz mnie pisali książkę mieszkańcy Ciepiewa, wspomagani przez innych kompetentnych ludzi. W trakcie zbierania materiałów wystąpiły znane mi problemy, które dzięki cierpliwości, wytrwałości, a nawet użyciu forteli i zabiegów udało się rozwiązać. Jestem świadoma, że nie udało nam się uniknąć potknięć, przeinaczeń, nieścisłości, błędów w książce, za które z góry wszystkich czytelników serdecznie przepraszam i proszę bardzo o zgłoszenie takowych.

Dziękuję wszystkim, którzy mnie wspierali. Słowa wdzięczności kieruję do księży: Zdzisława Kalinowskiego i Stanisława Sławińskiego, pań: Marii Ostrach, Zofii Mazur, Zofii Mazurkiewicz i panów: Władysława Owczarka, Jerzego Jaglińskiego, Kazimierza Giemzy oraz wójtów Gminy Ciepiew: poprzedniego Bogdana Czapl i obecnego Zbigniewa Ostracha.

Na szczególne podziękowania zasłużyły także nauczycielki rusycystki, panie: Krystyna Zuba-Talaga oraz Maria Hryniewicz, które pomogły mi w tłumaczeniu archiwalnych materiałów źródłowych z jęz. rosyjskiego na polski.

Helena Kowalska-Kutera

Zarys dziejów Ciepiewowa

Barbara FUNDOWICZ, Dariusz KUPISZ

Kalendarium

- 1413** – pierwsza pewna wzmianka o wsi Czepielow i jej dziedzicu Pietusze.
- 1470–1480** wzmianka o kościele ciepiewowskim.
- 1512** – erekcja drewnianego kościoła w Ciepiewowie Starym.
- 1548** – rok założenia miasta, początkowa nazwa Grzymałów nad Iłżanką.
- 1597** – nadanie w dniu 7 maja przez króla Zygmunta Starego przywileju na założenie i prowadzenie cechów rzemieślniczych w Ciepiewowie.
- 1619** – inwentarz wzmiankujący 2 młyny, piłę wodną i papiernię.
- 1627** – Zygmunt z Kazanowa Kazanowski, dziedzic Ciepiewowa dnia 6 lipca 1627 r. dał miastu przywilej, gdzie były wskazane robocizny i czynsz względem dworu.
- 1657** – Ciepiewów spalony podczas najazdu szwedzkiego przez wojska Rakoczego.
- 1662** – spis ludności szacuje liczbę mieszkańców na 114 osób.
- 1694** – nadanie miastu przywileju na cztery jarmarki i jeden targ niedzielny przez Jana III Sobieskiego.
- 1727** – potwierdzenie przywileju przez Augusta II, dotyczącego jarmarków.
- 1731** – budowa pałacu z drzewa modrzewiowego przez ks. Sanguszków.
- 1752** – budowa nowego drewnianego kościoła w Ciepiewowie.
- 1780** – dziedzicem Ciepiewowa i Ranachowa był Józef Karczewski starosta Liwski.
- 1820** – spis rządowy szacuje ludność na 475 katolików i 102 Żydów;
– w mieście stało wówczas 109 domów drewnianych i jeden murowany.
- 1827** – spis ludności szacuje liczbę mieszkańców na 861 osób i 110 domów;
- 1835** – została założona szkoła w Ciepiewowie (po raz drugi);
– spis ludności szacuje liczbę mieszkańców na 668 osób.
- 1837** – papiernia w Ciepiewowie. Wodny znak na arkuszach papierów miał napis: „J. Rotter Ciepiewów” i zwężające się ku górze drzewo oraz umieszczoną datę – 1837 rok.
- 1860** – spis ludności szacuje liczbę mieszkańców na 704 osoby, z czego 37% stanowili Żydzi;
– liczba domów wynosiła 97 posesji.
- 1863** – w czasie powstania styczniowego przez Ciepiewów przechodzi płk Dionizy Czachowski i jego oddział.
- 1869** – odebranie praw miejskich przez władze carskie.
- 1880** – spis ludności szacuje liczbę mieszkańców na 710 osób;
– w mieście stały 83 domy drewniane i 2 murowane.
- 1885** – szkoła podstawowa mieściła się w domu Łączyńskich w miejscu obecnego Urzędu Gminy. Uczęszczało do niej 30 dzieci. Szkoła miała trzy oddziały. Nauka odbywała się wyłącznie zimą, latem dzieci pomagały w gospodarstwie;
- 1886** – początek budowy bożnicy.
- 1889** – spłonął modrzewiowy dwór stawiany przez ks. Sanguszków.
- 1915** – spłonął budynek szkolny i drewniany kościół.
- 1920** – rozpoczęto budowę szosy o twardej nawierzchni, zbudowano także most.

- 1921** – rozpoczęto budowę szkoły i mieszkania dla kierownika.
- 1923** – zakończenie budowy szkoły;
– 21 marca powstała Ochotnicza Straż Pożarna;
– rozpoczęcie budowy kościoła przez ks. Ludwika Barskiego.
- 1925** – w szkole zatrudniano 5 nauczycieli. W tym roku rozpoczął pracę późniejszy kierownik Florian Bednarski. Zorganizowano VII klasę. Szkoła liczyła ponad 200 uczniów;
– rozpoczęła się komasacja, scalanie gruntów wsi: Ciepeliów Stary, Gardzienice, Kałków, Rekówka, Świesielice.
- 1927** – dobudowano do szkoły salę rekreacyjną i dwie sale południowe.
- 1928** – powstanie banku, który początkowo nosił nazwę Gminnej Kasy Spółdzielczej.
- 1930** – zakończenie komasacji.
- 1931** – powstało koło Związku Młodzieży Wiejskiej „Wici”.
- 1932** – przybycie do Ciepeliowa lekarza i społecznika Mariana Papuzińskiego.
- 1935** – wybudowano remizę strażacką.
- 1939** – zakończenie budowy kościoła;
– 8 września Niemcy wkraczają od strony Lipska, bitwa oddziałów 74 pułku piechoty z Lublińca pod dowództwem majora Józefa Pelca z 29 dywizją zmotoryzowaną Wehrmachtu, rozstrzelanie około 300 polskich jeńców i miejscowej ludności;
- 1940** – powstanie pierwszej organizacji konspiracyjnej założonej przez Jana Sońtę, załóżka późniejszego zgrupowania partyzanckiego BCh „Ośki”.
- 1941** – powstanie Ludowego Związku Kobiet.
- 1942** – 18 marca rozstrzelano w Karolinie m.in. mieszkańców Ciepeliowa;
– 17 czerwca w Niedarczowie zgrupowanie „Ośki” zostało podporządkowane komendzie obwodu 3 BCh;
– w październiku zgrupowanie BCh „Ośki” uwolniło w Solcu grupę młodzieży;
– w grudniu przybywa ekspedycja karna w celu spacyfikowania terenu;
– 6 grudnia spalenie przez SS pod dowództwem Bienera 34 rolników za ukrywanie Żydów w Ciepeliowie Starym i Rekówce;
– 7 grudnia wymordowanie za działalność w partyzantce rodziny Wojewódków i Wdowiaków.
- 1943** – 30 września bitwa z ekspedycją karną w Ciepeliowie Górki, zakończona sukcesem;
– w październiku ekspedycja karna opuszcza Ciepeliów.
- 1944** – 19 lipca spalenie pałacu-warowni w Ciepeliowie Górki;
– 25 lipca bitwa w obronie wsi Janiszów, Wojciechów, Łaziska z „radomskim” oddziałem SS;
– 28 lipca rozbitcie sztabu dywizyjnego wroga w Chwałowicach przez 50 partyzantów pod dowództwem Tadeusza Wojtyniaka „Bacy”;
- 1945** – 15 stycznia „straszna noc”, walki niemiecko-rosyjskie i wyzwolenie Ciepeliowa.
- 1947** – 2 lutego założono Bibliotekę Publiczną.
- 1949–1950** – powstaje Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska”.
- 1950** – powstanie Kółka Rolniczego.
- 1951** – powstanie izby porodowej.
- 1953** – założenie Klubu „Ruch-u”.
- 1954** – elektryfikacja Ciepeliowa.
– powstanie miejscowego parku, zieleńca.
- 1955** – powstanie Gromadzkich Rad Narodowych. Nastąpiła reorganizacja dużych powiatów. Ciepeliów należący do powiatu Starachowice przeniesiono do powiatu Lipsko. Ciepeliów jako GRN obejmuje swym zasięgiem 8 wsi.

- 1957** – zakładanie zieleńca na rynku w Ciepiewie. Czyn społeczny mieszkańców z inicjatywy doktora Mariana Papuzińskiego i Tadeusz Ciszka.
- 1958** – ustawa o powstaniu Funduszu Gromadzkiego, który miał służyć zaspokojeniu najpilniejszych potrzeb gospodarczych i kulturalnych. W tym roku zbudowano chodnik od szkoły do budynku prezydium GRN. Utwardzono także ulice w czynnie społecznym miejscowej ludności.
- 1958–1960** – wprowadzenie w banku kredytów i oszczędności.
- 1960** – wprowadzenie zmian w podziale administracji kraju. Likwidacja małych gromad. Do gromady dołączono Świesielice, Kawęczyn. Przeprowadzono również meliorację rzeki Iłzanki. Zaorano łąki i obsiano trawą.
- 1961** – oddanie do użytku agronomówki i części budynku Banu Spółdzielczego.
- 1962** – przeniesienie biblioteki do nowego lokum w domu Jana Leszczyka;
– oddanie do użytku nowego budynku szkoły w Wielgim.
- 1964** – otwarcie apteki.
- 1966** – została wprowadzona 8-letnia szkoła podstawowa;
– spis ludności szacuje mieszkańców na 669 osób.
- 1967** – w Ciepiewie jest 8-klasowa szkoła podstawowa.
- 1969** – umiera miejscowy społecznik doktor Marian Papuziński;
– konsekracja kościoła.
- 1970** – bank w Ciepiewie przejął kredyty inwestycyjne z Banku Rolnego w Starachowicach, co umożliwiło rozpoczęcie pełnej obsługi klientów;
– otwarcie oddziału banku w Chotczy i filii w Wielgim.
- 1971** – rolnicy zostali objęci bezpłatną opieką lekarską.
- 1972** – ustawa o likwidacji gromad i tworzeniu gmin, przyłączenie do Ciepiewa byłej GRN w Bąkowej i części GRN w Jasięcu, tj. Pcin, Ranachów, Ciepiewów Kolonia oraz Anusin, Drezno z GRN Lipsko;
– przyłączenie KR Świesielice i KR Gardzienice do KR Ciepiewów;
– 7 października otwarta została szkoła w Wielgim im. Adolfa Dygasińskiego;
– oddanie do użytku nowego budynku Ochotniczej Straży Pożarnej.
- 1973** – utworzenie nowch, obecnych granic Gminy Ciepiewów;
– likwidacja szkoły w Ciepiewie Kolonii i wcielenie jej do szkoły w Ciepiewie.
- 1974** – spis ludności szacuje mieszkańców na 575 osób.
- 1975** – uruchomienie przez miejscową Gminną Spółdzielnię piekarni zaopatrującej miejscową ludność w pieczywo;
– rozpoczęcie budowy nowego obiektu handlowego w Ciepiewie Starym.
– uczniowie klas pierwszych po raz pierwszy składają ślubowanie.
- 1976** – likwidacja izby porodowej;
– otrzymanie od PZZ w Warszawie budynków produkcyjnych i bloku przy ul. Czachowskiego przez Urząd Gminy.
- 1977** – powstało Koło Rencistów i Emerytów.
- 1978** – wręczenie miejscowej organizacji ZBOWID sztandaru, oddanie do użytku nowej remizy strażackiej.
- 1979** – przeniesienie Komitetu Gminnego PZPR do budynku remizy strażackiej.
- 1980** – oddanie do użytku pawilonu handlowego;
– oddanie do użytku nowego biurowca.
- 1981** – oddanie do użytku nowego mostu na rzece Iłzance.
- 1984** – przeniesienie biblioteki do starego budynku Urzędu Gminy.

- 1985** – kolejna rozbudowa budynku banku;
– utworzenie filii biblioteki w Wielgiem.
- 1990** – zakończenie budowy bloków komunalnych.
- 1992** – otwarcie przy Bibliotece Publicznej wypożyczalni kaset wideo;
– rozpoczęcie budowy wodociągu;
– powstanie Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Handlowego „Rol-Mot”;
– 6 grudnia przybył do Ciepiewowa Waldemar Pawlak i ambasador Izraela Miron Gordon na uroczyste wmurowanie w parku kamienia węgielnego, poświęconego Żydom i pomordowanym za ich ukrywanie polskim rolnikom.
- 1994** – 4 czerwca oddanie do użytku nowego budynku szkoły podstawowej;
– powstanie drużyny LKS „Rol-Mot Video Ciepiewów”;
– przeniesienie w listopadzie biblioteki do budynku Ochotniczej Straży Pożarnej.
- 1996** – ogłoszenie upadłości SUW;
– powstanie chóru kościelnego;
– oddanie do użytku nowego budynku Urzędu Gminy;
- 1996–1997** powstanie oczyszczalni ścieków;
– rozpoczęcie budowy kanalizacji.
- 1997** – oddanie do użytku wodociągu.
- 1998** – modernizacja stadionu.
- 1999** – połączenie banku z Bankiem Spółdzielczym w Zwoleniu;
– powołanie Społecznego Komitetu Budowy Dróg, Parkingów i Chodników;
– utworzenie gimnazjum w miejscu starego budynku szkoły podstawowej;
– w grudniu otwarcie strony internetowej Gminy Ciepiewów.
- 2000** – położenie asfaltu na trasie Bąkowa-Łaziska;
– wydanie pierwszego numeru Biuletynu Informacyjnego „Nasza Gmina”;
– likwidacja szkół w Łaziskach i Pcinie, wcielenie ich do Ciepiewowa.
- 2001** – zakończenie budowy nowej drogi na trasie Pcin–Ranachów „B”.

Dariusz KUPISZ

Dzieje wsi i miasta do końca XVIII wieku

Ciepielów należy do grona najstarszych miejscowości regionu radomskiego. Nazwa wsi w XV–XVII w. brzmiała **Czepyelow**. Nazwa **Ciepielów** pojawiła się w XVIII w. i została zachowana do dnia dzisiejszego. Ma ona co najmniej dwuznaczne pochodzenie. Dwuznaczność wynika stąd, że zapisy źródłowe z tzw. nagłosowym *Cze-* mogą być odczytywane zarówno jako *Cie-*, jak i *Cze-*. Pochodzi ona bez wątpienia od nazwy osobowej *Ciepiel* lub *Czepiel*. Dzisiejsza nazwa wsi skłaniałaby do opowiedzenia się za określeniem *Ciepiel* stworzonym od pospolitego gwarowego *ciepać*, co znaczy rzucać, ciskać uderzać. Jednak zapiski z XV–XVII w., wskazują też na

Rzeka Iłzanka

staropolską nazwę osobową *Czepiel* utożsamianą z wyrazem *czepiać* [sie]. Nie brak też teorii mówiących, iż nazwę wsi można określać jako dzierżawczą i tłumaczyć jako „własność Ciepela”.

Do niedawna niektórzy historycy sądzili, że najstarsza wzmianka dotycząca Ciepeliowa, zachowana w źródłach pisanych, pochodzi z lat 1335–1336. W ówczesnych spisach świętopietrza odnotowano **wieś Ceple (Czepla)**. Nowsze badania dowiodły jednak, że chodzi nie o Ciepielów, lecz o parafię w Ciepłej nad rzeczką Cieplą (obecnie Szabasówka).

Pierwsza nie kwestionowana wzmianka dotycząca Ciepeliowa nad Iłzanką pochodzi z 1413 r., kiedy to wieś określaną jako **Czepyelow** odnotowano w zapiskach sądowych województwa sandomierskiego. Nie oznacza to oczywiście, iż Ciepielów powstał dopiero w XV w. Skoro wzmiankowano wówczas o nim jako o wsi zorganizowanej, należącej do rodu szlacheckiego, to bez wątpienia istniał już w XIV (a może i XIII) stuleciu.

W związku z kwestionowaniem wzmianki dotyczącej wsi Czepla, należy też poddać wątpliwość, iż istniała wtedy parafia ciepielowska, a co za tym idzie miejscowy kościół. Nie da się obecnie ustalić, czy wzniesiono go w XIV, czy też w pierwszej połowie XV w. W każdym razie **Józef Długosz** w swym słynnym *Liber beneficiorum*, datowanym na lata 1470–1480, wspomina, iż kościół parafialny w Ciepeliowie, pod wezwaniem św. Krzyża, był budowlą drewnianą. Według jednej z późniejszych wizytacji biskupich został erygowany w 1512 r. Uposażeniem plebana były grunty orne i łąki, co potwierdził przywilej wystawiony przez dziedzica, **Jakuba z Ciepeliowa w 1489 r.** W początkach następnego stulecia pleban ciepie-

lowski pobierał dziesięcinę ze wsi Ciepiałów, Jasieniec, Gardzienice, a częściowo także z Kalkowa.

Pierwszymi, znanymi z piętnastowiecznych dokumentów dziedzicami wsi byli **Pietucha**, a następnie **Jakub z rodu Gryfitów**. W XVI w. ich potomkowie przyjęli nazwisko **Ciepielowskich**, pochodzące od nazwy dziedziczonej przez nich miejscowości. W 1510 r., gdy właścicielem wsi był **Bernard Ciepielowski**, uprawiano w niej 3 łany kmiece (1 łan = 16 lub 24 ha), ziemię należącą do 1 zagrodnika, ponadto istniał młyn i 3 karczmy na półłankach. Wkrótce jednak Ciepielowscy sprzedali swe dobra ziemskie nad Iłżanką.

Około 1522 r., Ciepiałów został zakupiony przez **Stanisława Kazanowskiego z Kazanowa**. Odtąd, aż do połowy XVII w. wieś należała do rodziny Kazanowskich, która z wolna robiła karierę i z czasem doszła do znaczących godności w ówczesnej Rzeczypospolitej. Już syn nabywcy Ciepiałowa, Stanisława Kazanowskiego i Anny z Sienna zasłynął jako wytrawny parlamentarzysta i wojskowy. **Marcin Kazanowski** (1523–1587), bo o nim mowa, dowodził rotą husarską we wszystkich kampaniach moskiewskich za Stefana Batorego. Sześciokrotnie powierzano mu funkcję poselską na Sejm Walny. Żonaty z Katarzyną z Tarłów pozostawił trzech synów. Najzdolniejszym okazał się **Zygmunt** (1563–1634), uczestnik wojen z Moskwą oraz słynnych bitew pod Kircholmem (1605) i Chocimiem (1621). Był też podkomorzym wielkim koronnym oraz wychowawcą i nauczycielem królewicza Władysława Wazy, syna Zygmunta III Wazy. Dzięki stałej bytności na dworze królewskim zapewnił swym synom świetną karierę. Zarówno Stanisław, jak i Adam Kazanowscy byli towarzyszami zabaw królewicza Władysława, a następnie jego powiernikami. Z czasem Adam Kazanowski objął urząd marszałka nadwornego koronnego i zgromadził fortunę stawiającą go w rzędzie najbogatszych magnatów Rzeczypospolitej. Zmarł bezpotomnie w 1649 r., a jego dobra przeszły w ręce innych właścicieli.

Kazanowscy pojawiali się w swych dobrach nad Iłżanką dość sporadycznie. **Marcin Kazanowski** większość życia spędził w obozie wojskowym, a jego potomkowie na dworze królewskim w Warszawie. Dobra ciepielowskie, zgrupowane w tzw. klucz ciepielowski były zarządzane przez ich administratorów lub wydzierżawiane (np. Ligęzom). Mimo to właśnie Kazanowskim zawdzięczał Ciepiałów podniesienie swego statusu do rangi miasteczka. 21 stycznia 1548 r. na Sejmie Walnym w Piotrkowie Marcin Kazanowski wystarał się u króla Zygmunta Augusta o przywilej zezwalający na założenie miasta na gruntach wsi **Ciepiałów** i **Gardzienice**. Otrzymało ono nazwę **Grzymalów**, od herbu Kazanowskich. Na herbie *Grzymala* był też wzorowany herb nowo lokowanego miasta. Przedstawiał trzy wieże z otwartą bramą, co miało przypominać legendarnego przodka Grzymalitów, broniącego rzekomo sarmackiego miasta Vindobona (dziś Wiedeń) przed rzymskim cesarzem Markiem Aureliuszem. Nazwa nie przyjęła się jednak i miasteczko nazywano nadal Ciepiałowem (np. w 1595 r. *Ciepielow seu Grzymalow*), a istniejącą obok wieś zwano dla odróżnienia Starym Ciepiałowem. W XVI w. uprawiano tu nadal ok. 5 łanów ziemi.

Przywilej wystawiony w 1548 r. przyznawał miastu prawo magdeburskie z trzema jarmarkami, na św. Filipa i Jakuba Apostoła (1 maja), na św. Marię Magdalenę (22 lipca) oraz św. Mikołaja (6 grudnia) oraz targami we wtorki. Udzielono też osadnikom zwykłej wolnizny, zwalniającej ich na 20 lat od świadczeń na rzecz skarbu królewskiego.

Kolejnym efektem zabiegów Kazanowskich był **przywilej Zygmunta III Wazy z 5 maja 1597 r.**, zezwalający na zakładanie wszelkich zgromadzeń cechowych. Kiedy pożar strawił wszystkie przywileje miejskie, Zygmunt Kazanowski wystarał się w 1627 r. u króla o potwierdzenie obu szesnastowiecznych aktów, gdzie wymieniono ponownie jarmarki, targi, wolniznę, prawo zakładanie cechów rzemieślniczych, a także przypomniano o obowiązku odrabiania pańszczyzny. Później przywileje potwierdzali na prośbę dziedziców **Jan III Sobieski** (1694) i **August II Mocny** (1727).

Według wizytacji biskupiej z 1595 r., już u schyłku XVI w., wspomniany powyżej Zygmunt Kazanowski ufundował nowy, okazały kościół z drewna dębowego. Stał on na wzgórzu od zachodniej strony osady miejskiej, w niedalekiej odległości od kościoła parafialnego w Starym Ciepiewie. Jakiś czas potem (wizytacja z 1602 r.) kościół miejski w Ciepiewie stał się siedzibą parafii, a dawny kościół parafialny w Starym Ciepiewie włączono do niego jako filię, wraz z 9 okolicznymi wioskami.

Mimo budowy kościoła oraz widocznej opieki dziedziców, przejawiającej się choćby w przywilejach, miasto rozwijało się dość słabo. Wynikało to zapewne m.in. z nieobecności właścicieli i częstej zmiany dzierżawców. Wspominano o tym np. w 1619 r., kiedy to przez niedbałość dzierżawcy zerwała się grobla przy stawie podmiejskim, a i budynki należące do folwarku nie wyglądały najlepiej.

Z roku 1619 pochodzi też **inwentarz dóbr ciepiewskich**, jeden z nielicznych tego typu dokumentów dotyczących majątków szlacheckich powiatu radomskiego z XVII w. Dzięki niemu możemy stwierdzić, iż w pierwszej połowie XVII w. na rynku ciepiewskim znajdowało się 35 placów, tj. parceli pod budowę domów. Placów ulicznych było 82, co wcale nie oznacza iż wszystkie, zarówno te rynkowe, jak i uliczne, były zabudowane. Z dużą ostrożnością można liczbę domów szacować na ok. 100. W miasteczku było wówczas 14 piekarzy, 4 rzeźników i 10 rzemieślników innych specjalności (kowale, kołodzieje, szewcy i prasołowie rozprawiający sól). Większość mieszczan żyła jednak z uprawy roli, o czym świadczy znaczna ilość pól uprawnych należących do miasta (35 łanów, 82 półłanki i ponad 100 ogrodów). Warto też wspomnieć o 13 tzw. baniach gorzałczanych, w których wyrabiano alkohol.

Miasteczkiem zarządzał z ramienia dziedzica wójt, do którego należało też sądenie wszelkich spraw przy pomocy wybieranej spośród znaczniejszych mieszczan tzw. ławy miejskiej. Wójt nie ponosił żadnych świadczeń z tytułu posiadania 3 placów miejskich, 2,5 łanów pola oraz 4 ogrodów. Pozostali mieszkańcy Ciepiewa byli zobowiązani do rocznego czynszu w wysokości 4 gr. z domów rynkowych i 2 gr. z domów położonych przy bocznych ulicach. Z każdego łanu ziemi uprawnej płacili po 18 gr., z półłanka – 9 gr., a z ogrodu lub mniejszego poletka – 1 gr. Z racji wykonywanego zawodu rzeźnicy dostarczali po tzw. kamieniu łoju o wartości 48 gr., piekarze płacili po 4 gr., a pozostali rzemieślnicy po 12 gr. Warto też wspomnieć o 13 tzw. baniach gorzałczanych, w których wyrabiano alkohol, a ich właściciele płacili po 2 zł rocznego czynszu należnego dziedzicowi, nie licząc tzw. podatku czopowego na rzecz państwa. Wyrabianie srodu jęczmiennego służącego do warzenia piwa wiązało się z obowiązkiem oddawania części wyrobów do dworu. Ponadto ubodzy komornicy (tj. ludzie nie posiadający własnych domów lub innych nieruchomości) mieszkający w Ciepiewie byli zobowiązani do pewnych prac na rzecz dworu. Młynarze, posiadający dwa młyny przy stawach leżących koło Ciepiewa, byli zobowiązani do oddawania 6 wieprzów rocznie.

Lepsze pojęcie o wysokości świadczeń ówczesnych mieszkańców Ciepiewa możemy uzyskać, porównując je z ówczesnymi cenami. Kogut kosztował wówczas w Radomiu 3 gr., korzec owsa (ok. 140 l) – 8 gr., a wół – 2 zł. Powinności i ciężary mieszkańców Ciepiewa można też porównać ze świadczeniami mieszkańców innych miejscowości powiatu radomskiego. Mieszczanie radomscy płacili wówczas (w 1616 r.) zaledwie po 1 gr. czynszu z domów, ale po 24 gr. z łanu ziemi we wsiach podmiejskich, sukiennicy płacili po 12 gr. itp. Biorąc pod uwagę fakt, iż świadczenia mieszkańców miast królewskich, a takim był Radom, były zwykle mniejsze niż prywatnych widzimy, że obciążenia mieszczan ciepiewskich nie były wygórowane. Można to chyba tłumaczyć wspomnianym już, niezbyt dynamicznym, rozwojem miasteczka. Właściciele musieli po prostu uwzględniać możliwości i zasobność

mieszkańców, możliwe też, że ich umiarkowana polityka w tym względzie miała zachęcać ewentualnych przybyszów do osiedlania się w Ciepielowie.

Opisywany **inwentarz z 1619 r.** wspominał o dwóch młynach przy mieście i trzecim **w Rakówce**. Wzniesiono je przy stawach leżących nad rzeką Iłżanką, gdzie znajdowała się też piła poruszana siłą wody oraz papiernia. Te ostatnie zakłady w 1619 r. nie pracowały ze względu na zniszczenia i zaniedbanie ze strony dzierżawców.

Pod miastem istniał folwark z drewnianym dworem, piekarnią, trzema oborami, kilkoma stodołami i innymi budynkami gospodarskimi. Pola folwarku ciepielowskiego były natomiast porożrzucane po kilku miejscowościach. Wspominano o niwach na **Rzeczycy, Gardzienicach, Basicie, na Krzywdzie, pod Dąbrową i na Pszczynnym** lesie. Obsiewano je głównie żytem, rzeką i owsem, w mniejszej mierze pszenicą i prosem. We wsi Ciepiałów (Stary Ciepiałów) uprawiano wówczas 12 półłanków. Ich właścicielami były rodziny kmiecie (**Kordulów, Mrosów, Woycików, Jasików** i in.) posiadające zazwyczaj dwie pary wołów i 1 konia. Płacili po 12 gr. czynszu i odrabiali 4 dni pańszczyzny na polach dworskich. I tu należy zaznaczyć, że wymiar pańszczyzny w wioskach królewskich był wówczas nawet o połowę mniejszy. W Ciepielowie Starym mieszkało wówczas 6 rodzin zagrodniczych mających mniejsze pola i 3 komornice mieszkające u bogatszych.

Przytaczamy fragmenty inwentarza dóbr ciepielowskich z 1619 r.:

Dwór: z przyjazdu jest samborz o ośmi filarach murowanych z cegły, z framugami. Między którymi filarami bram 2 o jednych wrotach z furtką. Które wrota na biegunach żelaznych. Między którymi bramami są dwie izbie z obydwu stron, tak z północy jako i z południa. Które izby na stajnie obrócili. W których izbach po dwa oknie bez błon i kominy są zepsowane. Na którym samborze i bramach jest wierzchnie budowanie, do których idąc są schody niższe i wyższe. Nad którymi schodami jest pobicie i z wieżyczką o trzech słupach i z więzaniem. Idąc schodami do budowania tego są 2 izbie, jedna ku północy, druga ku południowi, sień we środku i dwa ganki, jeden od wschodu, drugi od zachodu. Do sieni idąc są drzwi na zawiasach pobilanych żelaznych, skobl łańcuchowy z wrzeciędzem łańcuchowym o 4 ogniwach z skoblem. W tej izbie komin cały we wszystkim, okien 5 bez błon, dwie dranicami zabite, bez posadzki, połap cały we wszystkim o 5 belkach i sestramem, ławy we dwu stronach stolarską robotą z listwami dwie. Podle tej izby jest ganek o 2 oknach bez zasłon. Przy którym są drzwi na zawiasach pobilanych, bez skobla i wrzeciędza, na ganeczek obchodny zrobione, którego nie masz, z połapem dobrym. U tego ganku jest komin z czeluściami. Podle tego komina jest izba ku północy, do której drzwi na zawiasach pobilanych z skobem i wrzeciędzem. W tej izbie jest komin z piecem dobrym, kaflami zielonymi, w niej okien 5, dwie dobrych, drugie potłuczone, kwater w nich 4 nie dostaje, ław jest 2 stolarską robotą, trzecia prosta, stół okrągły wielki. Ta izba jest bez posadzki, połap w niej cały dobry o 5 belkach i sestramem. Podle tej izby jest ganek na wschód ze 3 oknami bez błon i połapem. Sień połapu nie ma na poły. Ten sambor wszystkich nad temi izbami jest guntami pobity, także i ganki guntami pobite banisto.

Od tego samboru od północy poczynając jest oparkanie guntami pobite starymi z basteczką, w której drzwi na biegunach żelaznych z wrzeciędzem i skoblem. Od tej basteczki od wschodu idzie parkanie, starymi guntami pobite, które się ciągnie aż do ogródka zielnego. Tam zaś parkanie dalej nie masz, jeno leda zagrodzenie z żyrdzi. Zaś oparkanie nowe, guntami pobite, które się poczyca od piekarni i ciągnie się znowu aż do sambora.

Podle sambora jest stajenka, do której drzwi na biegunach drewnianych z skoblem i wrzeciędzem, żłób w niej jeden, słomą poszyta. Podle tej stajni jest schowanie, do niego są drzwi na biegunach drewnianych słomą jest nakryte. Od stajni przez podwórze ku

schodowi jest budowanie wierzchnie i spodnie. Do spodniego idąc ku wschodowi jest sień, do której są drzwi na biegunach drewnianych niedobre. W niej nie masz posadzki, połap dobry z 6 belkami. Z tej sieni jest izba. Do niej drzwi na zawiasach żelaznych bez skobla i wrzeciędza, z klamką drewnianą. W której jest przegroda, do której są drzwi na biegunach drewnianych z skoblem i wrzeciędzem. Błon w niej 2 w drzewo robione, połowica w olów, niewielkie, pawiment w niej jest cegłą położony. W tejże izbie jest szafa na chowanie naczyń.

Z tej izby ku północy jest piekarnia, do której drzwi na zawiasach, z skoblem i wrzeciędzem, sama w sobie jest nieprawie dobra, poprawy potrzebuje, okien w niej 2 bez błon, posadzki też nie masz. W niej jest kuchnia, komin murowany w górę wywiedziony o 2 filarach, z frambugami, połap w niej dobry. Tamże naprzeciwko kuchni są 2 pieca piekarniane, z cegły murowane, na których jest piec zielony polewanych kaflów. Podle niego ku wschodowi jest komora, która się już obaliła, drzwi też do tej komory są bez zawias, bo od niej zawiasy poodziralali. Tamże drugie drzwi ku zachodowi w bok na zawiasach długich z haczykiem i skoblem. W tejże sieni od tych drzwi ku północy jest komora. Do niej drzwi na zawiasach żelaznych z wrzeciędzem trójognistym i skoblem. Która się też już wali. Podle tejże komory ku zachodowi jest spiżarnia wielka. Do niej drzwi na zawiasach żelaznych z wrzeciędzem łańcuchowatym trójognistym i skoblem. W której to spiżarni jest okien 2 w drzewo robione. Połowica w olów, prętów 4, to jest u jednego okna trzy, u drugiego jeden, szerokie pręty wysiekane przez wszystkie okna. W tej to spiżarni jest toków 2 wielkich, a trzeci nowy mały ze 3 przegródkami, szafy 2, jedna zamczysta, druga z maluśkimi szafeczkami, przykładków 2 do kwaszenia kapusty, niecki jedne wielkie, tryfus, pniak do rąbania mięsa, ław w niej 2 prostą robotą. Ta sień ma połap niedobry, słupem podparty. Podle tej spiżarni jest skarbiec dla schowania, w niej okien 2 z prętami, w jednym cztery, we dwóch o trzech nasiekanych. Do tej są drzwi na zawiasach żelaznych z zamkiem, z skoblem i wrzeciędzem łańcuchowatym o 3 ogniwach. Z tejże sieni są schodki na górę. Podle tych schodków jest ściana balasami ostawiona. Między którymi balasami podwoje do schodzenia bez drzwi. W tejże sieni nad tymi drzwiami są balasy przez wszystkę ścianę. Od tej ściany są schodki na górę z poręczami, tarcicami ogrodzone. Od tych schodów jest podsienie bez połapu, jeno o 3 balkach. W tym podniesieniu są schody nad piekarnią, są drzwi schowania pod dachem, dranicami zagrodzone, drzwi na zawiasach żelaznych z skoblem i wrzeciędzem. Podle drzwi komin murowany z piecem nieprawie dobrym. W tej izdebce okien 2 w olów robione z okiennicami zasuwanemi, ław w niej 2, sama w sobie jest cała, pawiment ma tarcicami położony, połap dobry o 5 belkach. Z tejże izdebki jest kownata na zachód, do której drzwi na zawiasach żelaznych z skoblem i wrzeciędzem, pawiment w niej tarcicami położony, okno 1 bez błon z prętami 2 szyrokiemi nasiekanemi. Z tej kownaty są drzwi do prewetu na zawiasach żelaznych z haczykiem bez skoblika. Od tej izdebki nad spiżarnią są schody ku zachodowi o 2 poręczach. Jest sień wielka, do której drzwi. Przy tychże schodach są drzwi na zawiasach żelaznych pobielanych z haczykiem, skoblikiem i antabą, u których zamek był, ale go oddarto. W tejże sieni, komin wielki i z czelusciami. Od tego komina są drugie drzwi w tejże sieni ku południowi na schodach ku podworowi idąc na zawiasach żelaznych pobielanych z haczykiem i z skoblikiem, z klamką, z antabą, z zamkiem o 2 ryglach i blaszką przed zamkiem. W tejże sieni okno 1, błony w olów robione, o 4 kwadratach z szybami kwadratowemi. W tejże są ławy 2 stolarskiej roboty, także i zydel z poręczą, pawiment w niej tarcicami położony, wirzch w niej cały okrom jednej strony od komina, gdzie tarcicami położony. Z tej sieni od komina do wielkiej izby idąc są drzwi na zawiasach żelaznych pobielanych z 2 antabami, z haczykiem

i skoblikiem, zamek znać oddarto. Przy tych drzwiach jest służba balasami ogrodzona, stolarskiej roboty. Wedla niej jest obrazów 9, a dwa nad oknami. W tejże izbie są 2 stoły, zydel 1, ławy dwa stolarskiej roboty, okien w niej 5 w ołów robione nad owemi sybami z okiennicami, w jednym kilka szyb nie dostaje. W tejże izbie jest alkierzyk, przybudowany nowy, w wierzchu ze dwu stron balasami położonemi ostawiony, wszystek z listwami około niego stolarskiej roboty. Drzwi do niego na zawiasach żelaznych z haczkami i skoblikiem. W nim jest stół, piec w tej izbie jest zielony polewany nowy z kominem murowanym, pawiment w niej jest tarciami położony, wirzch dobry o 7 balkach z sestramem. Z tej izby jest izdebka ku północy, drzwi do niej na zawiasach żelaznych pobielanych ryglowanych z zamkiem, z antabą 1, klamką, haczkami i skoblikiem. Podle których drzwi piecyk zły z kominem małym. W tej izdebce około ściany ze dwu stron stolarską robotą z listwami aż do ziemi są ławy, w których ławach są skrzynki dla schowania bez zawias, które pooddzirano. Ta izba pawiment ma tarciami położony, wirzch w niej dobry o 5 belkach z sestramem. Jednak ta izdebka barzo się uchylila i poprawy potrzebuje. Okien w niej 4 z błonami w ołów robionemi kwadratowymi, szyb w niej kilku nie dostaje. Z tej izdebki na wschód jest kownata, do której drzwi na zawiasach żelaznych pobielanych z klamką. W której kownatce jest komin, okno 1 małe z błoną i ze 2 prętami nasiekanemi, po dwu stronach ławy stolarską robotą, szafa 1 zamczysta wielka o 2 zamknięciach z zawiasami, druga szafeczka mała kraczona, pawimentu w niej nie masz, walić się też chce.

Z tego domu idąc z sieni wirzchniej ku podworowi są schody o 2 poręczach z obydwu stron balasami ostawiony, drugie niższe ze trzech stron z poręczami, nad którymi jest ganek wiązaniem obwiązany, we trzech miejscach podwojony. Koło tego domu ganek idzie, począwszy od tych schodów idzie około wielkiej izby, izdebki i kownaty. Ten dom nakryty guntami starymi odnowienia potrzebuje po wszystkich gmachach, jest o 6 wirzach. Od tych schodków idąc ku parkanowi ku wschodu słońca, przy sadzie jest piwnica w cembrzynę ostawiona, także przed piwniczką szyja, do której drzwi są na biegunach drewnianych z skoblem, wrzeciędzem, także i drugie drzwi do samej piwnicy, wszystka dranicami pobita.

Od której piwnicy są drzwi w tymże parkanieniu do sadu idąc. W tymże parkanieniu ku południowi nad rzyką jest browar. Do niego drzwi na biegunach drewnianych z skoblem, wrzeciędzem. W nim jest kadek 2, kotlina bez kotła, tok wielki. W tymże browarze jest izdebka na wschód, do której drzwi na zawiasach żelaznych bez skobla i wrzeciędza. W niej jest piecyk i komin dla przyświecenia, w niej jest tok dla moczenia siodu, okien 2, jedno bez błony, drugie z błoną, w drzewo robione. Ten wszystek browar dranicami starymi pobity.

Podle tego browaru są wrota na biegunach drewnianych ku rzyce. Podle tychże drzwi jest kuchnia teraz nowo przybudowana. Przed którą kuchnią jest podsienie na 3 słupach z obwiązaniem. Do której kuchni idąc są drzwi na zawiasach żelaznych bez skobla i wrzeciędza. Komin nad ogniskiem na 4 słupach dębowych wywiedzionych aż do wierzchu, chędogo opatrzone. Około którego komina w kuchni połap tarciami położony, ze dwu stron są ławy dla wydawania, przy trzecim koryto dla ryb chowania. W tejże kuchni okno bez błony, tamże przypiepek z kominkiem przy izdebce kuchennej, który jest wywiedziony do wielkiego komina. Podle tego komina izdebka, do której drzwi na zawiasach żelaznych bez skobla i wrzeciędza. W której izdebce jest komin w ścianę, wedle niego piec zielony nieprawie dobry. Pole niego jest alkierzyk zagrodzony, balasami u wierzchu ostawiony, drzwi do niego na zawiasach żelaznych. W tej izdebce jest stół stolarskiej roboty niedobry, ławy 2 około ściany ciesielską robotą, trzecia przy stole także prostą

robotą. W tej izdebce okien 3 w drzewo robione, trzecie w olów, które się zepsowało, z połapem dobrym, pawimentu nie masz.

Na tymże podwórzu od kuchni aż do sambora jest laskami zagrodzony ogródek, który jest lnem zasiany. W tymże podwórzu we środku jest słup murowany dla poświęcenia ognia.

Inwentarz zawiera również następujący opis folwarku: Folwark z przychodu jest sam na wschód, ma drzwi do siebie na biegunach drewnianych z klamką drewnianą, bez skobla i wrzeczadza. Przy tych drzwiach jest zagrodzenie dla owiec, drzwi do nich na biegunach, w samym zagrodzeniu jest drabinka dla kładzenia siana owcom.

Od tego zagrodzenia idąc jest piekarnia na południe, drzwi do niej na zawiasach żelaznych z skoblem, bez wrzeczadza. W tej piekarni jest piec wielki piekarski dla pieczenia chleba z cegły murowany. W tej izbie jest dwoje przygrodenia dla chowania cieląt młodych na zimę, przy obuch są drzwiczki bez wrzeczadzów i skobłów, koryt, w których bydło jeść dają, jest 3, jednopod oknem, dwie u drzwi izdebnych, ław w tej piekarni jest 3 prostych. Na środku jest kominek mały dla przyświecenia. Okien w niej jest z błonami troje w drzewo robione, szyb 2 w nich nie dostaje. Ta wszystka izba jest w sobie cała, połap w niej dobry o 6 belkach.

Z tej piekarni jest komora ku północy, do niej drzwi na zawiasach żelaznych bez skobla i wrzeczadza. W tej komorze okienko 1 niewielkie z błoną w drzewo robione, połap dobry o belkach 3.

Idąc z tej piekarni ku wschodowi jest izba biała, do niej drzwi na zawiasach żelaznych bez skobla i wrzeczadza, w niej jest piec zielony poliwany niedobry, przy nim komin z cegły murowany. Tamże zaraz przy drzwiach jest szfa wielka dla schowania naczynia niezamczysta, ław w izbie tej przy ścianie jest dwie, trzecia przy piecu, ławek 2, wszystkie prostej roboty, przy nich też i stolik niewielki. W tej izbie okien 4 z błonami, w drzewo robionemi, szyb 2 w nich nie dostaje. Sama w sobie jest cała, połap ma dobry o 4 balkach, przy nich też w górę jest polidnia dla suszenia drew.

Z tej izby jest ku północy komora, do niej drzwi na biegunach z skoblem, wrzeczadzem. W niej jest okienko jedno małe bez błony. Sama w sobie jest nieprawie dobra, poprawy potrzebuje. W niej jest przykadek wielki do kwaszenia kapusty, połap o 3 belkach cały, tak w izbie jako i w komorze posadzki nie masz. Idąc z tej izby do sieni zaraz przy drzwiach izdebnych jest komin w górę wyniesiony aż od ziemi, do którego są drzwi na biegunach drewnianych bez skobla i wrzeczadza. Od tego komina aż do drzwi sieniowych są troje przegrodzenia dla bydła, u każdego drzwiczki na biegunach drewnianych bez skobłów i wrzeczadzów. Wszystko to mieszkanie jest pod słomą, pokrycie już jest przystarsze, dziur w nim siła, poprawy potrzebuje.

Od tego mieszkania idąc ku północy na podwórzu jest kurnik, do którego drzwi na biegunach drewnianych z skoblem i wrzeczadzem w nim nie masz. Na wirzchu tego kurnika jest syrniki, do którego chodzą po schodkach, które są bez poręczy. Do tego syrnika są drzwi na biegunach drewnianych z skoblem i wrzeczadzem. W nim jest 3 tarcice położone przy ścianie dla kładzenia syrów, połap w nim dobry. To wszystko walić się chce albo by się już powaliło gdyby byli nie podparli. Słomą wszystek poszyty. Od tego idąc dalej przez podwórze jest loch murowany, do niego drzwi na zawiasach żelaznych z skoblami i wrzeczadzami, czwarte drzwi są u szyje na biegunach bez skobla i wrzeczadza. Szyja u tego lochu się wali, odnowienia potrzebuje. Na tym lochu jest budowaniec, podwoje do niego beze drzwi, wkoło po bokach dranicami obity, z wirzchu słomą poszyty, zewsząd poobdzierany.

Inwentarz przekazuje opis obory: Ta jest od zachodu, do której wrota na biegunach drewnianych. Ta obora we trojgu jest budowana, jedne na wschód, drugie na północy,

trzecie na zachód. Do pierwszej ze wrót idąc są najpierw chliwków 4 wrąbianych w węgły, które pogniły, poszycia nie masz, słomą byli z wirzchu potrzęsneli, ale i ta już pooblatała. Druga jest na północy o 7 przęsłach wzdłuż, wszysz na 2 przęsła, o jednych podwojach, słomą pokryto, w której już dziur na poły. Trzecie jest na zachód o 13 przęsł, podwoi do niego 6, w tym są przegrody dla odłączenia bydła, wprzek jest ja 1 przęsło, słomą z wirzchu pokryto, słupy w niej od ziemi już pogniły i barzo się nachyliły, 2 przęsł ku dworowi barzo się popsowały. Tę wszystkę oborę odnowić trzeba.

Przy teźże oborze na wschód jest stajnia dla gościa wzdłuż na 3 przęsła, słup w niej 1 zgnił, wali się. W niej jest żłobów 2, drabina 1, wrót wielkich do niej nie masz i tę odnowić potrzeba. Z teźże stajni są drzwi na zachód na oborę na biegunach drewnianych bez skobla i wrzeciędza, obartlem je zakręcają. Od dworu nad wrotami pobita jest dranicami, indziej wszędy słomą, na drugim rogu od pola pooddzirały się snopki, jest ta stajnia na sochach 3. Na teźże oborze ku południowi jest wołownia, do której są wrota na biegunach drewnianych bez wrzeciędzów i skoblów: jedne ode dwora, drugie z obory, trzecie do gumna. Jest ta wołownia zbudowana na 7 sochach, o przęsłach wzdłuż 8, wszysz o dwu, żłobów albo koryt w niej jest 3, ta niedawno jest zbudowana i słomą poszyta.

W której oborze tej jest dobytek i z drobem ut sequitur.

Bydło i z drobem tej obory

Krów dojnych nro 6

Jałowych nro 2

Jałowic nro 2

Trzecioletnich byczków 2

Łońskich byczków 2

Cieląt małych 3

Summa 17

Świń starych nro 15

Podświnków nro 3

Owiec:

Owiec dojnych nro 16

Jałowych nro 2

Baranów nro 2

Baranków małych nro 4

Owieczek nro 13

Summa nro 46

Gęsi nro 6

Łabędzi 2 na dolnym stawie

Gumno, które się poczyna od wołowni, do niego od dworu są drzwiczki na biegunach drewnianych bez skobla, z kławką drewnianą. Od tych drzwiczek jest stróżowanie na 7 przęsł od obory. Podle tego ostrożenia jest gołębnik na 2 słupach wiązanych nowo zbudowany, guntami pobity. Od pola jest oparkanie o 5 przęsłach, z wirzchu niczym ich nie nakryto. Przy nim są wrota wielkie na biegunach drewnianych, które drągiem zapierają. Drugie parkanie jest od dwora o 6 przęsłach, z wirzchu także nie nakryte, przy nim są wrota, drągiem ich zapierają. W tym gumnie brogów jest 30 et 1, które wszystkie okrom kilku poszycia inszego potrzebują. Tamże od obory jest stodoła, do której drzwi 4 z wrotami dwoistemi, które są na biegunach drewnianych. Wzdłuż jest o dwóch przęsłach, na szerz o jednym, w rogach jest wrębiona, stoi na 6 sochach, słomą pokryta, balków w niej jest 4. Ta stodoła o podwojach 6 to jest z jednej strony 3, z drugiej także trzy, wrót w jednym podwoju od gumna nie masz, z obydwu stron się wali, przęsł na dłuź 5, wszysz jedno, soch jest w niej 13, balków 4.

Pole ku północy od pola jest szopa nowa na zboże, przęsł wzdłuż ma 5, wprzek jedno, soch jest w niej 5 wiązanych.

Z tego gumna ku dworowi jest spiklerz, do którego drzwi tak z gumna jako od dworu. Od dworu pod schodkami do pobocznego spiklerza są drzwi na zawiasach żelaznych

długich z skoblem i wrzeciędzem łańcuchowatym o 3 ogniwach, tarciami położony, poprawy d gumna potrzebuje, balków w nim 2. Do spiklerza średniego wielkiego wchodzą są drzwi na zawiasach żelaznych długich z skoblem i wrzeciędzem wielkim trójognistym, u nich jest zamek. Na przeciw tych drzwi są drugie drzwi na gumno na zawiasach żelaznych długich bez skobla i wrzeciędza, są te drzwi przwiercione, pokład tarciami położony, balków w nim 11, w sobie jest cały. Z drugiej strony spiklerza tego jest poboczny drugi spiklerzyk, drzwi do niego na zawiasach długich żelaznych z skoblem i wrzeciędzem. W tymże spiklerzu są korcy 2, jeden lubelski miary, drugi zwoleńskiej.

Nad tymi niskimi są wyższe spiklerze, do których chodzą po schodkach z poręczem, przed którym jest ganeczek wiązany, guntami pobity. Pierwszy tedy spiklerzyk jest także poboczny na pobocznym małym dolnym spiklerzyku, drzwi do niego na biegunach drewnianych z skoblem i wrzeciędzem, tarciami także położony, połap pochodzisty bez balków. Nad wielkim dolnym spiklerzem na górze drugi spiklerz, do którego drzwi na zawiasach żelaznych długich z skoblem i wrzeciędzem. W nim są dwie przegrody dla sypania zboża, także też i przykadek wielki, połap dobry o 7 balkach, w połapie jest dziura pod dach, którą wchodzą w górę na spiklerz. Na gumno są też także drzwi na zawiasach żelaznych, które są zabite, u obuch drzwi snać zamki bywały, ale ich pooddzierali. Od gumna przy tych drzwiach jest także ganeczek słomą posyty, do którego nie masz stopni. Trzeci poboczny spiklerzyk od stodoły, do którego drzwi na zawiasach żelaznych długich bez skobla i wrzeciędza, połap pochodzisty bez balku. Od tego spiklerza są wrota na gumno, które się wyżej mianowały. Od miasta pole stodoły jest oparkanie o 2 przęsłach, nie nakryte. Przy nich są wrota wielkie na biegunach drewnianych, jedna połowica wrót stoi, druga wypadła, podle nich są drzwiczki małe na biegunach drewnianych. Od nich ku sadzawce jest oparkanie o jednym przęsle, które także nie jest pobite. Zgoła wszystko gumno zdość pogniło, trzeba znowu pobudować.

Na terenie folwarku było trzy ogrody. Pierwszy od folwarku, wszystek konopiami posiano. Drugi za dworem nad rzyką marchwią, pasternakiem, cebulą i pietruszką kęs zasiano, tamże sadzina. Trzeci za samborem nad rzyką marchwią, pietruszką, pasternakiem zasiany i jedzeniem zasadzony dla nasienia. Czwarty za samborem mały ogródek kapustą zasadzony, ledwie na 2 stągwi. Piąty ogródek podle wielkiego domu parkanem balasami oparkanionym, na ziele wirydarzyk porządny, rozmaitemi zielami rozsadzony.

Wydzielono były również następujące obszary: Które obszary we troje podzielone, we cztery pola w każdym obszarze, które niejednako w każdym roku przypadają. Na Rzeczy jest ozimina na korcy 50. Na Basice niwa jest ozimina na korcy 43. Na Gardzienicach niwa jest ozimina na korcy 80. Żyta korcy 173, pszenicy korcy 20, pszenicy na korcy 8. Na niwach pod Dąbrową ugorna do tych, która miała być zasiana i nie siano oziminą, jeno teraz jarzyną potrosze siano, wysiewa się korcy 50. Według tego wysiewku po tych niwach na korcy summatim 223 naźnie się kop na dobry urodzaj 700.

Jarzyna: Za Gainą, ta zasiana grochem, jarą pszenicą, jarem żytem, owsem, jęczmieniem; żyta korcy 30, pszenicy korcy 20. Na Gardzienicach Modrowska niwa owsem, tatarką, jarem, żytem zasiana i pszenicą; żyta korcy 60, pszenicy korcy 20. Na Krzywdzie, ta odłogiem leży, miano owsem i tatarką zasiać i nie siano; korcy 80. Na niwach pod Dąbrową, ta odłogiem leży, miano owsem i tatarką zasiać i nie siano; korcy 60. Summa żyta korcy 70 i z tym, co mieszczanom odjęto. Na Gardzienicach żyta na korcy 80, pszenicy ozimej na korcy 30. Na Pszczyнным lesie żyta na korcy 90. Niwa za lochem, żyta na korcy 30, pszenicy na korcu 40. Summa korcy 340 z żytem i pszenicą.

Wysiewek taki w tym roku: Według powieści włodarzów co za Ligęzę, do tego nie wszystkie niwy pozasiewano, jako przedtem siano: żyta ozime korcy 173, pszenicy ozimej korcy 30, jarego żyta korcy 42, jarej pszenicy korcy 2, jęczmienia korcy 42, grochu korcy 9, hreczki korcy 32, owsa korcy 2, lnu korcy 2, konopi korcy 2.

Urodzaj tego roku: Według wysiania tego ut supra. Po takim wysiewku, gdy barzo źle posiano na wyprawnej roli, na skibę tak na oziminę jako i na jarzynę spodziewać się ledwie ut sequitur citra vel ultra: żyta kop 300, pszenicy kop 30, jarego żyta kop 30, jarej pszenicy kop 4, jęczmienia kop 20, grochu kop 9, hreczki kop 80, owsa kop 60, prosa kop 6.

Urodzaj dziesięciny cod podanych każdego zboża: żyta ozimego kop 60, jarej pszenicy kop 4, jarego żyta kop 4, grochu kop 10, prosa kop 5, pszenicy kop 20, owsa kop 10, jęczmienia kop 8, hreczki kop 5.

Przedtem na insze lata za inszych dzierżawców i włodarzów, od którego wiadomość wzięła się także i pisarzów prowentowych, wysiewków i urodzaj, taki wysiewek oziminy miarą zwoleńską po tych niwach wszystkich bywa: żyta po korcy 223/230.270, pszenicy po korcy 38/40/70. Wysiewek jarzyny różnemi laty niejednakowo gdy nieporównane ani wymierzone niwy się, jako w którym roku przypada więcej i mniej. Których niw po cztery jarzyny ut sequitur: jarego żyta korcy 60/50/30, jarej pszenicy korcy 4/3/2, jęczmienia korcy 60/50/30, prosa korcy 2/1/1", tatarki korcy 60/50/30, grochu korcy 9/6/7, owsa korcy 240/220/100. Według tych osiewków urodzaj w dobrym roku po tych niwach, które różne w każdym roku przypadają, taki bywa: żyta kop 600/700/750 dziesięcina kop 100, pszenicy kop 100/150/200 dziesięcina kop 50, jare żyto kop 80/90/120 dziesięcina kop 10, jarej pszenicy kop 12/14/15, dziesięcina kop 10, jęczmienia kop 122/200/250, dziesięcina kop 20, grochu kop 8.12/18, dziesięcina kop 15, hreczki kop 80/100/150, dziesięcina kop 10, owsa kop 100/150/250, dziesięcina kop 30, prosa kop 5/8/15, dziesięcina kop 6. Na złym roku do tego urodzaju ledwie na poły będzie.

Łąki: Od granicy Miechowieckiego pod Borowcem łąka na bróg siana, na Januszowskiej niwie łąka na bróg jeno teraz będzie, bo p. Ligęza wysiekił bywało browarów, za głazem nad rzeką łąką na brogów 2, Gałuszowska łąka na stogi 3 wozów 24, Libewska łąka na wozów 3. bazinska łąka na wozów 4. Summa brogów nro 6. Na Pszczyнным lesie łąka, którą teraz w ugorze wypasiono, bywa brogów 4. Bywa na brogów nro 10, kiedy w ugorze się nie wypasa, a na ten rok jeno brogów 6 się zbira.

Ograniczenie tej majątności z borami: Do tej majątności należących borów poczynszy od królewskiej granicy aż do strugi jest bór dębiną, brzezina, sośnina, ciągnie się do Kałkowa. Tam szkoda od p. wojewodzica szkuty zbudowano, od p. Ligęzy, który spustoszył na drwa, sośni ścięto do 36, z których jedne przedał na tramy, drugie na łodzi, które w ochronieniu bywało wielkim.

Od Kałkowa aż do samej rzyki, która się dzieli od Miechowieckiego granicy i gardzińskiego pola, ciągnie się aż do rzyki Kroczyńskiego, jest dąbrowa, chojną, brzezinką i dębinką zapuszcza się, jest w ochronie, szkody nie masz.

Od tyj rzyki Kroczyńskiej idzie granica mimo gaj Ramachowskiego polem, idzie aż do lasa p. Adama Kochanowskiego, sędziego lubelsiego. Od tegoż przy polach pszczyńskich jest las Pszczyanny na 6 staj leszczyną, rokiną, chrost. Od tego granicami z Kochanowskim i Tymieńskim idzie bór leszczyną, dębiną, brzezina, ciągnie się aż do lasa Rzeczyce. Od Rzeczyce lasa, który sośnina, brzezina, ciągnie się aż do samej rzyki królewskiej granicy.

Pszczelnik pański, który w Kałkowie w sadku: Ulów z pszczołami starymi nro 14, rojów nro 2, ulów różnych pogniłych jest kilka, Jako kiedy bywa i pół beczki i cebrzy. Dań miodowa od dwóch chłopów z Pszczyanna, którzy barci wszystkich borów w tej majątności

trzymają, Męzyk a Solnica po L daję po fl. 3, bywa ćwierć. Z wielkiego Strozina trzyma barę w tej dąbrowie, ma dać miodu pół korca. Tego się zbierze citra vel ultra bezcka. Pańskich barci nie masz.

Stawy: Tych jest nro 2. Pierwszy od miasta Zwirchny staw, który pusto leży, zerwany tej wiosny za niedozorem p. Ligęzinym i jego przyczyną, jako tam wyznawają, zastawując na węgę i za niepatrzeniem policzków i za niedbałością młynarską, w tym roku spust miał być w jesieni od św. Bartłomieja. Chodził w fl. 800 we trzy lata, facit fl. 266 gr 20 na rok przychodzi. Przerwy tej ledwie 300 fl. odprawia oprócz legumin, które w tąż ledwie na fl. 100 nie uczynią. A cóż około policzków, progów, stawidła, łazów, palów tarasowaniem poddanemi przyjdzie porobić, szacując lekce na fl. 200 za taką szkodę, jeśli nie opatrzy się w tym roku oprawia i zastawia wszystkie prowenta stawu, młyna za trzy lata zginie i dalej tak piła, papiernia z drugim młynkiem.

Drugi staw Nadolny pod Rakówką zastawny, który był na spuście w roku 1618 od św. Bartłomieja, a teraz na wiosnę zastawiono po św. Wojcieszę w trzy niedziele, wielkiej poprawy potrzebuje, tarasowaniem wszystkiej grobli i upustu odnowienia wszystkich z policzkami, z mostem, zgoła wszystkich odnowić. Ten staw idzie we fl. 1000, facit na rok fl. 333/10.

Młyny: Pierwszy od miasta o dwóch kołach, stępa trzecia. Ten nie miele dla przerwania stawu, do tego wszystkiego z wielkim kosztem odnowić trzeba.

Drugi ku dworowi podle papiernej o dwóch kołach i tego ze wszystkim odnowić trzeba, nie miele dla przerwania stawu.

Trzeci przy Nadolnym stawie w Rakówce o dwóch kołach, trzecie naprawiać mają, ten miele.

Piła, która jest u Wirchnego stawu od miasta, z której nie idzie pożytek jeno co na pańską potrzebę tramy trą, a kiedy kto skądinąd zetrze, daje od tramy po gr 3. Piły nie masz, którą kupić.

Papiernia tamże u Wirchnego stawu, która wszystka spustoszała, we wszystkim odnowienia potrzebuje. Która szła we fl. 50, teraz nie idzie w arendzie.

Browary: Browarów pańskich 4 bez kotłów, we dwóch przykadków 2, kocioł nowy arendarski, co teraz kupił za fl. 13^{1/2}, i drugi ma być kupiony. Te kotły pańskie mają być dla pożytku pańskiego, przy arendzie to należy i skąd, kiedy warzą, wtedy kotłowego po gr 3.

Spiklerz jest nad Wisłą w Gniastkowie, w majątności p. Tarła, dla sypania zboża kiedy spuszcza, tamże łodzi 4 nowych niedorobionych, jeno na jedne schowanie, pod jednym nakryciem słomą.

Młynarze, którzy te młyny opatrują, są na czwartej mierze, wieprze powinni karmić – ten od miasta ze dwu młynów na rok wieprzów nro 6, z Rakówki do roku na trzy koła wieprzów 4. Robić do dwora kiedy potrzeba.

Sadzawki: Tych jest nro 5. Pierwsza pod miastem, co stawkiem zowią, kiedy spust to ryby sadzają, która pusta leży. Zaś nro 4, które pode dworem, jedna podle drugiej, puste, których wyszlamować i ponaprawiać.

Według zeznania arendarskiego arendy tej, którą trzymał ze wszystkimi akcydencyjami, jako interczy jego samego pokazują, pierwszego, który jeno same młyny trzymał we fl. 300, a terażniejszej według jego interczy trzymał za fl. 500 z pomienionemi akcydencyjami ut. sequitur.

Młyny, co w arendzie dawano za same bez wszystkich akcydencyi, za fl. 300.

Czopowe według warów 400, zeznaniem arendarskim war po gr 14, facit fl. 186/20, wytrąciwszy fl. 40, które pan daje poborowi do skarbu Króla Jego Mości, restat fl. 146.

Kotłowe, kiedy kotłami pańskimi warzą, po L siodu powinni dawać, tedy od 3 warów

przychodzi na pana korzec 1, według tych warów 400 przychodzi korcy 133L po fl. 1, facit fl. 133/7”.

Mostowe i targowe fl. 10.

Piła, która w arendzie zetrzeć kopę tramów arendarskich, które za swoje pieniądze kupuje gdzie może dostać, kładąc po 7 tarcie z tramu, a każdą tarcicę po gr 6 facit fl. 84, wytrąciwszy nakład i pracą fl. 20, przychodzi na pana l. 64.

Osada miasteczka Grzymałowa do tejże majątności należącego: Których powinność taka: na szarwark do grobli obudwu, na tłukę o strawie pańskiej trzy razy do roku, we żniwa 8 dni żąć na rok. Podatków na rok to jest czynszu po gr 18, z domów rynkowych po gr 4, z ogrodów po gr 1, z folwarku po gr 1, z półlanku po gr 9, z domów ulicznych po gr 2, z ogrodu gr 1, z folwarku gr 1, piekarze po gr 4, kowale, szewcy, kołodzieje, prasłowie o gr 12, rzeźnicy po kamieniu loju, gorzalczani po fl. 2. Komornicy w tym miasteczku u kogokolwiek są powinni do dwora dwa dni konopie brać.

Summariusz przychodów miasta tego, skąd i z czego co: rynkowych placów nro 35 po gr 4, facit fl. 4/20, pola, których łanów nro 35 po gr 18, facit fl. 21, folwarków, tych nro 2 i, ogrodów, tych nro 35 po gr 1, facit fl. 3/27, wójt wolny pod prawem: placów nro 3, pola łanów 2”. ogrodów 4, ulicznych placów nro 82 po gr 2, facit fl. 5/14, pola tych półlanków nro 80 po gr 9, facit fl. 24, folwarków tych nro 34 i ogrodów tych nro 78 po gr 1, facit fl. 3/22, gorzalczanych od bań, których nro 13, po fl. 2, facit fl. 26, piekarzów, których nro 14 po gr 4, facit fl. 1/26, rzeźników, tych jest nro 4, po kamieniu loju po gr 48, facit fl. 6/12, prasłowie, szewcy, kołodzieje, kowale, których nro 10 po gr 12, facit fl. 4. Summa facit z miastem fl. 99/1. Do tegoż miasta należą targowe i mostowe, co w arendzie.

Czopowe odwaru po gr 14 do dwora, odłożywszy do skarbu królewskiego ze dwora zł 40, to także w arendzie.

Kotłowe po gr 3, kiedy pańskie kotły są w browarach. Od każdego waru powinni dać po ćwierci, które do arendy należą.

Poddani do tej majątności należący: Których powinność we wszystkim i z podatkami to jest robić w tydzień dni cztery, we żniwa po dwoje na tydzień, a zaś po jednemu dwa dni pieszko w lecie w tymże tygodniu. Oranie wymirzają na lasek 15, a laska jest na 2 sążniach i 2 piędzi. Brogi bez pańskiego dnia, grodzą rzepy. Czynsz po gr 12, owsa korcy 3 zwoleńskiej miary, pszenicy po korcu 1, kapłonów po 3, kurów po 10, konopii dają po 1” kit, bez dnia we dworze oczesywają te kity, powinni też prząć przędę łokci 3”, pleć bez pańszczyzny, straż jest kolejna. także też i dziesięciny każdego zboża dać powinny.

W połowie XVII w. Ciepiałów przeszedł w ręce spadkobierców Kazanowskich. Jednym z nich był najprawdopodobniej **Mikołaj Głogowski**, dziedziczący pobliski Kazanów w wyniku małżeństwa z Aleksandrą Kazanowską. Później miasteczko wraz z kluczem ciepiałowskim przeszło w ręce **Piaseckich**, a od początków XVIII w. było kolejno w posiadaniu **Denhoffów, Sanguszków, Polanowskich, Karczewskich i Czarneckich**.

W latach 1655–1657 Radomskie stało się teatrem działań wojennych, na którym operowały wojska szwedzkie Karola X Gustawa i siedmiogrodzkie Jerzego II Rakoczegego. Najprawdopodobniej to Węgrzy Rakoczegego dopuścili się w 1657 r. spalenia miasta. Zniszczenia spowodowane działaniami wojennymi oraz towarzyszącymi im epidemiami musiały być olbrzymie. W 1662 w miasteczku odnotowano zaledwie 18 domów, z których można było ściągnąć podatek, a mieszkało w nim 114 osób powyżej 10 roku życia. Na wsi Stary Ciepiałów było 15 domów i 44 osoby, a w dworze ciepiałowskim 13 mieszkańców.

Dopiero w XVIII w. można zaobserwować szybszy rozwój Ciepiałowa. Około 1731 r. z polecenia Sanguszków zbudowano tu okazały pałac z drzewa modrzewiowego, „zewnątrz

Dwór Ks. Sanguszków (rys. Ks. Stanisława Drąga)

złożony arabeskami okryty, z basztami na rogach” (niestety, dwór ten spłonął w drugi dzień Zielonych Świąt 1889 r.). Kiedy w 1748 r., przeprowadzano kolejną wizytację biskupią w parafii Ciepiałów mieszkało ogółem 1477 katolików i 85 Żydów. Dziedzicami miasteczka i klucza ciepiałowskiego byli książę **Janusz Sanguszko** i jego małżonka **Konstancja z Denhoffów**. Wizytacja ta, będąca kolejnym, cennym źródłem do dziejów Ciepiałowa, wspomina, iż tamtejszy kościół pod wezwaniem Bożego Ciała był już mocno zbutwiały i wymagał remontu. Funkcję proboszcza sprawował wówczas 35-letni Antoni Kokoszyński, legitymujący się szlacheckim pochodzeniem. Obok kościoła parafialnego w Ciepiałowie podlegały mu kaplice w Starym Ciepiałowie, Jasiońcu i kapliczka prywatna w dworze ciepiałowskim.

Inwentarz kościelny wymieniał liczne monstrancje i srebrne kielichy, kilkanaście ornatów różnego kroju i koloru, kapy, obrusy, dzwonki, lichtarze i inne rzeczy niezbędne do sprawowania liturgii. Wśród ksiąg kościelnych wyróżniały się trzy mszały, graduał, ewangelia, ale wysłużony psalterz i 2 brewiarze były w bardzo złym stanie.

Wizytacja wspomina, iż przy kościele znajdował się dom plebana (domus rectori), dom organisty oraz obora. Utrzymywano w niej nieco inwentarza, ponieważ probostwo w Ciepiałowie było wyposażone przez dziedziców miasteczka w 5 pól uprawnych. Pierwsze z nich znajdowało się koło papierni nad Iłżanką, przy drodze prowadzącej do Lipska. Sąsiadowało z polami mieszczan ciepiałowskich – Andrzeja Dudzińskiego i Stanisława Libskiego. Drugie znajdowało się w miejscu zwanym Dąbrowa, pozostałe koło Kałkowa. Pleban posiadał też łąki, przy stawach ciepiałowskich, jedną za groblą rekowską, drugą przy łące mieszczanina ciepiałowskiego Jana Grzybowskiemu. Dziesięciny na rzecz kościoła

ciepielowskiego płacono wówczas z Ciepiewowa, Starego Ciepiewowa, Świesielic, Kałkowa, Gardzienic, Rekówki, Pcina i Ranachowa.

Wizytacja z 1748 r. nie wymienia niestety liczebności mieszkańców Ciepiewowa. Wspomina tylko, iż w miasteczku mieszkało 60 osób wyznania mojżeszowego i 1 luteranin. Ten ostatni był niezamożnym zagrodnikiem, a jako że jego żona była wyznania rzymskokatolickiego, wizytatorzy nie omieszkali napomknąć o potrzebie jego nawrócenia. W końcu 1785 lub na początku 1786 r. Ciepiewów spłonął, toteż przywilejem z lutego tego roku ówczesny dziedzic, starosta liwski **Józef Karczewski**, wezwał wszystkich obywateli do jego odbudowy. W 1787 Ciepiewów liczył 506 mieszkańców, w tym 41 Żydów (8,1%). We wsi Stary Ciepiewów zamieszkiwało 77 osób. Do klucza ciepielowskiego wchodziły poza Ciepiewem Pcina, Ranachów, Gardzienice, Kałków, Chotyże, Rekówka i część Kroczoza, a roczny dochód z niego oszacowano na 14 265 zł. W takim stanie miasteczko przetrwało rozbiory Rzeczypospolitej, przemiany okresu napoleońskiego i dotrwało do czasów zaboru rosyjskiego.

Dariusz KUPISZ

W dobie zaborów

W 1815 r. Radomskie znalazło się w granicach Królestwa Polskiego stanowiącego autonomiczną część zaboru rosyjskiego. Pod względem administracyjnym Ciepiewów leżał wówczas w powiecie soleckim obwodu opatowskiego i województwa sandomierskiego. W 1820 r. w miasteczku stał zaledwie jeden dom murowany i 109 drewnianych. Mieszkało tu 575 chrześcijan i 102 Żydów. Część mieszkańców zajmowała się, tak jak w poprzednich wiekach, rolnictwem, część utrzymywała się z rzemiosła. Pewien wpływ na życie mieszkańców miały też trzy jarmarki gromadzące ludność z okolicznych wsi – na św. Mikołaja, św. Sebastiana i św. Józefa.

W 1827 r. Ciepiewów liczył już 119 domów, zamieszkiwanych przez 476 osób wyznania chrześcijańskiego i 285 wyznania mojżeszowego. Siedem lat później założono tu szkołę elementarną, a jednym z bardziej znanych zakładów była usytuowana nad Hżanką papiernia. Jednak już w pierwszej połowie XIX w. dał się zauważyć proces wpływający dość negatywnie na rozwój miasta. Przyczyną było obciążanie mieszkańców Ciepiewowa nowymi świadczeniami na rzecz dworu, przy jednoczesnym zagarnianiu na rzecz folwarku pól i łąk należących niegdyś do mieszczan. Drugim czynnikiem spowalniającym rozwój miasta był brak dobrych dróg, przez miasto nie przechodziła żadna droga bita.

Odbieranie miastu pastwisk i gruntów przez dwór doprowadziło do długotrwałych procesów między mieszczanami a dziedzicami, ciągnących się niemal przez cały XIX w. Kolejnym punktem spornym była kwestia korzystania z lasu. Zarządcy majątku ciepielowskiego nie pozwalali mieszczanom na wyrąb drzew. Przez 40 lat toczyły się także procesy o dochody z propinacji, czyli wyrobu i wyszynku alkoholu. Połowę należnych stąd podatków zagarnął dwór, a drugą połowę mieszczanie przekazywali na rzecz kasy miejskiej. Według mieszkańców Ciepiewowa dwór nie miał prawa do dochodów z propinacji.

W 1860 r. dziedzicem Ciepiewowa był **Aleksander Polanowski**, mieszkający na stałe w Cesarstwie Austriackim, toteż bieżącymi sprawami gospodarczymi jego majątków nad Hżanką zajmowali się zarządcy. Według spisów rządowych z tego samego roku do mieszczan należało wówczas 134 morgi gruntów ornych, 28 mórg ogrodów, 56 mórg łąk i 262 mórg piaszczystych nieużytków. Zabudowany obszar miasta obejmował wówczas 85 mórg, na których wznosiło się 79 domów, w tym 77 drewnianych należących do mieszczan i 2 murowane,

będące własnością dworu. Poza rynkiem odnotowano ulice: Lipską, Kościelną i Tylną. Miasto liczyło 704 mieszkańców, w tym 262 Żydów.

W 1860 r. zarząd miasta, czyli magistrat składał się z burmistrza, sekretarza i dwóch ławników, z których jednym był zawsze miejscowy proboszcz. Szkoła elementarna zatrudniała jednego nauczyciela, a ludność żydowska jednego zastępcę rabina. Pracowało tu wówczas 10 szewców, 8 krawców, 7 stolarzy, 2 garbarzy, 2 tkaczy, 2 bednarzy, 2 kramarzy (było dwie karczmy) i 1 kowal. Wprawdzie urzędnicy carscy zapisali, że miasto Ciepiałów było bardziej rzemieślnicze niż rolnicze, ale chyba dlatego, że stuprocentowych rolników, posiadających inwentarz, było tylko kilku. Należy jednak zauważyć, że żaden rzemieślnik nie mógł się utrzymać z wykonywanego rzemiosła i posiadał mniejsze lub większe pole, które uprawiał przy pomocy rodziny. Uprawiano na nich głównie żyto i ziemniaki.

W porównaniu z poprzednim spisem, sprzed 23 lat, liczba domów zmalała w 1860 r. o 37, a mieszkańców o 57 osób. Po kilku opuszczonych domach pozostały tylko ruiny. Spadek liczebności mieszkańców Ciepiałowa był spowodowany ciężkimi warunkami życia. W mieście nie odbywały się żadne jarmarki, toteż miejscowi rzemieślnicy mieli trudności ze zbytym swych towarów. Niektórzy z nich opuszczali Ciepiałów szukając pracy gdzie indziej. Podobnie robili młodzi ludzie. Wprawdzie pod miastem znajdowały się browar, gorzelnia, tartak, papiernia i trzy młyny, ale należały one do dziedzica i bazowały na sile roboczej z jego folwarku. Sytuację mieszkańców pogarszały także ich obowiązki na rzecz dworu. Nadal latem musieli odrabiać pańszczyznę na folwarku z racji posiadanej ziemi, a w czasie żniw dziedzic miał prawo wezwać dodatkowo po 2 osoby z domu rynkowego i po 1 z ulicznego.

22 stycznia 1863 r. wybuchło powstanie styczniowe. Także region radomski stał się widownią walk między siłami powstańców a wojskami rosyjskimi. Dysproporcja sił powodowała, że powstańcy musieli przemieszczać się dość szybko po ówczesnych drogach, starając się atakować mniejsze oddziały wroga i znikać w lasach. Pomoc dla powstańców groziła represjami ze strony władz carskich, toteż pierwsze spotkanie z nimi nie było zbyt przyjemne dla mieszkańców Ciepiałowa. 29 marca 1863 r. do miasteczka wkroczył oddział **Dionizego Czachowskiego** maszerujący od strony Zwolenia. Część mieszkańców nie witała powstańców zbyt entuzjastycznie, a niektórzy obawiając się utraty dobytku i represji ze strony wojsk carskich chowali żywność. Być może padły i inne oskarżenia pod ich adresem, dość, że jeszcze tego samego dnia odbył się w Ciepiałowie sąd wojenny nad burmistrzem miasta, sekretarzem magistratu oraz czterema mieszczanami. Wszyscy zostali skazani na karę śmierci przez powieszenie. Dopiero na skutek próśb proboszcza i miejscowych mieszczan burmistrza uniewinniono, a sekretarz został ukarany chłostą. Niestety, na czterech mieszczanach kara śmierci została wykonana, a dziś po wiekach, nie jesteśmy w stanie stwierdzić, czy była słuszna.

W Ciepiałowie Czachowski zasięgnął informacji o ruchach wojsk rosyjskich, po czym na czele swych 500 partyzantów ruszył przez Kazanów i Tczów, by skryć się w lasach koło Suchej i Czarnej. Po raz drugi oddział sławnego dowódcy powstańczego pojawił się w Ciepiałowie 29 kwietnia, jednak tym razem przeszedł tylko spiesznie przez miasteczko kierując się na Lipsko.

Najdonioślejsze dla Ciepiałowa wydarzenie z czasów powstania styczniowego miało miejsce podczas trzeciego pobytu Dionizego Czachowskiego w tym mieście. Pobity w jednej z potyczek przez Rosjan musiał Czachowski rozpuścić swój oddział, a sam skrył się we dworze w Wielgiem. Wkrótce okazało się, że 250 konnych strzelców dochowało mu wierności i przez Czerwoną przybyło w nocy 12 maja do dworu w Wielgiem. Opuściwszy Wielgie na czele swych ludzi, Czachowski zorientował się, że w pobliżu nie ma większych sił rosyjskich.

Grób powstańca styczniowego Dominika Łaszczaka

Wezwał więc okolicznych obywateli na niedzielę 17 maja 1863 r. do Ciepiewowa. W oznaczonym czasie kościele ciepielowskim zgromadzili się mieszczaństwo, chłopcy z okolicznych wsi oraz szlachta z pobliskich dworów. Proboszcz **Maciej Tymiński** odprawił uroczyste nabożeństwo, a następnie odczytał dekret władz powstańczych informujący o przyjęciu przez nie nazwy „Rząd Narodowy”. Wszyscy obecni na nabożeństwie złożyli przysięgę na wierność rządowi. Po nabożeństwie i obiedzie wydanym na cześć Czachowskiego na plebani zwerbowano do oddziału powstańczego 16 młodych ludzi. Jeszcze tego samego dnia Czachowski opuścił wraz ze swym wojskiem Ciepiewów i udał się na nocleg do Zwolenia.

Wśród walczących pod rozkazami Czachowskiego znaleźli się m. in. **Jan Karol Czarnecki**, dziedzic Bąkowej, brat **Ludwika Czarneckiego**, późniejszego dziedzica majątku Ciepiewów. Walczyli Piotrowscy z Czerwonej, za co zapłacili zesłaniem na Sybir, ale w szeregach powstańczych znaleźli się także chłopcy, jak choćby urodzony w Peinie **Dominik Łaszczak**, który zmarł w 1933 r. (jego grób z informacją o udziale w powstaniu zachował się szczęśliwie na cmentarzu ciepielowskim).

Przebrane powstanie styczniowe pociągnęło jednak za sobą dość poważne zmiany gospodarczo społeczne. Dekret carski z marca 1864 r. doprowadził do uwłaszczenia chłopów nadając im użytkowane dotąd działki ziemi na własność. Likwidował też resztki świadczeń na rzecz dworu i oczywiście objął także tych mieszczań ciepielowskich, którzy żyli z uprawy roli. W ten sposób Ciepiewów przestał być miastem prywatnym. Mieszkańcy Ciepiewowa nie ponieśli poważniejszych, bezpośrednich konsekwencji związanych z przemarszami oddziału

Czachowskiego. Natomiast proboszcz Maciej Tymiński już w 1864 r. został skazany „za goszczenie powstańców” na grzywnę w wysokości 50 rubli. W 1866 r. władze carskie skonfiskowały grunty rolne należące do parafii, co zresztą dotknęło wszystkich proboszczów na terenie zaboru rosyjskiego. Wreszcie dekretem z 1869 r. odebrano prawa miejskie wszystkim osadom, które posiadały poniżej 3000 ludności, ponad 50% mieszczan rolników i dochód mniejszy niż 1500 rubli. Wśród tych miast znalazł się Ciepeliów, Zwoleni i inne.

W 1880 r. osada Ciepeliów, leżąca w obwodzie iłżeckim Guberni Radomskiej liczyła 83 domy i 708 mieszkańców, obejmując 1046 mórg ziemi. Była wówczas siedzibą gminy, posiadającą m.in. szkołę i drewniany kościół parafialny. Szkoła elementarna mieściła się w domu Łaczyńskich (obecny Urząd Gminy), a uczęszczało do niej 30 dzieci. W skład gminy Ciepeliów w 1880 r. wchodziły miejscowości: Barycz, osada Ciepeliów, wieś Ciepeliów Stary, Chotyze, Dąbrowa, Gardzienice, Goździowa-miedza, Jasieniec Solecki, Kałków, Kawęczyn, Pcin, Pcinolas, Ranachów, Rekówka i Świesielice. Mimo utraty praw miejskich, u schyłku XIX w. Ciepeliów rozwijał się coraz dynamiczniej, wyrastając na jeden z rynków lokalnych obsługujących okoliczne wioski. Nawet pożar, który wybuchł w mieście 29 kwietnia 1886 r. i strawił 80 domów nie poczynił trwałych zniszczeń. W 1895 r. w Ciepeliowie naliczono ponownie 97 domów drewnianych i 3 murowane. Mieszkało tu wówczas 539 mężczyzn i 586 kobiet (włącznie z dziećmi), a porządku strzegło 3 żandarmów carskich urzędujących w otwartym wówczas posterunku.

Dobra ziemskie Ciepeliów posiadali w latach sześćdziesiątych XIX w. Karczewscy, następnie nabył je na krótko Żyd Finkelsztejn, który odsprzedał je Ludwikowi Czarneckiemu. Ludwik Czarnecki był właścicielem Daniszowa, ale sprzedał go Jasińskim, a za uzyskane stąd pieniądze nabył majątek Ciepeliów. W 1863 r. wartość majątku, w skład którego wchodziły jeszcze wioski Ciepeliów Stary, Pcin, Chotyze i Rekówka wynosiła 147 000 rubli srebrnych. Oczywiście po uwłaszczeniu chłopów dziedzice utracili wszelkie prawa do ich ziemi. W 1880 r. majątek ciepielowski obejmował folwarki Ciepeliów i Dąbrowa, awuls Rekówkę oraz pewne grunty nad Iłżanką i lasy, w sumie 2819 mórg, w tym 407 mórg gruntów omych i łąk. Dochodziły do tego trzy młyny, toteż uprawa pól i obsługa dworu Czarneckich wymagała zatrudniania znacznej liczby służby oraz robotników rolnych. Dziedzic Ludwik Czarnecki był wówczas szeroko znany z wystawnego życia, urządzania licznych bali, kuligów itp. Być może było to pośrednią przyczyną pożaru, który wybuchł we dworze w dniu Zielonych Świątek 1889 r. i strawił piękną budowlę wzniesioną jeszcze w XVIII w. przez Sanguszków.

Wybuch I wojny światowej nie wpłynął początkowo na los mieszkańców Ciepeliowa. Dopiero pod koniec sierpnia 1914 r. doszło do walk wojsk niemieckich i rosyjskich w rejonie Lipska, Ciepeliowa, Sycyny i Zwolenia. W początkach września wojska niemiecko-austriackie stoczyły bój z siłami rosyjskimi pod Ciepeliowem i Lipskiem, w trakcie których najbardziej ucierpiał Kazanów (spłonął niemal doszczętnie). Dopiero jednak w czerwcu i lipcu 1915 r. na skutek przerwania frontu w Galicji Rosjanie opuścili Radomskie i wycofali się za Wisłę. Podczas walk 16 lipca 1915 r. kilka pocisków artyleryjskich spadło na Ciepeliów, spłonęła część osady, m.in. drewniany kościół i budynek szkoły. Ciepeliów znajdował się do 1918 r. pod okupacją austriacką.

W okresie międzywojennym

Pierwszy spis przeprowadzony w 1921 r. w wolnej Rzeczypospolitej wykazał, że Ciepiałów tworzyło 151 budynków mieszkalnych. Żyło w nich 978 osób, w tym 339 narodowości żydowskiej.

W okresie międzywojennym Ciepiałów stanowił mały ośrodek lokalny ze słabymi funkcjami drobnego handlu i rzemiosła. Targi, nieco bardziej niż dawniej ożywione, odbywały się raz w tygodniu. Osada Ciepiałów połączona była z trasą prowadzącą do Radomia drewnianym mostem długości 109 m. W latach 1918–1939 pod względem administracyjnym należała do powiatu iłżeckiego z siedzibą w Wierzbniku (później do powiatu Wierzbnik-Starachowice).

Z uwagi na odbywające się tu w każdą środę jarmarki, stanowiła ona gminę wiejską o charakterze miejskim (poza kilkoma ulicami i studniami o charakterze prywatnym bądź publicznym nie było innych urządzeń komunalnych). Większe jarmarki odbywały się w Lipsku i Zwoleniu, a nawet w odległym o 9 km Kazanowie. W Zwoleniu odbywały się jarmarki w czwartki, służyły one z handlu końmi, w Lipsku we wtorki, tu sprzedawano bydło i trzodę chlewną. Na jarmarki te jeździli ze straganami rzeźnicy i piekarze Polacy oraz krawcy i rymarze, przeważnie Żydzi.

W roku 1920 duży pożar zniszczył część Rynku i ulicę Kościelną. Domy były drewniane. Ludność utrzymywała się głównie z rzemiosła i drobnego rolnictwa (największe gospodarstwo 18 morg rosyjskich). Przewaga handlu i rzemiosła była w rękach żydowskich. W okresie do 1939 r. były następujące ulice: Rynek – obecnie Plac Zwycięstwa, ulica Spacerowa – obecnie Jana Kochanowskiego, ulica Kościelna – obecnie Mariana Papuzińskiego, ulica Strażacka – obecnie Dionizego Czachowskiego, ulica Źródłana – część z niej nosi nazwę ulicy Partyzantów, część ulicy Sandomierskiej. Ulice: Wąska, Polna, Szkolna, Bożniczna – nie istnieje, włączona do placu szkolnego. Do roku 1934 na Rynku stała drewniana remiza strażacka, którą rozebrano (w niej odbywały się zabawy, przedstawienia i inne dochodowe imprezy).

Ciepiałów przed drugą wojną światową w 1939 r. liczył około 1500 mieszkańców, z czego około 450 (34%) stanowili Żydzi. W rynku na 41 domów 12 było polskich, a pozostałe były żydowskie. Wszystkie domy żydowskie położone w Rynku miały charakter mieszkalno-użytkowy (sklepy, warsztaty rzemieślnicze).

Do II wojny światowej na terenie gminy znajdowały się cztery majątki ziemskie, które po wojnie zostały rozparcelowane. Dwa dwory zostały spalone w czasie walk wojennych. Ostatnim właścicielem majątku w Górkach Ciepiałowskich był **J. Mandelbaum**, a administratorem **Leon Radzicki**, którego rozstrzelali Niemcy.

Mieszkańcy gminy Ciepiałów w okresie międzywojennym udzielali się społecznie, byli aktywni. Wówczas żył tu parlamentarzysta **Wacław Długosz**. Jeszcze zanim został wybrany na posła, zajmował się sprawami społecznymi. Był przewodniczącym dozoru szkolnego w gminie Ciepiałów. Interesował się sprawami oświaty, dlatego popierał wszelkie inwestycje, które dotyczyły tej płaszczyzny. Z jego inicjatywy powstała szkoła w Gardzienicach. Pełnił od 1918 r. funkcję przewodniczącego dozoru szkolnego. Wspierał rozpoczętą w 1921 r. budowę szkoły w Ciepiałowie, którą zakończono w 1923 roku. Na tym nie zakończono inwestycji. W 1925 r. budynek placówki oświatowej poszerzono. W latach 1927–1928 została dobudowana sala rekreacyjna. W okresie międzywojennym szkoła działała na bardzo wysokim poziomie, zostały zakupione liczne pomoce naukowe do matematyki, fizyki, chemii. Wacław Długosz gorąco popierał i wspierał prowadzoną w latach 1923–1939 budowę kościoła w Ciepiałowie.

W 1928 roku z inicjatywy działaczy społecznych z terenu gminy: **Słowika, Długosza, Sulimy, Łojka** powstał bank w Ciepeliowie. W początkowym okresie działalności była to Gminna Kasa Spółdzielcza, która obsługiwała klientów w Ciepeliowie oraz w Punkcie Kasowym w Wielgiem. Przyjmowane były wówczas tylko wpłaty.

Dzięki staraniom parlamentarzysty Długosza przybył do Ciepeliowa w roku 1934 doktor **Marian Papuziński**. Jeszcze przed wojną założył przychodnię, która swoje pierwsze lokum miała w ambulansie. Następnie przeniesiono ją do domu wybudowanego przez doktora. Przed wojną istniała w Ciepeliowie prywatna apteka, którą prowadził mgr **Stanisław Dereń**. W okresie międzywojennym działały w Ciepeliowie liczne organizacje.

Długo nie było na terenie Ciepeliowa i jego okolic dobrych i odpowiednich warunków do działania i rozwoju chłopskich organizacji, takich jak: Stronnictwo Ludowe i Związek Młodzieży Wiejskiej „Wici”. Organizacje wiciowe wspólnie z KPP zorganizowały w 1937 r. potężną manifestację, przemarsz z Tymienicy do Jasieńca Soleckiego, gdzie po mszy odbył się wiec. Po próbie rozproszenia wiecu dochodziło do licznych starć z policją. Rząd sanacyjny pod różnymi pretekstami uniemożliwiał

i utrudniał ich zakładanie. Trzej działacze ludowi: **Józef Owczarek, Tomasz Sulima i Michał Pałgan** dwukrotnie usiłowali w Dąbrowie założyć koło „Wici”, niestety przeszkodziła w tym policja. Chłopi żyli wtedy w nędzy. Ludowców oczerniano, posądzano o wywrotowość, antypaństwowość, bolszewizm. Ludzie na wsi byli przygnębieni, bezradni i mało uświadomieni. Przytłaczał ich fakt, że nie mogli zaspokoić najpilniejszych potrzeb. Ludność wiejska, która posiadała choć niewielkie wykształcenie, buntowała się przeciwko tej sytuacji. Wiedziała, że siłą motoryczną do przeprowadzenia reform i zmian na lepsze są organizacje chłop-

Wiciarki z Wielkiego przy pracy w punkcie krawieckim spółdzielczym

Stowarzyszenie Młodzieży Katolickiej – żeńskiej parafii Ciepeliów 1934 r.

– I rząd od góry z lewej: Zofia Pszczola, Wiktoria Świogoń-Pajak, Weronika Łojek-Zaborska, Honorata Maciąg-Kowalczyk, Janina Kosior-Maciejczyk, Bronisława Kordula-Sotyn;

– II rząd od góry z lewej: Janina Sojnóg (Niemkiewicz), Maria Barylkiewicz-Krukowska, Helena Kacperska – prezeska, ks. Karol Leśniewski, Kazimierz Ostrach-Zagozdón, Maria Piorun-Herbowicz, Wanda Rusinowska-Fryszkiewicz, Leokadia Kowalska;

– rząd na dole od lewej: Janina Pszczola, Anna Mirzejewska-Kacperska, Leokadia Mirzejewska-Rusinowska, Zofia Mirzejewska-Rutkowska, Kazimiera Kowalska, Helena Fabiańska-Ciszek

Poświęcenie Sztandaru Stowarzyszenia Młodzieży Katolickiej

Oddział Związku Strzeleckiego w Ciepeliowie 1936 r.
 u góry od lewej: T. Ciszek, M. Niedziela, M. Niemkiewicz, M. Niedziela, M. Lewandowski, T. Fliszkiwicz, B. Sajnog, F. Kacperski;
 II rząd: J. Rusinowski, S. Pietrkiewicz, J. Słowik, Sadowski, M. Rusinowski, L. Stepień, H. Krawczyński, J. Grzeszczyk, B. Mazurkiewicz;
 u dołu: B. Bińkowski, K. Ostrach, T. Kozłowski

żały, m.in. **Helena Sawicka**, **Genowefa Fereniec**, **Maria Bańcerowska**. Organizowały one i prowadziły imprezy i szkolenia. We wsi Wielgie rodzeństwo **Józefa Czapła Giemza** i jej brat oraz bracia **Wójtowiczowie** utworzyli usługowy punkt krawiecki. Pracowały w nim wiciarki w ramach programu ruchu spółdzielczego.

Ludowcy w gminie Ciepeliów czytali następujące czasopisma: „Zaranie”, „Wola Ludu”, „Wyzwolenie”, „Gazeta Grudziądzka”, „Nowiny”. Prenumerowali je m.in. Rogozińscy, Jan

skie. Dlatego zakładali je i uaktywniali. Związek Młodzieży Wiejskiej „Wici” powstał w 1931 roku. Funkcjonował on w Gardzienicach, Wielgiem, Kałkowie, Pcinie, Ranachowie i w Świesielicach. W ramach tej organizacji propagowano i wspierano działalność kulturalno-oświatową na wsi. Odbywały się szkolenia, konkursy na najpiękniejszy ogródek kwiatowy czy najdorodniejsze warzywa. Urządzano rocznicowe i patriotyczne imprezy oraz dożynki.

Z kołami wiciowymi współpracowały Koła Gospodyń Wiejskich, które zakładane były przez absolwentki szkół rolniczych. Do tej organizacji nale-

Mucha z Pcina, Piotr Górąj, Łukasz Gawin, Andrzej Szczodry i jego brat Michał z Łazisk, Owczarkowie z Chotyz, Władysław Bartos z Wólki Dąbrowskiej. Od 1931 roku czytano także „Zielony Sztandar”.

Organizacje ludowe dobrze spełniały funkcje wychowawcze. Ideały i wartości moralne w nich nabyte zostały przeniesione w szeregi BCh, a później w życie powojenne.

Działało również w Ciepiewie Stowarzyszenie Młodzieży Katolickiej pod przewodnictwem księży. Jego działalność była ściśle oparta na zasadach religijnych. Ta organizacja służyła kościołowi, ale nieobce jej były sprawy świeckie. W pracy wyróżniały się m.in. **Helena i Zofia Kacperskie, Maria Piorunówna, Maria Baryłkiewicz, Zofia i Janina Pszozółowny, Józef Bernat.**

Jedną z organizacji był Oddział Związku Strzeleckiego. Nadzór i pieczę nad Strzelcami miał młody nauczyciel Jan Pękała, ale komendantem był Kazimierz Ostrach. Mieszkańcy Ciepiewa wspominają, że z dumą patrzyli na chłopców ze Związku Strzeleckiego jak ćwiczą i maszerują. We wrześniu 1939 roku dołączyli do wojska polskiego by bronić ojczyzny. Organizacja ta obejmowała swoim działaniem również młodych chłopców z okolicznych wiosek. Wielu z nich odniosło rany lub padło od kuli wroga.

Helena KOWALSKA-KUTERA

Wojna i okupacja

Wybuch wojny, a następnie okupacja przyniosły ze sobą strach, rozpacz, walkę, śmierć. Już na początku września Niemcy pojawili się w Ciepiewie i okolicach. Na wieść, że wróg zbliża się do Ciepiewa, część ludzi w popłochu opuściła swoje domy i schroniła się w pobliskich wioskach. Po powrocie zastali je splądrowane i okradzione ze wszystkich zapasów. Taki los spotkał rodzinę **Marii i Stanisława Suszałów**, którzy schronili się w Gardzienicach u rodziny **Bañcerowskich**. We wsi Rekówka u **Posłusznych** znalazła schronienie rodzina **Oczkowskich**. Wszędzie panowało napięcie, niepewność, lęk. Z przerażeniem patrzyli wszyscy na bombardowany, płonący Zwoleń. Do ludzi docierały niepokojące, groźne wieści o agresji armii hitlerowskiej, która uzbrojona nacierała na nasze wojsko, atakowała i zabijała cywilów, a nawet jeńców wojennych. W nocy z 7 na 8 września w lesie koło Dąbrowy pojawił się jakiś mały oddział wojska, a nad ranem nadszedł od strony Kałkowa polskie wojsko, a także prawdopodobnie zmotoryzowany podjazd Warszawskiej Brygady Pancerno-Motorowej płk. **Stanisława Roweckiego**. Brygada znajdowała się na prawym brzegu Wisły. Podjazd posłany w rejon Ciepiewa pod dowództwem rotmistrza **Leona Podrezy** składał się z plutonu pionierów i szwadronu liniowego. Miał przeprowadzić rozpoznanie aż do rejonu Lipska oraz Hły. Kiedy żołnierze Podrezy dotarli do lasu Dąbrowa-Struga-Anusin, spotkali tam 600-osobowy oddział polskiej piechoty. Tworzyli go żołnierze z jednostek rozbitych pod Częstochową, a dowodził nimi mjr **Józef Pelc**. Żołnierze mieli nadzieję na odpoczynek. Niestety rankiem 8 września od strony Ciepiewa pojawiły się pierwsze oddziały niemieckie. Był to 15 pułk płk. Wessela z 29 Dywizji Zmotoryzowanej Wehrmachtu. Pod osłoną artylerii i samochodów pancernych Niemcy uderzyli na las. Rozpoczął się kilkugodzinny bój. Początkowo Niemcom zadano znaczne straty i odrzucono ich w kontrataku na bagnety. Dopiero gdy polegli wszyscy polscy oficerowie, a żołnierzom zabrakło amunicji – skapitulowali. Rozwzięczeni Niemcy dobijali rannych, po czym na wyraźny rozkaz płk.

Wessela rozstrzelali około 300 wziętych do niewoli polskich żołnierzy. Była to największa zbrodnia, jaką popełnił Wehrmacht na jeńcach wojennych w czasie kampanii wrześniowej.

Gdy w lesie trwała walka, w Gardzienicach Niemcy terroryzowali mieszkańców. Spalono tam 13 zagród chłopskich. W Ciepeliowie zastrzelili przechodzącego spokojnie ulicą **Mariana Osucha**, głuchoniemego **Stanisława Ambroziaka**, **Piotra Wilka**, **Stanisława Morawskiego**, **Karola Pastuszkę**, **Piotra Ziolo**. Pociskami z pancernego wozu ciężko zraniona została **Janina Sajnog**, która zmarła po kilku dniach. Zamordowano również pod domem **dra Papuzińskiego**, przejeżdżających przez Ciepeliów pilota **Mariana Futro**, 16-letniego mieszkańca Cieszyna **Jerzego Buczackiego**, mieszkańca Piotrkowa **Jana Rudzkiego** i **Kazimierza Kuskowskiego** z Adamowa. Dnia 9 września zastrzelono administratora majątku Ciepeliów Górki p. **Leona Radzickiego** i jego brata **Mariana**. W wojnie obronnej w 1939 roku z gminy Ciepeliów walczyli i już nigdy nie powrócili: **Antoni Michalski** ze Świesielic, **Bronisław Kubas** i **Józef Bartosz** z Pcina.

Mogila mjr. Józefa Pelca

Po zajęciu Ciepeliowa Niemcy rozpoczęli swoje okrutne panowanie. **U Ignacego Ostracha** okupanci urządzili kasyno oficerskie, a na podwórku kuchnię polową. W domu **Józefa Rajkiewicza** mieli swoją kwaterę. Stamtąd zawsze nocą wyjeżdżali do okolicznych wiosek na łapanki. Ludzi gromadzono w budynku szkoły, a później wywożono do obozów koncentracyjnych, do Niemiec na przymusowe roboty lub zabijano. Aresztowanych przetrzymywano również we dworku na Górkach. Co jakiś czas przyjeżdżał z komendy z Lipska Niemiec Martin i „urządzał sobie polowania na Żydów”, których tak jak wszędzie, tak i w Ciepeliowie nie ominął okrutny los. Zamknięto ich w getcie, w wydzielonej części miasta. W roku 1942 masowo wywożono ich do Tarłowa. Dzieci i ludzie starsi wiezieni byli furmankami, młodzi szli pieszo, a niedołączonych zabijano na miejscu. Z Tarłowa kolejną wywieziono ich do Oświęcimia i Majdanka.

U sołtysa **Józefa Kiliana** powstała zlewnia mleka. Rolnicy przymusowo oddawali mleko, które było zabierane do Lipska na potrzeby Niemców. Później zlewnię tę przeniesiono do jednego z żydowskich domów w Rynku (w tym domu mieścił się później przez długie lata komisariat MO).

Przez całą okupację Niemcy nie tylko likwidowali Polaków, ale również zmuszali mieszkańców całej gminy do ciężkiej, niewolniczej pracy. Szczególnie trudno było pracować przy budowie kolei. Na miejsce ludzie musieli chodzić pieszo około 6 km, a potem przez 8 godzin wykonywano mordercze zajęcia. Należało wrzucać ziemię między szyny i ubijać ją między kolejowymi podkładami nawet w czasie zimna i deszczu. Część osób, przedewszystkim kobiety, pracowały na rzecz niemieckich żołnierzy stacjonujących w lesie. Tam było znacznie lżej. Musiały one prać im bieliznę, cerować skarpety, prasować mundury i sprzątać po niemieckich żołnierzach. Inne z kolei wykonywały zajęcia w kuchni. Obierały ziemniaki, warzywa, myły naczynia.

W czasie okupacji Ciepeliów był żywym ośrodkiem ruchu partyzanckiego. W odpowiedzi na terror już w 1939 roku rozpoczęła się konspiracja. Obszary Ciepeliowa wraz z całym rejonem tzw. Powiśla wchodziły pod względem organizacyjnym w skład obwodu AK Iłża

i podobowodu nr 4 o kryptonimie „Lipa” i „Zorza”. Jego komendantem był Wiktor Łukasik ps. „Sosna”. Na obszarze Powiśla działało w początkach 1944 r. szesnaście placówek AK o łącznej liczebności około 870 żołnierzy. Zimą 1940 roku utworzone zostało Centralne Kierownictwo Ruchu Ludowego i Związku Młodzieży Wiejskiej „Wici”. Stanowiło ono tajną, polityczną reprezentację ludowców. Wtedy też utworzono polityczne trójki „Rocha”: powiatowe, gminne i wiejskie, do których weszli wypróbowani działacze SL i „Wici”. Przystąpiono do organizowania formacji bojowej pod nazwą Straż Chłopska „Chłostrą”, która później przyjęła nazwę Bataliony Chłopskie. Znajdowały się one jednak pod silnym wpływem lewicowych ośrodków (Chotczy, Sycyny, Zwolenia). Centralne kierownictwo „Rocha” powołało Komendę Główną, a w terenie powstawały komendy okręgowe i obwodowe. W oparciu o komendy gminne i wiejskie organizowano drużyny i plutony. Wszystkie jednostki miały kryptonimy, a działający w nich ludzie pseudonimy. Na terenie gminy w organizowaniu partyzantki brali udział m.in.: **Władysław Gołąbek „Boryna”**, **Stanisław Małaczek „Sławek”**, **Stanisław Bańcerowski „Basta”**, **Tadeusz Wojtyniak „Baca”**, **Józef Owczarek „Posepny”**, **Edward Ciesielski „Kula”**, **Bolesław Dróżdź „Jodla”**, **Jan Sońta „Ośka”**. Dnia 10 maja 1940 roku Jan Sońta „Ośka” jako komendant odebrał przysięgę od siedmiu kospiratorów przy zbiorowej Mogile Żołnierzy Września w lesie pod Dąbrową. Oddział bardzo szybko się powiększał i przybrał nazwę Partyzanckie Zgrupowanie BCh „Ośka”. Z dnia na dzień, z miesiąca na miesiąc przybywali nowi ochotnicy do walki z wrogiem. Początkowo zgrupowanie działało samodzielnie, na własną rękę. Po spotkaniu z Janem Gruszką „Bartosem” 17 czerwca 1942 r. w Niedarczowie u Aleksandra Durasiewicza podporządkowało się komendzie obwodu 3 BCh. Faktycznie współpraca z komendą z obwodu 3 Janem Gruszką i Tomaszem Sulimą „Wróblem” trwała już od dawna poprzez braci Owczarków z Chotyz i braci Wójtowiczów i Mariana Ładaka z Wielgiego.

Do zgrupowania należały również kobiety. Najbardziej wyróżniające się członkinie, łączniczki i sanitariuszki to: **Janina Łacińska „Córka”**, **Janina Sońta „Siostra”**, **Natalia Gregorczyk „Rusalka”** ze Świesielic, **Kazimiera Rogozińska „Dolina”** z Gardzienic, siostry **Wojtyniakówny**, siostry **Pastuszkówny** z Kroczowa. Członkowie konspiracyjnej grupy zdobywali broń poprzez tzw. rozbijanie Niemców. Kospiratorzy otrzymywali dużą pomoc od okolicznej ludności. Bez niej byłoby im trudno. Duże wsparcie dawała im matka braci Wojewódków. Kobieta przyrządzała posiłki i wypiekała chleb dla partyzantów. Pozwoliła stworzyć we własnym domu bazę i miejsce spotkań organizacyjnych, przechowywania broni, amunicji, sprzętu do powielania ulotek, prasy. Taką sama twierdzą partyzancką był dom **Karoliny i Wojciecha Rogozińskich** w Gardzienicach **Owczarków**, **Gębków**, **Siępietowskich** i **Rylów** w Chotyzach, **Gołąbków**, **Wojtyniaków** i **Pastuszków** w Kroczowie. Partyzanci „Ośki” znajdowali schronienie także w kościołach w Ciepielowie i w Wielgiem, zarówno parafialnym, jak i w przycementarnym oraz w grobowcach. Działo się to za wiedzą ówczesnego proboszcza **Franciszka Sendysa**, kościelnych – **Antoniego Pomorskiego**, **Ludwika Niedzieli** oraz jego synów **Franciszka** i **Mariana** ps. „Kobek”, który był komendantem placówki BCh w Wielgiem.

Partyzanci stoczyli wiele bitew z faszystami. Wśród akcji zbrojnych należy wymienić tę z 30 września 1942 r. w Zwoleniu, podczas której uwolniono 50 więźniów i zlikwidowano „księgi dłużników”. W miesiąc później w Solcu nad Wisłą uwolniono 300 junaków skazanych na przymusową pracę.

Marian Niedziela „Kobek”

Ciężkim i trudnym rokiem okupacji okazał się rok 1942. Zimą 1941 r. stacjonujący w Dąbrowie Niemcy aresztowali dwudziestoletniego Józefa Grzeszczyka, który już nigdy nie wrócił. Władze niemieckie przysłały do Ciepiewowa oddział ekspedycji karnej, który miał spacyfikować teren. Stacjonował on w Ciepiewowie Górki, gdzie znajdował się pałac szlachecki. Mieszkały tam kiedyś rodziny Targowskich, Malczewskich, Karczewskich. W czasie wojny Niemcy uczynili z niego swoją twierdzę warowną. Stąd wyjeżdżali do okolicznych miejscowości, zwozili ludzi podejrzanych o udział w konspiracji przeciw Rzeszy. Więzili ich w piwnicach, bili, przywiązywali do drzew, a potem rozstrzelali. Obecnie znajduje się obok tego miejsca pomnik pamięci pomordowanych. Na terenie Ciepiewowa Górki Niemcy założyli swój cmentarz, na którym chowano żołnierzy Wehrmachtu. Grobami opiekowała się stała grupa ludzi, która była do prac zmuszana. Jednym z nich był pan **Henryk Miżejewski**. W czasie okupacji cmentarz był więc zadbane. Po wojnie zapomniano o nim. Ludzie pamiętali wszystkie krzywdy wyrządzone przez okupanta, dlatego nie liczyli się z tym miejscem. Drewniane ogrodzenie i krzyże zostało rozgrabione na opał. Już w latach 50. nie było widać śladu po cmentarzu. Teren, na którym się znajdował stał się własnością spółdzielni, a później gminy. Następnie osiedliła się tu rodzina Nowotników, która otrzymała zgodę na postawienie zabudowań. Ostatnio na posesję przybyła Polsko-Niemiecka Fundacja „Pamięć” w celu ekshumacji zwłok i zabrania ich na cmentarz niemiecki w Polesiu. Właściciele ziemi nie zgodzili się na przeprowadzenie prac.

W czasie pobytu w Ciepiewowie ekspedycji karnej dokonywane były masowe mordy przez oddziały SS na mieszkańcach okolicznych wiosek: Świesielice, Rekówka, Ciepiewów-Górki za ukrywanie Żydów. Wielkim i wstrząsającym przeżyciem dla mieszkańców Ciepiewowa Starego był dzień 06.12.1942 r. Zmotoryzowany oddział SS pod dowództwem oficera Bienera spalił żywcem 34 rolników, podejrzanych o przechowywanie Żydów. Zginęli: **Karolina i Władysław Kosiorowie**, ich sześcioro dzieci i dwóch ukrywających się Żydów, **Bronisława i Adam Kowalscy** z pięciorgiem dzieci, **Helena i Piotr Obuchniewiczowie** oraz czworo dzieci. Rodzinę Kowalskich Niemcy przepędzili do mieszkającej naprzeciwko rodziny **Obuchniewiczów**. Obie rodziny zostały zamknięte w mieszkaniu i spalone żywcem. Kosiorowie również zostali spaleni w swoim mieszkaniu. W Rekówce zamordowano **Piotra Skoczylasa** z córką **Leokadią**, córką **Marianną**, zięciem **Stanisławem Kosiosem** i ich czworgiem dzieci, **matkę Kosiora – Mariannę Kościńską** oraz **Henrykę Kordulę**. Egzekucji hitlerowcy dokonali w stodole Skoczylasa. Pomimo upływu czasu tragedia i bohaterska postawa tych ludzi żyje w pamięci miejscowej społeczności. Należy pielęgnować tę pamięć, gdyż jest ona twórczą siłą historii uświadamiającą obywatelom, że „tyle wiemy o sobie, na ile nas sprawdzono”. W pięćdziesiątą rocznicę tej zbrodni 6 grudnia 1992 roku zrodziła się idea wzniesienia pomnika naszym rolnikom z Gminy Ciepiewów, którzy chrześcijańską postawą wobec skazanych na zagładę polskich Żydów zapłacili życiem. Do Ciepiewowa przybył **Waldemar Pawlak** i ambasador **Izraela Miron Gordon**. Wówczas wmurowano w parku kamień węgielny. Na tym skończył się zamiar wystawienia pomnika. Istnieją różne opinie, co do przyczyny wstrzymania budowy. Jedni mówią, że historycy nie zgadzają się z tożsamością jednego z zamordowanych Żydów. Inni uważają, że taki pomnik byłby dewastowany przez tych, którzy go nie chcą.

Dnia 7 grudnia 1942 roku zamordowano kolejne rodziny, tym razem za działalność w BCh. We wsi Świesielice rozstrzelano rodziny **Wojewódków** i **Wdowiaków**. W Gardzienicach zastrzelono **Jana Wolskiego** i dwóch jego braci oraz **Stanisława Bańcerowskiego**. Dnia 18 marca 1942 r. rozstrzelano w Karolinie aresztowanych mieszkańców Ciepiewowa: **Jana Słowika, Mariana Rusinowicza, Pawła Puculka, Józefa Bernata** i **Adama Oczko-**

Pomnik pamięci pomordowanych w Ciepielowie Górki

wskiego. Oddział niemiecki, którego zadaniem było mordowanie przebywał na terenie gminy w latach 1942–43. W tym czasie zgładził około 900 ludzi. Partyzanci zastanawiali się jak unieszkodliwić grupę. Zaczęli planować sposób przeciwstawienia i unieszkodliwienia. Liczyli się z konsekwencjami, bali się, że po akcji mogą nastąpić jeszcze większe represje. Jednak zdecydowano się na opór. Atak wyznaczono na 30 września 1943 roku. Zorganizowana zasadzka okazała się pomyślna dla BCh. W walce zginęło 15 Niemców i wielu zraniono. Wśród Polaków nie było ofiar śmiertelnych, został ranny tylko jeden partyzant. Był nim Gruzin **Szaława Gogiebaszwili** ps. „Polityk”. Gestapo prowadzące śledztwo w tej sprawie stwierdziło, że napadu dokonała konspiracja sowiecka, ponieważ znaleziono magazynek od rosyjskiego karabinu, dlatego też Polacy po akcji uniknęli jakichkolwiek represji. Na szczęście oddział po walce opuścił teren Ciepielowa. Kiedy pojawiły się pogłoski o jej powrocie, posta-nowiono spalić pałac-warownię. Dokonano tego 19 lipca 1944 roku. Nadal jednak, choć nie tak masowo, okupant likwidował mieszkańców Ciepielowa i okolic.

W tym samym roku 15 maja doszło do walki oddziału pod dowództwem „Boryny” z żandarmerią w Lipsku. Zdobyto wojskowe magazyny z żywnością i innymi towarami. Część rozdano wysiedlonym, a resztę na potrzeby własne. Dnia 28 lipca **Tadeusz Wojtyniak**, „Baca” z 50-osobową grupą partyzantów przebranych w Niemieckie mundury rozbił sztab dywizyjny wroga w Chwałowicach. Wzięci wtedy do niewoli Niemcy zostali wymienieni za aresztowanych cywilów. Powoli oddziały partyzanckie opuszczały tereny Ciepielowa. Prowadzili wówczas walki wzdłuż Wisły, gdzie przebiegała linia frontu.

W czasie wyzwolenia Ciepielowa toczyły się zacięte walki między Niemcami a Rosjanami. W drugiej połowie 1944 r. wiele oddziałów partyzanckich starało się przebić w kierunku

Mogila pomordowanych rodzin Woje-wódków i Wdowiaków w Świeścielcach

Wisły, by dotrzeć na obszary wyzwolonej Lubelszczyzny, gdzie można było otrzymać broń i amunicję. W miarę bezpieczna przeprawa przez Wisłę znajdowała się pod Chotczą, toteż trasa przemarszu niektórych jednostek wiodła przez okolice Ciepiewowa. 19 lipca 1944 r. kompania Władysława Gołąbka „Boryny” z oddziału BCh „Ośki” zmierzając na Lubelszczyznę zajęła na kilka godzin Ciepiewów. Miejscowy oddział policji granatowej nie bronił się. Partyzanci zdemolowali budowany przez Niemców nowy budynek dla tejże policji i odeszli na wschód.

28 października 1944 r. w stronę Chotczy zmierzało zgrupowanie partyzanckie BCh „Ośki”. Towarzyszyły mu oddziały Armii Ludowej: 3 brygada AL „Świt”, 10 brygada „Zwycięstwo” i 1 batalion z 1 brygady im. Ziemi Kieleckiej. Podczas przebijania się przez front stoczono wówczas zaciętą walkę z wojskami niemieckimi. Zginęło 70 partyzantów i pewna liczba żołnierzy wroga, choć straty niemieckie nie są znane.

W styczniu 1945 r. armia radziecka ruszyła do ofensywy, w wyniku której wyzwolono resztę ziem polskich. W nocy z 14 na 15 stycznia front przetoczył się przez Ciepiewów i okolice. Mieszkańcy określający te wydarzenia mianem „strasznej nocy” przeżyli chwile grozy. Mimo wkroczenia do miasta żołnierzy radzieckich, nocą nastąpiło niespodziewane uderzenie oddziału niemieckiego. Wtedy padli od kuli: **Bolesław Kosior** z Dąbrowy, **Stanisław Lewandowski** z Ciepiewowa. Spłonęło wówczas kilka domów i stodoł oraz drewniany barak zbożowy znajdujący się w Rynku o wymiarach 100 x 20 m. Niemcy wycofali się jednak dość szybko na zachód, zniszczywszy dość dużo sprzętu radzieckiego. Po tej nocy zapanowała ogólna radość. 15 stycznia Ciepiewów był wolny. Wszyscy cieszyli się z wyzwolenia. Życie powoli stabilizowało się. Powracali do domów ludzie z zawieruchy wojennej. Niektórzy pozostali tam, gdzie rzucił ich los, nawet poza granicami Polski. Tylko Żydzi do Ciepiewowa już nie powrócili.

Lucyna BIENKOWSKA

Powojenna rzeczywistość i współczesność

Zakończenie działań wojennych nie przyniosło Polakom stabilizacji i spokoju. Wydawało się, że po zakończeniu wojny nastąpi spokój, ale niestety rozpoczęła się walka o władzę i miały miejsce liczne napady zbrojne. Ciepiewów znowu stał się miejscem napięć.

Kiedy Niemcy zostali wyparci z terenów byłego woj. radomskiego, sowieckie wojska zaczęły rozbrajać oddziały partyzanckie. Należało poczynić pewne kroki, mające na celu stworzenie bezpieczeństwa dla ludzi i zorganizowanie odpowiedniego stanowiska w kierunku nowej dominacji. Na ostatnim zebraniu zgrupowania BCh „Ośki” w Wielgim ustalono, że część konspiracji zostanie zachowana. Zaczęły więc powstawać grupy „Samoobrony”, które miały bronić ludność przed napadami i grabieżami. Część byłych partyzantów ujawniła się i zasiłała szeregi MO, aby w ten sposób mieć wpływ na władzę. Szczególne zasługi na tym polu miał Jan Sońta „Ośka”, który ostrzegał swoich byłych żołnierzy przed represjami, jak i werbował ich do nowej walki. Z czasem sytuacja stabilizowała się i ludzie zaczęli przyzwyczajać się do nowej rzeczywistości. Dla Ciepiewowa rozpoczął się nowy rozdział, który okazał się czasem wielu zmian.

Aktywność i prężność osiągnęły w pierwszych latach po II wojnie światowej organizacje ludowe. Wstępowali do nich, co światlejsi chłopci, młodzież, a przede wszystkim ujawniający się członkowie BCh. Ludowcy włączali się w tworzenie władzy terenowej i brali czynny udział w życiu społeczno-gospodarczym. Władysław Giemza z Wielgiego i Jan Gąbka z Łazisk zorganizowali w Ciepiewowie Gminną Radę Narodową. Pierwszy został jej przewod-

niczącym i komendantem do spraw przeprowadzania reformy rolnej, a drugi był wójtem gminy Bąkowa. Powstawały nowe koła „Wici” zgodnie z hasłem: „W każdej wsi koło młodzieży wiejskiej”. Prowadzone były prace kulturalno-oświatowe, przysposobienia rolniczego, sekcji teatralnej, spółdzielczości. Młodzież masowo szkoliła się na różnych kursach. Były to szkolenia kroju i szycia, gotowania, racjonalnego żywienia, nawet dla przodownic zdrowia. Wysyłano kursantów do różnorodnych typów szkół zawodowych i rolniczych. Organi-

Dom dr. Mariana Papuzińskiego

zowano wyjazdy rodzin chłopskich na Ziemię Odzyskaną. Niejedna chłopska stodoła zamieniona została na salę widowiskową, gdzie wicjarze prezentowali przedstawienia, na które przychodzili mieszkańcy wsi. Wyróżniały się koła w Świesielicach, Kałkowie i w Łaziskach. Kres organizacjom położyła „demokratyzacja Wici”.

Duże zasługi po wyborach w 1947 r. w dziedzinie ochrony zdrowia odniósł dr Marian Papuziński. Starał się, aby powstał tu ośrodek z prawdziwego zdarzenia. Na ten cel zbierano od ludzi dobrowolne datki i wpłacano

na specjalne konto bankowe. Z tych pieniędzy zakupiono plac pod budowę i materiały budowlane. W roku 1961 z inicjatywy lekarza wybudowano przystanek PKS za sumę 51 000 zł. Po śmierci doktora resztę pieniędzy chciano zabrać na inne cele. Tłumaczono to tym, że nie ma odpowiedniego wykonawcy budynku ośrodka zdrowia, ale p. **Eleonora Szepetowska**, która pracowała z dr. Papuzińskim, na to nie pozwoliła. Zwróciła się z prośbą do ówczesnego dyrektora SUW-u **Jana Głównki**, aby to przedsiębiorstwo podjęło się budowy ośrodka i dzięki temu pieniądze społeczne, zbierane na ten cel przez kilka lat, nie poszły na marne. Po wojnie z pieniędzy społecznych wybudowano także poczekalnię dla podróżujących PKS-em.

Po okupacji zmienił się sposób funkcjonowania apteki, która stała się państwowa, należała do Cefarmu. Długoletnimi jej pracownikami byli **Danuta** i **Jerzy Jaglińscy**, którzy dużo także udzielali się społecznie. W 1983 roku odeszli na emeryturę i wyprowadzili się stąd, a aptekę przejęła p. **Ewa Skalińska**. Pół roku później dołączyła do niej p. **Jadwiga Suchecka**, która dzisiaj jest właścicielką tej apteki.

W marcu 1951 roku powstała w Ciepeliwie izba porodowa. Jedyłą położną przez 10 lat była Eleonora Szepetowska. Pierwszymi salowymi były **Janina Niedziela** i **Barbara Niedziela**. Izba ta obejmowała opieką również kobiety z sąsiednich gmin. Obecnie swoją działalnością Ośrodek Zdrowia obejmuje teren całej gminy. Kierownikiem jest lekarz **Władysław Burakowski**. Funkcjonują tu: poradnia ogólna w której przyjmuje doświadczony specjalista medycyny ogólnej i chorób wewnętrznych lek. Władysław Burakowski. Przychodnia ta mieści się przy ul. Papuzińskiego. W Ciepeliwie funkcjonuje również poradnia dziecięca mieszcząca się w blokach na ul. Batalionów Chłopskich, w której przyjmuje lek. pediatra **Leszek Grandos**. Raz w tygodniu przyjmuje ginekolog położnik lek. **Andrzej Milczarek**. Pielęgniarki tu pracujące to: **Irena Rusin**, **Wanda Barańska**, **Dorota Kacperska**, **Helena Rzepkowska**. Ośrodek dysponuje aparaturą do wykonywania EKG, wykonywane są też badania krwi. Pod

ośrodek zdrowia podlega wiejski ośrodek zdrowia w Bąkowej. Przyjmuje tam lek. **Urszula Bryczek**, pielęgniarki: **Maria Bębenek** i **Danuta Szczodra**.

Po wojnie zaczęła również funkcjonować lecznica dla zwierząt. Powstała w 60. latach. Pierwszymi jej pracownikami byli: **Stanisław Przygoda** i **Henryk Kostyra**, następnie **Jerzy Lejwoda**. Obecnie pracuje tu lekarz weterynarii **Zbigniew Nieciecki**.

Po wojnie nastąpił duży rozkwit życia towarzyskiego i kulturalnego. Życie kulturalne mieszkańców wyglądało podobnie jak innych małych miejscowości. Tuż po okupacji w remizie strażackiej (z 1930 r.) zaczęło funkcjonować kino. Prowadzili je Mieczysław Niemkiewicz i Waław Mężyk. Filmy wyświetlane były dwa razy w tygodniu. W latach późniejszych w każdą niedzielę po pierwszej mszy św. wyświetlano, tzw. poranki dla dzieci. Aparatura początkowo zasilana była bateriami, a po elektryfikacji osady w 1952 r. prądem. Kino dobrze prosperowało do początków lat 70. Po pojawieniu się w wielu domach telewizorów do kina przychodziło coraz mniej widzów i wkrótce je zlikwidowano. Pierwszy w Ciepielowie telewizor zakupiono do Urzędu Gminy. Tam wieczorami zbierali się mieszkańcy i oglądali różne programy. W remizie strażackiej organizowane były w soboty zabawy taneczne, a w późniejszym okresie dyskoteki.

W roku 1953 założono Klub „Ruch-u”. Od początku, aż do przejścia na emeryturę w roku 1988 prowadziła go **Kazimiera Kacperska**. Przy klubie funkcjonowała świetlica, w której wieczorami zbierała się młodzież, aby wspólnie oglądać telewizję, słuchać muzyki z płyt, grać w szachy i warcaby. Organizowane też były spotkania z ciekawymi ludźmi.

Ważną rolę odgrywała założona w 1947 roku Biblioteka Publiczna, która oprócz wypożyczania książek prowadziła zespoły czytelnicze i taneczne, organizowała wieczory poezji i różne konkursy zachęcające do czytania książek.

Prężnie działał Ośrodek Nowoczesnej Gospodyni, a przy nim Koło Gospodyń Wiejskich, w którym dużo udzielała się **Halina Lejwoda**. Panie prowadziły wypożyczalnię naczyń kuchennych i nakryć stołowych, zbierały od rolników zapisy na drób i prowadziły jego sprzedaż. Organizowały kursy gotowania, kroju i szycia oraz wiele innych. Występami artystycznymi uświetniały wszystkie uroczystości państwowe i gminne.

Na początku lat 50., najprawdopodobniej w roku 1954, bo nikt tego dokładnie nie pamięta, z inicjatywy dr. M. Papuzińskiego i p. Tadeusza Ciszka, na placu w Rynku powstał park, zwany też przez miejscowych zieleńcem. Wcześniej ten błotnisty plac służył jako „parking” dla furmanek oraz targowisko. Drzewka sadzili uczniowie tutejszej szkoły podstawowej oraz strażacy pod kierunkiem nauczyciela Jana Siepietowskiego, który pełnił wówczas również funkcję naczelnika miejscowej OSP. Wyznaczono alejki i klomby. Złośliwi wyrwali i łamali młode drzewka, ale na ich miejsce sadzono nowe. W późniejszym czasie położono wokół parku chodniki oraz twardą nawierzchnię dróg. Park tętnił życiem, był miejscem spotkań różnych ludzi, zarówno młodszych, jak i starszych. Organizowano na jego terenie różne imprezy i uroczystości okolicznościowe.

Obecnie życie kulturalne, tak jak w większości miejscowości podobnych do Ciepielowa, wygląda zupełnie inaczej. Ludzie pozamykali się w domach i najchętniej oglądają telewizję. Nie ma już takich imprez, jak kiedyś. Młodzież nie potrafi lub nie chce zorganizować sobie wolnego czasu. Faktem jest również, że obecnie nie ma tu żadnej świetlicy ani klubu, gdzie młodzi ludzie mogliby się spotykać. Starsi zauważają, że kiedyś było biedniej, ale weselej.

W związku ze zmianami gospodarczymi, społeczno-politycznymi i prawnymi, jakie następowały po zakończeniu II wojny światowej, powstały na terenie Ciepielowa różne instytucje i przedsiębiorstwa, głównie spółdzielcze. Jeszcze przed wojną istniała tu założona przez p. Kozła z Ranachowa „Spółdzielnia Spożywców”. Jej członkowie sprowadzali z różnych

Dom handlowy

miejsce towary i zaopatrywali w nie okoliczne sklepy. Na bazie tej spółdzielni powstała na przełomie lat 1949/50 Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska”. Pierwszym jej prezesem był **Jan Piasek**. Dzięki temu wiele osób znalazło tu pracę. Przez wiele lat spółdzielnia prosperowała bardzo dobrze. Do niej należały wszystkie sklepy, także w okolicznych wioskach, które prowadziły sprzedaż towarów z różnych branż, a także restauracja.

Spółdzielnia prowadziła skup płodów rolnych, żywca, jaj, pierza, surowców włókienniczych, makulatury i złomu. Niestety nie posiadała własnej bazy lokalowej. Wszystkie pomieszczenia na sklepy i biura wynajmowane były w domach prywatnych. Na magazyny zajęto bożnicę i łaźnię pożydowską. Dopiero później wybudowano restaurację, część sklepów, nawet magazyny oraz piekarnię. Około roku 1980 został oddany do użytku pawilon handlowy, w którym oprócz sklepów mieściły się też biura spółdzielni. GS miał również swoje filie w Wielgiem i w Chotczy. Na początku lat 90., kiedy zaczęły powstawać prywatne sklepy i przedsiębiorstwa, GS podupadł. Wydzierżawiono wówczas lub sprzedano osobom prywatnym niektóre formy działalności. W chwili obecnej GS istnieje w formie szczątkowej, znajduje się w stanie likwidacji.

Na terenie Ciepilowa istniała Spółdzielnia Usługowa z własną stolarnią, kuźnią, betoniarnią, wytwarzającą materiały budowlane. Została ona założona w 1961 r. przez doktora Mariana Papuzinskiego.

Innym przedsiębiorstwem było Kółko Rolnicze. Jego założycielem na początku lat 50. byli: **Hipolit Fundowicz** i **Władysław Giemza**. Długoletnim jego prezesem był **Tadeusz Ciszek**. Siedziba Kółka mieściła się przy dzisiejszej ulicy Witosa. Podstawą działalności były usługi dla rolnictwa. W okresie letnim dodatkowo prowadzono produkcję materiałów budowlanych. KR zatrudniało na stałe około 10 osób, a latem około 20 osób.

W 1972 roku do KR w Ciepilowie przyłączono KR Świesielice i KR Gardzienice Stare. Od 1973 r. KR zajmowało się też uprawą ziemi przejętej od Urzędu Gminy. W tym też roku przyłączono do niego KR Gardzienice Kolonia. Wtedy zatrudnienie wzrosło do około 30 osób. Po reorganizacji województw w 1974 r. na bazie kółek rolniczych gminy Ciepilów powstała Spółdzielnia Kółek Rolniczych. Siedzibę SKR-u utworzono w budynkach dotychczasowego POM-u w Ciepilowie Starym. Rozpoczęto nową działalność: usługi naprawcze. SKR w Ciepilowie tworzyły Zakłady Usług Mechanizacyjnych: Nr 1 w Ciepilowie, Nr 2 w Wielgiem, Nr 3 w Bąkowej i Zakład Gospodarki Rolnej. W ciągu lat zwiększało się zatrudnienie. Na bazie KR w Gardzienicach Kolonii powstała nowa działalność usługi produkcyjne – produkcja zawieszek (w kooperacji z TECHMATRANS Radom).

W 1975 r. rozpoczęto budowę obiektu handlowego w Ciepilowie Starym, gdzie prowadzono hodowlę bydła. W 1976 r. od PZZ w Warszawie otrzymano budynki produkcyjne wraz z blokiem mieszkalnym przy ul. Czachowskiego. Tam powstała mieszalnia pasz. Odbiorcami mieszanek pasz treściwych produkowanych w tutejszym SKR były SKR-y z całego byłego województwa radomskiego. W roku 1982 w SKR Ciepilów zatrudnionych było około 17 osób. I było to według ówczesnego prezesa jedna z najlepiej prosperujących Spółdzielni Kółek Rolniczych w woj. radomskim.

Pod koniec lat 80., w dobie przemian społecznych i gospodarczych SKR zaczął podupadać. Ludziom tam zatrudnionym groziło bezrobocie, ale z część wykupionego ze spółdzielni majątku powstała firma „Rol-Mot” i wiele osób pracujących wcześniej w SKR znalazło pracę w tym nowym przedsiębiorstwie.

Spółdzielnia Usługowo-Wytwórcza to jeszcze jedno przedsiębiorstwo w Ciepielowie, które powstało w powojennym Ciepielowie. Założycielami SUW byli przedstawiciele poszczególnych Kółek Rolniczych funkcjonujących w okolicy. Przez długie lata dyrektorem ekonomicznym tego przedsiębiorstwa był **Kazimierz Giemza**. Społecznymi działaczami byli: **Tadeusz Ciszek** i **Tadeusz Bańcerowski**. Działalność SUW obejmowała następujące działy: usługi budowlane, produkcja materiałów budowlanych, stolarnia, warsztat naprawczy, półmechaniczny przerób lnu i konopii. Na przełomie lat 1970/71 sprowadzono tu ciężki sprzęt budowlany: spychacze, koparki, dźwigi i rozpoczęto budowę cegielni, wypalano też wapno budowlane. Około roku 1980 oddano do użytku nowy biurowiec. W latach 80 SUW zmieniała nazwy na SPPR i RJ w Radomiu Zakład Produkcyjny w Ciepielowie, WSBW w Radomiu Zakład Produkcyjny w Ciepielowie. W roku 1991 powróciła dawna nazwa zakładu. Lata 80. i początek 90. to również częste zmiany na stanowisku dyrektora. Ostatnim był **Roman Śledziński**. W czasach kiedy przedsiębiorstwo dobrze prosperowało, pracowało tu około 170 osób. Od roku 1989 zatrudnienie stopniowo malało, zakład zaczynał upadać. Dnia 31 października 1996 r. zwolniono ostatnich pracowników, 2 osoby. Firma pozostała w upadłości.

W latach 1958–1960 wprowadzono zmiany w funkcjonowaniu banku. Przed wojną przyjmowane były w nim tylko wpłaty. Od tej pory wprowadzono również kredyty i oszczędności. Obsługa klientów odbywała się w wynajmowanych lokalach. Warunki obsługi, jak i pracy były bardzo trudne. W roku 1961 oddano do użytku pierwszą część budynku, w którym obecnie mieści się bank. Po przyjęciu w 1970 roku kredytów inwestycyjnych z byłego Banku Rolnego w Starachowicach rozpoczęto obsługę klientów w pełnym zakresie. W tym też czasie uruchomiono oddział w Chotczy, a następnie poszerzono działalność Punktu Kasowego w Wielgim i przemianowano go na filię. W 1985 roku przystąpiono do rozbudowy budynku w Ciepielowie.

Wprowadzenie szeregu zmian na rynku kapitałowym zmusiło ten bank do połączenia się z innym, silniejszym kapitałowo. Zarząd, Rada, a następnie Nadzwyczajne Zebranie Przedstawicieli podjęło uchwałę o połączeniu się z Bankiem Spółdzielczym w Zwoleniu i od 1 stycznia 1999 roku w Ciepielowie jest jego oddziałem. Zrzesza on 768 członków, z tego 444 w Ciepielowie i 324 w Chotczy.

Od 1962 roku w banku pracuje p. Lech Lewandowski, od 1967 roku do tej chwili na stanowisku kierowniczym. Długoletnią główną księgową była p. Helena Kasińska. Obecnie jest już na emeryturze. Na tym stanowisku zastąpiła ją Anna Ostrach. Długoletnimi pracownikami są również: Marianna Opalska, Alicja Fałek, Henryka Korczak. Oprócz nich pracują obecnie jeszcze: Elżbieta Kapciak, Teresa Sykut i Halina Wajs.

Z biegiem czasu zaszły znaczne zmiany w Ciepielowie. Społeczeństwo naszego kraju cierpi z powodu bezrobocia. Ciepielowa również nie omija ten problem. Mieszkańcy próbują sobie jakoś radzić. Wyjeżdżają do pracy poza teren swojej miejscowości. Mimo wszystko w ostatnim czasie Ciepeliów się rozwija. Przykład stanowi przedsiębiorstwo Rol-Mot, które jest dowodem, że można odnosić sukcesy również w nowej, trudnej rzeczywistości. Obecnie istnieje jeszcze w Ciepielowie kilka mniejszych przedsiębiorstw: Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe „Biegański”, Zakład Instalacyjny Henryk Dygas, Zakład Usług Budowlano-Instalacyjnych Grzegorz Dygas, Wytwórnia Mas Bitumicznych podlegająca Przedsiębiorstwu Robót Drogowych w Zwoleniu.

Drużyna piłkarska ROL-MOT Video Ciepiałów

Zakupy można zrobić w 16 sklepach zajmujących się sprzedażą artykułów z wielu branż. W pieczywo można się zaopatrzyć również w prywatnej piekarni, należącej do rodziny Rusinowskich, a istniejącej tu od dziesiątków lat.

Koniec lat 80. i 90. to szereg inwestycji finansowych z budżetu gminy: budowa bloków komunalnych, wodociągu, kanalizacji, ekologicznej oczyszczalni ścieków oraz siedziby urzędu gminy, gdzie swoje stałe miejsce znalazły również urząd pocztowy oraz posterunek policji. Obecnie ważnym zadaniem dla Ciepiałowa jest budowa nowoczesnego gimnazjum, gdyż do tej pory mieściło się ono w starych budynkach po byłej szkole podstawowej.

Chlubą i dumą Gminy Ciepiałów jest odnosząca sukcesy drużyna piłkarska „LKS Rol-Mot Video Ciepiałów”. Powstała ona w 1994 roku. Prezesem jest Henryk Maziarek, trenerem został **Jerzy Leszczyński**. W skład drużyny wchodzi następujący zawodnicy: bramkarze – **Piotr Kunat, Marcin Leszczyński, Grzegorz Barański**, obrońcy **Kamil Wolszczak, Konrad Rusin, Sławomir Otręba, Tomasz Chmurzyński**, pomocnicy **Przemysław Pyrka, Michał Mróz, Marek Mróz, Sławomir Walski, Karol Zięba, Jarosław Włodek, Janusz Domała, Roman Buczek**, napastnicy – **Grzegorz Wilk, Mariusz Bielecki, Artur Karasiński, Jan Nędzi**. W ciepiałowskiej drużynie gra kilku utalentowanych zawodników, a Roman Buczek to były pierwszoligowiec. Od momentu powstania drużyny, każdego roku awansowała ona do wyższej klasy rozgrywek. W końcu zawodnicy dotarli do IV ligi, ich pierwszy w niej sezon okazał się bardzo udany. Na finiszu rozgrywek zajęli czwarte miejsce. Mają za sobą wygraną z pobliską drużyną z Kozienic 3:2. Tym bardziej jest się czym szczyć, że awansowała ona do III ligi. „Rol-Mot Video” wygrywał także z Radomiakiem. Na początku drużyna nie grała na własnym stadionie, tylko musiała jeździć do Lipska. Dlatego pomyślano o przebudowie stadionu w Ciepiałowie. Modernizacja zakończyła się w 1998 roku. Nowy stadion jest naprawdę piękny. Plastikowe krzeselka ufundował prezes Henryk Maziarek. Zawodnicy mogli już grać na przysłowiowym swoim podwórku. W kolejnych sezonach walczyli dzielnie i ciągle udawało się im pozostać w lidze. W sezonie 2000/2001 Video grało w barażach o utrzymanie w gronie czwartoligowców, m.in. z Sarmatą Warszawą. Drużyna dokonała wszelkich starań i baraże wygrała. W sezonie 2001/2002 Video będzie miało lokalnego rywala Zwoleniankę Zwolen, która awansowała z ligi okręgowej do IV ligi. Przyszło-

roczna walka zapowiada się więc ciekawie. Mamy nadzieję, że nasza drużyna poradzi sobie z nowym konkurentem i będzie dalej odnosiła sukcesy i przynosiła zaszczyt całej gminie.

Mieszkańcy Ciepiewowa, któremu niegdyś nadano, a później odebrano prawa miejskie, czuli się mieszczanami. Ich tryb życia różnił się od wiejskiego. Obecnie różnice te zacierają się, ponieważ mieszkańcy wsi zmieniają styl życia, a duża ich część pracuje poza rolnictwem. Wraz z upływem czasu Ciepiewów i jego gmina zmieniły się, ale ludzie pamiętają dawną osadę i przekazują jej wizerunek potomnym.

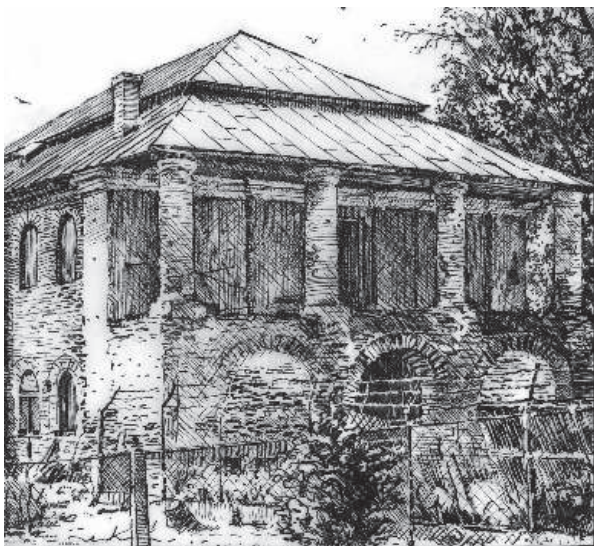
Helena KOWALSKA-KUTERA, Dariusz KUPISZ

Zapomniana społeczność – Żydzi ciepiewowscy

Najstarsza informacja źródłowa o obecności Żydów w Ciepiewowie pochodzi z 1576 r., kiedy to mieli płacić 3 złp. pogłównego. Choć inwentarze miasta z 1690 i 1700 r. nie wymieniają Żydów wśród właścicieli posiadłości, zamieszkiwali oni tutaj, gdyż występują jako zobowiązani do opłat w rejestrach pogłównego z 1711 r. i 1735 r. W roku 1748 r. w Ciepiewowie było 60 starozakonnych, którzy – jak stwierdza się w jednym ze źródeł – zamienili stary dom na bożnicę. Choć w przywileju z 1786 r. wydanym przez Józefa Karczewskiego mowa jest o kahaie ciepiewowskim, źródła z lat 1765–1790 nie potwierdzają tej informacji. W spisie kościelnym z 1787 r. wspomina się natomiast, że Żydzi ciepiewowscy należą do kahału w Zwoleniu. W roku tym opisując miasto wspomina się w sumie o 506 mieszkańcach, w tym 41 Żydach (8,1%), a także o 15 domach żydowskich. Tak więc w XVIII w. Żydzi stanowili jeszcze nieznaczny odsetek mieszkańców Ciepiewowa.

W XIX w. nastąpił znaczny wzrost liczebny społeczności żydowskiej w Ciepiewowie. W 1827 r. było tu już 285 Żydów (33,1% ogółu mieszkańców).

Najprawdopodobniej dopiero wówczas (tj. w początkach XIX w.) powstała tam samodzielna gmina żydowska (kahał). W 1839 r., na *Topograficznej Karcie Królestwa Polskiego* zaznaczono położenie cmentarza żydowskiego w Ciepiewowie (na terenie zajmowanym obecnie przez tartak). Kolejne obiekty świadczące o istnieniu gminy żydowskiej w Ciepiewowie wyłaniają się ze źródeł w następnych latach. Od roku 1843 jest mowa kolejno o drewnianej bożnicy, łaźni (mykwie), szkole i kirkucie, tym razem otoczonym już parkanem. Mimo iż gmina ciepiewowska nie była zbyt liczna, to jednak zatrudniała rabinę, szkolnika, a czasem także zastępcę rabinę.

Synagoga (rys. J. Popławski)

W wyniku pożaru, jaki ogarnął miasto 29 kwietnia 1886 r., spłonęły niemal wszystkie nieruchomości należące do gminy żydowskiej: synagoga, łaźnia oraz szkoła. Chcąc na przyszłość uniknąć podobnej tragedii przedstawiciele ciepielowskiego dozoru bóżniczego postanowili odbudować spalone obiekty jako murowane. Gmina żydowska otrzymała wsparcie ze strony władz. Plany oraz kosztorysy budowy synagogi i łaźni sporządził ilżecki architekt powiatowy Lucjan Mierzejewski. On też nadzorował realizację obu inwestycji. Do budowy przystąpiono w październiku 1886 r., ale koszty powodowały iż prace trwały dość długo. Prace trwały jeszcze w latach dziewięćdziesiątych XIX w., ale zakończono je z pewnością przed I wojną światową. Radość społeczności żydowskiej z nowej świątyni nie trwała jednak długo. Działania wojenne, jakie przetoczyły się w latach „wielkiej wojny” przez Radomskie, doprowadziły do nowego pożaru Ciepiewowa i 9 lipca 1915 r. synagoga spłonęła. Odrestaurowano ją dopiero w latach 1929–1931.

W okresie międzywojennym Żydzi stanowili niemal taki sam odsetek mieszkańców miasteczka, jak w XIX w. Spis przeprowadzony w 1921 r. oszacował ich liczebność na 339 osób (34,7%). Utrzymywali swym kosztem synagogę, łaźnię i cmentarz. Miejszem najważniejszym dla Żydów była oczywiście synagoga. Wznosiła się przy ul. Szkolnej i jak już wspomnieliśmy była niewielkim budynkiem murowanym, krytym blachą, bez określonego stylu. Posiadała parter i piętro. Na parterze znajdowały się dwa pomieszczenia dla mężczyzn, na górze usytuowano poddasze, przeznaczone dla kobiet. Do wnętrza prowadziły potrójne drzwi. Do synagogi przylegał nie ogrodzony plac, który prowadził na kirkut. Żydowski cmentarz położony był przy drodze do wsi Rekówka, w odległości około 300 m od synagogi. Miejsce zasłonięte było przez sosny, dodatkowo ogrodzono je drewnianym płotem. Na środku cmentarza stała budka z wydzielonym terenem o niewiadomym przeznaczeniu, imitująca kaplicę cmentarną. Na kirkucie nie spotykano grobowców, tylko groby kopane. Płyty pomnikowe różnych kształtów ustawiano w pozycjach poziomych i pionowych z napisami w języku żydowskim. Przeważają płyty cementowo-lastrykowe, choć trafia się marmur i granit. Obok synagogi mieścił się budynek szkolny, który bezpowrotnie spłonął w 1915 roku.

Innym obiektem związanym z kultem religijnym Żydów była łaźnia-mikwa, która stała przy ulicy Szkolnej. Budynek był parterowy i murowany o prowizorycznym wyposażeniu. Znajdowało się w niej palenisko, do którego wrzucano kamienie różnej wielkości. W pomieszczeniu z siedzeniami w układzie amfiteatralnym głązy te oblewano wodą, uzyskując parę. Przeznaczone ono było dla mężczyzn, natomiast kobiety korzystały z wanien i posługaczek. Za korzystanie z łaźni pobierane były opłaty, które stanowiły dochód żydowskiej gminy wyznaniowej. W budynku mieszkała rodzina żydowska, obsługująca łaźnię.

Większość Żydów ciepielowskich mieszkała przy rynku, tu posiadali sklepy i warsztaty rzemieślnicze (krawieckie, szewskie, fryzjerskie itp.). Nieliczni zamieszkiwali ul. Polną, Szkolną, Bóżniczą, Wąską, Kościelną i Spacerową. Pewne pojęcie o ich zawodach i zajęciach daje przytoczony poniżej wykaz, niestety niepełny, zebrany przez Kazimierza Ostracha.

Liczbę Żydów ciepielowskich w momencie wybuchu II wojny światowej szacuje się na ok. 450. Niemcy stworzyli tutaj getto, a liczba jego mieszkańców (w wyniku przesiedlenia do Ciepiewowa Żydów z okolicznych miejscowości) na krótko przed likwidacją (kwiecień 1942 r.) wynosiła 656. Pomoc okazana grupie Żydów przez mieszkańców Ciepiewowa i okolicznych wiosek zakończyła się tragedią. 6 grudnia 1942 r. oddziały SS spaliły 34 rolników podejrzewanych o ukrywanie Żydów (szerzej por. rozdział o okupacji). Dnia 24 października 1942 r. getto zostało zlikwidowane poprzez wysiedlenie wszystkich jego mieszkańców do Tarłowa, a stąd do ośrodka masowej zagłady w Treblince.

Po wysiedleniu Żydów Niemcy zdewastowali synagogę ciepielowską. Mimo to budynek bożnicy zachował się po dziś dzień przy ul. Szkolnej – obecnie mieści się tutaj magazyn. Sam obiekt stanowi interesujący i unikalny już przykład architektury synagogalnej, a we wnętrzu można odnaleźć po dziś dzień niewielkie, śladowe pozostałości dawnego wystroju. Drugim zachowanym żydowskim obiektem religijnym jest mykwa (łaźnia) mieszcząca się także przy ul. Szkolnej. Jest to parterowy obiekt, w którym obecnie również mieści się magazyn. Przy ul. Szkolnej istniał także niegdyś cmentarz żydowski, który został jednak zdewastowany przez Niemców. Po wojnie na jego terenie wybudowano tartak. Na cmentarzu nie zachował się ani jeden nagrobek, obecnie nie ma też jakichkolwiek materialnych śladów jego istnienia.

Helena Kowalska-Kutera dostarczyła kilku relacji i wspomnień na temat Żydów. Nie mamy dokładnych opisów ich bytowania w Ciepeliowie sprzed I wojny światowej. Istnieją wzmianki, że skupowali płody rolne od właścicieli majątków ziemskich, a także nabywali od nich grunty i lasy, by następnie z dużym zyskiem je sprzedać cudzoziemcom. Kupowali również wszystko, co wyprodukowali chłopci okolicznych wiosek. Prowadzili sklepy różnej branży, a także karczmy, w których odbywały się z różnych okazji spotkania i kwitło życie towarzyskie. Bez wątplenia starozakonni mieli wpływ na rozwój gospodarczy Ciepeliowa, uczestniczyli w różnej działalności, wnosili należne opłaty na prowadzone inwestycje. Zachował się dokument z datą 29/31 października 1865 r., przedstawiający listę 123 osób, wpłacających składkę na szkołę w Ciepeliowie. Znajduje się na niej 36 nazwisk żydowskich. Łącznie wpłacili „Rubli srebrem osiemdziesiąt dwa”. (lista zamieszczona jest w rozdziale o szkole).

Dużo więcej wiemy o Żydach, żyjących w Ciepeliowie w okresie międzywojennym. Z moich obserwacji wynika, że Żydzi żyli między sobą w zgodzie, zawsze byli solidarni. Jeżeli handlarz oferował chłopu za cielę 15 zł, to żaden inny Żyd, zajmujący się skupem zwierząt, nie podbijał ceny.

Oprócz handlu starozakonni zajmowali się również rzemiosłem. Najwięcej było szewców, krawców i różnej branży sklepikarzy. Między Żydami a Polakami uprawiającymi jednakowe zawody dochodziło czasem do spięć z powodu sprzeczności interesów. Pamiętam na ścianach hasło: „Nie kupuj u Żyda”. W tej ostrej konkurencji zwyciężali starozakonni. Mówiło się, że mają głowę do interesów, potrafili je prowadzić, panowali nad emocjami, w stosunku do klienta byli zawsze grzeczni i uprzejmi.

Dzieci żydowskie uczyły się razem z polskimi. Nauczyciele traktowali je na równi z pozostałymi uczniami. Miały duże trudności językowe. Natomiast na ich korzyść „ujawniały się różnice w wynikach z matematyki”. W uroczystościach patriotycznych uczestniczyły, ale bez entuzjazmu, dlatego trudno jest mi ocenić ich narodową świadomość. Pamiętam tylko, że **Hana Cuker**, z którą się przyjaźniłam i siedziałam w jednej ławce, często mówiła: „**Ja też jak ty jestem Polką, kocham Polskę, to moja ojczyzna**”. Jej rodzice bardzo serdecznie i gościnnie przyjmowali mnie w swoim domu, gdy po lekcjach w sobotę chodziłam powiedzieć Hanie, jak było w szkole i co zostało zadane. O tych odwiedzinach wiedzieli koledzy z mojej rodzinnej wsi. Straszili mnie i mówili, że Żydzi mnie zabiją, moją krew dodadzą do macy, którą wszyscy będą chrupać ze smakiem. Wyśmiewałam ich uwagi.

Patrząc na zdjęcia z tamtych lat wspólnie z moją siostrą **Janiną i Haliną Konarską**, rozpoznałyśmy niektóre dzieci żydowskie, uczęszczające do szkoły w Ciepeliowie. Są to **Pims Chaja, Estera Blumsztajn, Aron Klajman, Josek Ajzeman, Abram Blumenfeld, Hana Cuker, Epsztajn Perla** i jej siostra **Sura, Chaja Kuperman**. Innych tylko imiona pozostały w pamięci: **Josek, Dawid, Icek, Jankiel, Lejbuś, Szmul, Srul, Estera, Frajda, Łaja, Pesa, Ruchla, Rywka, Sura**.

Władysław Owczarek „Bula” zapamiętał imiona i nazwiska koleżanek i kolegów Żydów ze swojej klasy. Były to: **Trangiel Marien, Szaindla, Goldfarb Dwojra, Mendel Laufer, Kierszemblum Gitka, Cuker Hana.**

Dane ewidencyjne z okresu międzywojennego społeczności żydowskiej zebrane przez Kazimierza Ostracha, opracowane przez Helenę Kowalską-Kuterę:

1	Sankowicz Adam	ul. Źródlana	pośrednik w handlu bydłem
2	Zylbergield Aron	ul. Źródlana	handlarz starzyzną
3	zapomniane nazwisko	ul. Szkolna	handlarz wapnem
4	Sukman Josek	ul. Szkolna	krawiec
5	Pius Szmul	ul. Szkolna	szewc
6	Sankowicz Szaja	ul. Szkolna	kupiec zbożowy
7	Banknajcer Icek	ul. Szkolna	szkolnik
8	Laufer Lejbuś	ul. Szkolna	szewc
9	Wajoman Chaskiel	ul. Szkolna	rolnik furman
10	Sankowicz Herszek	ul. Szkolna	czapnik
11	Bejlmagrin Melich	ul. Spacerowa	kaszarnia
12	Sankowicz Abram	ul. Spacerowa	czapnik
13	zapomniane nazwisko	ul. Spacerowa	krawiec
14	Kuszerman Meszek	ul. Sportowa	krawiec
15	Sznajder Josek	ul. Bożniczna	sklep spożywczy
16	Kuperman	ul. Bożniczna	sekretarz gminy wyznaniowej
17	Intreligater Merdka	ul. Bożniczna	krawiec
18	Here Meszek	ul. Bożniczna	robotnik tragarz
19	Kuszerman Ela	ul. Bożniczna	wyrąb mięsa wołowego
20	Kuszerman Abram	ul. Bożniczna	wyrąb mięsa wołowego
21	Kuszerman Josek	ul. Bożniczna	wyrąb mięsa wołowego
22	Sankowicz Herszek	ul. Strażacka	furman
23	Zylbergield Lejzer	ul. Wąska	kupiec zbożowy
24	Kuszerman Majer	ul. Wąska	wyrąb mięsa wołowego
25	Błajchman Meszek	ul. Wąska	handel mąką
26	zapomniane nazwisko	ul. Wąska	olejarnia
27	Szwareberg	ul. Polna	szewc
28	Zelman Meszek	ul. Polna	handlarz domokrążny
29	Zelman Sana	ul. Polna	robotnik stróż nocny
30	zapomniane nazwisko	ul. Polna	handlarz
31	Gutman Josek	ul. Polna	szewc
32	Sankiewicz Molich	ul. Kościelna	handlarz bydłem
33	Sankowicz Welf	ul. Kościelna	krawiec
34	Cuker Czrna	ul. Kościelna	handel mlekiem
35	Kuszerman Mechel	ul. Kościelna	wyrąb mięsa wołowego
36	Kuperman Meszek	ul. Kościelna	handlarz
37	Trangel Lejbuś	ul. Kościelna	szewc
38	Cwybel	ul. Kościelna	handel pierzem i drobiem
39	Grynszpan Icek	ul. Kościelna	rymarz
40	Grynszpan Lejzer	ul. Kościelna	handel lasami i zbożem
41	Karman Meszek	ul. Spacerowa	piekarnia
42	Geldfarb Icek	ul. Spacerowa	rolnik
43	Geldfarb Jankiel	ul. Spacerowa	robotnik rolny
44	Goldfarb Icek	ul. Rynek	sklep porcelany i fajek
45	Epsztajn Herszek	ul. Rynek	rabin

46	Sztajman Icek	ul. Rynek	handel zbożem
47	Blumenfeld Szmuk	ul. Rynek	handlarz drobiem
48	Laufer Majer	ul. Rynek	handel skórami
49	Szpigielman	ul. Rynek	sklep spożywczy
50	Kierszenblum Meszek	ul. Rynek	handel lasami
51	zapomniane nazwisko	Esterka	piekarnia
52	Rajs Sima	Esterka	sklep łożkowy
53	Laks Szlama	Esterka	handel pierzem
54	Szwareberg Dawid	ul. Rynek	handel nabiąłem
55	Zylbergield Pesa	ul. Rynek	sklep łożkowy
56	Kuszerman Mordka	ul. Rynek	wyrąb mięsa wołowego
57	Fersztendyk	ul. Rynek	sadowiarnia
58	Fersztendyk Aron	ul. Rynek	sadowiarnia
59	Blumenfeld Pesa	ul. Rynek	sklep galanterii
60	Goldman Josek	ul. Rynek	sklep łożkowy
61	Kuperiat Szlama	ul. Rynek	sadowiarnia
62	zapomniane nazwisko	ul. Rynek	rzechak
63	Beruch	ul. Rynek	handlarz
64	Waksberg Szmul	ul. Rynek	sklep żelazny
65	Ajzenman Herszek	ul. Rynek	sklep łożkowy
66	Frydman Szmul	ul. Rynek	kaszarnia
67	Fizzman Łaja	ul. Rynek	piekarnia
68	Blumenfeld Fiszel	ul. Rynek	sklep spożywczy
69	Cwybel Wolf	ul. Rynek	krawiec
70	Sankowicz Pinkwas	ul. Rynek	krawiec
71	Cuker Icek	ul. Rynek	handel lasami
72	Sankowicz Herszek	ul. Rynek	krawiec
73	Elenbegen Szlama	ul. Rynek	sklep spożywczy
74	Sankowicz Meszek	ul. Rynek	handel lasami
75	Frydman Lejbuś	ul. Rynek	fryzjer
76	zapomniane nazwisko	ul. Rynek	złotnik
77	Tanenbaum	ul. Rynek	felczer
78	Szpigielman Judka	ul. Rynek	krawiec
79	Kierszenblat Lejbuś	ul. Rynek	furman
80	Goldfarb Majer	ul. Rynek	szewc
81	Laufer lejzer Majer	ul. Rynek	szewc
82	Gutman Chil	ul. Rynek	piekarnia
83	Sankowicz Majer	ul. Rynek	furman
84	Szpigielman Nusym	ul. Rynek	handel pierzem
85	Trangel Icek	ul. Rynek	szewc, piekarnia
86	Intreligater Dawid	ul. Rynek	handlarz pośrednik
87	Kuszerman Icek	ul. Rynek	wyrąb mięsa wołowego

Bibliografia

- Długosz J., *Liber beneficiorum dioecesis cracoviensis*, t. II – III, wyd. A. Przeździecki, Kraków 1883–1884.
- Gołąbek W. „Boryna”, *Partyzanckie twierdze*, Warszawa 1974.
- Inwentarz dóbr ciepielowskich z 1619 roku*, wyd. S. Adamczyk, Z. Guldon, [w:] *Radom i region radomski w dobie Rzeczypospolitej szlacheckiej*, t. II, Radom 1996.
- Kiryk F., *Urbanizacja Małopolski. Województwo sandomierskie XIII – XVI w.*, Kielce 1994.

Kopertowska D., *Nazwy miejscowe woj. radomskiego*, Kielce 1994.
 Kowalska-Kutera H., *Piechurzy apokalipsy*, Kozienice 1997.
 Kowalska-Kutera H., *Stu za jednego*, Radom 1997.
Odpowiedzi do statystycznego opisu miasta Ciepiewowa z 1860 r., Archiwum Państwowe w Radomiu, RGR, rkps 2130.
 Owczarek W. „Bula”, *Ludzka droga*, Radom 1997.
Protokół ofiary dziesiątego i dwudziestego grosza powiatu radomskiego z 1789 r., wyd. Z. Guldon, Zieliński, [w:] *Radom i region radomski w dobie Rzeczypospolitej szlacheckiej*, t. II, Radom 1996.
Rejestry poborowe powiatu radomskiego z 1508 – 1569 r., wyd. A. Pawiński [w:] *Polska XVI wieku pod względem geograficzno – statystycznym. Małopolska*, t. III – IV, Warszawa 1886.
 Rogala W. (red.), *Chocza Walczy*, Warszawa 1993.
Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, t. III, Warszawa 1880.
Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej opracowany na podstawie wyników spisu ludności z dnia 30 września 1921 r., t. III, Warszawa 1925
Spis ludności diecezji krakowskiej z 1787 r., „Archiwum Komisji Historycznej”, t. VII, 1894.
Spisok nasiełnennym punktam radomskoj guberni, Radom 1895.
 Penkala. A., *Ślady żydowskie w woj. radomskim*.
 Wiśniewski J., *Dekanat iłżecki*, Radom 1909 – 1911.
Wizytacja parafii ciepielowskiej z 1748 r., wyd. Ł. Guldon, [w:] *Radom i region radomski w dobie Rzeczypospolitej szlacheckiej*, t. V, Radom 1999.
Wrzesień 1939, red. J. Francki, S. Ośko, „Biuletyn Kwartalny Radomskiego Towarzystwa Naukowego”, t. XXVII, 1990.
Zapiski sądowe województwa sandomierskiego z lat 1393–1444, wyd. F. Piekosiński, „Archiwum Komisji Prawniczej”, t. VIII, Kraków 1914.
 Żbikowski A., *Żydzi*.

Artykuły o Ciepiewowie

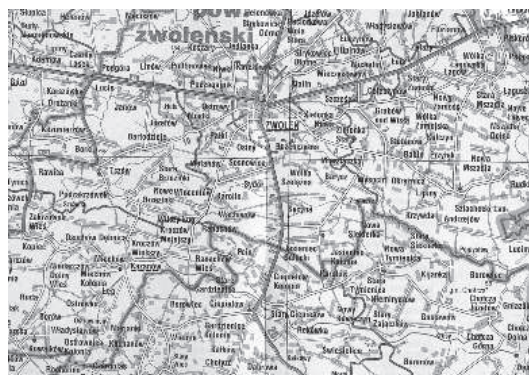
1. /ENA/: Na razie bezimienni: Ciepiewów ma nową szkołę, *Echo Dnia*, 1994, 106, 7.
2. /PK/: Nie święci szkoły lepia. Ciepiewów, *Dziennik Rad*, 1991, 23, 4.
3. /BAL/: Nowa szkoła: Ciepiewów, *Słowo Ludu*, 1994, 130, 11.
4. /BOW/: Ciepiewów. Alfabet gmin radomskich, *Dziennik Radomski*, 1996, 35, 7.
5. Gołąbek W.: Bitwa w Ciepiewowie, W 50-lecie walk BCH, *Dziennik Radomski*, 1993, 191, 8.
6. /JW/: Nowy komisariat: Ciepiewów, *Dziennik radomski*, 1994, 53, 8.
7. Kida Mirosław: Z karabinem zamiast szkolnej teczki, *Nowy Tygodnik Radomski*, 1991, 40,5.
8. /KOR/: Oczyszczalnia gotowa. Ciepiewów, *Słowo Ludu*, 1996, 31,9.
9. /KOR/: Szlakiem Cystersów, Folder gmin nadwiślańskich, *Słowo Ludu*, 1996, 38, 11, il.
10. Koś Barbara: „Ostremu” w hołdzie: Odsłonięta tablica, *Słowo Ludu* 1996, 100, 1.
11. /Łan/: Szkoła i latawce, *Dziennik Radomski*, 1994, 105, 2.
12. Macherzyński Władysław: Rycerski Wehrmacht. Opinie, *Gazeta Lokalna* nr 59/93, s. 3, 1993, 59.
13. /MAJ/: Policjanci z okienka, *Gazeta w radomiu* nr 279, s. 2, w: *Gazeta Wyborcza*, 1994, 279.
14. Mazurkiewicz Jarosław: Wrześniowe rocznice, *Gazeta w radomiu*, nr 212, s. 1, w: *Gazeta Wyborcza*, 1994, 212.
15. /NIKA/: Harcerze starsi i młodszy. Ciepiewów, *Słowo Ludu*, 1994, 277, 11.
16. Penkala A.: Zespół synagogałny w Ciepiewowie, *Biuletyn Żydowskiego Instytutu Historycznego*, 1988, 1/2, 115–124.
17. /PK/: Historyczna szkoła. Ciepiewów, *Dziennik Radomski*, 1994, 109, 8.
18. Rosiński Stefan: W Ciepiewowie przysięgano Napoleonowi. Z kart historii, *Dziennik Radomski*, 1995, 207, 10.
19. Sadowski Jerzy: Bieda i wstyd: Wyłudzeniem dorabiają do renty, *Echo Dnia*, 1994, 161, 10.
20. Sadowski Jerzy: Pyszny bigos. Spotkanie weteranów harcerstwa, *Echo Dnia*, 1994, 240, 8.
21. /SOK/: Urząd jak nowy, Ciepiewów, *Słowo Ludu*, 1994, 95, 13.
22. /SOK/: Wołanie o robotę. Ciepiewów, *Słowo Ludu*, 1994, 97, 15.

23. /SOK/: Zapomniana Świątynia. Ciepiałów, Słowo Ludu, 1993, 154, 9.
24. Sokołowski Antoni: Leonardo na zagrodzie, Radomiak, nr 25/94, s. 1, 3, w: Słowo Ludu, 1994, 157.
25. /SWM/: Kasztelanka radomska Bona ze Świdzińskich Karczewska. Ze starych metryk, Ave, 1996, 30, 13.
26. /SZ/: Uroczystości w Ciepiałowie. Dla upamiętnienia męczeńskiej śmierci chłopów, Dziennik Radomski, 1992, 239, 1, 13.
27. Szopa Henryk: Był bój pod Dąbrową, Dziennik Radomski, 1992, 176, 9.
28. Szopa Henryk: Ratowali życie człowiekowi, Dziennik Radomski, 1992, 235, 9.
29. Szopa Henryk: W rocznicę zbrodni. W 1943 r. hitlerowcy wymordowali 33 mieszkańców Ciepiałowa i Rekówki za pomaganie Żydom, Życie Radomskie, 1992, 291, II.
30. /WOJ/: Biblioteka zarabia. Ciepiałów, Słowo Ludu, 1994, 117, 17.
31. /WOJ/: Kompromisowe rozwiązanie. Ciepiałów, Słowo Ludu, 1992, 282, 9.
32. /Woj/: Miasto za wsią. Ciepiałów, Słowo Ludu, 1992, 85, 7.
33. /WOJ/: Nie dokończone miasteczko. Ciepiałów, Słowo Ludu, 1992, 129, 9.
34. /WOJ/: Odślonięcie płyty nagrobnej. W rocznicę bitwy pod Ciepiałowem, Słowo Ludu, 1992, 206, 7.
35. /WOJ/: Pamięci pomordowanych w Ciepiałowie, Słowo Ludu, 1992, 287, 8.
36. /WOJ/: Pomnik pomordowanych, 6 bm., w Ciepiałowie, Słowo Ludu, 1992, 281, 9.
37. /WOJ/: „Rol-Mot” na wsoki polsk. Ciepiałów, Słowo Ludu, 1994, 171, 9.
38. Wojszko Jan: Jak robić, to porządnie. Ciepiałów, Słowo Ludu, 1994, 172, 9.
39. Wyciskiewicz Bogdan: Ciepiałów, Dzennik Radomski, 1996, 37, 7.
40. Zwolski Czesław T.: Śmierć za pomoc Żydom, Słowo Ludu, 1992, 286, 15.
41. /Żem/: Bożnica stoi i co? Ciepiałów, Słowo Ludu, 1993, 63, 9.
42. /Żem/: Bunt kombatanów. Ciepiałów, Słowo Ludu, 1993, 67, 15.
43. Czapla Bogdan, Mazurkiewicz Jarosław: Bliżej do powiatu (Bogdan Czapla; rozm. przepr. Jarosław Mazurkiewicz), Echo Dnia, 1998, nr 28, s. 9, fot.
44. Czapla Bogdan, Wolski Krzysztof: Bliżej do powiatu: status gminy się nie zmienia (Bogdan Czapla; rozm. Krzysztof Wolski), Kalejdoskop Tyg., 1998, nr 13, s. 11, fot.
45. Koś Barbara: Złote годы biblioteki Ciepiałów (Barbara Koś), Słowo Ludu, 1997, nr 133, s. 11.
46. Madejski Jerzy: Przeciw ściekom (Jerzy Madejski), Zielony Stop – dodatek do Słowa Ludu, nr 17, s. VI, 1997, nr 70.
47. Madejski Jerzy: To też były miasta (Jerzy Madejski), Z historii regionu, Zielony Stop – dodatek do Słowa Ludu, nr 17, s. V, 1997, nr 70.
48. Madejski Jerzy: Związek czterech gmin (Jerzy Madejski), Zielony Stop, nr 17, w: Słowo Ludu, 1997, nr 70, s. IV, il.
49. Petz Janusz: Nieboszczyk za pieniądze (Janusz Petz), Słowo Ludu, 1997, nr 83, s. 5, il.
50. Rosiński Stefan: Życie w Ciepiałowie na początku wieku, (Stefan Rsiński), Życie Radomskie, 1997, nr 56, s. 11.
51. Petz Janusz: Agrobiznesmen z Ciepiałowa. Dołączył do grona tych z szablami, Echo Dnia, 2000, nr 285, s. 15, fot.
52. Szymczak Sylwester: Ciepiałów sportem zasłynął, Echo Dnia, 1999, nr 186, dod., Echo Ziemi Radomskiej, nr 31, s. 5, fot.
53. Zbigniew Ostrach /JP/: Dużo szkół, mało dzieci, Echo Dnia, 2000, nr 82, s. 9, fot.
54. Styczeń Tomasz: Rzucone na głęboką wodę. Spółdzielnie kółek rolniczych, Echo Dnia, 1999, nr 114, s.13, fot.
55. Samorząd z gazetą, Echo Dnia, 2000, nr 230, s. 11, fot.
56. Żmudzin Krzysztof: Spokojna iskra, Magazyn Słowa Ludu, 1999, nr 2070, s. 15, fot.
57. Stępień Grzegorz: Śladami ptaka? Piłka nożna, Gazeta Wyborcza, 1999, nr 281, dod. „Gazeta w Radomiu”, nr 281, s. 8.
58. W 60 rocznicę zbrodni. Uroczystości w Ciepiałowskich lasach /KAM/, Echo Dnia, 1999, nr 214, s. 13.
59. Żmudzin Krzysztof: Wsiąknięci w Ciepiałów, Magazyn Słowa Ludu, 1999, nr 2061, s. 8, fot.

Gmina Ciepiałów

Marta BALCEROWSKA, Lucyna BIENKOWSKA,
Helena KOWALSKA-KUTERA

Ogólna charakterystyka gminy

Mapa gminy Ciepiałów

Anusin, Dąbrowa, Drezno, Ciepiałów Kolonia, Ciepiałów Stary, Chotyże, Wólka Dąbrowska, Gardzienice Kolonia, Gardzienice Stare, Kałków, Kawęczyn, Rekówka, Świesielice, Borowiec, Marianki, Wielgie, Pcin, Ranachów, Łaziska, Kochanów-Sajdy, Podolany. W każdej z tych miejscowości jest szkoła podstawowa, a w Ciepiałowie od 1.09.1999 r. także gimnazjum. W obecnych granicach Gmina Ciepiałów istnieje od 1973 roku.

Od 1998 roku w skład Rady Gminy wchodzi następujące osoby: **Waldemar Czaplą** (przewodniczący), **Stanisław Kwiecień** (wiceprzewodniczący), **Zbigniew Ostrach** (wójt gminy), **Ryszard Ścibisz** (zastępca wójta) oraz **Jerzy Grzeszczyk**, **Krzysztof Choroś**, **Teresa Kucharska**, **Kazimierz Mordak**, **Zbigniew Chyla**, **Stanisław Hamela**, **Sławomir Gawin**, **Ryszard Sobania**, **Antoni Jędraszek**, **Zbigniew Kosior**, **Krzysztof Balcerowski**, **Lidia Kustra**, **Waldemar Kominek**, **Krystyna Jeruzal**. Członkiem zarządu jest **Marek Rogoziński**. Sekretarzem gminy jest **Artur Szewczyk**. Gmina Ciepiałów ma swoich przedstawicieli w powiecie, którymi są **Henryk Maziarek**, pełniący funkcję przewodniczącego Rady Powiatu Lipskiego, **Ludwik Kołęda**, **Stanisław Wajs**. Sołtysem Ciepiałowa Osady jest **Tomasz Rusin**. Pełni on również funkcję przewodniczącego Rady Sołectkiej, której członkami są: **Mirosław Fundowicz** i **Henryk Dygas**.

Gmina Ciepiałów położona jest w województwie mazowieckim, w południowo-wschodniej części ziemi radomskiej w powiecie lipskim. Graniczy z gminami: od zachodu – Iłża, Kazanów, od północy – Zwoleń, od wschodu – Chotcza, a od południa – Lipsko, Sienno i Rzecznów. Powierzchnia gminy Ciepiałów wynosi 13 530 ha. Obejmuje 27 sołectw i 34 miejscowości.

Na terenie gminy położone są następujące wsie: Antoniów, Czerwona, Bielany, Pasieki, Podgórze, Kunegundów, Bąkowa, Ciepiałów,

Gmina liczy 6 770 mieszkańców. Z tego 2,5% posiada wykształcenie wyższe, 10% średnie, 23% zasadnicze. Ludność znajduje zatrudnienie w administracji publicznej (48 osób). W szkolnictwie pracuje 86 osób. W służbie zdrowia i opiece socjalnej pracuje 28 mieszkańców. Zatrudnienie w sektorze publicznym znajduje 396 kobiet i 94 mężczyzn (ogółem 490 osób). W sektorze prywatnym pracuje 186 mężczyzn i 64 kobiety (ogółem 250 osób). Reszta utrzymuje się z rolnictwa, które jest głównym źródłem utrzymania ludności. Ze źródeł pozarolniczych utrzymuje się ok. 21% ludności. Gmina zawsze charakteryzowała się znacznym udziałem chłoporobotników, którzy w ostatnim czasie utracili pracę w różnych zakładach. Decyduje o tym również wysoki odsetek gruntów rolnych, tj. około 77%. Utrzymuje się z niego około 62% mieszkańców gminy. Na tutejszym terenie jest 1291 gospodarstw, wśród których przeważają te o średniej wielkości, wynoszącej około 8,60 ha. W samym Ciepeliowie (powierzchnia 686,45 ha) indywidualne grunty zajmują 483,30 ha. W miejscowości istnieje 96 gospodarstw i 29 działek. Przeważają grunty orne (8,60 ha), na drugim miejscu znajdują się sady (7 ha). Wszystkie gospodarstwa na terenie gminy są własnością prywatną. Produkcja rolno oparta jest na glebach III i IV klasy, które stanowią 34,8% ogólnej powierzchni użytków rolnych. Właściciele gospodarstw głównie zajmują się uprawą roślin przemysłowych, np. tytoniu. Liczne są uprawy warzyw: pomidorów, fasoli, ogórków i owoców: truskawek, porzeczek, aronii. W strukturze zasiewów przeważają owies i żyto. Rolnicy zajmują się również hodowlą trzody chlewnej i bydła. Ogółem wszystkie gospodarstwa posiadają 4178 sztuk bydła i 6675 sztuk trzody chlewnej.

Niektórzy mieszkańcy gminy zarejestrowali działalność prywatną. Aktualnie funkcjonują tu 154 podmioty gospodarcze, do których zalicza się: działalność produkcyjna – 7, budownictwo – 40, handel – 52, transport, składowanie, łączność – 12, pozostała działalność – 33.

Gminę Ciepeliów łączą związki funkcjonalne z miastem powiatowym Lipskiem i gminami

Trasa Warszawa–Tarnobrzeg, róg ul. Czachowskiego

tego powiatu: Chotczą, Solcem n. Wisłą, Siennem i Rzeczniewem. Gmina Ciepiałów należy ponadto do Komunalnego Związku Gmin „Nad Hżanką”.

W latach 1956–1967 na terenie Gminy Ciepiałów istniały 3 Gromadzkie Rady Narodowe: Bąkowa, Ciepiałów, Wielgie. Na terenie gminy istnieją trzy szkoły podstawowe: w Bąkowej, Wielgiem, Ciepiałowie i 1 gimnazjum w Ciepiałowie. Nie ma placówki szkolnictwa średniego. Większość młodzieży kontynuuje naukę w szkołach średnich w Lipsku i Zwoleniu. W gminie działają dwie placówki zdrowotne w Bąkowej i Ciepiałowie oraz 1 apteka. Pracuje tu trzech lekarzy, 1 stomatolog i 6 pielęgniarek. Na terenie gminy istnieje jedna placówka pocztowa.

Obsługę gminy w zakresie funkcji administracyjnej zapewniają na szczeblu podstawowym: Urząd Gminy, Komisariat Policji, Straż Pożarna. Obsługę wyższego szczebla zapewniają placówki powiatowe w Lipsku.

W gminie przestały istnieć takie instytucje, jak: SKR, WSBW i GS „Samopomoc Chłopska”. Powstało natomiast duże Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe „Rol-Mot” Spółka z o.o. w Ciepiałowie zajmująca się zaopatrzeniem w nawozy i środki ochrony roślin oraz produkcją regałów do archiwów oraz dwa mniejsze zakłady: Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa w Wielgiem i Przedsiębiorstwo Handlowo-Uługowe „Biegański” – zakład prywatny.

Obsługę weterynaryjną świadczy lecznica zwierząt „Medic-Wet” – spółka cywilna w Ciepiałowie.

Blok komunalny (fot. B. Czapl)

Przez teren gminy przebiega droga krajowa nr 723 łącząca Warszawę z Tarnobrzegiem. Jest to najpoważniejszy ciąg drogowy w gminie, zapewniający połączenie zewnętrzne na kierunku północ–południe. W ostatnich latach ruch na tej drodze wzrósł o około 87% i wykazuje nadal tendencję wzrostową. Sieć drogową w gminie tworzą drogi powiatowe i gminne. Głównymi ciągami komunikacyjnymi są: Antoniów–Ciepiałów, Chotcza–Ciepiałów, Kazanów–Wielgie–Łaziska–Ciepiałów, Świesielice–Ciepiałów. Komunikacja w gminie jest dobrze rozwinięta. Na jej terenie znajduje się 26 przystanków autobusowych. Wszystkie

Budynek Urzędu Gminy (fot. B. Czaplą)

Oczyszczalnia ścieków (fot. B. Czaplą)

trasy mają łącznie 148 km. W Ciepiewie znajdują się dwie stacje paliw, które zaspokajają potrzeby lokalnych i przejeżdżających tranzytem użytkowników.

Na terenie gminy Ciepiew organizowane są inwestycje. Liczne zostały przeprowadzone w czasie, kiedy wójtem był **Bogdan Czapla**. W roku 1990 zakończono budowę bloków komunalnych, w których znajduje się 30 mieszkań. W latach 1992–1997 budowano wodociąg, którego długość wynosi 11 970 m. Rok 1994 przyniósł radość wśród uczniów i nauczycieli, kiedy to oddano do użytku nowy budynek szkoły podstawowej. Od 1995 roku gmina posiada nowoczesną cyfrową centralę telefoniczną. Funkcjonują również łącza światłowodowe i telefonia komórkowa. W 1996 roku wybudowany został nowy budynek Urzędu Gminy. Na przełomie lat 1996/97 powstała oczyszczalnia ścieków i rozpoczęto pierwszy etap kanalizacji. Oczyszczalnia przeznaczona jest do usuwania ścieków komunalnych w ilości 150 m³/d. Obecnie wykorzystywana jest ona w 50%. Sieć kanalizacyjna dzisiaj wynosi 3088,5 m. Liczba przyłączy w gospodarstwach indywidualnych wynosi 105, a instytucji gospodarczych 12. W gminie utworzono wysypisko komunalne o powierzchni 0,35 ha. Dzięki temu spełnia ona wymogi, dotyczące ochrony środowiska.

Inwestycje realizuje również powołany w 1999 roku Społeczny Komitet Budowy Dróg, Parkingów i Chodników. W ramach komitetu organizowane są remonty dróg i budowy chodników oraz szukanie dofinansowania do przeprowadzania prac. Do tej pory ułożono 3500 m² chodników z kostki brukowej w centrum Ciepiewa oraz wokół jego parku, gimnazjum, banku, siedziby „Rol-Mot”, wzdłuż ul. Czachowskiego, Batalionów Chłopskich, Kochanowskiego. Zburzono stary magistrat, na miejscu którego powstał parking. Inwestycja finansowana była przez Urząd Gminy i firmę „Rol-Mot”. Zarząd opiekuje się nie tylko nawierzchnią ulic i chodników Ciepiewa, ale i drogami pozostałych miejscowości gminnych. Większość z nich potrzebuje remontów. Niestety koszty prac są ogromne. Mimo trudności niektóre drogi naprawiono. W roku 2000 na trasie Bąkowa-Łaziska położono asfalt o długości 1022 mb. Asfalt o długości 870 m. położono także w Łaziskach. Odnowiono drogę w Bielanych. W 2001 roku zbudowana została droga na trasie Pcin-Ranachów „B”. W 1999 roku wybudowano most na rzece Hżance w Gardzienicach, zostały położone nowe dywaniki asfaltowe w Bielanych, Łaziskach-Zaroślach, Ranachowie i Pcinie. Zarząd planuje również do końca roku dostarczyć do każdej z wiosek kontenery na śmieci.

Ważnym posunięciem obecnej Rady Gminy stała się uchwała o rozpoczęciu budowy gimnazjum. Wójt **Zbigniew Ostrach** wyraża nadzieję, że inwestycja spowoduje ożywienie gospodarcze.

W realizacji zadań inwestycyjnych Zarząd korzysta z pomocy: Urzędu Marszałkowskiego, Powiatowego Zarządu Dróg, Społecznego Komitetu Budowy Dróg, Chodników i Parkingów w Ciepiewie, Kółka Rolniczego, firm i instytucji działających na terenie gminy Ciepiew.

Rada i zarząd gminy stara się informować mieszkańców o inwestycjach. Dlatego od maja 2000 roku wydawany jest biuletyn informacyjny „Nasza Gmina”, w którym zawarte są wiadomości o wszystkich przedsięwzięciach. Zamieszczane artykuły dotyczą: posiedzeń Zarządu, finansów gminy, ostatnich sesji radnych. Początkowo biuletyn był czarno-biały. Od ósmego numeru każde wydanie jest kolorowe. W związku z wydaniem jubileuszowego 10 numeru. Zorganizowany został konkurs na ulubioną pierwszą stronę biuletynu.

Na uwagę zasługuje fakt, że gmina Ciepiew jest pierwszą, która założyła na terenie powiatu lipskiego stronę internetową, obejmującą 10 podstron. Witryna została otworzona w 1999 roku. Dzięki temu informacje o gminie są dostępne w szerokim zakresie. Dotyczą one położenia, gospodarki i jej rozwoju, kultury, turystyki. Strona internetowa Ciepiewa została odwiedzona przez prawie 2000 osób.

Rozlewisko wiosenne Iłzanki (rys. ks. S. Draga)

Ludność gminy, a w szczególności mieszkańcy miasta Ciepiewa oraz Wielkiego, wsi o ciekawej przeszłości, mają silne poczucie lokalnej tożsamości. Taka postawa może być cenna dla przyszłości gminy i jej rozwoju.

Środowisko przyrodnicze

Gmina położona jest w obrębie Równiny Radomskiej, zbudowanej z czwartorzędowych utworów fluwioglacjalnych, pokrywających formy denudacyjne zbudowane ze skał górnokredowych. W rzeźbie terenu wyróżnia się plejstoceniową wysoczyznę polodowcową, rozciągniętą przez dolinę Iłzanki z wyraźnie zaznaczonym tarasem zalewowym oraz fragmentami tarasów wyższych, występujących w postaci listew przylegających do zboczy wysoczyzny.

Teren gminy Ciepiewa leży w obrębie zlewni Iłzanki, będącej lewym dopływem Wisły. Płynie ona przez środkową część gminy i przyjmuje kilka niewielkich prawobrzeżnych i lewobrzeżnych dopływów, z których największy to Kosówka, zasilająca stawy w Wielkiem. Iłzanka płynie silnie, meandrując w rozległej dolinie częściowo zatorfionej.

Najbardziej znaczącym elementem w środowisku przyrodniczym są lasy. Spełniają one wielorakie funkcje: środowiskotwórcze, krajobrazowe, ochronne, społeczne, przyczyniając się do zachowania równowagi ekologicznej w gminie.

Lasy w gminie zajmują 2310 ha. Największe powierzchnie leśne pokrywają część gminy, występując tu w formie kilku dość rozległych, jednolitych zwartych kompleksów. W ich obrębie dominują siedliska borowe z panującą sosną i dębem oraz lasowe ze znacznym

udziałem takich gatunków, jak: dąb, brzoza, olcha, świerk i modrzew. Wiekowo przeważają tu drzewostany młode, do 40 lat, znaczny jest również udział drzewostanów 40–80-letnich.

Na obszarze naszej gminy występują liczne stanowiska archeologiczne, w tym związane ze słynnym ośrodkiem hutnictwa świętokrzyskiego. Należy do nich hutnicza osada w Gardzienicach, położona na prawym brzegu Iłżanki na polu F. Nachyły. W czasie badań wykopaliskowych stwierdzono istnienie obiektów mieszkalnych, wśród których wystąpiły dwa piecowiska i 1 mielerz. W pierwszym piecowisku odkryto pozostałości 4 pieców, w drugim 5. Do wytopu żelaza jako paliwa używano węgla drzewnego wytwarzanego w mielerzu.

Gmina Ciepiałów należy do Związku Gmin nad Iłżanką. Organizacja ta przygotowuje program zagospodarowania doliny Iłżanki pod względem turystycznym. Środowisko naturalne sprzyja takim planom. Niewielkie zanieczyszczenie przyrody, brak przemysłu ciężkiego, czysta rzeka Iłżanka, cisza, rozległe lasy, miejscowości o bogatej historii to warunki, które są potrzebne do uprawiania turystyki. Gmina Ciepiałów jest pod tym względem atrakcyjna.

Zabytki

Na terenie gminy Ciepiałów znajdują się zabytki, które podnoszą jej rangę. Do rejestru wpisane są obiekty architektoniczne, jak i krajobrazowe, przyrodnicze, tworzące naturalne środowisko geograficzne. Jednym z nich jest kościół parafialny Podwyższenia Krzyża Św. w Ciepiałowie. Świątynia zbudowana w latach 1923–1939 według planu **Stefana Wąsa**, jest przykładem neogotyckiej architektury sakralnej okresu międzywojennego. Do zabytków Ciepiałowa należy także synagoga z XIX w.

Krzyż kamienny z 1901 roku przy ul. Papuzińskiego

We wsi Bąkowa znajduje się dwór z drugiej połowy XIX w. z zabudowaniami dworskimi. Duży obszar zajmuje tu park krajobrazowy, również z XIX w., o powierzchni 2,59 ha. Drugim jest park w Łaziskach, założony w tym samym czasie o powierzchni 1,65 ha oraz dworek szlachecki. Na uwagę zasługuje także dworek w Gardzienicach. W pobliskiej wiosce Wielgie cenną budowlą jest kościół cmentarny św. Wojciecha, pochodzący z XVII w., a według niektórych badaczy z XVI w., murowany z cegły palcówki. Znaczący w tej mierze jest również cmentarz parafii rzymskokatolickiej z zabytkowymi nagrobkami z I połowy XIX w. Zabytkowe są również trzy ołtarze, które zdobią nową świątynię wioski, zbudowaną w latach 1990–1993. Ołtarze stanowią pozostałość po drewnianym, modrzewiowym kościele z XV w., rozebranym w 1993 roku. W wiosce istnieją za-

bytkowe zabudowania, które należały do rodziny Karczewskich. Należą do nich: ptaszarnia-kurnik dworski, stojący w parku, wybudowany przez Zbigniewa Karczewskiego około 1920 roku oraz pochodząca z tego samego okresu suszarnia chmielu.

Liczne są także w naszej gminie krzyże, figurki, kapliczki. W Ciepeliowie przy ul. M. Papuzińskiego stoją dwa krzyże, jeden kamienny z murowaną podstawą z 1901 r., drugi żeliwny z końca XIX w. stoi na schodkowym, murowanym postumencie. W Kałkowie są dwa przydrożne, murowane krzyże. Jeden z pierwszego ćwierćwiecza XX w., drugi z 1934 r. na postumencie trzystopniowym, z wnęką, z figurką Matki Boskiej.

Gmina Ciepeliów szczyci się także pomnikami przyrody. Zaliczają się do nich dwa dęby szypułkowe w Bąkowej. Jeden liczy 250 lat, jego obwód pnia na wysokości 130 cm ma 420 cm a wysokość wynosi 21 m, drugi dąb szypułkowy – 250-letni ma w obwodzie 390 cm i osiągnął wysokość również 21 m. Znajduje się tu także lipa drobnolistna zlokalizowana w zabytkowym parku, która liczy sobie 100 lat. Jej obwód wynosi 450 cm, a wysokość osiąga 21 m. Wieś Wielgie posiada najstarszy żywy pomnik zlokalizowany w miejscowym parku, 600-letni dąb szypułkowy. Drzewo ma 630 cm w obwodzie i liczy sobie 27 m wysokości.

Zarząd Gminy Ciepeliów

Bujski – wójt

Kołodziejczuk – burmistrz 1804 r.

Antoni Słomczyński – burmistrz 1835 r.

Mikulewicz – burmistrz 1860 r.

Malanowicz – burmistrz 1865 r.

Wójtowie

Stanisław Niziński z Dąbrowy – 1870 r.

Józef Niziński z Dąbrowy – 1924 r.

Antoni Maciejewski z Ciepeliowa – (1928–1930 r.)

Władysław Spyra 1930–39 r. z Gardzienic

Burmistrzowie

Stanisław Kosior – 1939–1943 r.

Jan Sulima z Kałkowa burmistrz i wójt – 1944–1946 r.

Wójtowie

Bronisław Niziński z Dąbrowy – 1946 r.

Jan Kordula z Ciepeliowa Kolonii

Czesław Czarniecki z Pcina

Wacław Wasiak z Jasiénca Soleckiego do 1954 r.

Rok 1955 reorganizacja, powstały Gromadzkie Rady Narodowe

Przewodniczący

Wacław Sońta ze Świesielic – 1955 r.

Bronisław Żurawny z Ciepeliowa Podłącze – 1958/59 r.

Jan Kustra – 1959/62 r.

Jan Czapka z Ciepeliowa Starego – 1962/64 r.

Tadeusz Ciszek z Ciepeliowa – 1964–1968 r.

Eugeniusz Mirowski z Ciepiewa Starego – 1969 r.
Tadeusz Bańcerowski z Gardzienic Kolonii
Eugeniusz Mirowski – do 1972 r.

Reorganizacja, powstał Urząd Gminy

Naczelnicy

Andrzej Pytlak z Lipska 1973–1979 r.
Lucjan Serewiś z Ciepiewa Starego 1979 r.
Antoni Leśniewski ze Zwolenia 1980–1983 r.
Bogdan Czapla z Kępy Gosteckiej 1983–1990 r.

Wójtowie

Bogdan Czapla 1990–1994 i 1994–1998 r.
Zbigniew Ostrach 1998 r. do chwili obecnej

Przewodniczący Rady Gminy po reorganizacji

Witold Owczarek z Chotyz 1988–1990 r.
Piotr Nachyła 1990–1994 r.
Andrzej Miller z Gardzienic Kolonii 1994–1998 r.
Waldemar Czapla z Wielgiego 1998 r. do chwili obecnej

Sekretarze gminy

Jan Słowik – przed II wojną światową do 18 III 1942 r.
Leon Stepień 1943–1946 r.
Jan Skwira z Zielonki 1945–1950 r.
Tadeusz Skaliński z Chotczy 1950–1954 r.
Wanda Rajkiewicz z Ciepiewa 1955–1959 r.
Walenty Jabłoński 1959–1970 r.
Kazimierz Piorun z Ciepiewa Podłącze – 1971 r.
Zofia Garganisz – 1972 r.
Jadwiga Walak 1973–1982 r.
Barbara Fundowicz 1982–1999 r.
Artur Szewczyk 1999 r. do chwili obecnej

Bogdan Czapla urodził się we wrześniu 1950 roku w Kępie Gosteckiej w rodzinie chłopskiej. Po ukończeniu szkoły podstawowej w rodzinnej miejscowości kontynuował naukę w Liceum Ogólnokształcącym w Solcu nad Wisłą. Wykształcenie wyższe zdobył w Wyższej Szkole Rolniczej w Lublinie w 1972 roku. W tym też roku rozpoczął pracę zawodową w pionie spółdzielczości „Samopomoc Chłopska” w Lipsku i Solcu. W latach 1974–1979 pracował w produkcji rolnej przedsiębiorstw rolnych pionu PGR i SKR. W 1981 roku rozpoczął pracę w Urzędzie Gminy w Ciepiewie, skąd to z dniem 1.06.83 r. po wyborach został powołany na naczelnika gminy, którą to funkcję pełnił do zakończenia kadencji

i naczelników. Po wyborach samorządowych został wójtem gminy, funkcję tę pełnił dwie kadencje do 17.11.88 r. Od 1.01.99 był członkiem Zarządu Powiatu w Lipsku. Za swoją pracę społeczną i zawodową odznaczony był Srebrnym i Złotym Krzyżem Zasługi oraz odznaczeniami resortowymi i branżowymi. Z Ciepielowem jest związany od 1979 roku. Wtedy tu zamieszkał z rodziną i rozpoczął pracę. Żona Elżbieta od początku pracowała w doradztwie rolnym w zakresie wiejskiego gospodarstwa domowego. Dwoje dorosłych dzieci studiuje resocjalizację i język angielski. Silnie związany z wsią i jej problemami. Dużo czasu poświęca pracy we własnym gospodarstwie, które prowadzi w rodzinnej miejscowości.

Bronisław Niziński. Urodził się 22 stycznia 1910 roku w Dąbrowie. Ukończył szkołę elementarną w Ciepielowie. Zasadniczą służbę wojskową odbył w Sanoku. Był adiutantem wysokiej rangi oficera. Zawarł związek małżeński z Marią Kosior. Ich dzieci to: Józefa, Stanisław, Helena. Zmarł 1 sierpnia 1988 roku. Pochowany na ciepielowskim cmentarzu. Za jego kadencji część prochów żołnierzy poległych i pomordowanych 8 i 9 września 1939 roku przewieziono z lasu na cmentarz w Ciepeliowie.

Zbigniew Ostrach. Urodziłem się 21 listopada 1963 roku w Ciepeliowie. Mama była nauczycielką w tutejszej szkole podstawowej. Ojciec Bogumił pracował w miejscowej Gminnej Spółdzielni. Zostałem przy rodzicach w rodzinnym Ciepeliowie. Tu chodziłem do przedszkola i stąd dojeżdżałem do Zwolenia do Liceum Ogólnokształcącego, które ukończyłem w 1982 roku. Następnie uczęszczałem do Pomaturalnego Studium Nauczycielskiego w Solcu n. Wisłą. Po ukończeniu tej szkoły w 1984 roku zacząłem pracę w Szkole Podstawowej w Ciepeliowie, ale niedługo potem zostałem powołany do odbycia służby wojskowej i tak minęły kolejne dwa lata. Po wyjściu z wojska od razu rozpocząłem studia w Wyższej Szkole Pedagogiki Specjalnej w Warszawie, cały czas pracując w szkole. W 1989 roku ożeniłem się. Żona Anna również pochodzi z Ciepeliowa i na razie mamy jednego syna. W 1994 roku zostałem radnym II kadencji. Praca społeczna na rzecz Ciepeliowa została chyba zauważona i przychylnie przyjęta przez mieszkańców, gdyż w 1998 roku ponownie zostałem wybrany radnym na III kadencję. Rada Gminy powierzyła mi stanowisko wójta. Funkcję tę sprawuję do dziś, ale dopiero za kilka lat okarze się czy i ten rozdział w życiu będzie należał do udanych. Marzeniem moim jest wybudowanie w Ciepeliowie nowoczesnej szkoły i uczynienie z tej miejscowości lokalnego centrum społeczno-kulturowego. Chciałbym również, żeby mieszkańcom Gminy Ciepeliów żyło się coraz lepiej, a ich praca była godnie wynagradzana.

Jan Słowik – syn Jana i Franciszki. Ur. 24.11.1891 r. w Siennie, pow. iłżecki. Ukończył szkołę powszechną, odbywał praktykę, a następnie pracował jako pomocnik, a później jako sekretarz gminy w Siennie, Lipsku, Skarżysku-Kościelnym i w Ciepeliowie. Odbywał służbę wojskową w armii rosyjskiej, a następnie w wojsku polskim we Francji pod dowództwem Hallera. Wyróżnił się w pracy zawodowej i społecznej na rzecz Związku Strzeleckiego, Ligi Morskiej i Kolonialnej, Straży Pożarnej. Dnia 19.08.1938 r. został odznaczony Brązowym Medalem za długoletnią służbę. Konspirował w ramach działalności Narodowej Organizacji Wojskowej i AK. Zamordowany w Karolinie 18.03.1942 roku.

Władysław Spyra. Ur. się w Kalinowie koło Grabowa gm. Rzecznów. Był oficerem Wojska Polskiego, na wójta w Ciepeliowie protegował go wicemarszałek Sejmu Wacław Długosz. Mieszkał z żoną i dwoma synami: Wacławem i Stefanem w Gardzienicach. Funkcję wójta w Ciepeliowie pełnił prawdopodobnie od 1930 r. Na początku wojny aresztowany, zginął w Buhenwaldzie.

Leon Stępień. Urodził się 14 marca 1903 r. Sekretarz gminy w latach 1943–1946. Komendant Straży Pożarnej w czasie okupacji. Walczył w szeregach ZWZ i BCh pod ps. „Kafar”. W 1946 r. aresztowany przez UB w Iłży. Przesłuchiwany i zmuszany do wydania konspirujących z nim kolegów. W czasie pobytu w areszcie popełnił samobójstwo, wyskakując z okna drugiego piętra. Taką wersję tego wydarzenia potwierdził Franciszek Sykut, którego matka była siostrą Leona Stępnia.

Dariusz KUPISZ, Sebastian PIĄTKOWSKI, Aldona JASKULSKA

Słownik miejscowości gminy Ciepeliów

ANTONIÓW I CZERWONA

Antoniów założono stosunkowo późno, bo w XIX w., najprawdopodobniej po reformach uwłaszczeniowych. W 1895 r. były tu 23 budynki drewniane, a wieś liczyła 182 mieszkańców.

Nazwa wsi **Czerwona** pochodzi od pospolitego określenia gliniastej, rudej ziemi. W 1569 r. dziedzicem tej wsi, należącej do parafii Wielgie, był Paweł Mietowicki, a uprawiano w niej 4 łany ziemi. W 1662 we dworze i wsi mieszkało 57 osób. Ponad sto lat później, w 1789 dziedziczką Czerwonej była Katarzyna Suchodolska, a doliczono się tu 108 mieszkańców, w tym 3 Żydów. W 1827 r. wieś, będąca cały czas własnością prywatną, leżała w powiecie soleckim obwođu opatowskiego i województwa sandomierskiego oraz w parafii Wielgie. Liczyła 30 domów zamieszkiwanych przez 177 osób. W 1880 wieś liczyła 34 domy i 174 mieszkańców, obejmując 18 osad (kolonii) włościańskich o ogólnej powierzchni 24 mórg. Znajdowała się tutaj siedziba gminy Łaziska. Dobra ziemskie Czerwona obejmowały w 1880 r. folwark o tej nazwie oraz wsie: Czerwona, Kunegundów, Marianów, Edwardów, Podgórze i Bieliny (Bielany). Folwark posiadał ogólną powierzchnię gruntów wynoszącą 183 morgi, w tym 72 morgi gruntów ornych i ogrodów. W folwarku stosowano płodozmian pięciopolowy. Istniały tutaj 3 budynki murowane, 24 budynki

drewniane, młyn parowy i olejarnia. W pobliżu lokalizowano cienkie warstwy torfu. Właścicielem dóbr ziemskich był u schyłku XIX w. Kazimierz Boski. Obecnie działa tu miejscowa komórka Ochotniczej Straży Pożarnej. Aktualny skład Zarządu jest następujący: **Tadeusz Szablicki** – prezes, **Mieczysław Niziolek** – wiceprezes, **Zbigniew Chmielewski** – sekretarz, **Kazimierz Nowotnik** – skarbnik, **Henryk Grela** – gospodarz. Sołtysem i przewodniczącą Rady Sołeckiej jest **Teresa Fajdek**. W Antoniowie żyje 93, a w Czerwonej 151 mieszkańców.

ANUSIN

Nazwa tej wsi, pochodzi od zdrobnienia imienia żeńskiego Anna (Anusia). Sołtysem wioski jest **Andrzej Sumigowski**. Pełni on także funkcję przewodniczącego Rady Sołeckiej. W Anusinie żyje 150 mieszkańców.

BAKOWA

Wieś szlachecka założona najprawdopodobniej w XV w. W 1569 r. należała do Jana Oleśnickiego, a doliczono się w niej 5 łanów ziemi uprawnej, 2 ról zagrodniczych, pustego półłanka i 1 komornicy (tj. wieśniaczki bez roli). Najprawdopodobniej już wówczas istniał we wsi folwark i dwór wzmiankowany w źródłach siedemnastowiecznych. W 1662 r. Bąkowa wraz z pięcioma innymi wsiami parafii Wielgie należała do Głogowskich, lecz znajdowała się w zarządzie Jana Wolskiego. W znajdującym się tu dworze mieszkało 7 osób, przeważnie pochodzenia szlacheckiego, na wsi zaś 41 chłopów. W 1789 wieś należała do rodziny Lipińskich i była zamieszkała przez 93 chrześcijan i 5 Żydów. W 1827 r. wieś, będąca cały czas własnością prywatną, położoną w powiecie soleckim obwodu opatowskiego i województwa sandomierskiego, liczyła 24 domy, zamieszkiwane przez 177 osób.

W Bąkowej zamieszkiwał ostatni z Nowosielskich Hieronim. Jego córka wyszła za mąż za Eustachego Wilogłowskiego, do którego należały Lipsko i Strzemcha. Po śmierci żony Nowosielskiej w 1841 r. z uwagi na córkę Martynę ożenił się powtórnie z Teklą Leszyńską z Ktępy. Nastąpiło to w 1847 roku. Martyna Wielogłowska wyszła za mąż w 1859 r. za Jana Karola Czarneckiego. Małżeństwo to nie było dobrane. Jan Karol był zawiadanią i nie zajmował się gospodarstwem, w wyniku czego zostało zaniedbane. Martyna z kolei była intelektualistką.

Dworek w Bąkowej

Dbała o wychowanie swoich dwu córek: Hanny Marii Bony i Janiny Marii Bony. Spędziła z nimi dwie zimy we Włoszech. Po przeprowadzeniu separacji, wydzierżawiła Bąkową Wolfszlegiczowi. Ten po ubezpieczeniu budynków i inwentarza wszystko spalił. Po pożarze otrzymał odszkodowanie. Czynu tego dokonał na krótko przed wygaśnięciem umowy dzierżawczej. W roku 1884 umarła Martyna Czarnecka z Wielogłowskich. Jej mąż zmarł w 1923 roku.

W 1880 r. w bezpośredniej bliskości wsi (leżącej wówczas w powiecie iłżeckim, gminie Łaziska i parafii Wielgie), znajdował się folwark. Grunty miejscowości obejmowały wówczas 2074 morgi ziemi dworskiej i 443 morgi ziemi włościańskiej. W 1895 r. właścicielką dworu i majątku była Janina Czarnecka, wieś liczyła 390 mieszkańców, a znajdowało się w niej 46 drewnianych domostw.

W czasie drugiej wojny światowej mieszkańcy wioski byli nękani przez okupanta. Po okupacji nastąpił rozwój wioski. W latach pięćdziesiątych wieś Bąkowa stanowiła gminę. Jej wójtem był **Jan Gębka** – ludowiec i społecznik. Na terenie gminy zatrudnieni byli: **Stefan Choroś, Maria Malaczek, Władysław Grela, Władysław Kosior**. Wówczas funkcjonowała w Bąkowej poczta, w której zatrudnienie znajdowali: **Choroś, Grela i Zuba**. Dzięki społecznikom i zaangażowaniu ludzi wybudowano tu szkołę, ośrodek zdrowia, remizę strażacką. W latach 1956–1967 na terenie Bąkowej istniała Gromadzka Rada Narodowa. W roku 1976 jeden z mieszkańców **Stefan Choroś** został wybrany posłem na Sejm. Dokonano melioracji pól i łąk. W 2000 r. wyremontowano z inicjatywy Zarządu Gminy drogę prowadzącą z Łazisk do Bąkowej.

W dworku, który szczęśliwie się zachował, mieści się filia biblioteczna i sklep spożywczo-przemysłowy. Budynek jest bardzo zniszczony. W środku znajduje się zabytkowy piec kaflowy z XIX w. Za budynkiem rozciąga się park klonowo-lipowy z pomnikami przyrody. Rosną w nim wspomniane wcześniej 250-letnie dęby szypułkowe i 100-letnia lipa drobnolistna.

We wsi funkcjonuje szkoła podstawowa. Obecnie uczy się w niej 164 uczniów w 7 oddziałach oraz oddział „0” z 27 uczniami. Razem wszystkich dzieci jest 191. Na terenie szkoły pracuje 11 nauczycieli: **Ireneusz Jaworski** – dyrektor, **Marek Bryczek, Dorota Cichoń, Zofia Jaworska, Krystyna Jeruzal, Teresa Miżejewska-Aksamit, Danuta Nachyla, Zofia Pastuszka, Katarzyna Sotowicz-Stańczuk, Grażyna Styczeń, Elżbieta Wajs**. Działa również filia biblioteczna Gminnej Biblioteki w Ciepiewie. Zatrudniona jest jedna osoba **Teresa Marciniak**. Mieszkańcy mają do dyspozycji Ośrodek Zdrowia.

Działalność prowadzi miejscowa placówka OSP. Aktualny skład Zarządu jest następujący: **Stefan Choroś** – prezes, **Ireneusz Jaworski** – wiceprezes, **Marian Szczodry** – naczelnik, **Jan Główka** – sekretarz, **Witold Malaczek** – skarbnik, **Paweł Nachyla** – członek zarządu.

Sołtysem Bąkowej jest **Eugeniesz Wietrzyński**. Pełni on również funkcję przewodniczącego Rady Sołeckiej, jej członkami są: **Teresa Kucharska, Marek Gębka, Andrzej Bębenek**. Obecnie na terenie wioski mieszka 402 osoby.

BIELANY I PASIEKI

Nazwa wsi **Bielany** pochodzi najprawdopodobniej od etnicznego określenia *bielanie*, dawniej *bieloznaczało* błoto, bagno. Pierwsze wzmianki o wsi Bielany pochodzą już z radomskich zapisków sądowych w roku 1418. Od początków XVI w. wieś należała do Rusieckich, a w 1569 r. jej dziedzicem był Stefan Zaleyski, posiadający tu 2 łany kmiece. Była to więc stosunkowo niewielka wioska, toteż włączono ją do dóbr Czerwona, czym można by wytłumaczyć brak jakichkolwiek odrębnych wzmianek źródłowych o Bielanych w następnych stuleciach. Jeszcze w 1880 r. wieś, usytuowana w gminie Łaziska i parafii Wielgie, wchodziła w skład dóbr Czerwona. Obejmowała wówczas 22 osady (kolonie) włościańskie o ogólnej powierzchni 275 mórg. Notowano tutaj smolarnię. W 1895 r. odnotowano we wsi 71 mężczyzn, 92 kobiety oraz 34 drewniane budynki. W ostatnim czasie położono w wiosce nowe dywaniki asfaltowe. Obecnie

w Bielanych działa miejscowa placówka Ochotniczej Straży Pożarnej. Aktualny skład Zarządu jest następujący: **Damazy Barszcz** – prezes, **Jan Kaczmarski** – naczelnik, **Marek Brodowski** – sekretarz, **Waldemar Kominek** – skarbnik. W Bielanych żyje 96, natomiast w Pasiekach 72 mieszkańców. Sołtysiem obydwu wiosek jest **Jan Kaczmarski**. W skład Rady Sołeckiej wchodzi: **Marian Zasada, Iwona Wnukowska, Józef Salata, Witold Wajs**.

BOROWIEC

Do połowy XIX w. Borowiec wchodził w skład dóbr ziemskich Wielgie. W 1888 r. obejmował zaledwie 1 osadę (kolonię) o powierzchni 11 morgów. U schyłku XIX w. znajdowały się tu zaledwie 3 drewniane budynki i 9 mieszkańców. Rozwój wsi nastąpił dopiero w XX w. W 1943 r. gromada Borowiec, należąca do gminy Kazanów powiatu starachowickiego w dystrykcie radomskim, była zamieszkiwana przez 326 osób. Obecnie sołtysiem wioski jest **Mirosław Szarpak**. Członkami Rady Sołeckiej są: **Zbigniew Tomaszewski, Stanisław Pelczar, Mariusz Szczodry**. Obecnie mieszka tu 68 osób.

CHOTYZE

W 1569 r. wieś (występująca w źródłach jako: (*Chotyle* oraz *Chotyzie*), obejmowała zaledwie 1,5 łanu ziemi, a jej dziedzicem był Jan Krempski. Najprawdopodobniej więc powstała u schyłku XV lub w XVI w. W 1662 r. właścicielem wsi był Mikołaj Głogowski, późniejszy kasztelan radomski. Dwór, zamieszkały wówczas przez 8 osób pochodzenia szlacheckiego i plebejskiego, reprezentował zarządca Tomasz Bocheński. We wsi mieszkało 32 włościan (nie licząc dzieci poniżej 10 roku życia). W 1787 r. było tu już 55 chrześcijan i 3 Żydów, a dziedzicem był starosta liwski Józef Karczewski. W 1827 r. wieś, położona w powiecie soleckim obwodu opatowskiego i województwa sandomierskiego oraz w parafii Ciepiałów, liczyła 15 domów, zamieszkiwanych przez 112 osób. W 1880 Chotyzie (leżące wówczas w powiecie łżeckim, gminie Ciepiałów i parafii Wielgie), liczyły 22 domy i 143 mieszkańców. Wieś wchodziła wówczas w skład dóbr ciepiałowskich, posiadając 20 osad (kolonii) włościańskich, obejmujących ogółem 400 mórg ziemi. W 1895 r. znajdowało się w niej 27 budynków drewnianych, 3 murowane oraz 217 mieszkańców.

W okresie międzywojennym mieszkańcy brali udział w organizacjach wiciowych. Prenumerowali czasopisma ludowe. Szczególne zasługi w tej mierze odniosła rodzina **Owczarków**.

Rodzina Owczarków

Podczas okupacji zorganizowano w Chotyzach kwatery stałe BCh. Użyzyli ich następujący mieszkańcy: **Antoni Owczarek „Bunt”**, **Jan Owczarek „Dzidek”**, **Józef Ryło, Stanisław Juszczyk, Władysław Wnuk „Burza”, Andrzej Zięba, Balbina Bartos, Stanisława Mazurek**. W 1943 r. gromada Chotyzie, należąca do gminy Ciepiałów, była zamieszkiwana przez 275 osób.

W Chotyzach mieszka znany działacz ludowy

i partyzant zgrupowania BCh „Ośka”, nauczyciel z zawodu **Władysław Owczarek**, „Bula”. Na przełomie lat 1942–1943 wspólnie z **Janem Sońtą** „Ośka” na kwaterze w domu Marii i Józefa Ryło w Chotyzach opracowali zasady wychowania partyzanta. Swoje życie i działalność opisał w książce „Ludzka droga”. Wychowywał się w środowisku ludowym, co miało wpływ na jego powojenną działalność. Wówczas zajął się na wsi działalnością oświatowo-wychowawczą. Liczne podróże i tułaczkie życie zawsze prowadziły do rodzinnych Chotyz.

Obecnie we wsi żyje 212 mieszkańców. Sołtysem jest **Sławomir Kornak**. Członkami Rady Sołeckiej są: **Zbigniew Ryło, Krzysztof Bartos, Danuta Kornak-Chrzęszcz**.

CIEPIELÓW STARY

Usytuowany w bezpośredniej bliskości osady Ciepiałów. Wieś Ciepiałów odnotowano już w 1413 r., a kilkadziesiąt lat później pisano o tutejszym kościele parafialnym, pobierającym dziesięcinę z 6 łanów kmiecych uprawianych we wsi. Od XV w. wieś należała do Ciepiałowskich, a w 1522 r. przeszła w ręce Kazanowskich. Kiedy w 1548 r. założono miasteczko Ciepiałów, przeznaczono na niego część gruntów wiejskich. We wsi nadal uprawiano 5 łanów ziemi oraz pola należące do folwarku. W 1619 r. 12 kmieci Starego Ciepiałowa uprawiało po 0,5 łana ziemi z obowiązkiem odrabiania 4 dni pańszczyzny tygodniowo. 6 zagrodników posiadających mniejsze pola pracowało 2 dni w tygodniu, choć mieli po 2 woły jak kmiecie. W 1662 r. w Starym Ciepiałowie mieszkały 44 osoby, a w 1787–77.

W 1827 r. Ciepiałów Stary tworzyło 19 domów zamieszkiwanych przez 165 osób. W 1880 r. wieś, w której istniał wówczas browar i gorzelnia, liczyła 34 domy zamieszkiwane przez 231 osób, obejmując 24 osady (kolonie) włościańskie z gruntami o ogólnej powierzchni 470 mórg. W 1895 r. w starym Ciepiałowie mieszkało 256 osób. Dobra ziemskie ciepiałowskie należały wówczas do Czarneckich. Składały się z folwarków Ciepiałów i Dąbrowa, awulsu Rekówka oraz wsi: Ciepiałów Stary, Pcin, Chotyzie i Rekówka. Ich wartość (według ceny zakupu z 1863 r.) wynosiła 147.000 rubli srebrnych. Dobra zajmowały ogólną powierzchnię 2819 mórg, w tym 407 gruntów ornych i łąk.

W 1943 r. gromada Ciepiałów Stary, należąca do gminy Ciepiałów powiatu starachowickiego i dystryktu radomskiego, liczyła 356 mieszkańców.

W czasie okupacji znajdowała się tu kwatera stała oddziału konspiracyjnego, użyczył jej **Jan Trojnecki**. Okupanci dokonali w miejscowości mordu, który miał miejsce 6 grudnia 1942 roku. Żandarmeria niemiecka przeprowadziła pacyfikację wsi Ciepiałów Stary, mordując wielu jej mieszkańców i pałac zabudowania. Pod zarzutem udzielenia pomocy Żydom, Niemcy zatrzymali Adama Kowalskiego, jego żonę Bronisławę i ich pięcioro dzieci, po czym zaprowadzili ich do domu Piotra i Heleny Obuchiewiczów. Obie rodziny zamknęły w mieszkaniu. Przedtem kazali nanosić słomy do pomieszczeń. Zabudowania podpalił granatami. Na podstawie przeprowadzonego śledztwa przez Okręgową Komisję Badania Zbrodni Hitlerowskich w Kielcach ustalono, że pacyfikacji dokonali żandarmi z I zmotoryzowanego batalionu, którzy stacjonowali w Górkach: Arno Fichtner, Martin Fröde, Rudolf Neubauer, Gustaw Eichler, Jakob Hofmann, Karl Biagi, Paul Vogel, Max Fiehl.

W latach 60. sprowadził się do wioski wraz z rodziną **Jan Czapka**, znany racjonalizator i wynalazca. W roku 1959 został wybrany przewodniczącym Gminnej Rady Narodowej. Mieszka we wsi do dzisiaj i nadal ma głowę pełną pomysłów. Sołtysem wioski jest **Andrzej Czapka**, pełniący jednocześnie funkcję przewodniczącego Rady Sołeckiej. Jej członkami są: **Zbigniew Kozek, Henryk Kowalski, Witold Chojak, Tadeusz Nowotnik**. Obecnie żyje tu 288 osób.

Sołtysem Ciepiałowa Kolonii jest **Jerzy Grzeszczyk**. Pełni on również funkcję przewodniczącego Rady Sołeckiej, której członkami są: **Dariusz Koziel, Tomasz Wolszczak, Konstanty Sulima, Grzegorz Ziębakowski**. Mieszkają tu 183 osoby.

DĄBROWA

Wieś powstała na gruntach dawnego folwarku, który w 1880 r. był częścią składową dóbr ciepiewskich. Obejmował on wówczas 1178 mórg powierzchni, w tym 331 mórg gruntów ornych i ogrodów. Folwark tworzyło 15 budynków murowanych i 19 drewnianych. Znajdowały się tutaj także pokłady torfu, 3 młyny wodne i tartak.

Dnia 8 września 1939 roku miała miejsce w lesie pod Dąbrówą bitwa między wojskiem polskim i niemieckim. Nad ranem do lasu dotarł zmotoryzowany podjazd Warszawskiej Brygady Pancerno-Motorowej płk. **Stanisława Roweckiego**. Oddziałem, który dotarł w okolice Ciepiewowa, dowodził rotmistrz **Leon Podreza**. Wraz ze swoimi żołnierzami spotkał 600-osobowy oddział polskiej piechoty. W jego skład wchodził żołnierze z jednostek, które zostały rozbite pod Częstochową. Dowodził nimi mjr **Józef Pelc**. Następnie pojawił się oddział niemiecki – 15 pułk płk. Wessela z 29 Dywizji zmotoryzowanej Wehrmachtu. Rozpoczęła się bitwa, trwająca kilka godzin. Spłonęło 18 zagród chłopskich. Początkowo Polacy zadali Niemcom straty. Niestety, gdy poległ wszyscy polscy oficerowie i zabrakło amunicji, skapitulowali. Wojsko niemieckie dobijało rannych. Następnie płk. Wessel wydał rozkaz rozstrzelania 300 polskich żołnierzy. Zbrodnia ta była największą, jaką popełnili Niemcy na jeńcach wojennych w czasie kampanii wrześniowej. W miejscu, gdzie rozgrywała się bitwa stoi pomnik ku czci pomordowanych. W każdą jej rocznicę odbywa się uroczystość patriotyczno-religijna.

W 1943 r. gromada Dąbrowa, usytuowana w gminie Ciepiewów powiatu starachowickiego i dystryktu radomskiego, liczyła 283 mieszkańców.

Obecnie sołtysiem wioski jest **Andrzej Ryło**. Członkowie Rady Sołeckiej to: **Sławomir Tłuścik, Janusz Korczak, Mirosław Kapciak, Tadeusz Skoczylas** s. Bolesława. Dzisiaj żyje w Dąbrowie 218 mieszkańców.

DREZNO

Pierwotnie osada leśna, a następnie kolonia była własnością przybyłych w XIX w., w te okolice dwóch rodzin (żydowskich lub niemieckich?), które wykupiwszy część lasu, rozpoczęły karczunek i osadnictwo. Sołtysiem wsi jest **Jan Mróz**. Członkami Rady Sołeckiej są: **Zdzisław Figura, Zdzisław Michalec**, s. Władysława, **Jan Twardysz**. W Dreźnie zamieszkuje obecnie 95 osób.

GARDZIENICE (vel GARDZIENICE STARE)

Nazwa wsi (jako *Gardzinicze*) pojawia się po raz pierwszy w zapiskach sądowych z 1418 r. W drugiej połowie XVI w. większa część wsi, w której uprawiano ok. 5 łąnów ziemi, należała do Marcina Kazanowskiego. Jego syn, Zygmunt Kazanowski, posiadał tu w 1619 r. 1 łąn ziemi uprawiany przez 2 kmieci, 9 zagrodników posiadających w większości po 2 woły i 1 komornicę. Powinności kmieci i zagrodników były tu podobne jak w innych wioskach klucza ciepiewskiego Kazanowskich, czyli odpowiednio 4 i 2 dni pańszczyzny tygodniowo. Niewielką część pól wraz z 1 zagrodnikiem i 1 komornikiem posiadał też niejaki Andrzej Janusz.

Poniżej przytaczamy inwentarz dóbr Gardzienic spisany 27 lipca 1619 roku:
Kmiecie, których we wszystkim powinność z podatkiem jako w Czepielowie.

Poddani tej wsi	Role	Woły	Konie	Pszenica	Owies	Kapłuny	Kury	Kity	Czynsze
<i>Wojtek Młodzieniec</i>	1/2	4	1	1	3	3	10	1 ^{1/2}	12
<i>Jan Głas</i>	1/2	6	2	1	3	3	10	1 ^{1/2}	12

Młynarska niwka trojgiem staj, co pod miastem.

Zagrodnicy, których powinność i z podatkiem jako w Czepielowie.

Jan Thobiaszek,

Nowocin Maciek gajowy,

Sekula Maciek wołów 2,

Wojciech pastuch,

Chudzik Matys wołów 2,

Dobek Piotr wołów 2,

Kosiorek Walek wołów 2,

Kozielek wołów 2,

Sekula Jakub wołów 2,

Komornica 1.

W 1662 r. było tu 10 gospodarstw. W 1787 r. w Gardzienicach mieszkało 89 osób, w tym 3 Żydów, a wieś należała do starosty liwskiego Józefa Karczewskiego, dziedzica klucza ciepeliowskiego.

W 1827 r. wieś, będąca własnością prywatną, położoną w powiecie soleckim obwodu opatowskiego i województwa sandomierskiego oraz w parafii Ciepeliów, liczyła 17 domów zamieszkiwanych przez 112 osób. W 1880 r. tworzyło ją 19 domów zamieszkiwanych przez 198 mieszkańców. W okresie tym miejscowość składała się z 17 osad (kolonii) włościańskich, obejmujących 320 mórg gruntów.

Rodzina Rogozińskich

W 1895 r. we wsi były już 23 budynki drewniane i 5 murowanych, a liczba włościan wzrosła do 212. Obok wsi istniały dobra ziemskie Gardzienice, które w 1880 r. były tworzone przez folwarki w Gardzienicach i Gardziowejmiedzy oraz wsie Gardzienice i Kałków (w niektórych źródłach występująca też pod nazwą: *Kilków*). Dobra, w których stosowano płodozmian dziesięciopolowy, obejmowały ogółem 1403 morgi gruntów, w tym 377 ornych. Istniało tutaj 10 budynków murowanych i 11 drewnianych oraz gorzelnia. Właścicielem dóbr był baron Heydel.

W okresie międzywojennym majątek ziemski wraz z domem mieszkalnym w Gardzienicach kupił **Wacław Długosz**. Tu osiedlił się na stałe z rodziną. W 1931 roku powstał tu Związek Młodzieży Wiejskiej „Wici”, który wspierał działalność oświatową. W czasie działań wojennych we wrześniu 1939 r. Niemcy spalili w wiosce 13 zagród chłopskich. W listopadzie tego samego roku okupanci skon-

fiskowali Długoszom gospodarstwo rolne. Właściciel majątku musiał opuścić Gardzienice i kraj. Jego żona Wanda sama przez całą wojnę zajmowała się dziećmi.

W czasie okupacji mieszkańcy Gardzienic należeli do zgrupowania partyzanckiego BCh „Ośki”. Szczególnie wyróżnili się w walce z wrogiem członkowie rodziny Rogozińskich: **Anna Rogozińska** ps. „Polna”, **Kazimiera Rogozińska-Pawlik** ps. „Dolina”, **Maria Rogozińska**, **Antoni Rogoziński**, **Franciszek Rogoziński**, **Jan Rogoziński** „Ostry”. W Gardzienicach działały dwa punkty tajnego nauczania. Jeden na poziomie szkoły powszechnej zorganizowała żona nauczyciela **Maria Bednarska** z Balcerowskich. Uczyli tu profesorowie z sołeckiego liceum. Tajne nauczanie w oparciu o program szkoły średniej odbywało się w domu Karoliny i Wojciecha Rogozińskich. Ich staraniem zostali wykorzystani jako wykładowcy przybywający tu na wysiedleniu: prof. Paka i jego żona oraz nauczyciele z Ciepiewa.

W dniu pacyfikacji Karolina i okolicznych wiosek, 18 III 1942 r., w Gardzienicach został zamordowany na polu własnego gospodarstwa **Jan Bańcerowski**. Za działalność w podziemiu Niemcy rozstrzelali 7 grudnia 1942 r. **Jana Wolskiego** i dwóch jego braci. **Stanisław Bańcerowski** nie został rozstrzelany 7 XII 1942 r., lecz zginął w Oświęcimiu, w 1943 r., w wieku 26 lat.

W 1943 r. gromada Gardzienice Stare, usytuowana w gminie Ciepiew powiatu starachowickiego i dystryktu radomskiego, liczyła 237 mieszkańców.

Po wojnie powstało tu Kółko Rolnicze, które świadczyło usługi dla rolnictwa. W roku 1972 przedsiębiorstwo zostało przyłączone do Kółka Rolniczego w Ciepiewie. W ostatnim czasie wybudowano w Gardzienicach most na Iłżance. W wiosce zamieszkuje 126 osób, jej sołtysiem jest **Ryszard Budrewicz**. W skład Rady Sołeckiej wchodzi: **Ryszard Potrzusaj**, **Władysław Sulima**.

W Gardzienicach Kolonii sołtysiem i przewodniczącym Rady Sołeckiej jest Ryszard Moskwa. Jej członkami są: **Andrzej Miller**, **Stanisław Kwiecień**. Mieszka tu 139 osób.

KAŁKÓW

W 1569 r. właścicielem wsi był Marcin Kazanowski, a uprawiano w niej pięć ćwierci łąny i poletko zagrodnika. W 1619 r., kiedy właścicielem wsi był kolejny dziedzic klucza ciepiewskiego – Marcin Kazanowski kmiecie uprawiali w niej 7 półłanków, a zagrodnicy 5 mniejszych poletek. Ponadto 1 łąny ziemi leżał odłogiem, a we wsi mieszkały jeszcze 4 ubogie komornice żyjące z pracy u bogatszych gospodarzy. Kmiecie odrabiali 4, a zagrodnicy 2 dni pańszczyzny w tygodniu. Dnia 27 lipca 1619 roku spisano następujący inwentarz:

Kmiecie, których powinność i z podatkiem we wszystkim jako w Czepiewie okrom pszenicy sierpnej nie dają.

<i>Poddani tej wsi</i>	<i>Role</i>	<i>Woły</i>	<i>Konie</i>	<i>Czynsz</i>	<i>Owies</i>	<i>Kapłuny</i>	<i>Kury</i>	<i>Kity</i>
<i>Jan Głuch</i>	<i>1/2</i>	<i>6</i>	<i>2</i>	<i>12</i>	<i>3</i>	<i>3</i>	<i>10</i>	<i>1^{1/2}</i>
<i>Sochay Józef samotrzel: Jędrzej, Staś</i>	<i>1/2</i>	<i>4</i>	<i>1</i>	<i>12</i>	<i>3</i>	<i>3</i>	<i>10</i>	<i>1^{1/2}</i>
<i>Wolak</i>	<i>1/2</i>	<i>4</i>		<i>12</i>	<i>3</i>	<i>3</i>	<i>10</i>	<i>1^{1/2}</i>
<i>Białek Marcin</i>	<i>1/2</i>	<i>2</i>	<i>1</i>	<i>12</i>	<i>3</i>	<i>3</i>	<i>10</i>	<i>1^{1/2}</i>
<i>Palczowski Paweł</i>	<i>1/2</i>	<i>6</i>	<i>2</i>	<i>12</i>	<i>3</i>	<i>3</i>	<i>10</i>	<i>1^{1/2}</i>
<i>Jan Dobel, braci trzej: Paweł, Jędrzej</i>	<i>1/2</i>	<i>4</i>	<i>3</i>	<i>12</i>	<i>3</i>	<i>3</i>	<i>10</i>	<i>1^{1/2}</i>

<i>Paweł Kramek</i>	<i>1/2</i>	<i>2</i>	<i>1</i>	<i>12</i>	<i>3</i>	<i>3</i>	<i>10</i>	<i>1^{1/2}</i>
<i>Ostraszowska pusta</i>	<i>1</i>	<i>Na czynszu aż na rok czynszu zł 12 gr 15 aż na przez rok</i>						

Zagrodników, których powinność z podatkami jako Czepielówie.

Garganiszek Franek wołów 2,

Wawrzyniec Ostraszek wołów 2,

Bartek Papuga wołów 2,

Stanisław Stępa wołów 2,

Jakub Gaiewnik,

Komornic nro 4.

Summa

Półłanków nro 9,

Pługów nro 7,

Podwód nro 7,

Czynszu nro 16/15,

Owies korcy 21, facit fl. 10/15,

Kapluny nro 21, facit fl. 2/3,

Kury nro 70, facit fl. 7,

Kity nro 10^{1/2}, facit fl. 1/22^{1/2}.

W 1662 r. ludność wsi oszacowano na 55 osób powyżej 10 roku życia, a w 1787 r. na 83 mieszkańców (wraz z dziećmi), w tym 2 Żydów. Wieś znajdowała się wówczas w składzie klucza ciepiewskiego starosty liwskiego Józefa Karczewskiego.

W 1827 r. wieś, położona w powiecie soleckim obwodu opatowskiego i województwa sandomierskiego oraz w parafii Czepielów, liczyła 20 domów, zamieszkiwanych przez 122

Wiatrak w Kalkowie (rys. ks. S. Draga)

osoby. W 1880 r. tworzyły ją 27 domów i 184 mieszkańców, a wieś obejmowała 556 mórg ziemi włościańskiej i 1 mórg ziemi dworskiej. Piętnaście lat później liczba mieszkańców wzrosła do 237, a domów do 37. Część ziemi uprawnej wchodziła wówczas w skład dóbr ziemskich Gardzienice barona Heydla.

W okresie międzywojennym w 1931 roku powstał w Kałkowie Związek Młodzieży Wiejskiej „Wici”. Organizacja ta propagowała działalność kulturalną i oświatową. W czasie wojny zorganizowano tu kwatery stałe BCh. Użyzyli ich: **Jan Sulima, Waclaw Zaborski, Jan Grzeszczyk**. W 1943 r. gromada Kałków, usytuowana w gminie Ciepiałów powiatu starachowickiego i dystryktu radomskiego, liczyła 563 mieszkańców. W czasie okupacji prowadzono w wiosce tajne nauczanie. Nauczycielami byli **Piotr i Stefania Chlebiczowie**.

W Kałkowie po wojnie istniała szkoła. Była to placówka czteroklasowa. Kierownictwo szkoły podlegało dyrekcji Zbiorczej Szkoły Gminnej w Ciepiałowie. Obecnie szkoła już nie funkcjonuje. Z Kałkowa pochodzi ksiądz **Stanisław Drag** proboszcz parafii św. Jadwigi w Radomiu. Sołtysem Kałkowa jest **Leszek Grzeszczyk**. Członkami Rady Sołeckiej są: **Marian Pająk, Kazimierz Balcerowski, Sławomir Gawin, Janusz Skoczylas**. Dzisiaj mieszka tu 298 osób.

KAWĘCZYN

Wieś królewska należąca do starostwa soleckiego, powstała najprawdopodobniej w początkach XVI w. przez osadzenie części poddanych wsi Świesielice po drugiej stronie rzeki Chodczy (ob. Hżanka). Przez całe stulecie była jednak niewielką osadą, bowiem gospodarowało tu na małych poletkach jedynie 5 zagrodników. W pierwszej połowie XVII w. było już 7 rodzin zagrodniczych i młyn na Chodczy, jednak zniszczenia spowodowane najazdem szwedzkim zahamowały na pewien czas rozwój wsi. W 1662 r. mieszkało tu zaledwie 34 mieszkańców powyżej 10 roku życia. W 1787 doliczono się tu już 76 mieszkańców, w tym 2 Żydów. Przeprowadzona dwa lata później lustracja wsi poświadcza, iż uprawiano w niej 6 łanów, ale były to grunty tak piaszczyste, że musiano zredukować powinności ciążące na ludności wiejskiej. Wieś miała oddawać po dwa korce żyta rocznie do zamku soleckiego, czynsz, pewną ilość kur i jaj, a każdy gospodarz odrabiał 4 dni pańszczyzny tzw. sprzężajnej (czyli z siłą pociągową) z łanu lub 8 dniówek pańszczyzny pieszej w tygodniu. Jako że gospodarze Kawęczyna mieli z reguły po pół łanu, to i wymiar pańszczyzny dzielono na pół. W 1827 r. wieś była już własnością prywatną, położoną w powiecie soleckim obwodu opatowskiego i województwa sandomierskiego oraz w parafii Ciepiałów, liczyła 18 domów zamieszkiwanych przez 103 osoby.

W 1943 r. gromada Kawęczyn, usytuowana w gminie Ciepiałów powiatu starachowickiego i dystryktu radomskiego, liczyła 286 mieszkańców.

Obecnie żyje tu 107 mieszkańców. Sołtysem wioski jest **Zdzisław Falek**. Pełni on również funkcję przewodniczącego Rady Sołeckiej, której członkami są: **Andrzej Grzeszczyk, Julian Mordak, Jan Falek**.

KOCHANÓW

Wieś założona w XIX w. W 1880 r. należała do parafii Kazanów, a pod względem administracyjnym do gminy Miechów, liczyła wówczas 9 domów zamieszkałych przez 48 mieszkańców, a grunty orne obejmowały 159 mórg. W 1943 r. gromada Kochanów, należąca do gminy Kazanów powiatu starachowickiego i dystryktu radomskiego, liczyła 213 mieszkańców. Sołtysem miejscowości jest **Henryk Senderowski**. Członkami Rady Sołeckiej są: **Roman Bidziński i Marian Moskwa**. Dzisiaj mieszka w Kochanowie i Sajdach łącznie 71 osób.

KUNEGUNDÓW

W XIX w. była to osada wchodząca w skład dóbr Czerwona. W 1880 r. obejmowała 15 osad włościańskich o ogólnej powierzchni 190 mórg. Samodzielną wioską została w końcu XIX w., kiedy to odnotowano w Kunegundowie 18 budynków i 125 mieszkańców. W 1943 r. gromada Kunegundów, należąca do gminy Kazanów powiatu starachowickiego i dystryktu radomskiego, liczyła 182 mieszkańców. Sołtys: **Henryk Szczodry**, w skład Rady Sołectkiej wchodzi: **Jan Sobania** i **Sławomir Pastuszka**. Obecnie mieszka w wiosce 145 osób. Obecnie w Kunegundowie ur. się **Waldemar Kaczmarski** wiceprzewodniczący Rady Miejskiej w Radomiu.

ŁAZISKA

Nazwa wsi, pojawiająca się w źródłach w początkach XVI w., oznacza miejsce po wypalonym lub wykarczowanym pod uprawę lasie. W drugiej połowie XVI w. dziedzicem wsi był Jan Oleśnicki, uprawiano tu 4,5 łąny oraz pola 7 zagrodników. Ponadto mieszkały tu 2 rodziny komorników. W 1662 r. wieś należąca do Głogowskich liczyła 116 mieszkańców zamieszkujących 22 dymy, czyli chaty mieszkalne.

W 1789 r. należała do Lipińskich i liczyła 158 mieszkańców, z tego 9 Żydów. W 1827 r. wieś, będąca własnością prywatną położoną w powiecie soleckim obwodu opatowskiego i województwa sandomierskiego oraz w parafii Wielgie, liczyła 30 domów zamieszkiwanych przez 207 osób. W latach osiemdziesiątych XIX w. Łaziska były stolicą gminy, jednak z siedzibą w Czerwonej. Gmina ta skupiała 2350 mieszkańców, obejmując następujące wsie: Antonów, Bąkowa, Bieliny, Borowice, Czerwona, Edwardów, Karczówka, Kunegundów, Łaziska, Marianki, Marianów, Mucha, Nowa Huta, Nowodwór, Podgórze, Przyrwa, Rozdroże i Wielgie. W 1895 r. we wsi odnotowano 61 drewnianych budynków oraz 368 mieszkańców. Właścicielką majątku Łaziska była Anna Boska, do której jeszcze w 1930 r. należało 435 ha ziemi.

Na początku XX wieku, w roku 1908, stał w Łaziskach ośmiorak, kryty gontem. Był to obszerny budynek o dużych izbach. W każdej z nich znajdował się piec chlebowy i kuchnia, nad którą wisiał okap. Podłogi były wylane gliną. Mieszkali tam, m.in. gajowy **Górski**, **Jan Mazurek**, pastuch **Zelik**, sprowadzony z Galicji, stolarz **Ostrach** z Ciepelowa, stangret **Michał Małaczek**.

W czasie I wojny światowej w 1915 r. mieszkańcy dworu w Łaziskach z dala słyszeli odgłosy toczącej się walki między wojskami niemiecko-austriackimi i rosyjskimi. Trwała ona całą noc. Rano około godziny 10.00 w obejściu dworu rozbiło się wojsko rosyjskie. W czasie walk gospodarstwo w Łaziskach zostało ogołocone z koni, które zarekwirowało wojsko. Wydano również zakaz przemiału młynów. Jedynie czasem pracował młyn na Rekówce.

Do 1939 roku Łaziska były siedzibą gminy (obecnie należą do gminy Ciepelów). W okresie międzywojennym mieszkańcy Łazisk należeli do organizacji wiciowych. Tym samym wspierali działalność kulturalno-oświatową. Prenumerowali czasopisma ludowe: „Zaranie”, „Wola Ludu”, „Wyzwolenie”, „Gazeta Grudziądzka”, „Nowiny”. Szczególnie wyróżniali się: **Piotr Górąj**, **Łukasz Gawin**, **Andrzej Szczodry** i **Michał Szczodry**.

Jeszcze przed wojną istniała tu szkoła podstawowa. W roku szkolnym 1925/26 włączono klasę I w Łaziskach do obwodu szkolnego w Wielgiem. Wówczas uczyła tu **Stanisława Rothkachl**, później przeniesiona do sąsiedniej wioski. W roku szkolnym 1932/33 ponownie zorganizowano placówkę oświatową w wiosce.

W czasie okupacji ludzie żyjący w wiosce działali w organizacjach konspiracyjnych. Kiedy w 1941 r. zorganizowano oddział zbrojny BCh, niektórzy mieszkańcy użyczyli swoich domów na kwatery. Byli to: **Łukasz Gawin** „Ostoja”, **Jan Gębka** „Granit”, **Jan Walczyk**, **Piotr Górąj** „Witeź”, **Jan Górąj**, **Kazimierz Boski** – właściciel majątku, **Władysław Gębka** „Gryf”.

W 1943 r. gromada Łaziska, usytuowana w gminie Ciepeliów powiatu starachowickiego i dystryktu radomskiego, liczyła 604 mieszkańców.

Po wojnie **Jan Gębka**, żyjący w Łaziskach, przyczynił się on do zorganizowania w Ciepeliowie Gminnej Rady Narodowej. W pierwszych latach po wojnie działało również we wsi Koło „Wici”. W stodołach gospodarzy organizowano różne przedstawienia, na które przychodzili mieszkańcy wsi.

Zaczęła również działać szkoła. Mieściła się w zabytkowym dworcu, który w Łaziskach stoi do tej pory. Budynek położony jest na terenie zabytkowego XIX w. parku o powierzchni 1,65 ha. Prowadzi do niego modrzewiowa aleja, która jest pomnikiem przyrody. W roku 1950 kierownikiem szkoły był **Roch Maj**. Pracowało w niej jeszcze 2 innych nauczycieli: **Anna Cybulak** i **Władysław Owczarek**. Wówczas uczyło się 150 dzieci. W 1952 r. odeszła z pracy pani Anna, a na jej miejsce przyjęto **Więnczysława Jaśkowskiego**. Kolejnymi kierownikami szkoły byli: **Waleria Pyrgiel**, **Bolesław Tuszyński** i **Władysław Owczarek**. Budynek szkoły wymagał gruntownego remontu, który udało się przeprowadzić. Następnie podjęto zamiar powiększenia budynku. Pomysł uzyskał aprobatę lokalnych władz, Budowę prowadziła firma Sokołowski. Materiał budowlany dostarczany był przez GS, którego prezesem był wówczas **Stanisław Mendyk**. Dużą pomocą wykazali się w pracy rodzice: Stanisław Główka, Jan Główka, Jan Drąg, Stefan Małaczek, Tomasz Małaczek, Józef Małaczek, Stanisław Małaczek, Władysław Małaczek, Franciszek Gawin, Władysław Gawin, Jan Gawin, Franciszek Kaczmarzyk, Józef Kaczmarzyk, Michał Kaczmarzyk, Józef Szczodry, Michał Szczodry, Waclaw Szczodry, Antoni Szczodry, Stanisław Szczodry, Waclaw Góraj, Jan Góraj, Piotr Góraj, Józef Greła, Adam Bańcerowski, Michał Bańcerowski, Józef Bańcerowski, ranciszek Nachyła, Jan Choroś, Stanisław Choroś, Stefan Maziarek, Jan Niedziela, Stefan Dygas, Jan Walczyk, Edward Rutkowski. Przy pracy udzielali się również uczniowie i nauczyciele: Jan Siefertowski, Henryka Kornak, Teresa Jaśkowska, Krystyna i Ryszard Chmielnicy. Inwestycja została zakończona w 1969 r. Dziewięć lat później w 1978 r. Władysław Owczarek odszedł na emeryturę.

W związku z przeprowadzoną reorganizacją w roku 1977/78 uczniowie klas VII i VIII dowożeni byli do Wielgiego. Szkoła podstawowa w Łaziskach stała się jej filią. Obie placówki miały wspólnego dyrektora **Jana Mirowskiego**. Z dniem 1 września 2000 r. szkoła podstawowa w Łaziskach została zlikwidowana. Obecnie budynek jest siedzibą Publicznego Gimnazjum w Ciepeliowie.

Na terenie wsi działa placówka Ochotniczej Straży Pożarnej. W skład Zarządu wchodzi: **Jan Gawin** – prezes, **Andrzej Góraj** – wiceprezes, **Czesław Nachyła** – naczelnik, **Zygmunt Nachyła** – zastępca naczelnika, **Stanisław Gębka** – sekretarz, **Jan Niedziela** – skarbnik, **Marian Dygas** – członek.

W ostatnim czasie położono tu nowe asfaltowe chodniki. Obecnie we wsi mieszka 512 osób. Sołtysem wioski jest **Stanisław Gębka**, przewodniczącym Rady Sołectkiej **Grzegorz Gębka**, a jej członkami są: **Mirosław Nachyła**, **Zenon Kosior**, **Kazimierz Choroś**, **Antoni Jędraszek**.

MARIANKI

Wieś powstała na gruntach folwarku Nowy Dwór. W XVI–XVIII w. na obszarze parafii Wielgie istniała wieś Kietlice o nieustalonym do końca położeniu. W XVI w. uprawiano tu zaledwie 5 ćwierćlanków ziemi, a dziedzicem był Paweł Mietowicki. Już wówczas założono na jej gruntach folwark Nowodwór (dziś część wsi Marianki zwana Nowy Dwór). W 1662 r. na obszarze folwarku i młyna Nowy Dwór, należącego do Stefana Ossuchowskiego, mieszkało 20 osób. 1787 wieś Kietlice wraz z folwarkiem Nowodwór liczyła 80 mieszkańców i należała do Giebułtowskich.

W następnym stuleciu grunty folwarczne Nowego Dworu stały się podstawą dla nowej osady, która do połowy XIX w. wchodziła w skład dóbr ziemskich Wielgie. W połowie lat osiemdziesiątych XIX w. liczyła 11 osad obejmujących 48 morgów i zamieszkiwanych przez 68 osób. Na początku XX w. było tu 17 budynków i 128 mieszkańców. Dziś żyje tu 257 osób. Sołtysem wioski jest **Kazimiera Wojciechowska**, pełniaca jednocześnie funkcję przewodniczącej Rady Sołeckiej. Jej członkami są: **Andrzej Kaczmarek** i **Sławomir Sulima**.

PCIN

Wieś o metryce średniowiecznej, występująca w źródłach z tego okresu pod nazwą *Pczin*. Według rejestru poborowego z 1508 r. składała się aż z trzech części, należących do różnych osób. Część pierwszą posiadał (wraz z częścią Ciepiewowa) niejaki Bernard z Ciepiewowa, płacąc z niej 24 groszy poboru. Część drugą posiadała (wraz z częścią Ciepiewowa) Elżbieta Ciepiewowska, płacąc z niej 1 grzywnę. Część trzecią (wraz z częścią na Lipie) posiadał niejaki Mikłusz ze Strzemchy, który płacił 2 grzywny. W 1569 r. we wsi uprawiano 6,5 łanu kmieckiego, mieszkało w niej także 3 komorników bez roli, a dziedzicem był Marcin Kazanowski. W 1619 r. Pcin należący do klucza ciepiewowskiego Kazanowskich był już dużą, dobrze zagospodarowaną wsią. 17 kmieci uprawiało tu półłanki, dysponując co najmniej parą wołów, a niekiedy także końmi. Ci pierwsi odrabiali 4 dni pańszczyzny tygodniowo, ponadto płacili roczny czynsz w pieniądzu oraz daniny w zbożu i drobie 5 tutejszych zagrodników posiadających mniejsze role odrabiało dwa dni pańszczyzny w tygodniu. W sumie we wsi mieszkały wówczas 22 rodziny, czyli ponad 100 mieszkańców.

W 1662 r., po kilkuletnich epidemiach i przemarszach wrogich armii podczas „potopu” szwedzkiego, Pcin liczył 54 mieszkańców zasiedlających 19 tzw. dymów (czyli chat mieszkalnych). Liczba mieszkańców wsi powoli wzrastała i w 1787 r. było ich już 142, w tym 3 Żydów. Wieś wraz z całym kluczem ciepiewowskim należała wówczas do starosty liwskiego Józefa Karczewskiego. W 1880 r. wieś wchodziła nadal w skład dóbr ciepiewowskich. Tworzyły ją 32 osady (kolonie) włościańskie, obejmujące 727 morgów powierzchni. Na przełomie XIX i XX w. Pcin zamieszkiwało 297 mieszkańców, a liczba budynków dochodziła do 45.

W 1931 roku powstał tu Związek Młodzieży Wiejskiej „Wici”. Propagował on i wspierał wszelką działalność kulturalną i oświatową. Ludowcy z Pcina prenumerowali pisma, takie jak: „Zaranie”, „Wola Ludu”, „Wyzwolenie”, „Gazeta Grudziądzka”, „Nowiny”. Należała do nich rodzina **Rogozińskich** i **Jan Mucha**. W czasie II wojny światowej w Pcinie istniały kwatery BCh. Duże zasługi wykazali: **Władysław Lasek** „Wujo”, **Jan Zaborski**. W 1943 r. gromada Pcin, usytuowana w gminie Ciepiewów powiatu starachowickiego i dystryktu radomskiego, liczyła 463 mieszkańców.

Po wojnie powstało w wiosce Państwowe Gospodarstwo Rolne. Wybudowano wówczas sześć domów jednorodzinnych, w których zamieszkały rodziny zatrudnione na terenie placówki. Zajmowano się tu głównie uprawą roli, choć chodowano również bydło.

W Pcinie funkcjonowała szkoła podstawowa, którą zlikwidowano z dniem 1 września 2000 roku. Przyczyniła się do tego zła sytuacja finansowa oświaty oraz zbyt mała liczba dzieci. Obecnie uczniowie dowożeni są do podstawówki i gimnazjum w Ciepiewowie. Działa natomiast filia gminnej biblioteki w Ciepiewowie, mieszcząca się w dawnym budynku szkoły. Obsługiwana jest przez pracowników Gminnej Biblioteki Publicznej w Ciepiewowie: **Teresę Herbowicz** i **Bożenę Gajek**. Działa miejscowa placówka Ochotniczej Straży Pożarnej, która mieści się w budynku remizy. W skład aktualnego Zarządu wchodzi: **Tadeusz Skrzek** – prezes, **Henryk Woźniak** – wiceprezes, **Stanisław Krawczyk** – naczelnik, **Sławomir Górniak** – zastępca naczelnika, **Waldemar Grzeszczyk** – skarbnik.

Ostatnio zostały położone nowe chodniki asfaltowe. We wsi żyje 291 mieszkańców. Sołtysem Pcina jest **Mirosław Kubas**. Członkami Rady Sołeckiej są: **Sławomir Górniak**, **Witold Wilkiewicz**, **Krzysztof Zaborski**.

PODGÓRZE

W XIX w. wieś wchodziła w skład dóbr Czerwona. W 1880 r. obejmowała 17 osad włościańskich o ogólnej powierzchni 248 mórg. Tworzyło ją 19 domów, zamieszkiwanych przez 116 osób. Obecnie mieszka tu 107 osób. Sołtysem wioski jest **Hieronim Majewski**, pełniący jednocześnie funkcję przewodniczącego rady Sołeckiej. Jej członkami są: **Henryk Ostrowski**, **Tomasz Jamka**, **Henryk Zięba**.

PODOLANY

Wieś powstała w XIX w. W 1880 r., leżała w gminie Wierzchowiska parafii Krępa, liczyła 25 domów zamieszkiwanych przez 151 osób, obejmując 3 morgi gruntów dworskich i 376 włościańskich. Należała wówczas do dóbr Jawor Solecki.

Obecnie Podolany liczą 46 mieszkańców, sołtysem jest **Teresa Borek**. W skład Rady Sołeckiej wchodzi: **Elżbieta Maj**, **Ryszard Mąka**, **Henryk Giermasiński**.

RANACHÓW „B”

Wieś Ranachów położona w parafii Ciepiałów ma późnośredniowieczny rodowód. W 1569 r. jej dziedzicem był Stanisław Ranachowski, a uprawiano tu niespełna 2 łany ziemi. Wzmiankowano też 3 zagrodników i 1 komornika. Najprawdopodobniej już wtedy na grun-

Rodzina Gorczyćów: matka Józefa, synowie (od lewej) Bronisław, Władysław, Franciszek

Rodzina Gorczyćów: ojciec Antoni, synowie (od lewej) Bronisław, Roman, Władysław

tach tej miejscowości założono folwark, który można utożsamiać z późniejszą miejscowością Ranachów „B”. W 1662 r. folwark i wieś liczyły 52 mieszkańców. W 1789 r. należały do klucza ciepielowskiego starosty liwskiego Józefa Karczewskiego i liczyły 69 mieszkańców.

W 1827 r. wieś, będąca własnością prywatną położoną w powiecie soleckim obwodu opatowskiego i województwa sandomierskiego, liczyła 17 domów zamieszkiwanych przez 147 osób. W 1880 r. tworzyły ją 18 osad (kolonii) włościańskich, obejmujących 301 morgów gruntu. W 1895 r. liczebność mieszkańców Ranachowa wzrosła do 232 osób.

Dobra ziemiańskie Ranachów w 1886 r. składały się z dwóch folwarków: Ranachów i Pcinolas, obejmując w tym okresie 581 morg gruntów. Do folwarku Ranachów należało 313 morg, w tym 169 gruntów ornych i ogrodów, a zabudowania folwarczne tworzyły 3 budynki murowane i 6 drewnianych. Do folwarku Pcinolas należało natomiast 368 morg gruntów, w tym 225 ornych i ogrodów; zabudowania folwarczne tworzyły 2 budynki murowane i 2 drewniane.

U schyłku XIX w. właścicielem tutejszego majątku był Bronisław Karczewski. W latach międzywojennych majątek ziemski Ranachów obejmował 157 ha ziemi i nadal należał do Karczewskich.

W czasie wojny w Ranachowie Starym został przypadkowo zabity przez nieznaną osobę volksdeutsch z Karolina – Józef Jäger, hitlerowski żołnierz. Z tego powodu rozpoczęły się liczne represje, zaczęły się aresztowania ludzi, których rozstrzelano w 18.03.1942 r. Taki los spotkał **Antoniego, Bronisława i Romana Gorczyków**, rodziny znanych z działalności konspiracyjnej. Tego samego dnia dokonano w wiosce zbiorowej egzekucji, obok przydrożnego krzyża. Zginęli wówczas **Władysław i Jan Wawrzakowie** oraz **Marcin, Stanisław i Władysław Rudni**. W miejscu zamieszkania poniósł również śmierć **Jan Stawarz** z synem **Walentym** i zięciem **Janem Szarpakiem**.

W 1943 r. gromada Ranachów liczyła 324 mieszkańców, natomiast gromada Ranachów B 279 – obie były usytuowane w gminie Ciepeliów powiatu starachowickiego i dystryktu radomskiego.

W ostatnim czasie w wiosce położono nową asfaltową drogę. Sołtysem wioski jest **Zbigniew Bdzikot**. Członkami Rady Sołeckiej są następujące osoby: **Henryk Duliasz, Tadeusz Skrzek, Stanisław Choluj, Henryk Sochaj, Jacek Skwira**. W Ranachowie żyje obecnie 168 osób.

REKÓWKA

Wieś zwana dawniej Rakówka, co dowodzi, że jej nazwa wiąże się z osobowym określeniem *Rak*. Pojawia się w źródłach pisanych już w XVI w., kiedy to jej dziedzicami byli Kazanowscy. W 1619 r. wieś wchodząca w skład klucza ciepielowskiego Kazanowskich obejmowała 4,5 łanów ziemi uprawianej przez 8 rodzin kmiecych, dwie role zagrodnicze i 4 komornice bez roli. Pańszczyzna odrabiana przez kmieci wynosiła 4, a zagrodników 2 dni w tygodniu.

Przeprowadzony 27 lipca 1619 roku inwentarz wyliczał:

Kmieci, których powinność wszystkich dni 4 robić w tydzień, według drugich wsi powinność wszystkę i prząć jako drudzy, podatków żadnych nie dają okrom kur.

<i>Poddani</i>	<i>Role</i>	<i>Woły</i>	<i>Konie</i>	<i>Kury</i>
<i>Józef</i>	<i>1/2</i>	<i>2</i>		<i>10</i>
<i>Jan Bergiel</i>	<i>1/2</i>	<i>2</i>		<i>10</i>
<i>Bartek Bergiel</i>	<i>1/2</i>	<i>4</i>	<i>2</i>	<i>10</i>
<i>Sochay</i>	<i>1/2</i>	<i>2</i>		<i>10</i>
<i>Wojtek Gluch</i>	<i>1/2</i>	<i>4</i>	<i>1</i>	<i>10</i>
<i>Jan Jarosz</i>	<i>1/2</i>	<i>2</i>	<i>1</i>	<i>10</i>

<i>Jadam Jaskiernik</i>	<i>1/2</i>	<i>4</i>	<i>10</i>
<i>Piotr Kibka</i>	<i>1/2</i>	<i>2</i>	<i>10</i>
<i>Kołciński pusty</i>	<i>1/2</i>		<i>Ten na czynszu</i>

Zagrodnicy, których powinność tak jako w Czepielowie in toto.

Szafranek Wołów 2,

Jakub Opuchły,

Komornic nro 4.

Summa

Półłanków nro 9,

Plugów nro 8,

Podwód nro 3,

Kury nro 80 po gr; facit fl. 8,

Półłanków nro 49,

Plugów nro 42,

podwód nro 34,

Czynsze i po wsiach fl. 63/12,

Pszenice nro korcy 27 po gr 48 – fl. 43/6,

Owsa nro korcy 102 po gr 15 – fl. 51/10,

Kapłunów nro 102 po gr 3 – fl. 10,

Kury nro 420 po gr 3 – fl. 42,

Kity konopii nro 51 po gr 5 – fl. 8/15.

Summa facit fl. 218/9.

W 1662 r., po zniszczeniach wojennych wieś liczyła zaledwie 11 mieszkańców i 6 tzw. dymów (odpowiadających najczęściej domom mieszkalnym, choć zdarzało się, że w jednej chacie mieszkały 2 rodziny liczone wówczas jako 2 dymy). W 1787 r. zamieszkiwało ją już 70 Polaków i 5 Żydów, a dziedzicem był starosta liwski Józef Karczewski.

W 1827 r. wieś leżała w powiecie soleckim oraz w parafii Ciepielów, liczyła 17 domów zamieszkiwanych przez 147 osób. W 1880 r. wchodziła nadal w skład dóbr ciepielowskich. Tworzyło ją 15 osad włościańskich, obejmujących 464 morgi powierzchni. W 1888 r. notowano tutaj 19 domów i 142 mieszkańców, a także młyn wodny i tartak.

W 1943 r. gromada Rekówka, usytuowana w gminie Ciepielów powiatu starachowickiego i dystryktu radomskiego, liczyła 300 mieszkańców.

W czasie II wojny światowej w wiosce miały miejsce tragiczne wydarzenia. 6 grudnia 1942 roku żandarmeria niemiecka z posterunku stacjonującego w majątku Ciepielów Górki pod dowództwem podoficera Bienera przybyła do wsi i otoczyła zabudowania rodziny Kosiorów, u których ukrywali się Żydzi. Świadek **Stanisław Bielec** widział całą tragedię z okna swojego domu. Po przesłuchaniu i torturowaniu rodzinę Kosiorów oraz Skoczylasów zaprowadzono do stodoły i rozstrzelano. Zabudowania wraz ze zwłokami spalono. Na podstawie przeprowadzonego śledztwa ustalono, że w pacyfikacji brali udział żandarmi: Arno Fichtner, Martin Fröde, Rudolf Neubauer, Gustaw Eichler, Jakob Hofmann, Karl Biagi, Paul Vogel.

W czasie działań wojennych mieszkańcy wioski brali udział w konspiracji. Szczególne zasługi miała w tej mierze rodzina **Posłusznych**. W ich rodzinnym domu mieściła się kwatera stała BCh „Ośki”. Pomocy udzielał również **Jan Kuśmiński**, zaangażowany w działalność konspiracyjną.

Sołtysiem jest **Henryk Sońta**. Członkami Rady Sołeckiej są: **Grzegorz Rożek, Wiesław Dobroń, Marian Dobroń**. W chwili obecnej w Rekówce mieszka 155 osób.

ŚWIESIELICE

Wieś królewska należąca do parafii Ciepiałów o średniowiecznym rodowodzie. Występuje w źródłach już w *Liber beneficiorum* Jana Długosza z lat 1470–1480, gdzie odnotowano 6 łanów kmiecych. Z 5 łanów kmiecych płacono dziesięcinę wynoszącą 10 grzywien, które wnoszone do klasztoru świętokrzyskiego. Dziesięcina z szóstego łanu, a także karczma i inne inwestycje dawały plebanowi z Solca dochód wynoszący 2 grzywny. W 1569 r. wieś należała do starostwa soleckiego, lecz uprawiano w niej tylko 3,5–4 łany kmieci. W połowie następnego stulecia już 10 łanów, ale rozwój wsi zahamowała wojna. Spustoszenia związane z najazdem szwedzkim spowodowały, że w 1662 r. doliczono się tylko 4 łanów uprawnych. Reszta leżała odłogiem, nie było też we wsi występujących wcześniej zagrodników, chałupników, karczmarzy i bartników. Wieś liczyła 87 dorosłych mieszkańców. W 1787 r. już 256 mieszkańców, w tym 7 Żydów.

Według lustracji dóbr królewskich z 1789 r. uprawiano w Świesielicach ponad 15 łanów, nie licząc łąk, ogrodów i pastwisk, które szacowano na 4,5 łana. Chłopi byli wówczas zobowiązani do 8 dniówek pańszczyzny pieszej lub 4 sprzężajnej z łana, ale komisja królewska zredukowała nieco te powinności. W 1827 r. wieś była już własnością prywatną położoną w powiecie soleckim, liczyła 60 domów zamieszkiwanych przez 401 osób. W 1888 r. tworzyło ją 71 domów zamieszkiwanych przez 437 osób. Powierzchnia gruntów wsi obejmowała 1596 morgów. W początkach XX w. było tu 80 drewnianych domów i 528 mieszkańców.

W 1943 r. gromada Świesielice, usytuowana w gminie Ciepiałów powiatu starachowickiego i dystryktu radomskiego, liczyła 870 mieszkańców.

Uroczystości ku czci pomordowanych rodzin Wojewódek i Wdowiaków

W czasie okupacji Świesielice były bazą oddziału BCh „Ośki”. Tu żył i wychował się założyciel konspiracyjnego ruchu **Jan Sońta** „Ośka”. Na terenie wioski znajdowały kwatery BCh. W konspiracji działali: **Barbara Łacińska, Antoni Sońta, Józef Bargiel, Ignacy**

Wojewódka, Benedykt Wdowiak, Ignacy, Waclaw i Stefan Wojewódkowie. Niemcy dowiedzieli się o ich działalności i 7 grudnia 1942 roku wymordowali rodziny **Wojewódków** i **Wdowiaków**. Nie oszczędzili starców, chorych i dzieci. Ocalał jedynie Stefan Wojewódka „Samotny”, który ustalił listę ofiar wojny Świesielic. Zginęli w różnych okolicznościach i działaniach wojennych: **Antoni Michalski** – zmobilizowany do wojska, walczącego w obronie ojczyzny we wrześniu 1939 r. – zaginął, **Maria Wdowiak** lat 91, **Benedykt Wdowiak** „Wujek” lat 54, **Aleksandra Wdowiak** lat 16, **Ignacy Wojewódka** lat 55, **Maria Wojewódka** lat 47, **Waclaw Wojewódka** ps. „Stolarz” lat 21, **Jan Wojewódka** ps. „Mały Jaś” lat 18, **Stanisław Wojewódka** lat 11, **Józef Wojewódka** lat 7, **Maria Skwira** – rozstrzelana za własnym domem, **Bronisław Rusin** – rozstrzelany w lesie w 1943 r., **Wojciech Skrzek** i **Jan Nowotnik** – zginęli w czasie oblawy w związku z uwolnieniem junaków obozu karnego w Solcu, **Stanisław Dobroń** – rozstrzelany latem 1942 r. na drodze do Pcina, **Stanisław Gorczyca** i **Lucjan Skrzek** – zginęli podczas oblawy obok gajówki **Włodarczka**, **Stanisław Czapka** – zamordowany razem z rodziną Wdowiaków, **Maria Głaz** – zginęła 15 stycznia 1945 r. podczas ofensywy we własnym domu od przypadkowej kuli, **Tadeusz Gozek** i **Bronisław Łojek** – zabrani na przyfrontowe okopy, zaginęli i nigdy nie powrócili, **Jan Falek** – rozstrzelany przez Niemców w 1944 r., **Waclaw Skoczylas** ps. „Trawiata”, zginął od kuli 15 stycznia 1945 r., **Adam Lasek** – zastrzelony przez sowieckich żołdaków na progu własnego domu, **Mieczysław Czapka**, **Eugeniusz Czapka** i **Eugeniusz Dobroń** – zginęli przy rozbrajaniu amunicji, pozostawionej przez Niemców w 1945 r. Na miejscu zbrodni w Świesielicach stoi pomnik, wzniesiony ku czci pomordowanych i poległych. Odbywają się tu corocznie uroczystości patriotyczno-religijne.

Po wojnie funkcjonowało w wiosce Kółko Rolnicze, w ramach którego wykonywano usługi dla rolnictwa. W roku 1972 przyłączono je do Kółka Rolniczego w Ciepeliowie. Dzisiaj żyje tu 367 mieszkańców. Sołtysiem Świesielic jest **Jadwiga Dudek**, pełni ona również funkcję przewodniczącej Rady Sołeckiej, której członkami są: **Grzegorz Kustra** i **Dariusz Wdowiak**.

WIELGIE

Wieś o wczesnośredniowiecznym rodowodzie. Już w 1414 r. Janusz – właściciel Wielgiego i Łazisk ufundował tutaj kościół parafialny, choć niewykluczone, że fundatorami byli przedstawiciele możnego rodu Oleśnickich. Kościół ten, pod wezwaniem Bożego Ciała, został konsekrowany w 1544 r. przez biskupa **Macieja Waleriana**, suffragana poznańskiego, jednak w następnym stuleciu uległ zniszczeniu. W 1508 r. wieś Wielgie należała do Anny Wszmuntowskiej, a w 1569 r. dziedzicem był **Jan Krempski**. Uprawiano wówczas we wsi 8 półłanków i 2 role zagrodnicze, zaś 3 półłanki leżały odłogiem. W 1662 r. jeden z tutejszych dworów oraz większa część wsi zamieszkała przez 110 poddanych należała do **Mikołaja Głogowskiego**, od 1666 r. kasztelana radomskiego. Drugi dwór, wraz z mniejszą częścią wsi (18 osób) należały do **Mikołaja Stogowskiego**.

Pod koniec XVII w. wybudowano w Wielgiem kościół, uposażony przez wspomnianego już kasztelana radomskiego Mikołaja Głogowskiego. Warto przy okazji wspomnieć, że Głogowski był inicjatorem powstałego wówczas przy kościele w Wielgiem bractwa religijnego Najświętszej Marii Panny Szkaplernej, erygowanego w 1668 r. w Warszawie. Pierwszym seniorem bractwa został kasztelan Głogowski, a jego pomocnikiem **Jan z Oleśnicy Oleśnicki**. W 1744 r. kościół parafialny poddano gruntownej restauracji, a w 1871 r. przebudowie. Wówczas świątynię podmurowano i podniesiono. Przystawiono murowaną zakrystię, wzniesiono nową wieżę, którą pokryto białą blachą, położono nową podłogę i dach. Cały kościół pomalowano, a ołtarze zostały pozłocone. Zewnętrzna stronę świątyni obito deskami. W roku 1782 w skład parafii wchodziły następujące wioski: Wielgie, Kietlice, Ostrownica, Hotycze, Borowice, Kosów, Czerwona, Łaziska, Bąkowa. Wówczas liczba parafian wynosiła 728 osób.

W 1882 r. wstawiono do środka kościoła dwa nowe filary. Świątynia miała 37 łokci długości, 18 szerokości, 14 wysokości. Od północnej strony znajdowała się zakrystia, od południowej kruchta, w której umieszczono ołtarzyk Matki Boskiej. Jej frontową część zdobiła figura Najświętszej Marii Panny i dwa wazony. Po prawej stronie nawy stał ołtarz św. Józefa, a na zasłonie św. Izydora. Po lewej stronie stał ołtarz Matki Boskiej z Dzieciątkiem, na zasłonie Niepokalanego Poczęcia. Kolejny ołtarz ozdobiony był obrazem Matki Boskiej Szkaplernej, na zasłonie św. Rocha.

W kościele stały następujące ołtarze stare. Pierwszym był ołtarz wielki Bożego Ciała, drugi Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny umieszczony był po lewej stronie od północy, trzeci św. Anny umieszczony był po prawej stronie, czwarty ołtarz św. Rocha, wystawił go parafianin z Tczowa Wojciech z Wielkiego Kroczoza Kroczewski. Piąty stał między chórem a ołtarzem Matki Boskiej w nawie. Wystawiony został przez ks. Piastowicza. Do dziś zachowały się w kościele parafialnym osiemnastowieczne ołtarze i obrazy, a na dzwonnicy wiszą dzwony odlane w Gdańsku w XVII i XVIII w. Drewniana dzwonnica mieści trzy dzwony: duży z 1757 r., średni z 1723 r., najmniejszy z 1618 r.

Być może także w XVII w. wybudowano drugi kościół na cmentarzu parafialnym, choć niektórzy historycy sądzą, iż pochodzi on z XVI w. Został on zbudowany z czerwonej cegły (około 80% murów zbudowanych jest z grubej cegły, tzw. palcówki, 20% przy dachu to cegła cienka). Okna świątyni znajdują się wysoko, prawie pod samym dachem. Dwa z nich umieszczone są w prezbiterium, kolejne dwa w nawie.

Powstanie kościoła wyjaśnia podanie, które głosi, że dziedzic Wielgiego pokłócił się z dziedzicem Kietlic i zakazał mu przyjazdów do modrzewiowego kościoła. Dlatego wybudował on sobie własną świątynię.

Z wizytacji przeprowadzonej przez Jana Szaniawskiego 18 grudnia 1721 r. wynika, że postawili go Mikołaj Oleśnicki i Jan Zawisza, co wskazywałoby na XVI w. jako okres budowy. Kolejny wizytator **Kazimierz Dziewulski**, który odwiedził kościół w 1748 r. pisał, że Marcin Aleksander Nowodworski zapisał na konserwację kaplicy 600 zł. Dnia 7 maja 1705 r. bp **Konstanty Feliks Szaniawski** konsekrował ołtarzyk przenośny, zastępujący ołtarz stały. Istniało również zezwolenie biskupów na odprawianie mszy św. w kościółku. Z aktu wizyty odbytej w 1782 r. przez ks. Kozickiego wynika, że istniał wówczas zakaz odprawiania nabożeństw w świątyni, a powodem było jej zaniedbanie. Taki stan trwał przez 90 lat.

Do 1820 r. przy kościele św. Wojciecha chowano zmarłych, dlatego od tego czasu cmentarz przeniesiono na jego grunt. W roku 1866 kościół wyremontowano dzięki ks. Wosińskiemu i na początku XIX w. był on bogato zdobiony. W środku znajdowały się ołtarze i obrazy. Po prawej stronie świątyni stał ołtarz św. Walentego, po lewej św. Antoniego. Od strony południowej znajdowała się kaplica Matki Boskiej Różańcowej. Pod chórem znajdowało się atrium o dwóch niszach, wychodziło się przez nie do kruchty, a z niej na cmentarz. Dziś można w nim zobaczyć stary ołtarz – rzeźbiony w drzewie lipowym i dwa olejne obrazy oraz figurki świętych. Kościółek otwierany jest raz w roku w czasie święta Bożego Ciała. Wokół znajdują się zabytkowe pomniki z końca XIX wieku. Pochowany jest tu Kazimierz Karczewski, znajduje się tu również pomnik Marianny z Nowosilskich Wielogłowskiej, zmarłej w 1841 r. Do parafii Wielgie należały wówczas wsie: Kietlice, Łaziska, Ostrownica, Bąkowa, Chotyze i Czerwona.

W 1789 r. wieś Wielgie należała do Giebułtowskich, liczyła 104 mieszkańców, w tym 4 Żydów. Plebanem miejscowej parafii był wówczas ksiądz Jan Fahl. W 1827 r. wieś, będąca własnością prywatną położoną w powiecie soleckim, liczyła 45 domów zamieszkiwanych przez 331 osób; notowano tutaj wówczas młyn wodny. W 1888 r. wieś liczyła 54 domy i 350

Ilžanka (fot. P. Goliat)

Panorama Ciepiewa (fot. P. Goliat)

Rynek (fot. B. Czapla)

Kościół w Ciepiewie (fot. P. Goliat)

Cmentarz w Ciepielowie (fot. P. Goliat)

Prezbiterium kościoła parafialnego w Ciepielowie (fot. P. Goliat)

Synagoga

Starodruki parafialne (fot. P. Goliat)

Plac Zwycięstwa (fot. B. Czapla)

Stary młyn (fot. B. Czapla)

Szkoła podstawowa i ośrodek zdrowia w Ciepielowie (fot. B. Czapla)

Rol-Mot (fot. P Goliat)

Kościół cmentarny w Wielgim (fot. P. Goliat)

Zabytkowy nagrobek Maryji z Nowosielskich Wielogłowskiej (fot. P. Goliat)

Ołtarz lipowy z XIX w. kościele cmentarnym (fot. P. Goliat)

Kasztanowa aleja w parku w Wielgiem (fot. P. Goliat)

Ptaszarnia w Wielgiem (fot. P. Goliat)

Panorama Kalkowa (fot. P. Goliat)

Ciepielów Kolonia (fot. P. Goliat)

Dworek w Gardzienicach (fot. B. Czapla)

Krzyż w Dąbrowie ku czci pomordowanych jeńców 8 września 1939 r. (fot. B. Czapla)

Ciepielów Podłącze (fot. B. Czapla)

Dworek w Łaziskach (fot. P. Goliat)

Pcin (fot. P. Goliat)

Stary kościół w Ciepiewie zimą (obraz ks. S. Dragga)

mieszkańców. W 1895 r. już 66 domów i 534 mieszkańców. Ze wsią związana była ściśle wieś Wielgie Poduchowne, będąca własnością włościańską. W 1888 r. było tutaj 7 domów zamieszkiwanych przez 46 osób, a powierzchnia wsi obejmowała 84 morgi gruntu.

Dobra ziemiańskie Wielgie istniały prawdopodobnie do drugiej połowy XIX w., obejmując folwark Wielgie oraz wsie: Wielgie, Nowydwór, Mucha i Marianki. W 1888 r. z dóbr pozostał sam folwark, obejmujący 1083 morgi gruntu, w tym 369 gruntów ornych i ogrodów, a należący do Karczewskich. Istniało tutaj w tym okresie 6 budynków murowanych i 12 drewnianych, a na gruntach stosowany był płodozmian jedenastopolowy.

Rodzina Karczewskich osiedliła się tu około 1791 roku. Miejscowość pozostawała w ich rękach ponad 300 lat. Karczewscy pieczętowali się herbem Jasieńczyk (klucz na błękitnym polu z pięciopalkową koroną), zamieszkiwali we dworze, który miał kształt litery L. Był murowany i pomalowany na biało. Dach budynku był gontowy, a wejście znajdowało się od południa. Dwór składał się z salonu, dwóch pokoi, gabinetu właścicieli, sypialni, pokoju dzieciennego, małego ganeczku, kuchni i korytarza.

Jeden z właścicieli **Feliks Karczewski** przygotowywał do szkoły swoich synów: **Kazimierza, Wacława i Bronisława**. Zapropował on swojej krewnej **Marii z Korwin-Szymanowskich Malczewskiej**, aby dołączył do nich jej syn – **Jacek Malczewski**, który do Wielgiego przybył w 1867 roku. 13-letni wówczas chłopiec wykazywał duże zdolności do nauki, przyrody i rysunku. Do 1869 r. chłopcy uczyli się pod opieką prof. Stawińskiego. Następnie ich nauczycielem został **Adolf Dygasiński** – powieściopisarz, nowelista, publicysta. Zyskał sobie przychyłność swoich uczniów, a dla Malczewskiego stał się przyjacielem. Ich wzajemną sympatię podkreśla umiłowanie wsi i przyrody, którą tchnie twórczość obu artystów.

Czteroletni pobyt Malczewskiego w Wielgiem miał duże znaczenie dla polskiego malarstwa. Po wyjeździe do Krakowa Malczewski nie stracił kontaktu z Wielgiem, odwiedzał miejscowość w czasie wakacji. Krajobraz okolic Wielgiego wprawiał go w zachwyt, co wyrażał w listach do siostry i obrazach. Jego szczególnym, ulubionym miejscem w wiosce był staw, który stał się tematem obrazu „Jacek nad stawem w Wielgiem”, należącego do cyklu „Moje życie”. Niski biały dwór, kościół, pola, ziemiańskie domostwa, przyroda to sceneria symbolicznych obrazów z cyklu „Tanatos”.

„Jacek nad stawem w Wielgiem” (Jacek Malczewski)

Dwaj synowie Feliksa Karczewskiego: Bronisław i Kazimierz pozostało w majątku, natomiast Waław zajął się pisarstwem. Utworem, w który rozśławia rodzinną miejscowość jest powieść „W Wielgiem”. Opublikował ją w 1898 r. pod pseudonimem Marian Jasińczyk, drugi raz ukazała się w 1948 roku.

Ród Karczewskich był ostatnią rodziną szlachecką Wielgiego. Obecnie istnieją jeszcze obiekty z czasów ich bytności we wsi, należą do nich obiekty gospodarskie: ptaszarnia – kurnik, suszarnia chmielu, stawy rybne i park, gdzie znajduje się aleja kasztanowa i 600-letni dąb szypułkowy. Drzewo ma 630 cm w obwodzie, liczy 27 m wysokości.

W latach 1918–1939 w Wielgiem wszystkie budynki były drewniane. Jedynie w kilku

Suszarnia chmielu

domach były podłogi. W pozostałych znajdowały się gliniane klepiska. We wsi funkcjonował sąd, którego sędzią był dziedzic majątku w Łaziskach Kazimierz Boski. Znajdował się tu również sklep, jego właścicielem był Michał Kliszewski.

W roku 1925 założona została Kasa Stefczyka, rok później powstało Kółko Rolnicze oraz uruchomiono spółdzielnię mleczarską. Częste pożary przyczyniły się do powołania straży pożarnej. Mieszkańcy zbudowali szopę strażacką, w której znajdowały się narzędzia strażackie, m.in. ręczna sikawka.

W roku 1928 przeprowadzono meliorację gruntów i zorganizowano kurs dla analfabetów, który trwał 5 miesięcy. Kolejne przedsięwzięcie mieszkańców zostało uwieńczone sukcesem w 1929 r., zorganizowano wtedy Spółdzielnię Spożywców. W roku 1931 powstał Związek Młodzieży Wiejskiej „Wici”, działający m.in. w Wielgiem. Wspierał wszelkie działania na rzecz oświaty i kultury. W wiosce organizowane były szkolenia, które miały podnosić kwalifikacje, uczyć zawodu. **Józefa Czapła Giemza** z bratem oraz bracia **Wójtowiczowie** utworzyli usługowy punkt krawiecki. W roku 1935 po komasacji gruntów wioskę rozbudowano w czworobok o długości boków 8 km.

Dnia 8 września 1939 r. do Wielgiego wkroczyli Niemcy. W czasie okupacji miejscowa ludność przeżywała wiele tragedii. Jedną z nich miała miejsce 18 marca 1942 r. Wówczas

zabrano ze wsi nauczyciela **Józefa Pyrgła**, braci **Jana** i **Władysława Wójtowiczów**. Na terenie wsi działała placówka BCh. Dowódcą był **Marian Niedziela** ps. „Kobek”. Skrzynka kontaktowa znajdowała się w Spółdzielni „Jutrzenka”, którą prowadził **Władysław Giemza** ps. „Zadrożny”. Do oddziału należeli m.in. **Wacław Wawrzak** ps. „Korzeń”, **Stefan Nowotnik** ps. „Iskra”, **Wacław Gołębiowski**. W roku 1941 powstał oddział konspiracyjny BCh. W Wielgiem organizowano kwatery stałe. Użyzyli ich m.in.: **Józef Rogoziński** „Napierski”, **Piotr Koniusz** „Bagnet”, **Józef Szarpak** „Wawel”, **Franciszek Wawrzak**, **Józef Maj**. W czasie działań wojennych żołnierze z BCh znajdowali schronienie w obiektach parafialnych. Pomoc okazywali: kościelny **Ludwik Niedziela** ps. „Furta”, **Franciszek Niedziela** ps. „Murek”, proboszcz ks. **Franciszek Sendys**, organista **Antoni Pomorski** ps. „Włodarz”, **Maria**, **Teofil**, **Wacław** ps. „Korzeń” **Wawrzakowie**, **Józef** i **Stefan Nowotnikowie**.

W 1943 r. gromada Wielgie, należąca do gminy Kazanów w powiecie starachowickim i dystrykcie radomskim, liczyła 755 osób.

W styczniu 1945 r. nastąpił odwrót wojsk niemieckich, a do wsi przybyły pierwsze oddziały Armii Radzieckiej.

Po wojnie majątek rodziny Karczewskich przekształcono w Państwowe Gospodarstwo Rybne. Przedsiębiorstwo wspomagało miejscową szkołę, w 1975 r. zakupiło dla niej stół tenisowy z wyposażeniem. Rozpoczęła się batalia między mieszkańcami Wielgiego i Łazisk o siedzibę Gminnej Spółdzielni Samopomoc Chłopska, która pozostała w wiosce. Z inicjatywy Władysława Giemzy wybudowano budynek na jej potrzeby. Mieściły się w nim: sklep spożywczy, tekstylny, biuro, punk kasowy Spółdzielni Oszczędnościowo-Pożyczkowej i świetlica.

W latach 1956–1967 istniała tu Gromadzka Rada Narodowa. W roku 1960 ponownie zorganizowano Kółko Rolnicze. W jego funkcjonowaniu duże zasługi mieli **Bolesław Szota** i **Marian Wójtowicz**. Po jego rozwiązaniu w pomieszczeniach biura została zlokalizowana filia Gminnej Biblioteki Publicznej, a na placu zbudowano Wiejski Dom Kultury, w której mieści się OSP, świetlica wiejska i przedszkole.

W 1991 r. Muzeum Wsi Radomskiej zakupiło drewnianą dzwonnice z Wielgiego. W roku 1993 została rozebrana zabytkowa świątynia. Obecnie na jej miejscu stoi murowany kościół parafialny, który budowano w latach 1990–1993. Jego wnętrze zdobią trzy zabytkowe ołtarze, które są pozostałością po drewnianej świątyni. Kościół nosi wezwanie Bożego Ciała. W chwili obecnej parafia liczy 1956 mieszkańców.

Dzisiaj Wielgie jest wsią, w której żyje 677 mieszkańców. Zajmują się oni przeważnie rolnictwem. Sołtysiem wioski jest **Maria Koptas**. Większość gospodarstw jest średniej wielkości, 5–7 hectarowe. Przez wioskę prowadzi asfaltowa droga, łącząca ją z Łaziskami, Bąkową, Kazanowem, Radomiem, Ciepelowem, Lipskiem.

Znajdują się tu dwa stawy, którymi niegdyś zarządzała rodzina Karczewskich, w czasie okupacji Niemcy, po wojnie przeszły na własność państwa. Taki stan trwa do dzisiejszego dnia. Powierzchnia stawów liczy 50 ha lustra wody. Hodowane są w nich karpie, pstrągi, okonie, liny. W utrzymaniu stawów dużą rolę odgrywa rzeka Kosówka – prawy dopływ Hżanki, która ma 9 km długości.

W Wielgiem działa miejscowa placówka Ochotniczej Straży Pożarnej. Obecny skład Zarządu jest następujący: **Zygmunt Nachyla** – prezes, **Jacek Koptas** – naczelnik, **Przemysław Kobylański** – wiceprezes, **Tomasz Lenart** – zastępca naczelnika, **Krzysztof Siwiec** – skarbnik, **Marek Bajor** – gospodarz.

Działa tu także filia biblioteczna. Placówka zatrudnia 1 osobę **Marię Kosior**. Funkcjonuje również przedszkole, które jest filią ciepelowskiej placówki pod wspólnym nadzorem pani

dyrektor **Danuty Hyc**. Oprócz tych instytucji w wiosce znajdują się dwa sklepy, bar, kiosk i piętrowa szkoła, która ma bogatą historię.

Szkoła Podstawowa im. Adolfa Dygasińskiego

Pierwszą nauczycielką w szkole w Wielgiem była **Stefania Czubówna**. Pracę rozpoczęła w 1917 r. i pracowała do końca czerwca 1921 r. Od listopada tego samego roku nauczycielem i kierownikiem szkoły został **Bolesław Szota**. Szkoła wówczas mieściła się w wynajętym lokalu u gospodarza Jakuba Wójtowicza, uczęszczało do niej 120 dzieci.

W okresie międzywojennym mieszkańcy postanowili własnymi środkami wybudować szkołę. Budowę przerwał pożar wiosną 1922 roku. Wówczas wynajęto salę lekcyjną u **Jana Kosiora**. Uczniowie uczęszczałi do szkoły przez cały rok. Lekcje odbywały się od godziny ósmej.

W roku szkolnym 1923/24 szkoła została przekształcona z jednoklasowej na dwuklasową. Pracę rozpoczął drugi nauczyciel **Jan Ledkiewicz**. Zapisano 130 dzieci, które zostały podzielone na cztery oddziały.

W roku szkolnym 1925/26 został podniesiony stopień organizacyjny szkoły z dwuklasowej na trzyklasową przez włączenie klasy I w Łaziskach do obwodu szkolnego w Wielgiem. Zorganizowano klasę V. Nauka odbywała się w trzech budynkach. Z pracy odszedł Jan Ledkiewicz. Na jego miejsce przeniesiono wykwalifikowaną nauczycielkę **Stanisławę Rothkachl**. Przyjęto także **Eleonorę Godek**. Rok później Szkołę wyposażono w pomoce naukowe do fizyki i robót ręcznych, powiększono także zbiór książek w bibliotece szkolnej. Budynek szkolny został ogrodzony oraz urządzono ogródek kwiatowy.

W roku szkolnym 1927/28 zwiększyła się liczba klas do sześciu. Szkołę opuściła Eleonora Godek, a na jej miejsce została przydzielona **Bronisława Jurek**. Organizacja roku szkolnego 1928/29 nie uległa zmianie. Do szkoły chodziło wówczas 220 uczniów. Do pracy została przydzielona **Janina Sękułska**. W szkole działały następujące organizacje: Szkolna Kasa Oszczędności, Spółdzielnia Uczniowska i Towarzystwo Budowy Szkół. Szkoła otrzymała pomoce naukowe do biologii i narzędzia do robót ręcznych. Obok budynku szkolnego zorganizowane zostało boisko.

Duże zmiany przyniósł rok szkolny 1931/32. Do pracy przybył na miejsce **Jana Batogi**, nauczyciel **Stanisław Piasek**, następnie zatrudniono **Stefana Bernata**, **Bronisława Mazura**, **Antoniego Jelonka**. Placówkę zaopatrzone w pomoce do nauczania fizyki.

W roku szkolnym 1933/34 przeprowadzono zmiany w strukturze organizacyjnej. Placówka w Wielgiem była szkołą drugiego stopnia, realizującą program w zakresie siedmiu klas szkoły powszechnej. Liczba uczniów wynosiła 240 osób. Przeprowadzone wizytacje oceniły pracę i nauczanie bardzo dobrze.

W 1936 roku powstał Komitet Budowy Szkoły, mieszkańcy sami opodatkowali się po 10 zł od morgi z określonym terminem wpłaty na budowę placówki. Niestety plany inwestycyjne nie powiodły się ze względu na wybuch wojny.

W czasie wojny nauka odbywała się bez podręczników. Program opierał się na pisemku „Ster”. Zorganizowano tajne komplety, które prowadziła **Stanisława Szota**.

Po wojnie, w roku szkolnym 1945/46 pracowało w Wielgiem czworo nauczycieli: kierownik **Bolesław Szota**, **Stanisław Szota**, **Marian Wójtowicz**, **Józef Sakławski**. Klasy były bardzo liczne. Z czasem liczba uczniów malała. W 1949 roku wynosiła 180 dzieci. Warunki do nauki były bardzo ciężkie. Na kilku uczniów przypadał jeden podręcznik. Lekcje prowadzono w wynajętych izbach.

W roku szkolnym 1949/50 posadę nauczyciela przyjął **Władysław Owczarek** „Bula”. Kiedy odszedł do szkoły w Łaziskach na jego miejsce przyjęto **Wieżysława Jańkowskiego**, który w 1952 r. również przeniósł się do Łazisk. Wówczas zatrudniono **Danutę Panek**.

Kolejne lata przynosiły zmiany w kadrze. Radykalnie zmieniło się ono w roku 1954/55, kiedy to z pracy odeszła Danuta Panek oraz **Maria Socha**. Do pracy przyjęto **Jana Mirowskiego** i **Jana Siefertowskiego**. Warunki lokalowe nie sprzyjały nauce i przekazywaniu wiedzy przez nauczycieli. Odczuwano potrzebę budowy nowego budynku szkoły. Problem ten uaktywniała organizacja ZSL. Wielokrotny przewodniczący Komitetu Rodzicielskiego **Władysław Gieźza** zajął się sprawą budowy.

Wiosną 1959 r. przystąpiono do budowy nowej szkoły przez Przedsiębiorstwo Budowlane w Radomiu, którego dyrektorem był Jan Sońta „Ośka”. Mieszkańcy Wielgiego chętnie pomagali materialnie i społecznie przy budowie.

W 1960 r. odeszła na urlop macierzyński **Helena Gieźza**. W tym czasie zastępowała ją **Alicja Kapturkiewicz**. Etat otrzymała również **Wiesława Jaroszek**. Wówczas do szkoły uczęszczało 182 uczniów. W roku szkolnym 1961/62 skład grona pedagogicznego wyglądał następująco: **Bolesław Szota** – kierownik, **Stanisława Szota**, **Helena Gieźza**, **Jan Mirowski**, **Teodora Misiura**.

W kolejnym roku szkolnym odbyło się uroczyste otwarcie szkoły. Nastąpiło to 7 października 1962 roku. Wiele szkół zebrało symboliczną złotówkę na ufundowanie i wmurowanie tablicy pamiątkowej o Adolfie Dygasinskim, patronie szkoły.

Wokół szkoły utworzono zieleńce, rabatki kwiatowe, a także wyrównano plac szkolny. W roku szkolnym 1963/64 odeszła ze szkoły Teodora Misiura. Na jej miejsce przyjęto **Marię Mirowską**. Dla trzech rodzin nauczycielskich oddano dom nauczyciela, w którym zamieszkali: **Marian Wójtowicz** z rodziną, **Maria** i **Jan Mirowscy**, **Maria** i **Marian Figurowie**. Staraniem Komitetu Rodzicielskiego, kierownika szkoły i ZSL szkoła została zelektryfikowana.

W związku z reformą szkolnictwa wprowadzono w roku szkolnym 1966/67 klasę VIII. Do pracy przyjęto Mariana Figureę. Z powodu choroby na urlop odeszła Helena Gieźza, którą zastąpił **Henryk Ogonowski**. W następnym roku przyjęto **Tereseę Główkę**. Kierownictwo zakupiło telewizor. W 1968 r. przyjęta została **Teresa Osojca**. Wówczas zmarł długoletni kierownik szkoły **Bolesław Szota**. Na jego miejsce powołano Jana Mirowskiego.

W czasie kolejnych lat zachodziły zmiany wśród nauczycieli. W roku szkolnym 1969/70 szkołę opuścili Maria i Marian Figurowie. Wolne miejsca zajęli: **Irena Kolenda** i **Lucjan Kaczorowski**, **Alina Chwieszczenik**, **Maria Górska**.

W czasie istnienia placówki przeprowadzano inwestycje w szkole. Na uwagę zasługuje rok szkolny 1971/72, kiedy w budynku zainstalowano urządzenia wodno-kanalizacyjne. Wówczas przestały pracować Elżbieta Gilewska i Teresa Osojca. Na ich miejsce przyjęto **Zofię** i **Tadeusza Kaniów** i **Halinę Prędyś**. Rok później w miejsce nazwy – kierownik szkoły wprowadzono nową – dyrektora. Przyjęty został do pracy **Józef Skupień**. W roku 1973/74 przyjęto Witolda Bajora. W następnych latach przydzielono do pracy **Annę Płazę**, **Henrykę Małaczek**, **Jadwigę Gołąbek-Groch**.

Kiedy w r. 1977/78 przeprowadzono reorganizację do szkoły, w Wielgiem zaczęły uczęszczać klasy VII i VIII z Łazisk. Rok później rozpoczęto zakładanie parkietu w całym budynku szkolnym. Następnie trwały prace remontowe w zakresie instalacji elektrycznej, zostały zainstalowane lampy jarzeniowe. Na terenie szkoły aktywną działalność prowadziła drużyna harcerska, której opiekunem był **Kazimierz Niedziela**. Odbywały się spotkania z byłym więźniem Majdanka dr Zacheuszem Pawlakiem. W roku szkolnym 1985/86 uczniowie brali udział w „spotkaniach z Malczewskim”, zorganizowanych przez Muzeum Okręgowe w Radomiu.

W roku szkolnym 1988 odszedł na emeryturę Jan Mirowski. Szkołą w Wielgiem zawsze kierowały osoby, które dążyły do osiągnięcia jak najlepszych wyników. Jednym z dyrektorów, który zasłużył się dla szkoły, był **Kazimierz Niedziela**. Obecnie nadal działa aktywnie na rzecz miejscowej placówki oświatowej, prowadząc społecznie drużynę harcerską. Przyjęto nowych nauczycieli: **Iwonę Giemzę** i **Roberta Grzeszczaka**.

W roku szkolnym 1990/91 do grona dołączyła **Bożena Kosior** – katechетка. W następnym roku przyjęto **Dorotę Szymańską**, **Celinę Wójcicką** i **Urszulę Drapałę**. Do szkoły podstawowej w Bąkowej odeszła **Jolanta Giemza**, a do LO w Zwoleniu **Elżbieta Mirowska**.

Kolejny zasłużony dyrektor to **Halina Gołąbek**. Dzięki niej cała szkoła w roku szkolnym 1999/2000 została odrestaurowana. Dzieci mogą korzystać z biblioteki i sali gimnastycznej. Zapoczątkowała demokratyczne wybory do samorządu szkolnego. Uczniowie organizują prawdziwą kampanię wyborczą, zbierają podpisy, a głosowanie jest tajne.

Od roku szkolnego 2000/2001 dyrektorem szkoły jest **Dorota Korczak**. Obecny skład rady pedagogicznej jest następujący: Urszula Drapała, Iwona Giemza, Robert Grzeszczak, Bożena Kosior, Teresa Michalec, Alina Niedziela, Grażyna Suwisz, Stanisław Wajs, Celina Wójcicka. W szkole aktualnie kształcą się 95 uczniów w 6 oddziałach.

Grono pedagogiczne

Szkoła organizowała i nadal organizuje wycieczki krajoznawcze, m.in. do Czarnolasu, Kazimierza Dolnego, Puław, Warszawy, Zakopanego. Dużym osiągnięciem był udział uczniów w 1996 r. w biegu przełajowym o puchar dyrektora Elektrowni „Kozienice” w Kozienicach. Na 973 uczestników dzieci z Wielgiego zajęły drużynowo III miejsce.

Dzieci uczestniczą również w różnych konkursach, np. w Powiatowym Konkursie Recytatorskim, na którym wyróżnienie otrzymał **Lukasz Kosior**. W czołówce zwycięzców

znaleźli się uczniowie w konkursie zorganizowanym przez Urząd Gminy „Święta Bożego Narodzenia bez alkoholu”. Były to następujące osoby: **Martyna Suwała, Kinga Owczarek, Aleksandra Wójtowicz, Patryk Suwisz, Damian Jaśkiewicz, Karolina Koptas, Katarzyna Rogozińska**. W konkursie Czterech Gmin położonych nad Iłżanką wyróżniono **Justynę Wójcicką i Edytę Góraj**.

Nauczyciele organizują spotkania z ludźmi, którzy mają zasługi dla całej gminy. W maju 2001 r. **Teresa Michalec** zorganizowała spotkanie z ppłk. Władysławem Owczarkiem ps. „Bula”. Gość opowiadał o latach wojennych i walkach. W ten sposób uczniowie mogli bezpośrednio usłyszeć o czasach okupacji.

Szkoła nadal ma wiele potrzeb. Należy przeprowadzić modernizację boiska, wyposażyć szkołę w komputery. Brak pieniędzy nie wpływa jednak negatywnie na atmosferę, jaka panuje wśród uczniów i nauczycieli i na ich współpracę.

Dyrektorzy szkoły w Wielgiem

Halina Gołabek. Magister pedagogiki, II stopień specjalizacji zawodowej w zakresie nauczania początkowego. Absolwentka Liceum Pedagogicznego dla Wychowawczyń Przedszkoli w Ostrowcu Świętokrzyskim i Instytutu Kształcenia Nauczycieli w Warszawie. Przepracowała 32 lata jako kierownik i dyrektor przedszkola, nauczycielka i dyrektor szkoły w Wielgiem. Atmosfera pracy i wzajemnego szacunku zawsze towarzyszyła jej działalności pedagogicznej, a dobro dziecka stawiane było na pierwszym miejscu. Przyczyniło się to do osiągnięcia bardzo dobrych wyników dydaktycznych i wychowawczych. Osiągnięcia wychowawcze to przede wszystkim przezwyciężenie agresji wśród wychowanków, wprowadzenie zasad demokracji w szkole (demokratyczne wybory do Samorządu Szkolnego) oraz wspólna współpraca z rodzicami uczniów. Dzięki ich zaangażowaniu w prace na rzecz szkoły udało się w trudnym dla oświaty wiejskiej czasie przeprowadzić remont placówki.

Dorota Korczak (z domu Szymańska). Ur. 28.11.1970 r. W Iłży. Uczęszczała do Zbiorczej Szkoły Podstawowej. W latach 1977–1984 ukończyła Studium Nauczycielskie w Solcu n/Wisłą. W 1991 r. rozpoczęła swoją pierwszą pracę w Publicznej Szkole Podstawowej w Wielgiem jako nauczyciel w klasach młodszych. W 1993 r. rozpoczęła studia na Politechnice Radomskiej na kierunku technika z informatyką. Od 1 września 2001 r. pełni funkcję dyrektora tej szkoły.

Jan Mirowski. Urodził się w 1926 r. Absolwent Liceum Ogólnokształcącego w Iłży. W latach 1951–1954 pracował w szkole podstawowej w Baranowie n. Wisłą. W 1954 rozpoczął pracę w Wielgiem. W 1968 r. objął stanowisko kierownika placówki. W 1979 r. zdobył dyplom równoważny wyższym studiom zawodowym o kierunku praca-technika i plastyka. Założył z nauczycielami na placu szkolnym zieloną salę gimnastyczną. Odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi, pisemnym wyróżnieniem przez Wydział Oświaty w Lipsku i Inspektoratu w Ciepielowie.

Kazimierz Niedziela. Urodził się 22 lutego 1947 roku w Wielgiem. Tu ukończył szkołę podstawową. Maturę uzyskał w Liceum Ogólnokształcącym w Solcu. W 1967 r. ukończył Studium Nauczycielskie w Kielcach na kierunku historia. Pracował w szkole w Mniowie,

powiat Kielce. Od 1 września 1972 r. został nauczycielem w Szkole Podstawowej w Wielgiem. W 1979 r. uzyskał w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Kielcach tytuł magistra historii. W 1987 r. uzyskał II stopień specjalizacji zawodowej w ODN w Radomiu. 1 września 1988 r. objął funkcję dyrektora szkoły. Otrzymał nagrody: Złota Odznaka ZNP, Złoty Krzyż Zasługi, Krzyż Zasługi dla ZHP, odznakę „Za zasługi dla województwa radomskiego” oraz nagrody resortowe.

Elżbieta Giemza – obecnie dyrektorka Publicznego Gimnazjum w Ciepeliowie (notka biograficzna w rozdziale *Gimnazjum*).

Bolesław Szota. Urodził się w 1900 r. Pracę w szkole w Wielgiem rozpoczął w 1921 r. jako nauczyciel i kierownik. Był społecznikiem, działał na rzecz dobra publicznego. Podwyższył stopień organizacyjny szkoły. Założył wraz z mieszkańcami Kasę Stefczyka, Kółko Rolnicze, Spółdzielnię Mleczarską i Spółdzielnię Spożywców. Zmarł 31 października 1968 r. Pochowany na cmentarzu w Wielgiem.

WÓLKA DĄBROWSKA

Wieś założona przez kolonistów w XIX w., w 1895 r. obejmowała 12 drewnianych budynków zamieszkałych przez 60 osób. W okresie międzywojennym, kiedy działały organizacje wciowe, nie zabrakło tu zaangażowanych ludzi. Jednym z mieszkańców, który prenumerował pisma ludowe był **Władysław Bartos**. W 1943 r. gromada Wólka Dąbrowska, usytuowana w gminie Ciepeliów powiatu starachowickiego i dystryktu radomskiego, liczyła 236 mieszkańców. Sołtysiem jest **Andrzej Lasek**. Członkami Rady Sołeckiej, której członkami są: **Andrzej Bartos, Henryk Bartos, Bożena Kędzińska**. Obecnie mieszka tu 106 osób.

Zespół redakcyjny wyraża podziękowanie Wójtowi Zbigniewowi Ostrachowi, Przewodniczącemu Rady Gminy Waldemarowi Czapl i Bogdanowi Czapl za pomoc w opracowaniu niniejszego artykułu.

Biblioteka

Biblioteka w Ciepiewie została założona 2 lutego 1947 roku, o czym świadczy pierwszy wpis do księgi inwentarzowej. Pierwszym pracownikiem biblioteki był kierownik miejscowej szkoły Florian Bednarski. Biblioteka nie posiadała własnego lokalu, mieściła się w kancelarii siedmioklasowej szkoły powszechnej.

Od 1956 roku z chwilą utworzenia powiatu lipskiego placówka podlegała merytorycznie Powiatowej Bibliotece Publicznej w Lipsku. Na podstawie pierwszego sprawozdania statystycznego z 1957 roku stwierdzamy, że biblioteka posiadała wówczas 4 470 książek. Zarejestrowanych było 325 czytelników, którzy wypożyczyli w ciągu roku 2 400 tomów. W tym czasie biblioteka zajmowała jednoosobowy lokal o powierzchni 8 m kw. Było to jedno z pomieszczeń w Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej. Kierownikiem biblioteki była **Ksawera Nieciecka**. W 1961 roku odeszła na emeryturę, przekazując placówkę młodej, energicznej **Barbarze Herbowicz**. Był to okres intensywnej pracy kulturalnej i oświatowej. Działyły różnego rodzaju zespoły czytelnicze i taneczne. Odbywały się wieczory poezji, konkursy i inne formy rozwijające czytelnictwo. Zorganizowano spotkania z byłymi partyzantami BCh zgrupowania „Ośki” – Janem Sońtą, ps. „Ośka” i Władysławem Owczarkiem, ps. „Bula”.

W 1962 roku przeniesiono placówkę do dwuizbowego lokalu wynajętego w domu Jana Leszczyka. Powierzchnia pomieszczeń była czterokrotnie większa i wynosiła 35 m kw.

W 1965 roku biblioteka posiadała 10 punktów bibliotecznych niemal we wszystkich przyległych wioskach. Rocznie rejestrowano łącznie z punktami ponad 600 czytelników oraz 6 200 wypożyczeń. Kolejna zmiana lokalu nastąpiła w 1966 roku. Powierzchnia pomieszczeń wynosiła 47 m kw. Nowe lepsze warunki pozwoliły na rozszerzenie działalności. Odbyło się szereg spotkań, m.in. z Jerzym Ambroziewiczem, Kazimierzem Banachem, Zacheuszem Pawlakiem. Biblioteka ściśle współpracowała z Klubem Oficerów Rezerwy, Ligą Kobiet, Kołem ZMW. Księgozbiór placówki systematycznie powiększał się, rocznie przybywało około 400 książek. Wzrost zasobów wpływał korzystnie na czytelnictwo. W latach siedemdziesiątych rejestrowano rocznie około 700 czytelników i 10 000 wypożyczeń.

W grudniu 1971 roku obowiązki Barbary Herbowicz objęła **Teresa Cieplińska**, obecnie **Herbowicz**, prowadząca bibliotekę do tej pory. Dzięki fachowym radom i pomocy instruktorów Powiatowej Biblioteki w Lipsku placówka mogła nadal spełniać swoje zadania. Nowo przyjęty pracownik został zobowiązany do ukończenia dwuletniego kursu POKKB w Kielcach. Zdobycie kwalifikacji zawodowych przyczyniło się do sprawniejszego funkcjonowania biblioteki w środowisku.

W 1975 roku w wyniku reformy administracyjnej kraju z chwilą powstania województwa radomskiego oraz utworzenia Gminy Ciepiewo rozszerzył się zakres działania biblioteki na obszar całej jednostki administracji terenowej. Objęła opieką trzy filie biblioteczne: w Bąkowej, Czerwonej i Pcinie. Sama była pod opieką merytoryczną Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Lipsku oraz Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Radomiu.

Gminna biblioteka w swoich działaniach łączyła się z organizacjami działającymi w środowisku, uczestniczyła w ogólnowojejewódzkich akcjach czytelniczych. Sukcesem była nagroda, jaką otrzymał w 1976 roku czytelnik **Jan Gierasieński** w konkursie „Rodzimi twórcy poezji” zorganizowanym w ramach akcji „Krajobrazy Miast i Gmin Ziemi Radomskiej”. W drugiej edycji „Krajobrazów” ponownie pięknie zapisał się Ciepeliów. W konkursie “Znani i nieznani” biogram miejscowego społecznika i działacza, doktora Mariana Papuzińskiego opracowany przez **Jerzego Jaglińskiego** i **Władysława Owczarka** otrzymał trzecią nagrodę w skali województwa.

Największą grupę czytelników stanowi młodzież ucząca się – 70% ogółu. W bibliotece gminnej rocznie rejestruje się około 900 czytelników.

Najstarszy czytelnik ma ponad 80 lat. W grupie najstarszych czytelników znajdują się: **Marianna Bielec, Jan Rożek, Zuzanna Łojek, Wacław Cywka.**

Najaktywniejszymi czytelnikami z grupy osób dorosłych są: **Maria Hyścińska, Barbara Jęzak, Stanisław Sulima, Halina Zięba, Teresa Borucińska, Zuzanna Łojek, Henryk Skrzek.**

W grupie czytelniczej dzieci i młodzież ucząca się należy wymienić: **Annę Styczeń, Ilonę Kapciak, Marię Cisek, Katarzynę Chrzęszcz, Karolinę Gajek, Ewelinę Piątkowską, Katarzynę Wężykowską, Pawła Matysiaka, Magdalenę Pałkę.**

W bibliotece prowadzona jest kronika od 1961 roku.

W 1982 roku Wydział Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego w Radomiu przyznał bibliotece drugi etat i od 1 marca została zatrudniona **Bożena Gajek**, która wkrótce na dwuletnim Studium Bibliotekarskim w Kielcach zdobyła kwalifikacje zawodowe.

Rok 1984 również przyniósł zmiany: tym razem lokalowe. Placówka znalazła pomieszczenie w starym budynku Urzędu Gminy (magistracie), otrzymała też telefon. Z dniem 1 września 1985 roku Gminna Rada Narodowa podjęła uchwałę o utworzeniu Filii Bibliotecznej w Wielgiem.

Rok 1990 przyniósł w całym kraju masową likwidację punktów bibliotecznych, przyczyną czego były sprawy finansowania prowadzących te punkty. Gmina Ciepeliów nie była wyjątkiem i 1 sierpnia wszystkie punkty przestały działać. Natomiast w porównaniu z innymi gminami województwa Ciepeliów nie odczuł boleśnie efektów zmiany, jaką było przekazanie samorządom terytorialnym utrzymania i finansowania bibliotek. Do dziś funkcjonują cztery placówki. Na terenie gminy Ciepeliów jest 5 placówek bibliotecznych: Gminna Biblioteka Publiczna w Ciepeliowie – zatrudnione są dwie osoby **Teresa Herbowicz, Bożena Gajek**, Filia Biblioteczna w Bakowej – zatrudniona 1 osoba **Teresa Marciniak**, Filia Biblioteczna w Czerwonej, działalność tej biblioteki została zawieszona ze względu na brak lokalu, Filia Biblioteczna w Pcinie – otwarta 1 raz w tygodniu przez 8 godzin – obsługują ją pracownicy biblioteki gminnej, Filia Biblioteczna w Wielgiem – zatrudniona 1 osoba **Maria Kosior**. Działalność filii w Czerwonej zawieszono ze względu na brak lokalu.

Od listopada 1994 roku biblioteka mieści się w budynku Ochotniczej Straży Pożarnej przy ulicy Kochanowskiego 4. Jej powierzchnia wynosi 160 m kw. Obie bibliotekarki włożyły dużo pracy, aby placówka stała się funkcjonalna i estetyczna. Uzupełniono sprzęt. Do świetlicy zakupiono telewizor i magnetowid, co było potrzebne tym bardziej, że od 1 stycznia 1992 roku uruchomiono przy GBP wypożyczalnię kaset wideo, stanowiło to dobry sposób zdobywania funduszy na zakup książek.

Istotną liczbą określającą rozwój biblioteki jest ilość księgozbioru. Obecnie biblioteka posiada 14 661 woluminów i 331 kaset wideo. Ze zbiorów korzysta 874 czytelników, wypożyczając co roku 13 141 książek i 1480 kaset. Biblioteka posiada dość bogaty księgozbiór regionalny. Prowadzony jest także zeszyt wycinków prasowych o regionie.

W dniu 11 czerwca 1997 roku odbyła się uroczystość z okazji 50-lecia biblioteki. Wzięli w niej udział licznie przybyli zaproszeni goście i czytelnicy. Biblioteka otrzymała listy gratulacyjne i upominki książkowe. Wiele miłych słów pod adresem tej placówki wypowiedzieli zaproszeni goście: Dyrektor Wydziału Kultury Urzędu Wojewódzkiego dr Stefan Rosiński, Marszałek Sejmiku Samorządowego mgr Jan Bednarczyk, Dyrektor WBP mgr Anna Skubisz, Wójt Gminy inż. Bogdan Czapla oraz inni. Uroczyste spotkanie uświetnił montaż o książce w wykonaniu młodzieży szkolnej pod kierunkiem mgr Marty Balcerowskiej. W związku z jubileuszem biblioteki Ewa Bystrowska artysta plastyk zaprojektowała ex libris.

W ostatnich latach biblioteka zorganizowała spotkania autorskie. Gośćmi czytelników byli: Joanna Papuzińska – redaktor naczelny czasopisma „Guliwer”, autorka książek dla dzieci, Zofia Beszczyńska – redaktor „Guliwera”, Bronisław Dostatni – autor książek popularnonaukowych dla młodzieży. Biblioteka stara się sprostać potrzebom czytelniczym poprzez uaktualnianie księgozbioru. Kupuje również książki dla filii na terenie gminy i opracowuje je. Służy też filiom pomocą merytoryczną. Biblioteka pełni funkcję świetlicy dla dzieci dojeżdżających. Świadczy ponadto usługi kserograficzne. Rocznie na zakup książek władze samorządowe przeznaczają ponad 5 000 złotych. Dużą pomocą była przyznana w 2000 roku z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego dotacja celowa w kwocie 3500 złotych na zakup wydawnictw informacyjnych i popularnonaukowych.

Budynek biblioteki w Ciepłowie

Teresa Herbowicz. Urodziłam się 13 stycznia 1952 roku w Ciepelowie w rodzinie chłopskiej. Po ukończeniu szkoły podstawowej w Ciepelowie rozpoczęłam naukę w Liceum Ekonomicznym w Olsztynie. W 1971 roku po ukończeniu liceum podjęłam pracę w bibliotece w Ciepelowie, gdzie pracuję do chwili obecnej. Praca zawodowa wiązała się ze stałym podnoszeniem kwalifikacji. W 1974 roku ukończyłam dwuletni korespondencyjny kurs dla pracowników bibliotek publicznych, a w 1983 byłam uczestnikiem kwalifikacyjnego kursu bibliotekarskiego. Pełniąc funkcję kierownika gminnej biblioteki, staram się otaczać opieką małe terenowe biblioteki, dokonując dla nich zakupu książek oraz wyposażenia w sprzęt biblioteczny. W 1974 roku wstąpiłam w związek małżeński. Mam dwoje dzieci.

Przedszkole

Przedszkole w Ciepiewie rozpoczęło swoją działalność tuż po zakończeniu drugiej wojny światowej. Założycielką była **Helena Kacperska**, która jednocześnie pełniła funkcję kierowniczkę, nauczycielki, intendentki. Jediną pomocą była **Anna Kacperska**, która pełniła rolę kucharki i sprzątaczkę. Grupy były liczne – 20-, 30-osobowe. Bywały lata, że w grupie było nawet 40 dzieci. Przedszkole było czynne 5 godzin dziennie. Mieściło się w drewnianym budynku, gdzie obecnie jest organistówka.

Taki stan utrzymywał się do 1969 roku, kiedy to w przedszkolu wydłużono czas pracy do 9 godzin. Wówczas powołano również intendentkę. Została nią **T. Niedziela**. W tym czasie przybyła też nauczycielka **Ryszarda Soboń**.

W 1970 roku przeniesiono przedszkole do budynku, który był własnością państwa **Garganiszów**. W tym też roku odeszła na emeryturę Helena Kacperska, a jej obowiązki przejęła Ryszarda Soboń, które pełniła do 1973 roku. W tym czasie jako nauczycielki pracowały **Zofia Kozieł** i **Krzyszyna Prokop**. Wtedy powołano również stanowisko kucharki. Była nią **Aleksandra Jabłońska**.

Stary budynek przedszkola

W roku 1973 powstały dwa oddziały. Do jednego uczęszczały dzieci w wieku 3 i 4 lat, do drugiego 5- i 6-latków. Dyrektorem została **Teodozja Wójtowicz**, która obowiązki pełniła tylko jeden rok. Przybyły też 3 nauczycielki: **Anna Kaczor**, **Danuta Hyc**, **Joanna Walasek**. Przedszkole zajmowało 4 pomieszczenia: dwie sale zajęć, szatnia, kuchnia. Ubikacje znajdowały się na zewnątrz. Wśród pracowników obsługi pracowały: Aleksandra Jabłońska – kucharka, Czesława Maciąg – pomoc kucharki, Anna Kacperska – sprzątaczką, Janina Gabarda – intendentka.

W 1974 roku obowiązki dyrektora objęła **Wiktoria Mężyk**. Intendentką została **Anna Szewczyk**. Po dwóch latach przeniesiono przedszkole na ul. Papuzińskiego do budynku po byłej izbie porodowej.

Warunki lokalowe nie zmieniły się. Budynek był identyczny jak poprzedni, natomiast większy był teren wokół budynku. Zakupiono sprzęt i urządzono plac zabaw dla dzieci. Nastąpiły zmiany w kadrze pedagogicznej. Odeszły z pracy: Anna Kaczor i Joanna Walasek, przybyły: **Celina Wójcicka** i **Teresa Siebyła**.

W 1979 roku dyrektorka Wiktoria Mężyk odeszła na emeryturę, a obowiązki po niej przejęła Danuta Hyc – najmłodsza z nauczycielek, osoba pełna nowych pomysłów i chęci do pracy. Stanowisko to piastuje do chwili obecnej. Budynek, w którym mieściło się przedszkole, wymagał remontu. Pierwszorzędną sprawą było doprowadzenie wody bieżącej i zmiana dachu. Zmieniono wystrój sal, zakupiono nowe firanki, zasłony, mebelki. Przybyła nowa nauczycielka **Barbara Garganisz**.

W tym okresie trwały bardzo intensywne prace nad przygotowaniem reformy wychowania przedszkolnego. Wprowadzono powszechność sześciolatków i rozwiązania zróżnicowane organizacyjnie. Były to ogniska, oddziały przedszkolne i oddziały przy szkołach. Różniły się one warunkami pracy. Ponieważ wszystkie sześciolatki musiały podjąć naukę w oddziale zerowym, nastąpiła zmiana organizacyjna przedszkola. Zostały wynajęte dwa pomieszczenia w budynku naprzeciwko przedszkola u państwa Papuzińskich. Nauczycielki weszły w rytm samokształcenia. Pierwsze było to Studium Wychowania Przedszkolnego (Teresa Siebyła, Ryszarda Soboń, Danuta Hyc), kurs dla nauczycieli pracujących z dziećmi sześciolatkami (Danuta Hyc), zespoły samokształceniowe, a następnie Wyższe Studium Magisterskie (Celina Wójcicka i Danuta Hyc) w zakresie pedagogiki przedszkolnej. Zrozumiano, że nauczyciel wychowania przedszkolnego powinien posiadać pełne wyższe wykształcenie, bogatą wiedzę psychologiczną. Taki nauczyciel potrafi wesprzeć dziecko w jego własnej aktywności, powinien mieć przygotowanie nie tylko do praktycznego działania, ale i do zrozumienia zjawisk.

W latach osiemdziesiątych następowały zmiany w kadrze pedagogicznej. Odeszły nauczycielki: Celina Wójcicka, Barbara Garganisz, a przyszły **Lidia Jamka** i **Marianna Mróz**. W roku 1985 odeszła Ryszarda Soboń, a na jej miejsce przyszła Iwona Giemza.

Pod koniec lat osiemdziesiątych dzieci sześciolatkami z terenu poszły do szkoły, natomiast w przedszkolu pozostały dwa oddziały. W tym czasie odeszły na zasłużony odpoczynek panie z obsługi: Aleksandra Jabłońska i Anna Kacperska. Na miejsce pani Kacperskiej przyszła **Henryka Fundowicz**. Szefową kuchni została Czesława Maciąg.

Lata dziewięćdziesiąte to czas istotnych przemian organizacyjnych i merytorycznych w przedszkolu. Mocą Ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie terytorialnym prowadzenie przedszkoli stało się zadaniem własnym gmin. Nastąpił okres podejmowania trudnych decyzji i towarzyszących im emocji. W prowadzonych przez samorządy przedszkolach ustalono opłatę za usługi świadczone poza wykonaniem określonych podstaw programowych, tzw. „czesne”. Spowodowało to zmniejszenie liczby dzieci w przedszkolu.

Z dwóch oddziałów pozostał jeden mieszany. Z nauczycielek pozostały tylko dyrektorka Danuta Hyc i Maria Kołacz. Pozostałe znalazły pracę w szkole, w oddziałach przedszkolnych na terenie gminy. Z pięciu przedszkoli na terenie gminy pozostało dwa: w Ciepeliowie i Wielgiem, które stało się filią przedszkola w Ciepeliowie pod wspólnym nadzorem pani dyrektor Danuty Hyc. Z pozostałych przedszkoli utworzono 5-godzinne oddziały przedszkolne przy szkołach. Dzieci w oddziałach nie płaciły dopłaty stałej.

Nowy budynek przedszkola

Wówczas władze samorządowe właściwie rozumiały potrzebę edukacji na poziomie wychowania przedszkolnego i konieczność przygotowania dzieci do nauki w szkole. To właśnie wtedy dzięki staraniom dyrekcji, zaangażowaniu środowiska lokalnego władze gminy przekazały dwa mieszkania M-3 i M-4 w bloku komunalnym na potrzeby przedszkola. W 1990 roku przedszkole przeniosło się do nowego lokalu. Choć pomieszczenia były małe, to warunki pracy dzieci i personelu polepszyły się znacznie. Oddzielono część dydaktyczną od części gospodarczej. Dzieci miały oddzielne pomieszczenia przeznaczone na jadalnię i salę zabaw. Dyrektorka miała nareszcie oddzielny gabinet. Było ciepło, sucho i przytulnie. Niepokoił fakt, że dzieci sześciolatnie nie znalazły się w przedszkolu, tylko w szkole, gdzie też nie było specjalnych warunków. Wówczas, na terenie powstałego nowego osiedla, obok przedszkola znajdował się parterowy budynek, który służył jako pomieszczenie gospodarcze przy budowie bloków. Czyniono starania, aby ten budynek wykorzystano na potrzeby przedszkola.

W 1993 roku władze gminy przekazały nam budynek, który po ociepleniu i wyremontowaniu został dostosowany do potrzeb przedszkola. Została przekazana dodatkowa kwota pieniędzy na wyposażenie i urządzenie. Tu należą się słowa podziękowania ówczesnemu wójtowi Bogdanowi Czapl, któremu sprawy przedszkola nie były obojętne. Kiedy w Polsce masowo likwidowano placówki przedszkolne, w Ciepeliowie zmieniły się jego warunki na lepsze. W tym samym roku „zerówki” powróciły do przedszkola, a wraz z nimi nauczycielki Wanda Siebyła i Marianna Mróz. Do pracy przybyła Małgorzata Skoczylas-Sokół. Natomiast odeszła intendentka Anna Szewczyk, a jej obowiązki przejęła Anna Maciąg. Została przyjęta nowa pracownica jako pomoc kucharki – **Henryka Kapciak**. W 1997 roku odeszła z przedszkola Wanda Siebyła, a przyszła **Marionata Mordak**.

Urządzenie przedszkola trwało kilka lat. Obecnie przedszkole w Ciepeliowie posiada 3 oddziały (dwa 6-latków i jeden oddział 3-, 4-, 5-latków oraz jeden oddział w Wielgiem. We wszystkich oddziałach zakupiono nowe mebelki. Jest oddzielona sala gimnastyczna, w której zainstalowano zestaw rehabilitacyjny. Tu oprócz zajęć z gimnastyki odbywają się zajęcia rytmiczne z wykorzystaniem pianina, gimnastyka korekcyjna, a także wszystkie spotkania z rodzicami, uroczystości przedszkolne. Przedszkole posiada sprzęt audiowizualny (telewizor, video, wieżę). W jednym z pomieszczeń urządzono Izbę Regionalną, wyposażoną w dawny

sprzęt do pieczenia chleba, obróbki lnu, robienia masła oraz wiele innych rekwizytów używanych przez nasze babcie.

Do oddziałów zerowych dowożone są dzieci z okolicznych miejscowości. Dowóz dzieci zapewnia Urząd Gminy.

Prowadzenie placówki wychowania przedszkolnego przez dyrektora wymaga obecnie podejmowania różnokierunkowych działań, dotyczących zadań opiekuńczo-wychowawczych, organizacyjnych, finansowych oraz kontaktów i współpracy z rodzicami i środowiskiem. Ta różnorodność zadań i ich społeczna doniosłość wymagają nieustannego starania i troski o jak najwyższą jakość pracy przedszkola. Działania te muszą być świadome i odpowiedzialne, gdyż od tego, m.in. zależy uznanie rodziców i władz oświatowych, a co za tym idzie istnienie placówki.

Do przedszkola obecnie uczęszcza 62 dzieci, w tym 47 sześciolletnich, chodzących do „zerówki”. Na zakończenie roku wszystkie dzieci dostają upominki, a te, które kończą „zerówkę” otrzymują dyplomy ukończenia przedszkola. Pracownicy prowadzą kronikę przedszkola od 1973 roku.

Obecnie w przedszkolu pracują nauczycielki: Maria Kołacz, Marianna Mróz, Marionata Mordak, Małgorzata Skoczylas-Sokół. Wśród pracowników obsługi: intendientka – Anna Maciąg, kucharka – Czesława Maciąg, pomoc kucharki – Henryka Kapciak, sprzątaczką – Henryka Fundowicz. Dyrektorką jest w dalszym ciągu Danuta Hyc. Nauczycielki dla pogłębienia swojej wiedzy uczestniczą w różnych kursach dokształcających. Rozpoczęły bądź kończą studia magisterskie z zakresu pedagogiki wczesnoszkolnej.

Nauczycielki pracują zgodnie z zasadą dwupodmiotowości: dziecko–nauczyciel, wynikającej z przyjętej zasady – dziecko współtwórcą własnego „ja”. Przejawem tej orientacji jest, m.in. wspólne planowanie zajęć z dziećmi, stwarzanie sytuacji otwartych, w których

Wycieczka dzieci i rodziców do Kazimierza (1999 r.)

dziecko ma prawo wyboru, modyfikacja własnych działań nauczycieli, wynikająca z propozycji okien, stosowanie twórczych metod pracy, wyzwalających aktywność dziecka.

Obecnie istnienie przedszkola uzależnione jest od poziomu pracy nauczycieli. W związku z powyższym kierujemy do środowiska szeroką ofertę propozycji. Zostały wprowadzone atrakcyjne formy zajęć: współpraca rad pedagogicznych, pikniki, festyny, wycieczki z rodzicami, dziecięce teatryki.

Jednym z głównych zadań naszego przedszkola jest przekazywanie dzieciom wartości związanych z dziedzictwem kulturalnym. W tym roku podjęliśmy się innowacji pedagogicznych na temat „Dziedzictwo kulturowe w naszym regionie”. Lepsze poznanie swoich korzeni warunkuje świadomość tego kim jestem, gdzie mieszkam i skąd pochodzę. Wpływa ono również na kształtowanie osobowości. Dzieci bardzo chętnie poznają formy działalności swoich ojców i dziadków.

Przedszkole przywiązuje dużą wagę do promowania swojej pracy wśród rodziców i lokalnej społeczności. W tym celu organizuje różnorodne uroczystości na terenie przedszkola (Dzień Babci i Dziadka, Dzień Matki i Ojca, choinka, pożegnanie starszaków, dni otwarte dla rodziców, dni adaptacyjne, spotkania w plenerze, pikniki). Przedszkolaki są aktywne w działaniach organizowanych przez inne instytucje, np. szkoły, straż pożarną, opiekę społeczną.

Przedszkole pamięta o istotnych wydarzeniach i ważnych datach, często odwiedza różne instytucje, nie zapominając jednocześnie o pojedynczych osobach. To wszystko sprawia, że w małej miejscowości praca przedszkola jest widoczna.

Szeroko pojęta integracja przedszkola ze środowiskiem lokalnym jest możliwa dzięki wsparciu organu prowadzącego i organu sprawującego nadzór pedagogiczny. Zachęta, słowa uznania i docenianie pracy przedszkola mobilizuje do dalszej pracy i podejmowania nowych prób. Nasze przedszkole nie jest urzędem, w którym przystawia się pieczętki, a o 15.00 zamyka biurka na klucz. Nasze przedszkole to miejsce, w którym spotykamy się z dziećmi i z rodzicami, z ich troskami i radościami.

Ziemowit Włodowski napisał: „Jeśli ktoś szuka poprzez pracę przede wszystkim wysokich zarobków, to na pewno nie dla niego jest zawód pedagoga. Jeśli ktoś chce pracy łatwej, nie wymagającej zaangażowania i wysiłku, to także niechaj zawód ten zdecydowanie omija. Jeśli ktoś skoncentrowany jest na własnej osobie, w innych ludziach upatrując jedynie tła, na którym siebie spostrzega, to również nie powinien wybierać zawodu pedagoga. Zawód ten nie daje wielkich korzyści materialnych, a praca z nim związana jest niewątpliwie bardzo trudna, wymaga dużego wysiłku i wewnętrznego zdyscyplinowania, konsekwencji, cierpliwości, odporności na przejściowe porażki oraz zdeterminowania, nie można wykonywać jej „z doskoku”. Praca ta wymaga przyjaznego stosunku do innych ludzi i związanego z tym poczucia współodpowiedzialności również za ich poczynania”.

My, nauczyciele przedszkola ciągle, wierzymy, że niedługo nastąpi lepsze zrozumienie potrzeby stymulowania rozwoju dziecka w wieku przedszkolnym. Dzieci w tym wieku mogą dużo dokonać. To tylko kwestia zastosowania odpowiednich metod. Zdajemy sobie sprawę, że przedszkole XXI wieku powinno stawać się swoistym laboratorium przyszłego człowieka. Dziecko jest nie tylko symbolem przyszłości, ale jej reżyserem, architektem nadchodzącej ery globalizacji, w której będą zanikać granice kulturowe, rasowe i religijne.

Dyrektorka przedszkola

Danuta Hyc z domu Więclaw. Urodzona 01.11.1953 r. w Woli Soleckiej. Po ukończeniu szkoły podstawowej w rodzinnej miejscowości podjęła naukę w Liceum Pedagogicznym dla Wychowawczyń Przedszkolnych w Ostrowcu Świętokrzyskim. W 1973 roku jako absolwentka tegoż liceum rozpoczęła pracę w Państwowym Przedszkolu w Ciepielowie jako nauczycielka. W 1975 roku ukończyła Studium Wychowania Przedszkolnego. W 1979 roku została powołana na stanowisko dyrektora przedszkola. Funkcję tę pełni po dziś dzień. W 1986 roku ukończyła Wyższą Szkołę Pedagogiczną w Kielcach, zdobywając tytuł magistra pedagogiki przedszkolnej. Mężatka, ma 2 dzieci. Mąż – pracownik umysłowy w Urzędzie Gminy w Ciepielowie. Córka – studentka III roku, syn – uczeń IV klasy LO.

Publiczna Szkoła Podstawowa

Historia

*H*istoria powstania szkoły w Ciepiewie sięga początków XIX wieku, kiedy to Ciepiew posiadał prawa miejskie. Została prawdopodobnie założona za czasów Księstwa Warszawskiego. Z powodu trudności finansowych i zniszczeń wojennych kraju została zamknięta wraz z jego upadkiem w 1815 roku. Ten sam los spotkał wiele szkół w tym okresie.

Po utworzeniu Królestwa Polskiego w 1815 roku prowadzenie spraw oświatowych objął Stanisław Kostka Potocki. W wydanej przez niego w 1817 r. „Instrukcji dla założycieli szkół elementarnych” nawoływał, między innymi do „wskrzeszenia szkół miejskich i wiejskich, w tych miejscach, gdzie one upadły”. Osobami, które na danym terenie mogły przyspieszyć organizację szkoły i w znacznym stopniu wspomóc jej działanie byli miejscowi proboszczowie i właściciele ziemscy. W Ciepiewie organizacja szkoły przeciągała się, co niepokoiło mieszczan, pragnących kształcić swoje dzieci. Władze wyznaczały terminy dla jej organizacji, których nie dotrzymywały. Zniecierpliwieni tym stanem rzeczy mieszcianie w dniu 22 czerwca 1819 r. wystosowali pismo do Komisji Województwa Sandomierskiego, w którym piszą „...nie możemy się doczekać zorganizowania szkółki i nasze dzieci są błędne i bez edukacji, którym radziłyśmy dać edukację, a nie mamy sposobności, bo jak usłyszymy, że W.J.Ks. organizator ma zjechać do nas, bardzo się cieszymy, że nam już szkołę ureguluje i zafunduje, ale nasza radość za nic, bo jeszcze nas zasmuca przybyciem swoim, gdyż już po razy dwa zjeżdżał dla zorganizowania szkoły, a nic nie zrobił”.

15 października 1819 r. znów piszą mieszkańcy Ciepiewa, skarżąc się na opieszałość dziedzica i duchownego, którzy nie zajmują się szczerze sprawą zorganizowania szkoły „...a nas przez to dużo krzywdzi, bo radby, żeby nasze dzieci były ciemne i nic nie znały” Obecny w Ciepiewie nauczyciel **Jan Kruszyński** również oskarżał dziedzica o opieszałość. Prawdopodobną przyczyną niechęci dziedzica do organizacji placówki był długotrwały proces mieszkańców z dworem.

Po wielu staraniach szkoła elementarna w Ciepiewie została zorganizowana we wrześniu 1835 r. Protokół z jej organizacji sporządził burmistrz Ciepiewa **A. Słomczyński** w obecności **Franciszka Kunickiego** – plenipotenta dóbr ciepiewskich, **ks. Kolumbana Jastrzębskiego** oraz **J. Górskiego**, **J. Kaliszewskiego**, **M. Mędrzykowskiego**, **I. Daniela**, **I. Kacperskiego**. Potrzeby nowo powstałej szkoły były duże. Najpilniejszą sprawą było wystawienie budynku szkolnego z mieszkaniem dla nauczyciela. Ponadto należało zapewnić środki na opał dla szkoły, ogród warzywny dla szkoły, pensję dla nauczyciela, zakup sprzętu szkolnego, tymczasowe wynajęcie lokalu oraz wyznaczenie dla nauczyciela ordynacji w zbożu. Nie było to łatwe, ponieważ dziedzic nie deklarował żadnej pomocy.

W tej sytuacji mieszcianie założyli Towarzystwo Szkolne, które miało zgromadzić fundusze na utrzymanie szkoły. Do Towarzystwa należało 101 mieszczan, Ciepiew w tym czasie liczył 668 obywateli. Ustalono, że ze składek będzie opłacana pensja dla nauczyciela

w wysokości 400 zł polskich oraz wynajęcie lokalu w wysokości 40 zł. Mieszkańcy zobowiązali się również dostarczać w miarę potrzeby nieodpłatnie opał. Składki miały wpływać do kasy miejskiej i zostały powierzone burmistrzowi.

Ksiądz Kolumban Jastrzębski zobowiązał się dawać na szkołę:

- 1) 1,5 korca żyta,
- 2) 12 zł na zakup obrazów i książeczek dla dzieci przodujących w nauce z zastrzeżeniem, że tych pieniędzy nie będzie składał do kasy szkolnej,
- 3) zagonów gruntu na warzywa dla nauczyciela pod warunkiem, żeby rodzice dzieci uczących się je uprawiali,
- 4) będzie odwiedzał dzieci i nauczał je religii i moralności.

W wyniku ustawy szkolnej z 1833 r., która na opiekunów szkolnych wprowadziła osoby duchowne, opiekunem szkoły w Ciepielowie z urzędu został miejscowy proboszcz – ks. Kolumban Jastrzębski.

W 1835 r. do szkoły uczęszczało 25 chłopców i 23 dziewczęta wyznania rzymsko – katolickiego. Nauczycielem został Tomasz Paszkowski mianowany przez KRSWN i Oświecenia Publicznego dnia 30 maja 1835 roku.

Ogromną rolę odgrywali rodzice dzieci, którzy oddawali dobrowolne składki na utrzymanie szkoły. W roku 1865 zebrano razem 82 ruble.

Wykaz nazwisk osób wpłacających składki

Lp.	Imię i nazwisko	zawód	Lp.	Imię i nazwisko	zawód
1.	Dziedzic Mieczysław	nad klasę rolnik	22.	Franciszek Potrząsaj	rolnik
2.	Mieczysław Hajdel	rolnik	23.	Stanisław Rosiak	rolnik
3.	Jakub Ostrach	rolnik	24.	Piotr Bartos	rolnik
4.	Andrzej Kowalski	rolnik	25.	Franciszek Małaczek	rolnik
5.	Fiszel Wolfman	handlarz	26.	Maciej Potrząsaj	rolnik
6.	Jakub Bernoki	rolnik	27.	Tomasz Ryło	rolnik
7.	Tomasz Ciekocki	handlarz	28.	Andrzej Gorczyca	rolnik
8.	Lejbuś Zaleman	handlarz	29.	Abuś Akierman	piekarz
9.	Mejlich Goldfarb	szynkarz	30.	Szymek Miejszony	szynkarz
10.	Lejzor Blumenfeld	rolnik	31.	Mosiek Zajfman	szewc
11.	Michał Kosior	kramarz	32.	Szymon Maziarz	rolnik
12.	Grzegorz Lewandowski	rolnik	33.	Walenty Mężyk	rolnik
13.	Jan Skoczylas	rolnik	34.	Jakub Grzeszczyk	rolnik
14.	Jan Mierzejewski	rolnik	35.	Adam Dobroń	rolnik
15.	Franciszek Tusiński	rolnik	36.	Floryan Wężykowski	rolnik
16.	Fabijan Garganis	rolnik	37.	Józef Maciejewski	rolnik
17.	Wincenty Pawlikowski	rolnik	38.	Marcin Rusinowski	rolnik
18.	Jan Miernik	rolnik	39.	Tomasz Pęksyk	rolnik
19.	Wawrzyniec Szafrąński	rolnik	40.	Eliasz Zaleman	rolnik
20.	Jakub Janas	rolnik	41.	Jan Ciekocki	rolnik
21.	Szczepan Ostrach	rolnik	42.	Tomasz Rudzki	rolnik

43.	Wdowa Grylewska	rolnik	78.	Lejbuś Mekler	handlarz
44.	Andrzej Zaborski	handlarz	79.	Wojciech Sajnog	rolnik
45.	Jan Rusinowski	rolnik	80.	Marianna Daniel	rolnik
46.	Józef Drag	handlarz	81.	Piotr Daniel	rolnik
47.	Michałowa Skoczylas	handlarz	82.	Antoni Traczkowski	piekarz
48.	Wincenty Zaborski	szynkarz	83.	Marcelli Sajnog	szynkarz
49.	Wojciech Bednarczyk	rolnik	84.	Waolia Kuszerman	rzeźnik
50.	Karol Mężyk	kramarz	85.	Walenty Zaborski	rolnik
51.	Józef Fryszkiewicz	rolnik	86.	Mateusz Drag	rolnik
52.	Cała Honigsberg	handlarz	87.	Józef Kielijan	rolnik
53.	Antoni Bińkowski	stolarz	88.	Marcin Gębala	rolnik
54.	Aleksander Zaborski	rolnik	89.	Benedykt Ciszek	stolarz
55.	Wincenty Rusinowski	rolnik	90.	Wdowa Rusinowa	kowal
56.	Chil Kuperman	rolnik	91.	Abram Fiszman	krawiec
57.	Ignacy Mazurkiewicz	rolnik	92.	Antoni Mężyk	rolnik
58.	Hmia? Kupferert	rolnik	93.	Feliks Ostrach	rolnik
59.	Icek Kuperman	rolnik	94.	Michał Ciszek	rolnik
60.	Konstanty Stanczki	rolnik	95.	Wdowa Marzysz	rolnik
61.	Szymcha Ojzerman	zawód	96.	Stanislaw Ciszek	rymarz
62.	Franciszek Gawin	nad klasę rolnik	97.	Roch Dudziński	szewc
63.	Michał Rosłonowski	rolnik	98.	Andrzej Ostrach	masarz
64.	Aleksander Maciejewski	rolnik	99.	Zelman Goldsztejn	krawiec
65.	Icek Mekler	dystrybutor tytoniu	100.	Mosiek Lejzór Holeman	piekarz
66.	Andzej Bernacki	rolnik	101.	Piotr Pęksyk	rolnik
67.	Szrael Sukman	krawiec	102.	Ojzer Hulmacher	krawiec
68.	Mateusz Ptaszyński	bednarz	103.	Szymon Smolikowski	garbarz
69.	Abram Cwibelman	krawiec	104.	Tobijasz Hutman	krawiec
70.	Józef Lewandowski	szewc	105.	Lejbuś Kuszerman	rzeźnik
71.	Abram Żylbergedz	handlarz	106.	Antoni Frączek	szewc
72.	Turka Laufer	rzeźnik	107.	Leon Ciszek	rolnik
73.	Michel Tejtelbaum	przekupnik	108.	Michałowa Rudzka	rolnik
74.	Kajetan Wójcicki	stolarz	109.	Wdowa Rosłanowska	rolnik
75.	Lejbuś Cwibelman	krawiec	110.	Andrzej Misierowicz	rolnik
76.	Binem Fiszman	krawiec	111.	Kazimierz Mazurkiewicz	rolnik
77.	Jankiel Fiszman	krawiec	112.	Karol Maciejewski	rolnik

113.	Kazimierz Kupczyk	stolarz
114.	Żelman Lewi	krawiec
115.	Lejbuś Golsztejn	krawiec
116.	Szrocel Frydman	handlarz
117.	Jan Wnuk	rolnik
118.	Adam Zaborski	rolnik
119.	Marcin Wężykowski	rolnik
120.	Szrocel Sankowicz	krawiec
121.	Rafał Sankowicz	rzeźnik
122.	Kazimierz Ostrach	szewc

Do roku 1884 brak jest danych o szkole zarówno o lokalizacji, jak i wynikach nauczania. Około 1885 r. szkoła mieściła się w domu Łęczyńskich (dawny budynek urzędu gminy). Do szkoły chodziło około 30 dzieci. Szkoła miała 3 oddziały. Nauka odbywała się zimą, gdyż latem dzieci pracowały głównie przy wypasaniu bydła. Nauczyciel za swoją pracę otrzymywał pensję.

W latach 1885–1909 szkoła mieściła się w drewnianym budynku kupionym od Sykuta, w miejscu gdzie obecnie znajduje się stara remiza strażacka.

W 1909 r. szkoła mieściła się w lichym i małym budynku na rogu obecnej ulicy Szkolnej i Placu Zwycięstwa. Budynek był kupiony od Fawła za 20 tysięcy rubli. W 1915 roku podczas wielkiego pożaru spłonął prawie cały Ciepeliów, również i budynek szkolny. W 1917 r. szkoła mieściła się w dwóch budynkach, jednym własnym, a drugim wynajętym od Jankla Goldfartha na rogu obecnej ul. Szkolnej i Kochanowskiego.

W wolnej Polsce

Od 1918 r. był ustalony tzw. dozór szkolny, składający się z kilku osób, a przewodniczącym niemal do II wojny światowej był Wacław Długosz z Gardzienic. W 1919 roku w szkole pracowało już dwóch nauczycieli. Kierownikiem szkoły w latach 1919–1921 był **Kazimierz Węgierski**. Po objęciu kierownictwa szkoły przez **Stanisława Pietrkiewicza** w 1921 r. rozpoczęto budowę budynku szkolnego (połowa obecnego głównego budynku gimnazjum) i mieszkania dla kierownika (obecny pokój nauczycielski gimnazjum). Budowę zakończono w 1923

Klasa VII r. szk. 1929

roku. Tego roku kupiono od Freszka plac sąsiadujący ze szkolnym. Dwa lata później budynek poszerzono, a gdy to nie wystarczyło, kupiono 2 budynki drewniane i zestawiono je na placu szkolnym, są to do tej pory stojące tzw. drewniaki, kiedy kierownikiem w szkole był Stanisław Pietrkiewicz. Obok szkolnego budynku był ogródek kwiatowo-warzywny, a w nim poletka doświadczalne, na których dzieci pod opieką nauczycieli uprawiały i pielęgnowały

Klasa VII r. sz. 1934/35

różne rośliny ozdobne, owoce i warzywa. Plony były dorodne. W sezonie wiosenno-letnim dziewczyny-ogrodniczki roznosiły podczas przerw lekcyjnych i częstowały wszystkich rzodkiewkami, a jesienią innymi warzywami i owocami. Wspomina o tym **Krystyna Słowik**. W każdym roku szkolnym organizowana była wystawa prac uczniowskich. Eksponowano na niej piękne, haftowane kolorowymi nićmi serwetki, dziergane na drutach i szydełkiem obrusy, bluzeczki, sweterki, szaliki, rękawiczki, skarpety.

Prezentowano także modele różnych maszyn: samoloty, samochody, zagrody wiejskie, rzeźby ludzi, zwierząt, koszyki, beczki z wikliny, wycieraczki ze słomy. Nie sposób wymienić wszystkiego, co dziecięce ręce z pomocą nauczycieli i rodziców wykonały. **Helena Kowalska-Kutera** zapamiętała, że przy jednym modelu samolotu był napis: „Wykonał uczeń klasy VII, **Jan Sońta**, a obok kolorowej, haftowanej serwetki

– „Praca uczennicy klasy VI **Stefanii Rogozińskiej**”.

Klasa IV 1938 r. z nauczycielami: L. Makara, Ks. K. Leśniewski, Ks. L. Barski, M. Suswał, S. Pietrkiewicz

W jednym roku była też na wystawie serwetka, którą Helena Kowalska-Kutera wyszyła na lekcjach prac ręcznych dla Aurelii Folgi. W ciasnocie lokalowej, skromnym wyposażeniu szkoły, nędzy i niedostatku trzeba było nie lada wysiłku, wielkiego zaangażowania i umiejętności, żeby tego dokonać.

Szczytem osiągnięć był chór i zespół muzyczny, który prowadził **Leonard Makara**, a przed nim **Jan Gierasinski**. Występy młodocianych artystów budziły ogólny podziw i uznanie, uświetniały uroczystości patriotyczne i inne okolicznościowe imprezy w szkole i w mieście. W roku szk. 1923/24 w sześcioklasowej szkole uczyło 4 nauczycieli. Było około 200 uczniów. Dwa lata później została zorganizowana samodzielna VII klasa. Ponad 200 uczniów uczyło 5 nauczycieli. W roku szk. 1925/26 klasa siódma liczy 25 uczniów, są wśród nich uczniowie z obcych obwodów i gmin, takich jak Wielgie czy Jasieniec Solecki. Dochodzą do szkoły po 6–8 km. Pobory nauczycielskie wynoszą od 100 do 260 złotych. W latach 1927–1928 do budynku głównego od strony południowej dobudowano salę rekreacyjną oraz dwie sale lekcyjne (jest to do dzisiaj stojący budynek główny gimnazjum). Było ponad 200 uczniów, zatrudniano 6 nauczycieli. Poziom nauczania w szkole musiał być wysoki, skoro z okolicznych szkół przychodzili uczniowie kończyć klasę szóstą i siódmą, po których zdawali egzaminy do szkół średnich w Radomiu i Solcu nad Wisłą. Początek lat 30. to okres dokształcania się nauczycieli. Kończyli wyższe lub niższe Kursy Nauczycielskie. W roku szk. 1932/33 było 7 nauczycieli, wszyscy należeli do ZNP. W Ciepielowie najczęściej odbywały się dokształcające rejonowe konferencje nauczycielskie. Prowadzone były lekcje pokazowe

i wygłaszano referaty przedmiotowe. W szkole działał zespół skrzypcowy, dzieci dawały występy dla środowiska. W roku szk. 1936/37 z oszczędności sklepiku szkolnego zakupiono dużo pomocy naukowych do matematyki, fizyki i chemii. W roku szk. 1938/39 było 8 nauczycieli i ponad 300 dzieci. Obwód szkoły obejmował Ciepeliów osadę, Ciepeliów Stary, Rekówkę, Dąbrowę oraz Gardzienice – dzieci po klasie czwartej. W sąsiedztwie funkcjonowały szkoły w Kałkowie i w Świesielicach.

W czasie wojny

Wybuch II wojny światowej opóźnił rozpoczęcie nowego roku szkolnego. Nauka w Ciepeliowie rozpoczęła się w listopadzie. Budynki szkolne zajęły władze niemieckie. Znajdował się w nich magazyn zbożowy i sklep, gdyż władze niemieckie na miejscową ludność nałożyły kontyngentową dostawę zbóż i zwierząt rzeźnych. Nauka odbywała się z przerwami i potajemnie w mieszkaniach prywatnych. Wcześniej wszyscy nauczyciele zostali wezwani do Inspektoratu w Starachowicach, gdzie władze okupacyjne nakazały, aby oddać podręczniki do geografii, historii, mapy i globusy, które później spalono. Budynki szkolne były niszczone i dewastowane, spalono dokumenty kancelaryjne. Liczne aresztowania nie ominęły również nauczycieli. W czasie okupacji, gdy główny budynek zajmowali Niemcy, nauka odbywała się w wynajętym mieszkaniu. Przez kilka miesięcy były także czynne kursy rolnicze. Uczyla na nich **Helena Sawicka Maria** i **Stanisław Suswałowie**, a także przyjeżdżali inni wykładowcy. W 1940 r. aresztowano Floriana Bednarskiego, który w obozach koncentracyjnych przebywał do 1945 roku. Aresztowano z nim również również Stanisława Suswałę, który po kilku tygodniach wrócił. W 1942 roku aresztowano kierownika szkoły Stanisława Pietrkiewicza – zginął po 2 tygodniach w obozie koncentracyjnym w Oświęcimiu. O działalności szkoły z tego okresu niewiele wiadomo. Zmniejszała się liczba nauczycieli, jak i uczniów, którzy w obawie przed represjami ze strony Niemców nie przychodzili do szkoły. Władze niemieckie zalecały, aby do nauki języka polskiego wykorzystywać czasopismo „Ster”, które przez nauczycieli było przyjmowane niezbyt przychylnie. Nałożono również na szkoły kontyngenty ziół, makulatury i złomu. Za niewywiązywanie się z tego obowiązku nauczyciele byli poddawani represjom. Tak było z nauczycielami z Pcina **Stanisławem Mazurem** i **Bronisławem Mazurem**, którzy zostali zwolnieni z pracy w 1941 roku. Przed aresztowaniem ostrzegł ich podinspektor szkolny ze Starachowic **Marian Wysocki**. Nauczyciele ukrywali się do końca okupacji. Po aresztowaniu Stanisława Pietrkiewicza kierowniczką szkoły została **Irena Kudlikowska**. Swoją funkcję pełniła do 1945 roku.

W czasie wojny na terenie gminy Ciepeliów, w Gardzienicach u **Franciszka Rogozińskiego** zostały zorganizowane tajne komplety na poziomie szkoły średniej. Założycielką była żona **Floriana Bednarskiego** – nauczyciela i długoletniego kierownika szkoły. Przy przyjmowaniu na komplety wymagano znajomości pełnego przedwojennego programu 6 klas. Na komplety uczęszczało 12 uczniów, a prowadzili je nauczyciele z Seminarium Nauczycielskiego w Solcu. Mieszkali i stołowali się w domach prywatnych u ludzi z pobliskich wsi.

Po II wojnie

Po wojnie w roku szk. 1945/46 kierownictwo szkoły objął **Florian Bednarski**. Pracowało 6 nauczycieli. Na lekcje do klas I–IV uczęszczało 446 uczniów. Nie utworzono klasy VII

z powodu braku dzieci, które ukończyły VI klasę. W czerwcu 1946 r. 54 uczniów z klas starszych pojechało samochodem ciężarowym na wycieczkę do Radomia.

Budynki i sprzęt szkolny zostały w dużym stopniu zniszczone podczas wojny. Brakowało ławek, stołów, okien, tablic, drzwi, a dachy świeciły dziurami po pociskach. Nie było żadnych

Florian Bednarski z wychowankami

Grono pedagogiczne 1960/61

pomocy naukowych i książek. Dzieci uczyły się na stołkach przyniesionych z domu. Przy odbudowie szkoły pomagało społeczeństwo. Uchwałą Rady Gminy podwórko szkolne zostało powiększone od strony południowej przez włączenie dwóch sąsiadujących ze szkołą placów pożydowskich.

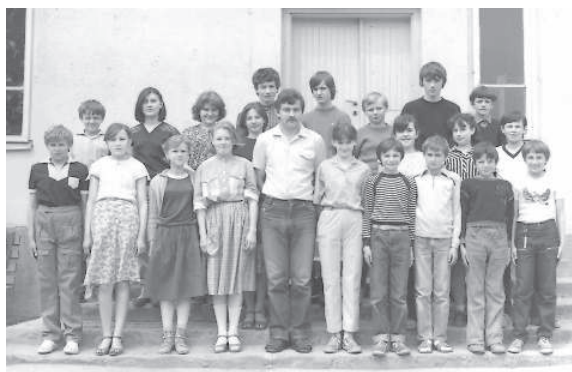
W następnych latach, tzn. do roku 1963/64 liczba nauczycieli była stała i wynosiła 6–7 osób, skład grona nauczycielskiego zmieniał się (patrz tabela na końcu tekstu), liczba uczniów wynosiła około 250 dzieci. Działał chór szkolny oraz zespół skrzypcowy i mandolinowy prowadzony przez **Jana Gierasieńskiego**, który z powodzeniem występował na rejonowych szkolnych przeglądach, zdobywając nagrody i wyróżnienia. Rokrocznie uroczyste obchodzono kolejne rocznice Rewolucji Październikowej, 1 Maja, Dni Oświaty Książki i Prasy oraz Dzień Dziecka. Szkołę odwiedzało kino objazdowe oraz artyści teatralni i cyrkowi. Organizowano uczniom wycieczki

oraz zabawy choinkowe. W latach powojennych każdego roku od listopada do kwietnia były prowadzone przez nauczycieli kursy dla analfabetów. Teoretycznie w roku szkolnym 1950/51 analfabetyzm został zlikwidowany. W pierwszych dniach września 1953 r. odbyła się elektryfikacja Ciepiewowa. Z tego powodu przerwano naukę na dwa tygodnie. Z instalacji elektrycznej zaczęto korzystać 1 maja 1954 r. Dnia 29 marca 1954 r. odbyła się w szkole uroczystość wręczenia sztandaru drużynie harcerskiej. W kwietniu, maju i czerwcu 1958 r. szkoła brała czynny udział w zakładaniu zieleńca na rynku w Ciepiewowie. Został splantowany plac przed szkołą, zniwelowano skarpe ziemi wzdłuż budynku szkolnego i założono zieleńiec od strony rynku. Został obłożony kamieniami brukowymi. Jesienią zbudowano nowe schody betonowe od strony rynku. Wiosną następnego roku z funduszy Gromadzkiej Rady Narodowej od strony rynku ułożono 30 m chodnika. 20 listopada 1960 r. uroczystość był obchodzony Dzień Nauczyciela. Na rejonowej konferencji wszyscy nauczyciele otrzymali 1-tomową Małą Encyklopedię Powszechną. Z roku na rok coraz więcej uczniów kontynuowało naukę w szkole średniej. W roku szkolnym 1961/62 ponad 40% absolwentów postanowiło kształcić się dalej, a w 1965/66 liczba ta wzrosła do 50%. Uczniowie z powodzeniem zdawali egzaminy do liceów, techników i szkół zawodowych. W tym samym roku 17 września 94 uczniów wraz z nauczycielami i rodzicami pojechało do Zwolenia na uroczystość odsłonięcia pomnika Jana Kochanowskiego. Od listopada do kwietnia była prowadzona Szkoła Przynależności Rolniczej, do której uczęszczało 35 osób w wieku od 16 do 20 lat. Została jednak rozwiązana z końcem kwietnia z powodu niskiej frekwencji. 7 października 1962 roku

dzieci szkolne, grono nauczycielskie i rodzice byli w Wielgim na uroczystości otwarcia nowo wybudowanej szkoły. Dzieci zebrały 150 zł, które zostały przekazane na ręce kierownictwa szkoły w Wielgim na ufundowanie tablicy pamiątkowej patronowi szkoły – Adolfowi Dygasińskiemu. Przez cały czas budynek szkoły starano się utrzymać w dobrym stanie, odbywały się remonty i drobne przeróbki. Remont kapitalny budynków szkolnych z lat 30 wykonano w 1963 roku kosztem 40 tys. zł przydzielonych przez Wydział Oświaty w Lipsku. Od 1965 r. wzrastała liczba nauczycieli i w skład grona pedagogicznego wchodziło 11 osób. W roku szkolnym 1966/67 została wprowadzona 8-letnia szkoła podstawowa.

Po reorganizacji

Z dniem 1 IX 1968 r. na emeryturę odszedł wieloletni kierownik szkoły Florian Bednarski. Funkcję tę objął nauczyciel geografii – **Stanisław Mazur**. W maju 1973 uczniowie naszej szkoły wyjechali na wycieczkę krajoznawczą do Krakowa, Ojcowa i Wieliczki, a w czerwcu zakład opiekuńczy szkoły SUW sfinansował jednodniową wycieczkę do Warszawy dla wzorowych uczniów. We wrześniu tego roku w wyniku szeroko zakrojonej reformy szkolnej realizowała się koncepcja utworzenia Szkoły Gminnej w Ciepeliowie. Pierwszym posunięciem była likwidacja nisko zorganizowanej szkoły w Ciepeliowie Kolonii i wcielenie jej do

Stanisław Garganisz z uczniami r. sz. 1987/88

Alicja Hamera z wychowankami r. sz. 1990/91

szkoły w Ciepeliowie. Ze szkoły w Kałkowie przejęto klasę VII i VIII. W marcu 1974 roku porządkowano plac przed szkołą. W czynie społecznym nawieziono żyznej ziemi, a następnie teren wyrównano i ogrodzono. W roku szkolnym 1975/76 po raz pierwszy uczniowie klas pierwszych składali ślubowanie. Ta podniosła i ważna uroczystość na stałe weszła do szkolnego kalendarza. W 1977 r. zakład opiekuńczy szkoły – SKR w Ciepeliowie za 14 tys. zł zakupił meble dla szkoły. W II półroczu roku szkolnego 1977/78 dyrektorem szkoły została **Helena Nowakowska**. W dniach od 26 do 29 września 1979 roku uczniowie naszej szkoły wraz z rodzicami i nauczycielami przystąpili do budowy w czynie społecznym boiska uniwersalnego. Pracami kierował nauczyciel Zygmunt Nowakowski. W latach 1980–1982 dyrektorem szkoły był **Jan Markowski**, w latach 1982–1984 **Józef Skupień**, a w 1984–1986 **Eugeniusz Mężyk**. Były to lata uro-

czystości i imprez szkolnych. Uczniowie przygotowani przez nauczycieli dawali występy z okazji: Dnia Nauczyciela, Dnia Wojska Polskiego, Rocznicy Rewolucji Październikowej, Dnia Kobiet, 1 Maja oraz z okazji ważnych wydarzeń w środowisku, jak np.: wręczenie sztandaru dla ZBOWiD. Również uroczyste obchodzono Dzień Dziecka, łącząc go z Dniem Sportu Szkolnego. Uczniowie naszej szkoły odnosili sukcesy sportowe, jak również na olimpiadach przedmiotowych: z matematyki, języka polskiego, języka rosyjskiego, biologii i fizyki. W latach 1986–1994 dyrektorem szkoły ponownie został Józef Skupień. Były to lata przemian ustrojowych państwa. Data granicza między ustrojami to 4 czerwca 1989 roku. Od 3 września 1990 roku zostawała przywrócona nauka religii w szkołach, tym samym skład grona nauczycielskiego powiększył się o ks. kanonika **Zdzisława Kalinowskiego** i ks. **Mariana Rączkę**. Uczniowie nasi nadal zdobywajali nagrody i wyróżnienia na konkursach i zawodach sportowych oraz olimpiadach przedmiotowych. Zaprzestano obchodów Dnia Ludowego Wojska Polskiego, Rocznicy Rewolucji Październikowej, Dnia Kobiet, 1 Maja. W szkole działało harcerstwo i zuchy, SKS. Na zaproszenie opiek. drużyny zuchowej, która kultywowała tradycje i zwyczaje ludowe dn. 6 grudnia 1991 roku naszą szkołę odwiedził pisarz i poeta ziemi radomskiej Zenon Gierała. Z inicjatywy i przy współudziale prezesa ZNP oraz NSZZ „Solidarność” przed świętami Bożego Narodzenia organizowano w naszej szkole spotkania wigilijne. Uczniowie licznie uczestniczyli w wycieczkach krajoznawczych organizowanych przez nauczycieli. Szkoła nasza szczególnie upatrzyła sobie Góry Świętokrzyskie i Tatry. Były organizowane rajdy i biwaki.

4 czerwca 1994 roku odbyło się uroczyste otwarcie nowego budynku szkoły przy ul. Lekarskiej, który pierwotnie był przeznaczony na gminny szpital. Kiedy okazało się, że jest to inwestycja chybiona (w sąsiednim Lipsku oddano do użytku duży nowoczesny szpital) postanowiono budynek adaptować na potrzeby szkoły. Zostało to dokonane staraniem władz gminy w osobie wójta Bogdana Czapli i Kuratorium Oświaty w Radomiu. W nowym budynku mieści się 9 nowoczesnych, wyposażonych w nowy sprzęt i pomoce dydaktyczne sal lekcyjnych. Uczyły się tu dzieci z klas I–V.

1 września 1994 roku stanowisko dyrektora szkoły z konkursu objęła **Helena Nowakowska**. W szkole było 16 oddziałów. Nauka odbywała się w dwóch budynkach. Klasy I–V uczyły się przy ul. Lekarskiej, zaś klasy VI–VIII, biblioteka i czytelnia mieściły się przy Placu Zwycięstwa. Było to duże utrudnienie dla nauczycieli, którzy musieli często „biegać” między jednym a drugim budynkiem. Nie przeszkadzało to jednak w zdobywaniu przez uczniów naszej szkoły nagród i wyróżnień na olimpiadach przedmiotowych i zawodach sportowych. Do imprez szkolnych na stałe wpisało się Święto Wiosny, które było obchodzone na wesoło jako „Dzień Przebierańca” przez całą społeczność szkolną. W dalszym ciągu organizowanych jest wiele wycieczek dalszych i bliższych. Gdy w 1997 roku zachodnie tereny Polski dotknęła klęska powodzi, określana jako „powódź tysiąclecia”, nasza szkoła nie pozostała bezczynna. Z inicjatywy pani dyrektor została zorganizowana w naszej szkole kolonia dla dzieci powodzi. Dla 43 uczestników kolonii środki zostały zorganizowane z następujących źródeł: 2000 zł – GOPS w Ciepielowie, 2000 zł – PSP w Ciepielowie, 2600 zł – dobrowolne wpłaty pracowników oświaty i miejscowego społeczeństwa, 560 zł oddział ZNP w Ciepielowie. Kadre stanowili nauczyciele i obsługa naszej szkoły oraz jedna osoba z Bąkowej. Wszyscy przerwali urlopy i pracowali społecznie od 5 do 18 sierpnia. Oto oni: H. Nowakowska, Cz. Lasota, M. Zawadzka, B. i St. Garganiszowie, M. i K. Balcerowscy, U. i K. Górscy, A. Niciecka, J. Figura, Z. Opalski, Z. Ostrach, M. Bryczek, M. i P. Nowakowscy, I. Maziarek, M. Rusinowska, K. Lewandowska, K. i P. Siebyłowie, A. Nowakowska, K. Puculek, A. Pietruszka, T. Kosiór, T. Piątek, Z. Mróz, D. Stępień, B. Sulima, J. Borucińska oraz panie kucharki z przedszkola. W czerwcu 1998 roku

uczniowie naszej szkoły po raz pierwszy wyjechali na zagraniczną wycieczkę do Słowacji. Również w tym roku szkoła nasza objęła patronat nad Miejscem Pamięci Narodowej w Świesielicach, gdzie w 1942 roku hitlerowcy zamordowali rodziny **Wojewódków** i **Wdowiaków**. W lutym 1999 roku w ramach MEN-owskiej akcji „Internet w każdej gminie” nasza szkoła otrzymała pracownię komputerową, serwer + 9 stanowisk uczniowskich.

Po reformie

Od 1 września 1999 roku stanowisko dyrektora szkoły z konkursu objęła **Barbara Garganisz**. Jest to również data zapoczątkowania reform w oświacie. Od tego bowiem roku na bazie dotychczasowych szkół podstawowych utworzono 3-letnie gimnazja i 6-letnie szkoły podstawowe. Założeniem reformatorów było m.in. oddzielenie dzieci młodszych od starszych ze względu na inne potrzeby wychowawcze i rodzaj oddziaływań wychowawczych. Nauczyciele jeszcze w sierpniu uczestniczyli w kilku szkoleniach związanych z wprowadzaną reformą. Nauka odbywała się w dwóch budynkach, ale siedzibą szkoły został budynek przy ul. Lekarskiej, gdzie uczyły się klasy I–V, pozostałe klasy, czyli VI i VIII uczyły się w budynkach przy Placu Zwycięstwa. Klasa siódma stanowiła już I klasę gimnazjum. Po dokonaniu przeróbek w szkole (zaadaptowaliśmy 4 boksy szatni) przenieśliśmy bibliotekę szkolną do budynku szkoły podstawowej. Następnie postanowiliśmy po 46 latach reaktywować sklepik szkolny. Ku wielkiemu zadowoleniu uczniów otwarcie sklepiku nastąpiło w styczniu 2000 roku. Uważamy, że pomysł był trafiony. Z pieniędzy wygospodarowanych przez sklepik szkolny kupiliśmy do szkoły keyboard i scanner. Wiosną 2000 roku z inicjatywy zastępcy dyrektora szkoły **Krzysztofa Górskiego** uporządkowano plac szkolny oraz rozpoczęto bu-

Grono pedagogiczne (od lewej) u dołu: B. Barylkiewicz, M. Zięba, K. Lewandowska, I. Maziarek, B. Garganisz, B. Zawadzka, H. Nowakowska, M. Opalska, M. Synderowska; (w środku): J. Figura, D. Kozieł, P. Nowakowski, M. Rusinowska, K. Górski, I. Fijałkowska, A. Kowalska, M. Kominek, I. Leszczyk; (u góry): A. Grandos, U. Górską, Z. Opalski, A. Kozieł, J. Rdzanek, Z. Kucharska, S. Garganisz, L. Jamka

dowę boiska szkolnego, w dużej mierze ze środków Rady Rodziców. Był to wielki czyn społeczny, w którym uczestniczyli rodzice naszych uczniów oraz nauczyciele. To dzięki nim mamy piękne boisko utwardzone oraz trawiaste, które są niezbędne przy braku sali gimnastycznej. W czasie wakacji w 2000 roku również społecznie pomalowano wszystkie klasy, które są piękne i kolorowe. Przystosowano kuchnię do sporządzania dużej ilości posiłków (w szkole z dożywiania korzysta około 250 uczniów). Do kalendarza imprez szkolnych włączono uroczyste akademie i apele z okazji Święta Niepodległości i Rocznicy Konstytucji 3 Maja. W dalszym ciągu uroczystości obchodzimy: Ślubowanie klas I, Dzień Nauczyciela, Andrzejkę, Mikołajki, Wigilię, Dzień Babci i Dzień Dziadka, Choinkę, Święto Wiosny, Dzień Matki. W roku szkolnym 2000/2001 w wyniku likwidacji szkół w Łaziskach i Pcinie do szkoły w Ciepeliowie przyszedł wszystkie dzieci z Pcina oraz część dzieci z Łazisk. Obecnie do 13 oddziałów uczęszcza 315 uczniów z 17 miejscowości. Z powodu trudności lokalowych (7 sal lekcyjnych, 1 pracownia komputerowa, sala do ćwiczeń gimnastycznych) nauka odbywa się na dwie zmiany, w godz. od 8⁰⁰ do 17²⁰. Zmiana nastąpiła również w gronie nauczycielskim. Do gimnazjum odeszła część nauczycieli, a na ich miejsce przyszli inni. W szkole została utworzona klasa integracyjna, działa harcerstwo. Dzięki godzinom do dyspozycji dyrektora uczniowie mogą rozwijać swoje zainteresowania w kółku teatralnym, plastycznym, muzycznym, filozoficznym, sportowym, matematycznym i polonistycznym, a także na zajęciach z informatyki. W szkole pracuje logopeda. Uczniowie mogą wyjeżdżać na basen do Puław. Uczniowie redagują i wydają piśmko „Szkolny Wizjer”, w którym można znaleźć aktualne informacje na temat szkoły. W redagowaniu pomaga szkolny logopeda **Anna Grandos**. Szkołę naszą ponownie odwiedził pisarz ziemi radomskiej Zenon Gierała. Na nasze zaproszenie dwukrotnie odwiedzili nas redaktorzy „Echa Dnia”, którzy postrzegają naszą szkołę „jako lśniącą czystością i dającą uczniom duże możliwości rozwoju”.

Do szkoły uczęszcza 314 uczniów. Od 1960 roku prowadzona jest kronika placówki. W archiwum szkoły znajduje się księga honorowa, w której są wpisane losy absolwentów.

Wykaz organizacji i kół zainteresowań w latach 1938–2000

Nazwa organizacji lub koła zainteresowań	Imię i nazwisko opiekuna	Lata działalności
Zespół muzyczny i chór szkolny	Leonard Makara	1936–1938
	Jan Gierasieński	1945–1965
	Marian Figura	1971–1992
Sklepik uczniowski	?	1935–1939
	Bolesław Mazurkiewicz	1945–1954
Samorząd Szkolny	Anna Koziel; Danuta Koziel	1999–nadal
	Jan Gierasieński	1945–1953
	Stanisław Mazur	1953–1957
	Alicja Hamera	1965–1974
	Eugeniusz Mężyk	1974–1978
	Helena Nowakowska	1978–1989
	Zofia Dygas	1991–1997
	Danuta Koziel	1998–nadal
Szkolne Koło Przyjaźni	Stanisław Mazur	1947–1955
Polsko-Radzieckiej	Alina Tuszyńska	1967–1996
Szkolne Koło P C K	Czesława Mazurkiewicz	1945–1952 1967–1977
	Jan Siepietowski	1953–1959
	Florian Bednarski	1959–1967

	Zofia Nowotnik	1977–1978
	Alicja Hamera	1978–1985
	Małgorzata Rusinowska	1986–1994
S K O	Jan Siepietowski	1952–1958
	Teresa Mejzner	1975–1984
	Irena Maziarek	1985–1990
Z H P	Bolesław Mazurkiewicz	1953–1962
	Stanisława Kuna	1974–1979
	Zofia Mazur	1974–1979
	Weronika Leszczyk	1974–1980
	Helena Nowakowska	1977–1988
	Alina Tuszyńska	1978–1987
	Zofia Nowotnik	1978–1981
	Krzysztof Górski	1985–1999
	Piotr Nowakowski	1996–nadal
Zuchy	Bolesław Mazurkiewicz	1956–1959
	Jan Siepietowski	1959–1976
	Zofia Mazur	1977–1985
	Barbara Baryłkiewicz	1978–1980
	Barbara Garganisz	1990–1994
L O P	Maria Ostrach	1965–1980
	Aleksandra Nieciecka	1987–1998
	Danuta Kozieł	1998–nadal
S K S	Stanisław Mazur	1965–1966
	Zofia Mazur	1976–1978
	Zygmunt Nowakowski	1977–1984
	Krzysztof Balcerowski	1985–1999
	Piotr Nowakowski	1996–nadal
	Zbigniew Opalski	2000–nadal
Kółko matematyczne	Alicja Hamera	1965–1995
	Irena Maziarek	1986–nadal
	Zofia Dygas	1992–1998
	Helena Nowakowska	1999–nadal
Kółko polonistyczne	Jan Gierasieński	1959–1964
	Halina Pytlak	1975–1978
	Zofia Mazur	1977–1993
	Weronika Leszczyk	1977–1999
	Marta Balcerowska	1992–2000
	Barbara Baryłkiewicz	2000–2001
Kółko teatralne	Joanna Figura	1995–nadal
	Małgorzata Kominek	2000–nadal
Kółko plastyczne	Małgorzata Kominek	2000–nadal
	Lidia Jamka	2000–nadal
Kółko filozoficzne	Anna Grandos	2000–nadal

Grono pedagogiczne w latach 1815–2000

* - więcej informacji pod tabelą – notki

Imię i nazwisko	Lata pracy	Uwagi
Jan Kruszyński	Przed rok 1815	
Tomasz Paszkowski	1835–1839	Pierwsza praca zawodowa *
Jan Piotr Królikowski	1839–1841	
Jakub Mazurkiewicz	1841–1844	
Kajetan Ignacy Gałęcki	1844–1866	Przybył z Jedlni*
Antoni Komadzki	1871–1873	
Świątkowski	Przed r. 1885	
Chrabąszczyński	1885–1891	
Kochanowski	1891–1893	
Kępczyński	1893–1895	
Antoni Edward Litwiński	1895–1900	
Krawczyk	1895–1909	W tym okresie nauczycieli było więcej, ale nikt nie pamięta nazwisk
Lew Strzelczyk	1902	
J. Chmielnicki	1905	
Władysław Chosia	1909–1914	
Ludwik Kupczyk	1914–1917	Brak danych potwierdza jednak fakt Jan Gierasieński
Stanisław Pietrkiewicz	1915–1916	7w „Monografii Ciepeliowa”
Helena Witkowska-Woźniakowska	1914–1917	
Janina Bagińska	1917–1926	Wyjechała do Warszawy
Kazimierz Węgierski	1919–1921	Przeniósł się do Zwolenia*
Stanisław Pietrkiewicz	1921–1942	Długoletni kierownik szkoły *
Józef Murski	1923–1935	Przeniesiony ze Świesielic, lwowiak z pochodzenia, przeniesiony do Czekarzewic
Władysław Nowak	1923–1933 1940–1947	Przeniesiony z Ranachowa, pochodził z Jasła; w latach 1934 – 1940 był kierownikiem szkoły w Kazanowie, uczył śpiewu i pozostałych przedmiotów w kl.IV
Florian Bednarski	1925–1967	Długoletni kierownik szkoły*
Irena Kudlikowska	1926–1945	Przeniesiona z Ciepeliowa Kol.
Jan Gruszka	1927–1929	
Adam Kudlikowski	1928–1929	
Jan Pękała	1929–1936	Odszedł do Staszowa
Helena Przybylska	1929–1937	Na własną prośbę przeniesiona do Opatowa, uczyła w klasach młodszych oraz zaj. prakt. w kl. Starszych
Sylwia Przybylska		
Irena Radwańska	1934–1935	
Helena Szczerba	1934–1935	
Edward Kański	1934–pół roku	Tyle brakowało mu do emerytury, przeniesiony z Krakowa
Józef Kosiba	1935–pół roku	Prof. szk. średniej, dyscyplinarnie przeniesiony z Krakowa

Edward Kozik	1935–pół roku	
Józef Taborek	1935–1937	Na własną prośbę przeniesiony do innego powiatu
Leonard Makara	1935–1938	Nauczyciel śpiewu, prowadził chór i zespół skrzypcowy, przeniósł się w okolice Sandomierza
Natalia Makara	1935–1938	Wraz z mężem przenisła się w okolice Sandomierza
Stanisław Suszał	1937–1942	
Maria Suszał	1937–1941	Zwolniona z pracy przez Niemców jako żona nauczyciela
Szymon Smolij	1938–1939	
Otylia Smolij	1938–1939	
Aurelia Folga	1938–1939	
Felicja Gieraszińska	1945–1971	Przeniesiona ze Świesielic nauczycielka klas młodszych
Jan Gierasziński	1945–1971	Przeniesiony ze Świesielic, uczył śpiewu, prowadził chór szkolny, uczył tańca i inscenizacji. Jego uczniowie zdobywali nagrody i wyróżnienia na przeglądach artystycznych różnego szczebla.
Czesława Mazurkiewicz	1945–1946 1948–1979	Nauczycielka klas młodszych
Bolesław Mazurkiewicz	1945–1971	Przeniesiony z Kawęczyna
Janina Piasek	1945–1951	
Tadeusz Mazurkiewicz	1946–1950	Przyszedł z Zajączkowa, uczył głównie rysunku i prac ręcznych; przeniósł się do Pcina
Stanisław Mazur (ojciec)	1947–1960	
Wanda Karczewska	1947–1948	
Jan Siepietowski	1947–1975	Pochodził z Chotyz, w 1936 r. ukończył Seminarium Nauczycielskie w Solcu, nauczyciel techniki, fizyki
Zofia Garganisz	1951–1952	Nauczycielka klas młodszych
Wanda Badyńska	1951–1952	
Alicja Hamera	1962–1963 1965–1995	Nauczycielka matematyki, jej uczniowie zdobywali czołowe miejsca na olimpiadach matematycznych.
Jan Mazur	1961–1966	Przeniesiony na etat z Ciepłowa Starego, gdzie był kierownikiem szkoły; pracował jako wizytator w Inspektoracie w Lipsku

Zofia Mazur	1963 – 1993	Nauczycielka języka polskiego, jej uczniowie zdobywali czołowe miejsca na olimpiadach z języka polskiego
Maria Ostrach	1965–1979	Nauczycielka biologii, w roku szk. 1951/52 pracowała w szkole w Długowoli, następnie w latach 1952–65 w Kalkowie.
Stanisław Mazur (syn)	1965–1990	Przybył ze szkoły w Ciepeliowie Starym, kierownik szkoły w Ciepeliowie; inspektor oświaty
Maria Kaczmarzyk Weronika Leszczyk	1966–1967 1967–1999	Nauczycielka języka polskiego, pracę zawodową rozpoczęła i zakończyła w Ciepeliowie.
Alina Tuszyńska	1967–1994	Nauczycielka języka rosyjskiego, jej uczniowie odnosili sukcesy na przedmiotowych olimpiadach
Aleksandra Owczarek Józef Tuszyński	1967–1969 1968–1978	Nauczyciel geografii w roku szk. 1972/73 pełnił funkcję kierownika szkoły Kalkowie
Janina Misztal Maria Figura	1968–1969 1969–1991	Nauczycielka fizyki Nauczycielka języka polskiego i nauczania początkowego, pracę zawodową rozpoczęła w 1949 r. w Tymienicy w latach 1956 – 69 pracowała w szkole w Wielgiem, od 1969r.pracowała w Ciepeliowie.
Marian Figura	1970–1991	Pracę zawodową rozpoczął w 1961 r. w Okole, w latach 1964–66 pracował w Bąkowej, następnie w latach 1967–69 w Wielgiem, a od 1970 r. podjął pracę w Ciepeliowie; nauczyciel muzyki, prowadził chór szkolny.
Teresa Mejzner	1969 – 1990	Nauczycielka historii,pracę zawodową rozpoczęła w 1957 r. w Sworzycach,w latach 1963–65 pracowała w Siekierce,1966–69 w Kalkowie. Od lutego 1969 r. pracowała w Ciepeliowie.
Zofia Pająk(Nowotnik)	1973–1980	Przybyła ze szkoły z Ciepeliowa Kol., nauczycielka matematyki

Zygmunt Nowakowski	1973–1974 1976–1984	Nauczyciel wych. fizycznego, w latach 1974–76 pracował w L O w Zwoleniu jego uczniowie odnosili sukcesy sportowe na szczeblu powiatowym i wojewódzkim.
Eugeniusz Mężyk	1974–1986	Dotychczasowy kierownik szkoły w Kijance*
Alicja Fijałkowska	1974–1975	Przybyła ze zlikwidowanej szkoły w Gardzienicach
Helena Nowakowska	1974–nadal	Przybyła ze szkoły w Kałkowie, nauczycielka nauczania początkowego oraz matematyki, dyrektor szkoły*
Zofia Dygas	1974–1998	Przybyła ze szkoły w Kałkowie, nauczycielka nauczania początkowego oraz matematyki, wicedyrektor w latach 1996–1998
Stanisława Kuna	1974–1983	Przybyła ze szkoły w Kałkowie, nauczycielka języka polskiego; odeszła do szkoły w Lipsku
Genowefa Balcerowska	1975–1985	Przybyła ze szkoły w Pcinie, nauczycielka matematyki oraz wychowawca świetlicy i jej kierownik
Józef Skupień	1976–1994	Przybył ze szkoły w Wielgim, dyrektor szkoły*
Barbara Barylkiewicz	1978–nadal	Nauczycielka języka polskiego
Józef Mazurek	1978–1984	Nauczyciel matematyki
Elżbieta Ciszek	1979–1987	Nauczycielka języka polskiego, przeniosła się do Warszawy
Czesława Lasota	1979–1999	Przybyła ze szkoły w Świesielicach, nauczycielka techniki, kierownik świetlicy
Stanisław Chmielnicki	1979–1983	Nauczyciel nauczania początkowego
Leokadia Suwała	1980–1998	Przybyła ze szkoły w Świesielicach, nauczycielka nauczania początkowego
Jan Balcerowski	1980–1982	Długoletni kierownik szkoły w Pcinie, skąd przybył do Ciepłowa; komendant hufca ZHP
Jan Markowski	1980–1982	Długoletni kierownik szkoły w Świesielicach, skąd przybył do Ciepłowa, dyrektor szkoły

Stanisław Garganisz	1979–nadal	Nauczyciel techniki i wych. fizycznego
Krzysztof Balcerowski	1982–2000	Nauczyciel wych. fizycznego i historii, odszedł do gimnazjum w Ciepeliowie
Barbara Garganisz	1983–nadal	1979–1982 – Państwowe Przedszkole w Ciepeliowie, od 1999 r. dyr. szkoły
Małgorzata Rusinowska	1983–nadal	Nauczycielka kształcenia zintegrowanego
Krystyna Lewandowska	1983–nadal	Wychowawca świetlicy
Krzysztof Górski	1984–2000	Przybył ze szkoły w Wielgiem, nauczyciel fizyki i informatyki; w r.szk.1999/2000 zast. dyrektora, odszedł do gimnazjum w Ciepeliowie
Joanna Figura	1984–nadal	Pracę zawodową rozpoczęła w Pcinie, nauczycielka historii i języka polskiego
Irena Maziarek	1984–nadal	Przybyła ze szkoły w Pcinie, nauczycielka matematyki
Zbigniew Ostrach	1984–nadal	Od 1998r. objął stanowisko wójta Gminy Ciepeliów, pedagogika specjalna
Krzysztof Lejewoda	1984–1985	Godziny zlecone z języka angielskiego
Marianna Zawadzka	1985–nadal	Przybyła ze szkoły w Kałkowie, nauczycielka kształcenia zintegrowanego, od r. zast. dyr. szkoły
Barbara Miler	1985–1995	Bibliotekarka
Aleksandra Nieciecka	1987–2000	Nauczycielka biologii i chemii, odeszła do gimnazjum w Ciepeliowie
Ks. Zdzisław Kalinowski	1990–1992	Proboszcz parafii Ciepeliów – katecheza
Ks. Marian Rączka	1990–1994	Ksiądz wikary w parafii Ciepeliów – katecheza
Marianna Zięba	1990–nadal	Nauczycielka katechezy
Marta Opalska	1991–nadal	Nauczycielka kształcenia zintegrowanego
Danuta Koziel	1991–nadal	Nauczycielka geografii i przyrody, opiekun sklepiku szkolnego i Samorządu Uczniowskiego
Anna Koziel	1991–nadal	Nauczycielka kształcenia zintegrowanego, opiekun sklepiku szkolnego

Marta Balcerowska	1992–2000	Przybyła ze szkoły w Sycynie, nauczycielka języka polskiego, odeszła do gimnazjum w Ciepeliowie
Piotr Nowakowski	1992–nadal	Nauczyciel wych. fizycznego i informatyki, opiekun drużyny harcerskiej
Iwona Fijałkowska	1992–nadal	Nauczycielka kształcenia zintegrowanego
Ks. Tadeusz Żak	1994–1996	Ksiądz wikary parafii Ciepeliów – katecheza
Urszula Górską	1994–nadal	Katecheza, zajęcia opiekuńczo-rewalidacyjne, nauczyciel wspomagający w klasie integracyjnej
Marzena Nowakowska	1994–2000	Nauczycielka plastyki i techniki, odeszła do gimnazjum w Ciepeliowie
Katarzyna Siebyła	1994–2000	Nauczycielka matematyki, odeszła do gimnazjum w Ciepeliowie
Wanda Siebyła	1991–1994 1997–1999	Wychowanie przedszkolne bibliotekarka
Iwona Leszczyk	1997–nadal	Nauczycielka kształcenia zintegrowanego
Ks. Stanisław Sławiński	1998–2000	Ksiądz administrator parafii Ciepeliów – katecheza
Beata Rusin	1998–2000	Nauczycielka języka angielskiego odeszła do gimnazjum w Ciepeliowie
Agnieszka Kowalska	1998–nadal	Nauczycielka języka polskiego
Zofia Kucharska	2000–nadal	Przybyła ze zlikwidowanej szkoły w Łaziskach, bibliotekarka, opiekun sklepu szkolnego
Małgorzata Kominek	2000–nadal	Przybyła ze zlikwidowanej szkoły w Łaziskach, nauczycielka plastyki, prowadzi zajęcia teatralne
Lidia Jamka	2000–nadal	Przybyła ze zlikwidowanej szkoły w Pcinie, nauczycielka plastyki oraz wychowawca świetlicy
Małgorzata Synderowska	2000–nadal	Przybyła ze zlikwidowanej szkoły w Pcinie, nauczycielka kształcenia zintegrowanego
Anna Grandos	2000–nadal	Nauczyciel logopeda, opiekun redakcji szkolnego kwartalnika, prowadzi kółko filozoficzne
Sławomir Drózd	2000–2001	Nauczyciel muzyki
Zbigniew Opalski	2000–nadal	Nauczyciel wych. fizycznego,

Dyrektorzy

Florian Bednarski – pochodził z Kaźmierówki koło Solca. Ukończył Seminarium Nauczycielskie w Solcu n. Wisłą. Wcześniej pracował w Gardzienicach. Pracę w Ciepeliowie rozpoczął w roku szkolnym 1925/26. Był nauczycielem języka polskiego, historii i geografii. Potrafił uczniów zainteresować tymi przedmiotami. Z posagu żony Marii z Bańcerowskich założył prywatną bibliotekę, z której bezpłatnie wypożyczali książki absolwenci Szkoły Powszechnej w Ciepeliowie. Dnia 11 czerwca 1940 roku został aresztowany i wywieziony do Niemiec, gdzie do końca wojny przebywał w obozach koncentracyjnych: Sachsenhausen, Gross Rosen, Dachau i Allach. Cudem ocalały powrócił do Ciepeliowa 22 sierpnia 1945 roku. Od 1 września 1945 roku objął kierownictwo szkoły. Wraz z nauczycielami i rodzicami remontował, naprawiał i doprowadzał do porządku budynki i sale szkolne, zniszczone w czasie wojny. Był to czas bardzo trudny, klasy były przepełnione, nawet 50-osobowe. Kierownik Bednarski sprawnie organizował życie szkoły. Uczniowie wyjeżdżali na wycieczki, uczestniczyli w życiu społecznym poprzez czyny społeczne na rzecz środowiska. Szkołę odwiedzali artyści teatralni. Działał w niej chór szkolny, zespół skrzypcowy i mandolinowy. Funkcję kierownika szkoły pełnił do września 1967 roku. Zmarł w sierpniu 1973 roku. Za pracę pedagogiczną i społeczną został odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Barbara Garganisz. Urodziłam się 24.12.1957 r. w Elblągu. Szkołę podstawową ukończyłam w Kalinówce Kościelnej (woj. podlaskie). W 1979 r. po ukończeniu Pedagogicznego Studium Technicznego w Łomży podjęłam pracę w Państwowym Przedszkolu w Ciepeliowie. Od 1983 r. pracuję w Szkole Podstawowej w Ciepeliowie jako nauczycielka nauczania początkowego i opiekunka świetlicy. W 1995 r. uzyskałam tytuł magistra w zakresie pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej na WSP w Kielcach. Od lutego 1998 roku do chwili obecnej pełnię funkcję dyrektora szkoły. W roku 2000 na Uniwersytecie Kardynała Wyszyńskiego w Warszawie ukończyłam Studia podyplomowe „Wychowanie do życia w rodzinie”. Obecnie na KUL-u studiuje „Organizację i zarządzanie w oświacie”. W latach 1990–1998 pełniłam funkcję prezesa Zarządu Oddziału ZNP w Ciepeliowie. Stan rodzinny: mąż Stanisław – nauczyciel, córka Ilona lat 21 – studentka, córka Irmina lat 20 – studentka, córka Zofia lat 14 – uczennica gimnazjum.

Jan Markowski – urodził się w Woli Soleckiej. Po ukończeniu liceum w Solcu podjął pracę zawodową jako nauczyciel geografii w Szkole Powszechnej w Podolanach w 1948 roku. W latach 1949–1951 pracował w szkole w Kawęczynie, następnie pracował w Kałkowie. Od roku 1952 podjął pracę w Świesielicach jako kierownik szkoły. Po zmniejszeniu stopnia organizacyjnego szkoły w Świesielicach został przeniesiony w 1980 roku na stanowisko dyrektora szkoły w Ciepeliowie. W 1982 roku odszedł na emeryturę.

Stanisław Mazur – syn nauczyciela, urodził się i wychował w Ciepeliowie. Po ukończeniu Liceum Pedagogicznego w Solcu w 1956 roku został przydzielony do pracy w szkole w Kałkowie, gdzie pracował do 1958 roku. Następnie przez 2 lata podwyższał kwalifikacje w Studium Nauczycielskim w Kielcach. Od 1960 roku podjął pracę w szkole w Ciepeliowie Starym, w latach 1961–1965 pełnił tam funkcję kierownika szkoły. Od 1965 roku w Ciepeliowie był nauczycielem geografii. Po odejściu na emeryturę dotychczasowego kierownika szkoły Floriana Bednarskiego w 1967 roku objął funkcję kierownika szkoły. Pełnił ją do czasu gdy wprowadzono zbiorcze szkoły gminne. Od 1975 roku do roku 1984 pełni funkcję Gminnego Dyrektora Szkół. W roku 1985 został powołany na stanowisko Inspektora Oświaty przy Urzędzie Gminy. W 1989 roku po 33 latach pracy odszedł na emeryturę. Czynił starania o budowę nowej szkoły w Ciepeliowie. Najpierw na początku lat 70. a potem w połowie lat 80. Starania te jednak nie powiodły się.

Eugeniusz Mężyk – urodził się 14.10.1931 roku w Zwoleniu. Tu ukończył szkołę podstawową, gimnazjum i liceum ogólnokształcące. Pracę zawodową jako nauczyciel rozpoczął w 1951 roku w Kijance. Po roku pracy otrzymał nominację na kierownika tej szkoły, którą pełnił do 1974 roku. Ze względu na reorganizację szkoły w Kijance Wydział Oświaty i Wychowania w Lipsku z dniem 1.09.1974 r. przeniósł go z urzędu do Gminnej Szkoły Zbiorczej w Ciepeliowie na zastępcę dyrektora szkoły. Z chwilą powołania inspektoratów w 1984 roku otrzymał nominację na stanowisko dyrektora szkoły. Funkcję tę pełnił do czasu odejścia na emeryturę, tj. do 31.08.1986 roku. Za swoją pracę był nagradzany przez Kuratora oraz Ministra Oświaty i Wychowania. Za działalność dydaktyczno-wychowawczą został odznaczony „Złotym Krzyżem Zasługi” i „Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski”.

Helena Nowakowska – urodziła się i wychowała w Ciepeliowie. Po ukończeniu Liceum Ogólnokształcącego podjęła pracę w zawodzie nauczycielskim w Kijance w 1966 roku. Następnie pracowała w szkole w Kałkowie, a od roku 1974 została przeniesiona do Szkoły Podstawowej w Ciepeliowie. Tu od półrocza roku szkolnego 1977/78 do września 1980 roku była zastępcą dyrektora gmin-

nego ds. szkoły macierzystej. Od roku 1988 pełniła funkcję zastępcy dyrektora szkoły. W latach 1990–1993 była radną i członkiem Zarządu Gminy w Ciepielowie, czym przyczyniła się do adaptacji budynku gminnego ośrodka zdrowia na budynek szkolny, a tym samym do poprawy bazy lokalowej szkoły. W latach 1994–1999 pełniła funkcję dyrektora szkoły z konkursu. Obecnie jest nauczycielką matematyki w klasach IV–VI.

Stanisław Pietrkiewicz – urodził się 8 VII 1893 r., pochodził z Tarłowa. Porucznik Wojska Polskiego w stanie spoczynku. W latach 1915–1916 był na etacie nauczyciela Szkoły Elementarnej w Ciepielowie, ale jednocześnie pełnił misję wojskową w Rosji, przebywał m.in. w Moskwie wraz z innymi polskimi pedagogami. Tam uczył i organizował kursy języka rosyjskiego. Do Ciepielowa przybył w 1921 roku i objął kierownictwo szkoły. Przedtem pracował w Czeka-rzewicach koło Solca. Przed przybyciem do Ciepielowa ukończył w Warszawie Wyższy Kurs Nauczycielski. To za jego kadencji w latach 1921–1923 wybudowano, a następnie w latach 1927–1928 rozbudowano budynki szkolne, które stoją do dzisiaj na placu szkolnym. Zorganizował siedmioklasową szkołę w Ciepielowie. Jego staraniem zestawiono na placu szkolnym dwa budynki drewniane, aby zdobyć więcej pomieszczeń do nauki. Zadbął również o to, aby szkoła posiadała sanitariaty. Wybudowano je w roku 1928. Bardzo dbał o szkołę, ciągle coś poprawiał i udoskonalał. Człowiek energiczny i niezwykle zaangażowany w sprawę szkoły. Wiadomo, że w szkole działał sklepik uczniowski, chór szkolny i zespół skrzypcowy. Był dobrym matematykiem o uzdolnieniach artystycznych, człowiek inteligentny i sympatyczny. Dbał o patriotyczne wychowanie młodzieży. W czasie wojny działał w konspiracji pod ps. „Kruk”. 6 czerwca 1942 r. został aresztowany i wywieziony do Auschwitz 15 lipca 1942 roku został zamordowany. Wychowankowie wspominają go jako dobrego nauczyciela i wychowawcę. Cieszył się ogólnym szacunkiem i poważaniem miejscowej ludności.

Józef Skupień – urodził się 18.05.1939 r. w Poroninie. Pracę w zawodzie nauczycielskim rozpoczął w 1969 roku w Liceum Ekonomicznym w Lipsku jako nauczyciel przedmiotów zawodowych. Następnie pracował w Zasadniczej Szkole Rolniczej w Wielgiem jako nauczyciel fizyki, chemii i matematyki. W 1975 r. po likwidacji ZSzR został zatrudniony w szkole podstawowej w Wielgiem jako nauczyciel matematyki. Od 1976 roku podjął pracę w szkole w Ciepielowie jako nauczyciel chemii i fizyki. Od 1.09.1982 roku do 1.09.1984 roku zajmował stanowisko dyrektora szkoły. W latach 1984–1988 pełnił funkcję zastępcy dyrektora szkoły, a następnie do roku 1994 był na stanowisku dyrektora. W 1994 roku odszedł na emeryturę.

Kazimierz Węgierski – był kierownikiem szkoły w latach 1919–1921. Przeniósł się do Zwolenia. Bliższych danych brak.

Nauczyciele

Genowefa Balcerowska c. Jana i Janiny Rosiaków, ur. 28 VI 1934 r. w Kałkowie. Tu pobierała naukę w „czteroklasówce”, a następnie w Ciepielowie ukończyła pełną siedmioklasową szkołę podstawową. Uczyla w SP w Brodach Iłżeckich. Pragnęła jednak wrócić w swoje rodzinne strony i po roku przeniosła się do Pcina, gdzie przepracowała 21 lat. Ostatnim miejscem pracy był Ciepiew. Najpierw uczyła tu matematyki, następnie była kierowniczką świetlicy. Pracując w szkole uczyła się też sama, ciągle podnosząc swoje kwalifikacje. Ukończyła SN w Radomiu, kierunek zajęcia pracy techniki + plastyka, SN w Ostrowcu, kierunek matematyka, a w roku 1979 zdobyła wykształcenie wyższe w zakresie pedagogiki opiekuńczej. Za swoją pracę była wielokrotnie nagradzana. Otrzymała nagrodę kuratora, ministra, Złoty Krzyż Zasługi oraz Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski. Genowefa Balcerowska zmarła dn. 7 III 1999 roku.

Jan Balcerowski. Urodziłem się 8 II 1924 r. w Rzeczniewie, pow. iłżecki, woj. kieleckie. Szkołę powszechną ukończyłem w miejscowości rodzinnej. Dalsze moje zamiary kształcenia zniweczyła II wojna światowa 1939 r. W 1942 r. wstąpiłem do Szkoły Rolniczej w Chwałowicach. W 1946 r. zgłosiłem się na Państwowy Kurs Pedagogiczny przy Gimnazjum w Iłży. 24 I 1949 r. rozpocząłem pracę jako nauczyciel SP w Kałkowie. Tu zorganizowałem ZMW „Wici”, ponieważ sam byłem członkiem tej organizacji i kontynuowałem tradycje rodzinne ruchu ludowego. Kwalifikacje nauczycielskie zdobyłem w Liceum Pedagogicznym w Radomiu w 1953 r. W 1959 r. moim staraniem została wybudowana w Pcinie szkoła, która zapewniła w miarę dobre i wygodne warunki do pracy. W 1962 r. ukończyłem SN w Radomiu. W 1965 r. zorganizowałem Wieczorową Szkołę Przysposobienia Rolniczego, w której młodzież zdobywała kwalifikacje rolnicze. W 1978r. ukończyłem WSZ, kierunek biologia w Łodzi. W 1979 r. przeniosłem się do pracy w SP w Ciepiewie. Uhonorowano mnie Złotym Krzyżem Zasługi.

Władysław Chosia syn Stanisława i Antoniny ur. 26 VI 1888 r. w Solcu nad Wisłą. Tu też chodził do szkoły elementarnej, a także ukończył seminarium nauczycielskie. Dnia 7 XI 1908 r. objął posadę w Szkole Elementarnej w Ciepiewie, gdzie pracował do 29 XI 1913 r. Następnie powrócił do rodzinnego Solca i od 29 XI 1913 do 31 VIII 1937 r. uczył w Szkole Ćwiczeń. Ukończył Wyższy Kurs Nauczycielski w Radomiu. Zmarł w 1974 r. w wieku 86 lat. Pochowany został na miejscowym cmentarzu. Brał też udział w tajnym nauczaniu podczas okupacji. W Polsce Ludowej był zdegradowany i represjonowany.

Zofia Dygas ur. 17 IV 1948 r. w Kałkowie. Ukończyła tu szkołę podstawową, Liceum Ogólnokształcące w Solcu i rozpoczęła naukę w Studium Nauczycielskim w Ostrowcu Świętokrzyskim. Z powodu trudnej sytuacji materialnej naukę przerwała i podjęła pracę nauczycielki najpierw w Sulejowie, potem w rodzinnej wiosce, następnie w Niemieryczowie, znów w Kałkowie, a od 29 V 1974 r. w Ciepeliowie. Pracując podwyższała swoje kwalifikacje. Ukończyła matematykę, a także studia pedagogiczne o kierunku nauczanie początkowe w 1984 r. oraz kurs doskonalący w zakresie organizacji i zarządzania. Od 1995 r., przez cztery lata pełniła funkcję wicedyrektora szkoły. W 1998 r. odeszła na emeryturę.

Joanna Figura. Do szkoły podstawowej w Ciepeliowie chodziła w latach 1971–1979. Następnie ukończyła Liceum Ogólnokształcące w Puławach (1983 r.), Studium Nauczycielskie w Solcu nad Wisłą (1986 r.), WSP w Kielcach – kierunek historia (1993 r.) oraz studia podyplomowe- blok humanistyczny na Politechnice Radomskiej (2001 r.). Pracę jako nauczyciel w szkole podstawowej w Ciepeliowie rozpoczęła w roku 1986. Pracowali w niej również jej rodzice. Praca z dziećmi jest dla niej bardzo ważna. Przynosi jej wiele satysfakcji. Uczy historii oraz języka polskiego w klasach IV–VI. Prowadzi też kółko teatralne.

Maria Figura ur. 29 IX 1931 r. w Ciepeliowie w rodzinie robotniczej. Tu ukończyła szkołę podstawową, a po wojnie Gimnazjum Ogólnokształcące i Liceum Pedagogiczne w Solcu. Rozpoczęła pracę w 1948 r. w Tymienicy. W latach 1956–69 pracowała w Wielgiem, a od 1969 r. do przejścia na emeryturę w Ciepeliowie. Pracując jako nauczycielka, ukończyła SN w zakresie nauczania początkowego z wynikiem bardzo dobrym i zdała ten sam, co mąż, egzamin kwalifikacyjny. Za wzorową pracę otrzymała: Złoty Krzyż Zasługi, Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski.

Marian Figura ur. 8 I 1938 r. w Baranowie. Tu ukończył 5 klas szkoły podstawowej, szóstą i siódmą w Chotczy, a w 1960 r. Liceum Pedagogiczne w Solcu n. Wisłą. Od września 1970 r. pracował jako nauczyciel w Ciepeliowie. W latach 1965–81 studiował zaocznie wychowanie muzyczne na SN i złożył Egzamin Kwalifikacyjny Równoważny Wyższym Studium Zawodowym. Umiejętnie wychwytywał talenty swoich podopiecznych i rozwijał je. Prowadzony przez niego chór szkolny i zespół wokalny często zajmowały wysokie miejsca na przeglądach gminnych, powiatowych i wojewódzkich. Otrzymał Złoty Krzyż Zasługi i Odznakę 40-lecia PRL.

Iwona Fijałkowska (z domu Jęzak). Urodził się 13 marca 1969 r. w Ciepeliowie. Tu ukończyła szkołę podstawową. Następnie kon-

tynuowała naukę w Liceum Ogólnokształcącym im. Jana Kochanowskiego w Zwoleniu, a po maturze w Studium Nauczycielskim w Solcu nad Wisłą. W 1991 r. podjęła pracę w Szkole Podstawowej w Pcinie jako nauczyciel nauczania początkowego. Jednocześnie rozpoczęła studia magisterskie na Uniwersytecie Warszawskim na kierunku pedagogika wczesnoszkolna. Od 1993 r. pracuje w Szkole Podstawowej w Ciepielowie. Swoje kwalifikacje podnosi w Wyższej Szkole Umiejętności Pedagogicznych w Rykach, kończąc studia podyplomowe nauczanie zintegrowane.

Aurelia Justyna Folga córka Kazimierza i Marii z Brydackich, ur. 10 VIII 1910 r. w Sandomierzu, gdzie ukończyła szkołę powszechną. Do gimnazjum, liceum i seminarium nauczycielskiego uczęszczała w Ostrowcu Świętokrzyskim. Pracę nauczycielki rozpoczęła w swoim rodzinnym mieście – Sandomierzu. Następnie los rzucił ją do Ciepielowa, gdzie przepracowała 10 lat. W styczniu 1945 r. podjęła pracę w Specjalnej Zasadniczej Szkole Zawodowej nr 3 w Radomiu. Pracowała w tej szkole do przejścia na emeryturę. Zmarła 3 VIII 1981 r. w wieku 71 lat.

Kajetan Gałęcki – pochodził z miasta Skrzynna. Był szlachcicem, synem burmistrza. Nauki pobierał prywatnie w domu rodziców do 12 roku życia. Następnie przez kilka lat uczył się zawodu nauczyciela przy swoim bracie – nauczycielu szkoły elementarnej. Od 1834 roku był pomocnikiem burmistrza miasta Odrzywołu i Skrzynna. Egzamin na nauczyciela złożył przed Radą Gimnazjalną w Radomiu 28 marca 1836 roku i podjął pracę w Jedlni. W październiku 1844 roku otrzymał nominację na nauczyciela Szkoły Elementarnej w Ciepielowie, gdzie pracował do chwili śmierci, czyli do 1866 roku. Nie brał udziału w powstaniu listopadowym i styczniowym.

Felicja Jadwiga Gierasieńska, ur. 27 II 1905 r. w Jaśle, pow. jasielski. Ukończyła seminarium nauczycielskie i zdała egzamin praktyczny. Od 31 VIII 1929 r. do 29 II 1940 r. uczyła dzieci we wsi Świesielce gm. Ciepielów. Następnie zwolniona przez władze niemieckie przebywała w przymusowej bezczynności aż do końca wojny. Opiekowała się i wychowywała dwoje własnych dzieci, syna Zbigniewa i córkę Marię oraz brała udział w tajnym nauczaniu. Po przerwie 16 IX 1945 r. rozpoczęła pracę nauczycielki w szkole w Ciepielowie. Uczyła klasy młodsze. Mile ją wspominają wychowankowie. Była nauczycielką z powołania, wzorową matką, wierną towarzyszką życia, żoną wybitnego pedagoga Jana Gierasieńskiego.

Jan Gierasieński ur. 20 XII 1903 r. we wsi Dąbrówka k. Lipska. Ukończył Męskie Seminarium Nauczycielskie w Solcu. Pracę w zawodzie nauczycielskim rozpoczął w jednoklasówce w Jasiień-

cu Soleckim. Od 1930 do 1945 r. pracował w wiejskiej szkole w Świesielicach. Podczas okupacji był żołnierzem Partyzanckiego Zgrupowania BCh „Ośki” i używał pseudonimu „Potęga”. W 1945 r. przeszedł do szkoły podstawowej w Ciepeliowie, gdzie pracował do 1973 r., tj. do chwili przejścia na emeryturę. Zmarł w 1977 r. Krzewił ideę spółdzielczości, stosując ją równocześnie w praktyce. Na dwa lata przed wojną zorganizował w Świesielicach sklep spożywczy „Społem”. Za uzyskany dochód członkowie tej spółdzielni zakupili dwuizbowy drewniany budynek, wyremontowali go i przeznaczyci na szkołę. W uznaniu zasług, w budynku tym 15 XII 1991 r. odbyła się uroczystość odsłonięcia pamiątkowej tablicy ku czci Jana Gierasińskiego, poprzedzona mszą św.

Władysława Irena Goldfarth-Kudlikowska, córka Władysławy i Eugeniusza ur. 18 III 1908 r. w Warszawie. Po ukończeniu szkoły powszechnej, od 1922 do 1927 była uczennicą Prywatnego Seminarium Nauczycielskiego S.S. Zmartwychwstania Pańskiego w Warszawie. W 1926 r. przyjechała do Ciepeliowa i podjęła pracę nauczycielki w tutejszej szkole powszechnej, gdzie pracowała bez przerwy do 1947 r. W latach 1926–1929 w ciepeliowskiej szkole pracował także jako nauczyciel mąż Ireny, Adam Kudlikowski, który później był osobistym sekretarzem posła, wicemarszałka Sejmu Wacława Długosza. W 1947 r. została służbowo przeniesiona do Starachowic. Zmarła 22 maja 1993 r.

Anna Grandos. ur. 03 07 1973 r. w Ciepeliowie. W latach 1980–1988 uczęszczała do PSP w Ciepeliowie. Po ukończeniu szkoły podstawowej podjęła naukę w Liceum Ogólnokształcącym im. Jana Kochanowskiego w Zwoleniu. W roku 1992 zdała maturę, po czym postanowiła kontynuować naukę na Wydziale Filozofii i Socjologii UMCS w Lublinie. W 1997 r. otrzymała tytuł magistra filozofii ze specjalizacją w zakresie Filozofii Kultury i Nauki w Kulturze. Po ukończeniu studiów magisterskich podjęła 2-letnie studia podyplomowe na UMCS – kierunek logopedia, które ukończyła w 1999 r. Od 2000 r. pracuje w PSP w Ciepeliowie jako nauczyciel – logopeda.

Jan Gruszka ur. 29 stycznia 1907 r. w rodzinie chłopskiej w Leopoldowie, dawniej powiat iłżecki. Jak wielu synów chłopskich, zdecydował się na naukę w Seminarium Nauczycielskim w Solcu. Po jego ukończeniu zdał egzamin praktyczny i rozpoczął pracę w Szkole Powszechnej w Ciepeliowie. Z jego inicjatywy powstały koła Związku Młodzieży Wiejskiej. Podjął trud budowy nowej szkoły i ciągle się uczył. Od 1947 r. do przejścia na emeryturę uczył geografii w III Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącym w Radomiu. Jan Gruszka za walkę z okupantem hitlerowskim, działalność spo-

łeczną oraz osiągnięcia na niwie pedagogicznej odznaczony został m.in.: Srebrnym Krzyżem *Virtuti Militari* V kl., Krzyżem Partyzanckim, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Złotym Krzyżem Zasługi, odznaką „Grunwaldzką”, złotą odznaką Polskiego Towarzystwa Geograficznego. Zmarł 18 I 1980 r.

Alicja Hamera, z domu Rutkowska. Urodziła się 15 VII 1942 r. w Hieronimowie, woj. radomskie. Okres dzieciństwa i szkoły podstawowej spędziła pod opieką rodziców. Liceum Ogólnokształcące ukończyła w 1959 r. w Sienniu. W 1961 r. ukończyła Studium Nauczycielskie w Ostrowcu Świętokrzyskim, kierunek matematyka. Od września rozpoczęła pracę w szkole podstawowej w Łaziskach, a po miesiącu została przeniesiona do SP w Ciepeliowie Starym. W 1964 r. przeszła ponownie do pracy w szkole w Ciepeliowie. Tu pracowała nieprzerwanie do 1995 r. W tym czasie ukończyła zaocznie WSP w Kielcach zdobywając w 1978r. tytuł magistra matematyki. Była opiekunem takich organizacji uczniowskich jak: harcerstwo i SKO, Samorząd Szkolny, a najdłużej PCK.

Helena Kacperska c. Antoniego i Antoniny z Kartasiewiczów, ur. 30 VIII 1912 r. w Radomiu. Dzieciństwo i młodość spędziła w Ciepeliowie. Tu ukończyła szkołę powszechną, a następnie kursy pedagogiczne w Kielcach oraz szkołę dla wychowawczyń przedszkole w Częstochowie. Przed wojną prowadziła Stowarzyszenie Młodzieży Katolickiej. Jako prezeska organizowała szkolenie z zakresu higieny, kultury, etyki chrześcijańskiej. Działalność tę kontynuowała również w czasie okupacji, prowadziła kursy dokształcające w dziedzinie rolnictwa, urządziła wystawy i konkursy. Po wojnie pracowała jako nauczycielka i kierowniczką tutejszego przedszkole. Już po przejściu na emeryturę została odznaczona za całokształt pracy zawodowej i społecznej Złotym Krzyżem Zasługi. Należała do ZNP, chętnie uczestniczyła w konferencjach, spotkaniach i uroczystościach. Zmarła 26 II 1998 roku.

Agnieszka Kowalska. Urodziła się w 16.05.1976 r. W roku szkolnym 1982/83 uczęszczała do klasy „0”, następnie kontynuowała naukę w Szkole Podstawowej w Ciepeliowie. Kolejny etap edukacji to Liceum Ekonomiczne w Lipsku. Po ukończeniu szkoły średniej i uzyskaniu świadectwa maturalnego w 1995 r. Pomyślnie zdała egzamin wstępny na filologię polską w kolegium Nauczycielskim w Radomiu. W 1998 r. uzyskała tytuł licencjata i rozpoczęła pracę w Publicznej Szkole Podstawowej w Łaziskach. Jednocześnie podwyższała swoje kwalifikacje na kierunku filologia polska na UMCS w Lublinie. W czerwcu 2000 r. złożyła egzamin magisterski. Następnie ukończyła studia podyplomowe z zakresu ewaluacji i pomiaru

dydaktycznego oraz uzyskała uprawnienia do nauczania informatyki. Od września 2000 r. pracuje jako nauczyciel języka polskiego w Publicznej Szkole Podstawowej w Ciepeliowie.

Iwona Leszczyk-Kaca. Urodziła się 1 listopada 1971 roku w Ciepeliowie. Tu uczęszczała do szkoły podstawowej, którą ukończyła w 1986 roku. Następnie naukę kontynuowała w 6-letnim Studium Nauczycielskim w Solcu nad Wisłą. Po ukończeniu tejże szkoły podjęła studia magisterskie w WSP w Kielcach. W roku 1997 rozpoczęła pracę w Szkole Podstawowej w Ciepeliowie jako nauczycielka nauczania zintegrowanego. W roku 1999 ukończyła studia podyplomowe w zakresie wychowania fizycznego, zdrowotnego i korektywy w Wyższej Szkole Pedagogicznej TWP w Warszawie. Zdobytą wiedzę i umiejętności wykorzystuje w swojej pracy, która daje jej dużo satysfakcji.

Weronika Leszczyk ur. 14 I 1948 r. w Pińczowie, woj. kieleckie. Tam chodziła do podstawówki i mając zaledwie 17 lat ukończyła liceum ogólnokształcące. W latach 1965–67 kontynuowała naukę w Studium Nauczycielskim im. Władysława Spasowskiego w Kielcach na kierunku filologia polska. Po otrzymaniu dyplomu podjęła pracę w Szkole Podstawowej w Ciepeliowie. W 1984 r. ukończyła wyższe studia magisterskie w Kielcach na wydziale humanistycznym w zakresie filologii polskiej. Przez wiele lat prowadziła drużynę harcerską. Jej uczniowie uczestniczyli w olimpiadach języka polskiego, w konkursach recytatorskich. Za swą pracę otrzymała w 1976 r. Złoty Krzyż Zasługi, w 1980 r. nagrodę kuratora, później nagrodę ministra oraz kilkakrotnie nagrodę dyrektora szkoły.

Leonard Makara ur. w 1901r. W Ciepeliowie pracował w latach: 1935–38. Uczył w klasie 3 i 4 oraz w klasach starszych śpiewu, a także prowadził zespół skrzypcowy i chór szkolny. Nauczył dzieci i starszą młodzież wielu pieśni patriotycznych i religijnych, które są śpiewane do dziś przy różnych okazjach. W 1938 r. opuścił Ciepeliów. W czasie okupacji pracował w publicznej szkole powszechnej w Ożarowie. W 1942 r. aresztowany i do końca wojny więziony w obozie koncentracyjnym. Prawdopodobnie powrócił i przystąpił do pracy w szkole w Ożarowie.

Natalia Makara ur. w 1902 r. uczyła w Ciepeliowie i Ożarowie w tym samym czasie co mąż. Również prowadziła tajne nauczanie. Zwolniona w 1940 roku i przez 4 lata pozostawała w przymusowej bezczynności. O dalszych losach brak informacji.

Jan Mazur syn Ignacego i Rozalii, ur. 20 VII 1928 r. we wsi Strudze, gm. Dziurków, pow. iłżecki. Następnie przeniósł się wraz z całą rodziną do Ciepiewowa Kolonii. Szkołę podstawową ukończył w osadzie Ciepiewów w czasie okupacji. Po wojnie od 1945 r. kontynuował naukę w Liceum Ogólnokształcącym w Zwoleniu, gdzie złożył egzamin dojrzałości. Ukończył SN kierunku matematyka i pracował w szkole w Ciepiewowie. W 1960 r. został powołany na stanowisko zastępcy inspektora szkolnego w Lipsku. Po przepracowaniu 6 lat na własną prośbę odszedł. W 1966 r. od 1 IX podjął pracę w szkole w Osinach jako kierownik i tu pracował aż do śmierci. Zmarł 23 II 1977 roku.

Stanisław Mazur syn Ignacego i Katarzyny urodził się 11 sierpnia 1897 r. we wsi Struga, pow. iłżecki. Ukończył Seminarium Nauczycielskie w Solcu nad Wisłą 19 czerwca 1918 r. Uczęszczał również do szkoły leśnej w Kowlu i podjął pracę leśniczego w jakiejś leśnej głuszy, ale szybko ją porzucił i zajął się nauczaniem dzieci. Uczył w Dębicach, Anusinie, Ciepiewowie Starym, Rekówce, Pcinie.

Zofia Mazur z domu Wolak, ur. 1 VII 1942 r. w Gardzienicach Starych. Absolwentka SP w Ciepiewowie, pięcioletniego Liceum Pedagogicznego w Solcu i SN (filologia polska) w Kielcach. Przez 30 lat uczyła języka polskiego. Jej systematyczna, wytrwała, wręcz mrówcza praca zaowocowała wieloma sukcesami, m.in. miała wielu olimpijczyków, finalistów konkursu wojewódzkiego z I miejscem włącznie, wychowankowie pomyślnie zdawali egzaminy do szkół średnich. Ustawicznie podnosiła swoje kwalifikacje, m.in. ukończyła szkolenie okresowe w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy dla pracowników i placówek oświatowo-wychowawczych, zorganizowane przez Ośrodek Usług Pedagogicznych i Socjalnych w Radomiu i zdała egzamin z wynikiem bardzo dobrym 5 VI 1989 r. Za wybitne osiągnięcia otrzymała Złoty Krzyż Zasługi i Nagrodę Ministra II Stopnia.

Bolesław Mazurkiewicz, s. Juliana i Bronisławy z Mirowskich, ur. 4 VII 1914 r. we wsi Świesielice, pow. iłżecki. Do klas młodszych uczęszczał w wiosce rodzinnej, starsze ukończył w Ciepiewowie. W 1933 r. ukończył Seminarium Nauczycielskie w Radomiu. W czasie wojny utrzymywał kontakt z BCh, organizował pomoc w zaopatrzeniu w żywność oddziału „Ośki”. Po wojnie był nauczycielem, najpierw w Kawęczynie, a następnie w Ciepiewowie. Od 1965 r. pracował w Wydziale Oświaty Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Lipsku, na stanowisku kierownika Pedagogicznego Ośrodka Metodycznego. Zmarł 4 II 1971 roku.

Czesława Mazurkiewicz, c. Garganiszów Jana i Marii ze Świerzewskich, ur. 5 II 1921 r. w Ciepiewie. Tu ukończyła szkołę powszechną, wykształcenie pedagogiczne zdobyła w Państwowym Liceum Pedagogicznym w Solcu. Lata okupacji spędziła w domu rodzinnym, doznając represji wroga, nędzy i niedogodności życia lat wojny. We wrześniu 1945 r. rozpoczęła pracę w szkole w rodzinnej miejscowości, z którą związana była do końca życia. Pracując ustawicznie podnosiła swoje kwalifikacje poprzez kursy i ukończenie Studium Nauczycielskiego. W 1977 r. po 32 latach pracy przeszła na emeryturę, ale jeszcze 3 lata pracowała na pół etatu. Zmarła 10 VIII 1996 r.

Tadeusz Mazurkiewicz, brat Bolesława, ur. 22 XI 1922 r. Był jednym z sześciorga dzieci Juliana i Bronisławy. Uczył się najpierw we wsi rodzinnej, a później w Ciepiewie. W 1945 r. rozpoczął pracę jako nauczyciel niekwalifikowany w Kawęczynie i kontynuował dokształcanie się systemem zaocznym w Liceum Pedagogicznym w Solcu. Został przeniesiony od nowego roku do pracy w Ciepiewie, a następnie w 1951 r. do szkoły w Pcinie. W 1973 r. został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi, a dn. 9 IX 1987 r. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski za „trzydziestoletnią szczególnie wyróżniającą pracę pedagogiczną”. Zmarł 17 VII 1989 r. Spoczywa na cmentarzu w Ciepiewie.

Józef Murski do Ciepiewa został przeniesiony ze Świesielic w 1923r. Pochodził z Lwowa. Czuł się Ukraińcem. Do wszystkiego, co polskie odnosił się krytycznie, z lekceważeniem, ale jako nauczyciel prac ręcznych, rysunków, języka niemieckiego był doskonały i posiadał ogromną wiedzę w tym zakresie. Dużo wymagał od uczniów, ale także od siebie, był zawsze do lekcji przygotowany i zajęcia lekcyjne przeprowadzał w sposób atrakcyjny. Uczył w Ciepiewie do 1935 r.

Maria Nizińska-Ostrach. Urodziła się dn. 9 VII 1929 r. w Dąbrowie, pow. iłżecki. Od urodzenia wychowywała się pod opieką rodziców. Naukę rozpoczęła w siódmym roku życia w SP w Kałkowie, gdzie ukończyła 5 klas. Do szóstej chodziła do oddalonego o 4 km Ciepiewa. Po wojnie zdała w Starachowicach nadzwyczajny egzamin i dnia 25 VI 1947 r. otrzymała świadectwo ukończenia szkoły powszechnej. Tego samego roku rozpoczęła naukę w Liceum Ogólnokształcącym w Łodzi i ukończyła je w 1951 roku. W 1954 r. wyszła za mąż za szkolnego kolegę, ur. 11 VIII 1923 r. Bogumiła Ostracha. 31 VIII 1964 r. na swoją prośbę, przeniesiono ją z Kałkowa do Ciepiewa, gdzie pracowała do czasu przejścia na emeryturę. W międzyczasie ukończyła w 1968 r. SN w Busku Zdroju, kier.

biologiczno-chemiczny. Za pracę zawodową została uhonorowana: Złotym Krzyżem Zasługi, Odznaką ZNP, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski. W 1989 r. przeszła na emeryturę. Po dwóch latach powróciła do zawodu na pół etatu i pracowała jeszcze trzy lata. Mąż jej zmarł 8 X 1996 r. Jest dumna ze swoich dzieci i wnuków, szkoda, że mąż nie może się cieszyć ich szczęściem.

Władysław Nowak urodził się 8 grudnia 1887 r. w Krośnie, pow. krośnieński. Ukończył seminarium nauczycielskie, kurs metodyczno-pedagogiczny i zdał egzamin praktyczny. W latach 1922–1923 uczył w Ranachowie. Od 1 XI 1923 r. do 30 VI 1934 r. pracował jako nauczyciel w Ciepeliowie. Uczył też śpiewu. Następne 2 lata uczył w Kazanowie. W 1936–1938 uczył w jednoklasówce w Ciepeliowie Starym, a w roku szkolnym 1940/41 przeniósł się do Ciepeliowa. Po wojnie Powrócił do pracy zawodowej w osadzie Ciepeliów. Zmarł 28 maja 1947 roku.

Piotr Nowakowski. Ur. 28.04.1971 r. w rodzinie nauczycielskiej. Ojciec ukończył krakowską AWF, był nauczycielem w-f. Ukończył LO w Zwoleniu, a studia wyższe odbył na Wydziale Nauczycielskim Politechniki Radomskiej na kierunku wychowanie techniczne – specjalność informatyka. Ukończył również studia podyplomowe – wychowanie fizyczne, zdrowotne i korektywa. We wrześniu 1992 r. rozpoczął pracę w Szkole Podstawowej w Ciepeliowie, gdzie pracuje do chwili obecnej. Uczy wychowania fizycznego i podstaw informatyki. Jego pasją jest sport. W 1995 r. ukończył kurs i zdobył kwalifikacje instruktora piłki nożnej. Prowadził społecznie lokalną drużynę piłki nożnej w klubie Video. Do 30.08.2001 r. był trenerem młodzików klasy B klubu „Video Rol-Mot Ciepeliów”. Oprócz piłki nożnej trenował z uczniami biegi przełajowe. W latach 1997–2000 odnieśli w tej dziedzinie ogromne sukcesy. Jest żonaty. Ma syna Mikołaja.

Aleksandra Owczarek urodziła się 25 VI 1947 r. jako córka Heleny i Władysława Owczarków w Chotyzach, w rodzinie głęboko patriotycznej. Aleksandra poszła w ślady ojca, żołnierza Września, słynnego partyzanta, który po wojnie wybrał zawód nauczycielski. Już jako stażystka dała się poznać jako wychowawczyni wyjątkowo wrażliwa na problemy dzieci. Mile wspominają ją uczniowie z Ciepeliowa, Kałkowa, Dąbrowy, najczęściej podkreślając jej pracowitość i prawość charakteru. Zmarła 21 I 2000 r.

Tomasz Paszkowski – pochodził z miasta Kurowa i tam też skończył szkołę elementarną. Dalszą naukę kontynuował w szkołach wydziałowych polskich i ukończył 4 klasy. Pracował we Wrocławiu

i Łowiczu. Egzamin złożył przed Radą Gimnazjalną na nauczyciela elementarnego w Radomiu w 1835 roku. W Ciepeliowie pracował 4 lata.

Jan Pękala ur. się w Przedmieściu Soleckim, gdzie uczęszczał do szkoły powszechnej. Po ukończeniu seminarium nauczycielskiego w Solcu pracował jako nauczyciel w szkole w Ciepeliowie od 1929 do 1938 r. Ukończył Wyższy Kurs Nauczycielski w Warszawie. Oprócz pracy pedagogicznej prowadził działalność Oddziału Związku Strzeleckiego z młodzieżą starszą.

Jan Siefertowski ur. w Chotyzach 12 X 1915 r. Uczęszczał do szkoły w Ciepeliowie, ukończył Seminarium Nauczycielskie w Solcu, a następnie Dywizyjną Szkołę Podchorążych w Kielcach. W latach 1945–47 znów podjął pracę w Komendzie Powiatowej w Starachowicach, a następnie pracował jako nauczyciel w Ciepeliowie. Współpracownicy i rodzice wspominają go w samych superlatywach, a uczniowie jako nauczyciela odpowiedzialnego, mądrego i wymagającego. Uehonorowano go: Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Medalem za Udział w Wojnie Obronnej 1939 r., Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Polonia Restituta, Krzyżem Partyzanckim BCh. Zmarł dn. 11 VII 1988 roku.

Stanisław Suszał syn Antoniego i Elżbiety ze Szpernalów, ur. 16 XII 1903 r. w Brzeziu w rodzinie chłopskiej, gm. i pow. Opatów, woj. kieleckie. Do I i II kl. uczęszczał we wsi rodzinnej, następnie przeniósł się do Gimnazjum Humanistycznego w Opatowie, gdzie ukończył cztery starsze klasy, tj. III–VIII. Ukończył Seminarium Nauczycielskie w Radomiu. Zawarł związek małżeński z nauczycielką, Marią Popczyk. Z dniem 1 IX 1937 r. Suszałowie zostali przeniesieni do pracy w Szkole Powszechnej w Ciepeliowie. W czasie okupacji prowadzili tu niezorganizowane tajne nauczanie. 1 VI 1942 r. Stanisław został aresztowany. Przez miesiąc przetrzymywany i „przesłuchiwany”, następnie ze względu na stan zdrowia zwolniony.

Alicja Tuszyńska, z domu Sochaj, urodziła się w Przedmieściu Soleckim, gdzie ukończyła szkołę podstawową, a następnie Liceum Ogólnokształcące w Solcu n. Wisłą. W Ciepeliowie pracowała od 1967 r. do 1994 r. W trakcie pracy zawodowej ukończyła studium nauczycielskie, a także zdobyła tytuł magistra filologii rosyjskiej z wynikiem bardzo dobrym. W pracy wyróżniała się niezwykłym talentem pedagogicznym, sumiennością, pracowitością i dużym poczuciem sprawiedliwości. Zmarła 21 XI 1994 r. Spoczywa na cmentarzu w Ciepeliowie.

Teresa Zofia Wójtowicz-Mejzner. Urodziła się 13 VI 1938 r. w rodzinie chłopskiej we wsi Słuszczyń. „Czteroklasówkę” ukończyła w rodzinnej wiosce. Do starszych klas uczęszczała w Długowoli, a dalszą edukację odbyła w Liceum Pedagogicznym w Radomiu. W 1957 r. rozpoczęła pracę jako nauczycielka w następujących miejscowościach: Sworzyce, Siekierka, Kałków, Ciepiałów, gdzie pracowała od 1 II 1969 r. do 31 VIII 1990 r. Pracując, jednocześnie uzupełniała i podnosi swoje kwalifikacje zawodowe, uzyskała: dyplom Studium Nauczycielskiego w Kielcach kierunku historia z językiem rosyjskim w 1964 r., Roczne Studium Wychowania Obywatelskiego w 1969 r., dyplom Egzaminu Kwalifikacyjnego Równoważnego Studium Zawodowym – Warszawa dnia 15 XI 1978 r., świadectwo ukończenia studium przedmiotowo-metodycznego, historia w Kielcach w 1977 r. Za pracę w zawodzie nauczycielskim otrzymała: Złoty Krzyż Zasługi w 1978 r., Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski w 1990 r., odznakę Za Zasługi dla Województwa Radomskiego w 1984 r.

Marianna Zięba. Urodziła się 16.02.1970 r. w Ciepiałowie. Po ukończeniu Szkoły Podstawowej w Ciepiałowie rozpoczęła naukę w Liceum Ekonomicznym w Lipinach, które ukończyła w 1989 r. W 1990 r. rozpoczęła dwuletnie studium katechetyczne, a następnie kontynuowała naukę na pięcioletnich studiach teologicznych na KUL, które ukończyła w 1998 r. tytułem mgr teologii. W roku 2000/2001 była uczestnikiem studiów podyplomowych w zakresie „Integracji z rewalidacją”. Obecnie pracuje w PSP w Ciepiałowie jako nauczyciel katechezy.

Bibliografia

- T. Wierzbowski „Szkoły parafialne w Polsce i na Litwie za czasów KEN 1773–1794” Kraków 1921, s. 52.
- E. Podgórska „Edukacja w Księstwie Warszawskim Królestwie Polskim do Powstania Listopadowego, [w:] Dzieje szkolnictwa i oświaty na wsi polskiej do 1918, t. I. Red. St. Michalski, Warszawa 1982, s. 129.
- Wojewódzkie Archiwum Państwowe w Radomiu „Radomska Dyrekcja Szkolna”, s. 6, 7, 18.
- Wojewódzkie Archiwum Państwowe w Radomiu „Radomska Dyrekcja Szkolna” Protokół organizacji Szkoły Elementarnej w Ciepiałowie.
- Studium historyczno-urbanistyczne Ciepiałowa opr. M. Michoński.
- W.A.P. w Radomiu R. D. Sz., Wykaz obejmujący stan szkół parafialnych.
- Kronika Szkolna s. 5, 7, 12, 13.
- M. Sołkiewicz „Walka i matyrologia nauczycieli polskich powiatu lipskiego w latach II wojny światowej 1939–1945.
- Wywiad przeprowadzony z Panem Władysławem Owczarkiem dn. 01.02.1996.
- Kronika Szkolna s. 50, 63, 88–90, 95.
- Wojewódzkie Archiwum Państwowe w Radomiu „Radomska Dyrekcja Szkolna”, syg. 813 s. A.

Absolwenci

Rok szkolny 1932/33

kl. VII

Budnik Piotr
Ciszek Mieczysław
Cukier Hana
Frangiel Marian
Frydrycka Wanda
Frydrycki Jan
Garganis Władysław
Goldfarb Dwojra
Iwański Jan
Kierszemblum Gitka
Kowalczyk Stanisław
Kustra Zofia
Kubas Bronisław

Kuśniński Jan
Lasek Bronisław
Leszczyk Eugeniusz
Maciejewski Tadeusz
Mendel Laufer
Ostrach Zofia
Pęksyk Stanisława
Przepiórka Zofia
Rusin Janina
Rusinowski Julian
Ryło Józef
Rzepakowska Zofia
Serewiś Zofia

Siwiec Kazimierz
Skoczylas Aniela
Skoczylas Józef
Skoczylas Stefan
Sulima Stefan
Sułecki Tadeusz
Wężykowska Aleksandra
Wężykowski Lucjan
Widerski Jan
Zaborski Jan
Zaborski Stanisław

Rok szkolny 1934/35

kl. VII

Bañcerowska Maria
Bielecki Wacław
Cieśla Edward
Draż Jan
Garganis Franciszek
Gorczyca Roman
Gregorczyk Wacław
Herbowicz Helena
Klajman Hana
Korman Cyrla
Kotarski Tadeusz

Łaciński Edmund
Maciąg Honorata
Mazur Bronisława
Mirowski Jan
Mroczkowski Stefan
Ociesa Edward
Ordon Helena
Ostrach Aleksandra
Pietrkiewicz Stanisław
Pietrkiewicz Tadeusz
Pietruszka Jan

Piorun-Herbowicz Marianna
Przepiórka Jan
Sajnog Janina
Sajnog Niemkiewicz Janina
Sońta Jan
Szpielman Ryfka
Trangiel Lejbuś
Winiarski Stanisław
Wolszczak Tadeusz
Zydek Kazimierz

Rok szkolny 1939/40

kl. VI

Ajzeman Josek
Barylkiewicz Danuta
Barszczewska Stanisława
Baum Wanda
Bielec Tadeusz
Bieńkowska Wanda
Blumenfeld Abram
Cukier Hana
Epszajn Perla
Grzeszyk Helena
Skoczylas Henryk
Skoczylas Marian
Skoczylas Stanisław

Grzeszczyk Janina
Jeżak Tadeusz
Kaczmarzyk Irena
Kapciak Maria
Kociszewski Stefan
Kosior Maria
Kowalska Helena
Chodurski Krzysztof
Krawczykowska Kazimiera
Kuperman Chaja
Maciąg Kazimierz
Skoczylas Wacław
Traczkowska Jadwiga

Tużnik Tadeusz
Mirowska Irena Henryka
Mirowski Stanisław
Maroński Marian
Niemkiewicz Teofil
Papuzińska Teresa
Rusinowicz Anna
Rybicka Leokadia
Sajnog Aleksandra
Sawicka Genowefa
Sawicki Kazimierz
Waloszczuk Bolesław

Rok szkolny 1945/46

kl. VI

Ciupiński Zbigniew
Draż Zofia
Fundowicz Bogusław
Grzeszczyk Józef s. Al.

Lasek Jan
Lasek Józef
Maciejczyk Natalia
Moskwa Krystyna

Sarnecka Stanisława
Sikorska Stefania
Siwiec Irena
Sochaj Wacław

Grzeszczyk Józef s. Fr.
Grzeszczyk Regina
Kilian Tadeusz
Kozieł Jadwiga
Krawiec Regina

Mucha Julian
Pawlik Marian
Rogala Janina
Rusin Wanda
Rzepakowska Bogumiła

Szarpak Tadeusz
Szczeciński Ryszard
Wężykowska Krystyna
Zajac Zofia

Rok szkolny 1946/47
kl. VI

Bartosz Waclaw
Bielec Zenobia
Fundowicz Bogusław
Górniak Kazimiera
Grzeszczyk Zdzisława
Hamera Augustyn
Jakubowicz Janina
Kapciak Henryk
Kosiór Stanisław
Kowalczyk Janina
Kozieł Janina
Krawczyk Bolesław
Krawczyk Regina
Krzysztozek Marian
Lasek Tadeusz

Łukasiewicz Jan
Maciejczyk Otalia
Majewski Czesław
Maziarz Leokadia
Mężyk Jadwiga
Mordak Maria
Nizinska Helena
Oleksik Mieczysław
Pajęczkowski Bolesław
Pindakiewicz Marian
Rudka Wanda
Rutkowska Stefania
Sawicki Henryk
Serafin Mieczysław
Sikorska Stefania

Siwiec Irena
Skoczylas Henryk
Sołtysiak Witold
Sumigowski Stanisław
Sykut Kazimierz
Synderowski Henryk
Synderowski Waclaw
Sypuła Henryk
Szczepanowski Stanisław
Trojacki Aleksander
Wolak Stanisław
Zajac Aleksander
Zajac Aleksandra
Zytek Daniela
Bieńkowski Florian

Rok szkolny 1947/48
kl. VII

Baryła Bolesław
Barszczewski Stanisław
Bielec Wiesław
Dobroń Adam Eugeniusz
Dobroń Stanisław
Gierasieński Zbigniew Jan
Godzińska Maria
Gregorczyk Eugeniusz
Gregorczyk Stanisław
Jakubowicz Marian
Rybicka Czesława
Sałbut Zenon
Siwiec Irena
Skrzek Regina
Sochaj Jan

Jęzak Stanisław
Kaczmarzyk Wanda
Kosior Henryk
Kowalski Mieczysław
Kozieł Zofia
Krawczyk Bolesław
Łyjak Łucja
Magdziak Józef
Mazur Henryk
Mężyk Irena
Sykut Leokadia
Szewczyk Marian
Tuszyński Stanisław
Wieczorek Waclaw
Wężykowska Bogumiła

Mężyk Jan
Mirowski Eugeniusz
Niziński Stanisław
Oko Adam
Pawlik Henryk
Pietruszka Lucjan
Pietruszka Zofia
Pindakiewicz Irena
Rolnik Eugeniusz
Rutka Wanda
Wolski Marian
Zytek Aleksander

Rok szkolny 1948/49
kl. VII

Barszczewski Mieczysław
Bednarczyk Marian
Bielec Maria
Duliasz Daniela
Fryszkiewicz Stanisław

Gorczyca Zofia
Górniak Ryszarda
Gregorczyk Stanisław
Hamera Mieczysław
Hamera Urszula
Herbowicz Zdzisław

Kosiór Tadeusz
Kowalczyk Bogumiła
Kowalczyk Eugeniusz
Kozieł Helena
Kozieł Wanda
Kozłowski Zdzisław
Krawiec Lukrecja
Łojek Helena
Majewski Zdzisław
Małaczek Helena
Marzysz Maria
Matyga Teodora

Rosiak Genowefa
Rybicki Tadeusz
Sałbut Henryka
Sawicka Henryka
Senderowska Henryka
Serafin Bogumiła
Sońta Jan
Sowa Krystyna
Sulima Adam
Sulima Marian
Sulecki Henryk
Sztal Henryk

Jabłoński Henryk
Jalosińska Janina
Jasik Helena
Kamońska Danuta
Kędzierska Helena
Kordula Stanisław
Kosiór Krystyna

Mazurkiewicz Zofia
Mężyk Marian
Miller Czesław
Piorun Jadwiga
Płaza Henryk
Płaza Marian
Puculek Zdzisław

Szymczak Adolf
Tuszyński Jan
Wolak Bronisław
Zajac Irena
Zajac Jan
Żak Bolesław

Rok Szkolny 1949/50
kl. VIIa

Biegańska Teodora
Bieniek Henryka
Drag Henryk
Fałek Henryka
Garganisz Wojciech
Głocka Krystyna
Górniak Julian
Grzeszczyk Janina
Herbowicz Zdzisław
Jęzak Janina
Kędzierska Helena
Kilian Irena
Kolenda Henryk
Kozieł Helena

Kotarska Mieczysława
Krawczyk Henryka
Krawczykowski Marian
Łyjak Władysław
Maciejczyk Paulina
Magdziak Teresa
Marzysz Maria
Mężyk Irena
Mężyk Zofia
Mirowska Czesława
Mirowska Leokadia
Mirowska Maria
Mirowski Waclaw
Nachyla Jan

Nowotnik Helena
Potrząsaj Zofia
Rajkiewicz Edward
Rogala Henryk
Rogala Józef
Rusinowski Bolslaw
Ryło Waclaw
Rzepakowska Krystyna
Sochaj Maria
Sulecki Henryk
Tuszynski Bolesław
Wolszczak Helena
Zajac Anna
Ziembakowska Wanda

kl. VIIb

Ambrozik Bogumił
Bartos Jan
Ciepielowski Stanisław
Chyc Stanisław
Czapka Maria
Grzeszczyk Stanisław
Grzeszczyk Zdzisław
Hamera Mieczysław
Kapciak Kazimierz
Kapciak Maria
Kilian Henryk

Kornak Zygmunt
Kosiór Kazimierz
Kozieł Helena
Kurant Zofia
Łojek Helena
Małaczek Julian
Mejsner Tadeusz
Mirowski Józef
Mucha Zygmunt
Oleksik Jan
Rosiak Kazimiera

Rusin Wiesław
Serewiś Aleksander
Sulima Stefan
Sulima Zofia
Sumigowska Zofia
Szymczak Adolf
Trojacki Stanisław
Wdowiak Jan
Zaborska Maria
Zaborski Stanisław
Żak Krystyna

Rok szkolny 1950/51
kl. VIIa

Bañcerowski Julian
Barylkwicz Zofia
Budniak Kazimierz
Chojak Bogumił
Chojak Lucjan
Czapka Helena
Drag Stanisława
Gregorczyk Jan
Hamera Wanda
Jabłoński Ryszard
Kapciak Leokadia
Karusinski Jan
Kędzierski Henryk
Kosiór Marian
Kosiór Mieczysław

Kosiór Stanisław
Krawczyński Ryszard
Lipnicki Waldemar
Magierek Anna
Malec Helena
Mazur Stanisław
Mężyk Helena
Miller Henryk
Mirowski Henryk
Mroczek Stanisława
Mucha Jan
Oleksiak Helena
Oleksiak Zygmunt
Pajączkowska Julia
Paszkwicz Stanisława

Piast Czesław
Potrząsaj Lucjan
Rajkiewicz Halina
Ryło Waclaw
Sulima Henryk
Sulima Jan
Sumigowski Zygmunt
Szczepanowski Adolf
Sztal Leokadia
Tużnik Genowefa
Urbanek Stanisława
Zaborski Marian
Zajac Wanda

kl. VIIb

Bargiel Stanisław
 Bielec Zofia
 Dług Zofia Wanda
 Dziura Mirosława
 Fijoł Teodora
 Fundowicz Czesław
 Garganis Wojciech
 Gregorczyk Bogumił
 Gregorczyk Henryk
 Grzeszczyk Stefan
 Jakubowicz Henryk
 Jęzak Janina
 Skrzek Jan
 Stępień Helena
 Szwagierek Marian

Kaczyńska Krystyna
 Kiścińska Teodozja
 Kordula Marian
 Kosiór Eugeniusz
 Kosiór Henryk
 Kosiór Stanisław
 Kosiór Teresa
 Kowalczyk Henryk
 Kowalczyk Zuzanna
 Kowalski Tadeusz
 Kupczyk Bogumiła
 Męzyk Irena
 Szwagierek Zdzisław
 Tuszyński Józef
 Tuszyńska Małgorzata

Nachyła Krystyna
 Niziński Marian
 Pawlik Stanisława
 Piorun Barbara
 Piwoński Daniel
 Pora Stanisław
 Przepiórka Maria
 Rogala Julian
 Rosiak Czesław
 Rybak Eugeniusz
 Serewiś Lucjan
 Siepietowski Tadeusz
 Tużnik Marian
 Wężykowski Ryszard
 Wydrzyński Marian

Rok szkolny 1951/52**kl. VIIa**

Bañcerowska Helena
 Bargiel Krystyna
 Bartosz Eugeniusz
 Bartosz Maria
 Biegański Stanisław
 Bieniek Zygmunt
 Chojak Kazimiera
 Ciepiewski Kazimierz
 Czaplinski Marian
 Kilian Bogumiła
 Kosiór Teresa
 Kowalczyk Leokadia
 Kunwa Janina
 Lasota Edward
 Łojek Lech
 Magdziak Tadeusz

Malec Anna
 Maziarz Janina
 Morgaś Genowefa
 Nizińska Helena
 Orlik Stanisław
 Patyk Zofia
 Pierchala Jan
 Rzepkowski Władysław
 Sałbut Zdzisław
 Sarnecka Czesława
 Sikorski Zdzisław
 Skoczylas Jan
 Sobkiewicz Eugeniusz
 Sowa Kazimiera
 Sowa Wiesława
 Stanecki Stefan

Stolarek Zofia
 Sulima Helena
 Sulima Jan
 Sulima Stanisława
 Sumigowska Kazimiera
 Szarpak Stanisława
 Szczepanowska Teresa
 Szewczyk Stefania
 Szostak Maciej
 Urbanek Zofia
 Wietrzyńska Joanna
 Woźniak Stanisław
 Wróbel Helena
 Zaborska Krystyna
 Zajac Zofia
 Zysek Henryk

kl. VIIb

Bargiel Aleksandra
 Bartosz Eugeniusz
 Burek Henryka
 Czrnecka Maria
 Dług Zofia
 Dziura Mirosława
 Gregorczyk Bogusław
 Gregorczyk Bolesław
 Gregorczyk Helena
 Grzeszczyk Julian
 Grzeszczyk Kazimierz
 Hamera Wanda
 Jankowski Stanisław
 Kapciak Maria
 Kociszewski Jan
 Kordula Czesław

Kordula Henryk
 Kosiór Krystyna
 Kowalski Eugeniusz
 Lasek Helena
 Lasek Jan
 Lasek Mieczysław
 Lewandowski Zygmunt
 Maroszek Henryk
 Matyga Henryk
 Maziarz Eugeniusz
 Męzyk Elżbieta
 Mirowski Czesław
 Mroczkowska Helena
 Niziński Zdzisław
 Nachyła Helena
 Nowotnik Wiesława

Pałka Stanisław
 Pałka Wiesława
 Rusinowski Leon
 Rybak Anna
 Sajnog Lucjan
 Siwiec Zofia
 Siwiec Zofia
 Sochaj Leokadia
 Sulima Leokadia
 Sumigowska Krystyna
 Trojacki Eugeniusz
 Tużnik Stanisław
 Wolak Helena
 Wolak Marian
 Wolszczak Krzysztof
 Zajac Stanisław

Rok szkolny 1952/53**kl. VIIa**

Baćkowska Halina
 Bednarczyk Celina
 Figura Teresa
 Główka Marian
 Górniak Helena
 Górniak Maria
 Gregorczyk Krystyna
 Grzeszczyk Jan
 Grzeszczyk Julian
 Jabłońska Zofia
 Kaczor Krystyna
 Kapciak Wiesław
 Kielbasiński Wacław
 Kordula Kazimierz
 Kramek Maria
 Krekora Antoni
 Kurant Julian

Bielec Kazimiera
 Chołuj Tadeusz
 Lasota Edward
 Maciąg Stanisław
 Maciejewska Alicja
 Malec Janina
 Matyga Zofia
 Mężyk Tadeusz
 Miler Teresa
 Mirowska Zofia
 Mordak Marian
 Nowotnik Jan
 Piorun Bogdan
 Piwońska Alicja
 Piwońska Regina
 Potrząsaj Jerzy
 Rogala Henryka

Cywka Zofia
 Dąg Danuta
 Rusin Stanisława
 Rzepkowski Stanisław
 Sajnog Lucjan
 Sałbut Maria
 Skoczylas Jan
 Szczodra Maria
 Szmit Henryk
 Szwagierek Stanisław
 Trojacka Krystyna
 Zaborski Aleksander
 Zaborski Jan
 Zaborski Stefan
 Zajac Zofia
 Zawadzka Jadwiga

kl. VIIb

Abramczyk Jan Alojzy
 Balcerowski Józef
 Chojak Wróbel
 Czarnecka Danuta Zofia
 Dobroń Jan
 Dąg Henryk
 Dąg Henryka
 Dąg Maria
 Farkowski Henryk
 Fałek Danuta Irena
 Jęzak Henryk
 Kapcia Jadwiga
 Kapciak Zofia
 Kosiór Anna
 Kosiór Zdzisław
 Kominek Janina
 Krawczyk Mieczysław

Krupa Henryk
 Krzysztozek Irena
 Kurant Julian
 Kustra Leon Jan
 Kuśmińska Teresa
 Lesisz Krystyna
 Leszczyk Anna
 Lewandowski Stefan
 Lipnicka Teresa
 Maziarz Henryk
 Nachyła Wiesława
 Niedziela Jerzy
 Nizińska Helena
 Oleksik Kazimierz
 Pajączkowska Teresa
 Pora Bogdan
 Radzicki Olgierd

Rusinowska Teresa
 Rusinowski Leon
 Sarnecka Halina
 Serafin Irena
 Serewiś Zofia
 Siwiec Mieczysława
 Skoczylas Piotr
 Sulima Zdzisław
 Tuszyńska Julianna
 Tuszyńska Krystyna
 Tuszyński Henryk
 Wielenowski Kazimierz
 Zaborska Kazimiera
 Zawadzka Zofia
 Zydek Jan

Rok szkolny 1953/54**kl. VIIa**

Ambrozik Wiesława
 Baćkowska Bronisława
 Baćkowska Halina
 Baćkowska Helena
 Bańcerowski Józef
 Bartosz Tadeusz
 Bednarczyk Wiesław
 Dąg Wanda
 Kiściński Marian
 Lasek Stanisław
 Maroszek Witold
 Maziarz Stanisław
 Mężyk Adam

Dąg Tadeusz
 Dusińska Leokadia
 Fałek Helena
 Fałek Stefan
 Górniak Wacław
 Gregorczyk Krystyna
 Gregorczyk Zofia
 Grzeszczyk Janina
 Mucha Stanisław
 Oleksiak Maria
 Płaza Stanisław
 Potrząsaj Maria
 Rusinowicz Maria

Grzeszczyk Krystyna
 Jasik Bolesław
 Jasik Henryka
 Kaczyński Antoni
 Kędzierski Stanisław
 Kosiór Marian
 Kowalczyk Ludwik
 Kręgiel Marian
 Staszecka Genowefa
 Sulima Maria
 Sumigowska Bronisława
 Wolszczak Stanisław
 Zaborski Jan

Mężyk Henryka
Miller Henryka
Mordak Henryka

Rzepakowski Jan
Siwiec Janina
Sochaj Wanda

Zieliński Zbigniew
Żak Wiesław

kl. VIIb

Bargiel Maria
Bancerowska Janina
Bartos Mieczysław
Ciszek Lech
Ciszek Ryszard
Czarnecka Danuta
Grzeszczyk Henryk
Grzeszczyk Izabela
Grzeszczyk Jan
Hrbowicz Barbara
Kaczor Wiesława
Kapciak Wiesław
Kociszewska Krystyna
Kosiór Zofia
Kurant Julian
Kustra Janina
Kuśmiński Jan
Kwapińska Maria

Lewandowska Danuta
Maciąg Stanisław
Majewski Zdzisław
Malec Jan
Maziarz Henryk
Mężyk Helena
Miller Maria
Mirowski Henryk
Podlak Bogusław
Posłuszna Katarzyna
Potrząsaj Jerzy
Potrząsaj Regina
Rajkiewicz Andrzej
Rogala Jan
Rudna Maria
Rusin Natalia
Rusinowska Teresa
Skoczylas Teresa

Skrzek Anna
Skrzek Mirosław
Sobarcia Jan
Sulima Danuta
Sumigowska Zofia
Szymańska Daniela
Tużnik Janina
Wdowiak Stanisław
Węzykowski Kazimierz
Wielanowska Zofia
Waloszczuk Janina
Woźniak Irena
Zaborska Teresa
Zaborski Aleksander
Zaborski Zdzisław
Zajac Wanda
Zajac Zofia

Rok szkolny 1954/55

kl. VII

Bargiel Jan
Bargiel Teresa
Bieniek Eugeniusz
Cywka Stanisława
Czapka Józef
Drag Tadeusz
Górniak Leokadia
Gregorczyk Janina
Grzeszczyk Henryk
Grzeszczyk Teresa

Karasiński Zdzisław
Kędzierski Jan
Kopeć Kazimierz
Krawczyk Czesława
Krawczyk Waclaw
Kropidłowski Henryk
Kiściński Henryk
Kuśmińska Apolonia
Małaczek Tadeusz
Matyga Danuta

Mucha Julian
Pietrzyk Zofia
Rybak Jan
Skrzek Czesław
Sulecka Danuta
Węzykowska Justyna
Wietrzyński Mieczysław
Wróbel Urszula
Zaborska Wiesława
Zajac Helena

Rok szkolny 1955/56

kl. VII

Bartosz Janusz Józef
Bielec Stanisław Ludwik
Grzeszczyk Maria
Kosiór Witold
Kowalski Tadeusz
Maciąg Irena
Maciejewska Zofia

Dziura Barbara
Garganisz Maria
Mirowska Barbara
Moskwa Stanisław
Opalski Zdzisław
Sulima Krystyna
Szyra Wanda

Gorczyca Mieczysława
Greguła Maria
Szymaszek Henryka
Węzykowska Leokadia
Zaborski Stefan
Zawadzki Stanisław

Rok szkolny 1956/57

kl. VIIa

Brożek Stanisław
Frydrycki Witold
Gajek Zofia
Garganisz Maria
Hała Henryk

Kustra Zofia
Kwiecień Teresa
Lewandowski Lech
Magdziak Henryk
Maziarz Teresa

Szyra Mirosława
Trojacki Sławomir
Tużnik Zdzisław
Zaborski Stefan
Zygmunt Marian

Hamerski Ludwik
Kosiór Zdzisław
Kustra Henryka

Niemkiewicz Krystyna
Rusinowska Barbara
Sulima Eugeniusz

kl. VIIB

Bañcerowska Krystyna
Bielec Stanisław
Chojak Zofia
Drag Danuta
Gozdur Stanisław
Jezuwit Halina
Kosor Witold
Kociszewski Henryk

Kowalski Tadeusz
Leszczyk Konstanty
Matyga Wiesława
Maciąg Irena
Pająk Urszula
Posłuszna Maria
Rojek Waclaw
Skoczylas Józef s. Fr.

Skoczylas Józef s. Stan.
Sulima Henryka
Szarpak Henryk
Szostak Wojciech
Twardowski Janusz
Wietrzyńska Barbara
Zaborski Henryk

Rok szkolny 1957/58

kl. VII

Bañcerowska Elżbieta
Cholewa Stanisław
Choroś Zofia
Dobroń Maria
Dobroń Stanisław
Greguła Halina
Jęzak Wiesław
Kapcia Janusz
Kolenda Maria
Kosiór Henryk
Kosiór Marian
Kozieł Czesław
Krukowska Halina
Krzysztozek Henryka
Kustra Tadeusz

Leszczyk Zbigniew
Matyga Helena
Matyga Henryk
Maziarz Celina
Maziarz Krystyna
Mężyk Barbara
Miller Henryk
Mirowska Zofia
Moskwa Piotr
Mroczek Waldemar
Mroczek Zofia
Mucha Zofia
Nachyla Ryszard
Nowak Ewa
Paszkwicz Józef

Pora Wincenty
Potrząsaj Wiesław
Rusin Henryk
Rusin Zofia
Skoczylas Urszula
Skoczylas Zofia
Sońta Henryk
Sumigowska Helena
Szypra Stanisław
Wietrzyńska Krystyna
Zygmunt Waclaw
Zysek Adam
Żak Helena

Rok szkolny 1958/59

kl. VII

Bartosz Irena
Dobroń Maria
Dobron Stanisław
Gregorczyk Janina
Kapciak Helena
Kiebańska Jadwiga
Kociszewska Danuta
Kosiór Stanisław
Kosiór Zofia
Kozieł Cecylia

Kwiecień Danuta
Kustra Tadeusz
Kustra Zofia
Mężyk Henryk
Moskwa Maria
Pająk Stanisław
Pietrzyk Edward
Pora Wincenty
Potrząsaj Henryk
Potrząsaj Józef

Skoczylas Zofia
Sowa Krystyna
Szczodra Henryka
Tużnik Teresa
Twardowska Zofia
Wietrzyńska Krystyna
Wróbel Irena
Ziębakowska Teresa

Rok szkolny 1959/60

kl. VII

Bañcerowska Bogumiła
Garganisz Janusz
Gregorczyk Bogumiła
Gregorczyk Konstanty
Jabłońska Halina

Kosiór Henryka
Krukowski Jerzy
Lewandowski Jerzy
Maciejczyk Bogusław
Maciejewska Halina

Mężyk Anna
Mężyk Anna
Pająk Zofia
Rusin Halina
Skoczylas Zofia

Rok szkolny 1960/61**kl. VII**

Bañcerowska Halina
Ciszek Jerzy
Draż Czesław
Fałek Maria
Gregorczyk Zofia
Kaczor Krystyna
Kosiór Zdzisław
Krupa Mirosława
Krupiński Marek
Kustra Adam
Kuśmiński Stanisław

Leszczyk Wojciech
Lewandowska Halina
Matyga Krystyna
Mazurkiewicz Wojciech
Nachyla Antoni
Niedziela Halina
Niemkiewicz Ryszard
Rogoziński Jan
Rutkowski Stanisław
Sadowski Marek
Skoczylas Janusz

Skomra Zofia
Sowa Stanisław
Sulima Marian
Sulima Władysław
Sulima Zbigniew
Urbanek Helena
Wolak Stanisław
Zaborski Bogusław
Zaborski Franciszek
Żak Jerzy
Żurawna Zofia

Rok szkolny 1961/62**kl. VII**

Bochra Edward
Ciszek Alicja
Ciszek Stanisław
Czapka Danuta
Fałek Janusz
Frydrycki Tadeusz
Giermakowska Czesława
Hamela Tadeusz

Hamela Wiesław
Korczak Tadeusz
Kuśmińska Aniela
Magdziak Wiesław
Małaczek Halina
Matyga Lucjan
Matysiak Katarzyna
Mężyk Alicja

Mężyk Witold
Pająk Helena
Sawicki Stanisław
Skoczylas Halina
Skoczylas Tadeusz
Skoczylas Tadeusz
Szmit Jan
Wietrzyńska Teresa

Rok szkolny 1962/63**kl. VII**

Bañcerowski Witold
Bielecki Zdzisław
Cholewa Adam
Choroś Adam
Choroś Tadeusz
Cieślak Andrzej
Cieslak Irena
Gajak Halina
Głaz Stanisław
Grzeszczyk Tadeusz

Jabłońska Jadwiga
Karosińska Barbara
Kociszewski Zbigniew
Kozdęba Henryk
Kwiecień Zofia
Maciejczyk Zofia
Mężyk Henryk
Mroczek Ryszard
Nędzi Andrzej
Potrząsaj Genowefa

Rogozińska Anna
Rozwadowski Stanisław
Ryło Zofia
Sawicka Zofia
Sowa Halina
Spyra Wiesław
Wężykowska Teresa
Zawadzki Stanisław
Żurawna Henryka

Rok szkolny 1963/64**kl. VII**

Bañcerowska Krystyna
Bartosz Andrzej
Chojak Marian
Choroś Krystyna
Ciszek Henryk
Fundowicz Mirosław
Góraj Zofia
Herbowicz Tadeusz
Janusz Danuta
Jaskulska Halina
Kapciak Witold
Kosiór Jadwiga

Lasek Zofia
Lipiec Wiesław
Magdziak Halina
Mężyk Teresa
Michałowska Stefania
Nachyla Zofia
Pajęczkowska Teresa
Pilich Halina
Potrząsaj Maria
Ryło Stanisław
Rzepakowski Witold
Sawicka Krystyna Żak Jan

Skomr Zdzisław
Sulima Krystyna
Sulima Stanisław
Sulima Zdzisław
Szpyra Zofia
Walak Henryk
Wolska Zofia
Zajac Stanisław
Zawadzki Tadeusz
Ziembakowski Marian
Żak Halina

Rok szkolny 1964/65

kl. VIIa

Bañcerowski Jan
Cieplińska Maria
Głaz Bogumiła
Gregorczyk Jolanta
Herbowicz Franciszka
Janusz Teresa
Kapciak Wiesław
Kowalski Stefan

Krężel Jan
Kurant Wanda
Maciejewska Barbara
Matysiak Henryka
Niedziela Stanisław
Potrząsaj Krystyna
Sadowski Konstanty
Skoczylas Józef

Sońta Maria
Stępień Janusz
Węzykowska Halina
Węzykowska Urszula
Zawadzki Józef
Zydek Mieczysław

kl. VIIb

Bieniek Teresa
Dobroń Henryk
Garganisz Wanda
Góraj Jan
Grzeszczyk Krystyna
Hyścińska Halina
Skoczylas Jan
Skoczylas Mirosława

Kacperska Mirosława
Kominek Kazimierz
Kozdęba Stanisław
Kunwa Anna
Kustra Jan
Lasek Marian
Spyra Krystyna
Węzykowska Irena

Małaczek Irena
Mordak Alicja
Mucha Arkadiusz
Ostrach Grażyna
Pora Halina
Potrząsaj Tadeusz
Zajac Halina
Ziębakowska Henryka

Rok szkolny 1965/66

kl. VIIa

Bañcerowski Zbigniew
Bielec Leokadia
Ciszek Alicja
Drağ Teresa
Jaskulski Edward
Kordula Maria
Krekora Marian
Kustra Anna

Lasek Teresa
Maciąg Zdzisław
Maciejewska Halina
Maciejczyk Lech
Matysiak Marian
Posłuszna Maria
Potrząsaj Danuta
Potrząsaj Jan

Ryło Jan
Skoczylas Sławomira
Sowa Janusz
Zaborski Eugeniusz
Zaborski Mariusz
Zajac Teresa

kl. VIIb

Bartosz Zbigniew
Chojak Kazimiera
Cieplińska Teresa
Cieślak Jerzy
Ciszek Halina
Figura Marianna
Fundowicz Wiesław
Kacperski Ryszard

Koziel Teresa
Kunwa Halina
Kwiecień Jan
Mirejewski Wiktor
Morgaś Krystyna
Nachyla Bogdan
Potrząsaj Halina
Potrząsaj Ryszard

Rogosiński Marek
Rusin Tomasz
Rzepakowska Mirosława
Skoczylas Piotr
Wicik Halina
Ziębakowska Krystyna

Rok szkolny 1966/67

kl. VIII

Bañcerowski Zbigniew
Bartosz Zbigniew
Bielec Leokadia
Ciszek Alicja
Fundowicz Wiesław
Kacperski Ryszard
Kordula Maria
Krzysztozek Jerzy

Kunwa Halina
Nachyla Bogdan
Posłuszna Maria
Potrząsaj Danuta
Potrząsaj Halina
Potrząsaj Ryszard
Rzepakowska Mirosława
Siepietowski Piotr

Skoczylas Stanisław
Sowa Janusz
Sulima Jadwiga
Tuszyńska Irena
Wieczorek Adam
Zaborski Eugeniusz
Zajac Teresa
Ziębakowska Krystyna

Rok szkolny 1967/68

kl. VIII

Bednarczyk Marian
Choroś Jerzy
Choroś Ryszard
Ciszek Zofia
Drağ Alicja
Fałek Adam
Gregorczyk Marek
Jaskulska Marianna
Kajdan Halina
Kamiński Henryk

Kapciak Teresa
Kosiór Stanisław
Kosiór Stanisław Lucjan
Kunwa Zofia
Lipiec Teresa
Łaski Andrzej
Mężyk Jan
Mężyk Janina
Niemkiewicz Andrzej
Niziński Mieczysław

Ostrach Stanisław
Potrząsaj Adam
Rosiak Irena
Skoczylas Jan
Skoczylas Zbigniew
Sulima Kazimiera
Sulima Zdzisław
Szewczyk Janina
Zając Zofia
Zawadzka Zofia

Rok szkolny 1968/69

kl. VIIIA

Bañcerowska Alicja Teresa
Bañcerowska Zofia Łucja
Bednarczyk Janusz
Ciszek Maria
Farkowski Kazimierz
Kapciak Lech
Kozłowska Anna

Krężel Józef
Kustra Andrzej
Kuśmiński Czesław
Kwiecień Stanisław
Maciąg Marek
Miżejewska Urszula
Nachyla Grażyna

Rzepakowska Grażyna
Sawicki Wiesław
Sulima Halina
Sulima Witold
Wieczorek Zdzisław
Żurawny Stanisław

kl. VIIIB

Bielecki Kazimierz
Bielecki Zbigniew
Błaszczyk Andrzej
Czapka Irena
Ginter Lech
Kowalska Teresa
Krukowski Andrzej

Lewandowska Małgorzata
Łojek Teresa
Maziarz Bolesław
Mroczek Stanisław
Niziński Tadeusz
Pietruszka Maria
Pilch Zofia

Rzepakowski Janusz
Ryło Irena
Skoczylas Halina
Skoczylas Helena
Sońta Stanisław
Sulima Alicja
Wężykowski Stanisław

Rok szkolny 1969/70

kl. VIIIA

Błaszczyk Zofia
Drağ Danuta
Figura Waldemar
Frydrycka Halina
Fryszkiewicz Jerzy
Hamela Stanisław
Jagliński Jarosław
Jaskólski Józef

Kajdan Ryszard
Kordula Witold
Kosior Jan
Kustra Ryszard
Maciejczyk Irena
Maziarz Bolesław
Męcina Zofia
Nachyla Zofia

Potrząsaj Grażyna
Rusin Andrzej
Sońta Stanisław
Szewczyk Irena
Twardowska Jadwiga
Wicik Elżbieta

kl. VIIIB

Bañcerowska Elżbieta
Bañcerowska Irmina
Kominiek Piotr
Kosiór Barbara
Kosiór Maria
Kostyra Alicja
Kropidłowska Wanda
Kunwa Zofia

Lipiec Waldemar
Magdziak Teresa
Matyga Zofia
Mężyk Wanda
Mroczek Bogdan
Ostrach Zofia
Pawlik Henryka
Pietruszka Wiesław

Posłuszna Krystyna
Ryło Irena
Skoczylas Mirosława
Zając Jerzy
Zając Kazimierz
Zagozdon Izabela
Zagozdon Marek

Rok szkolny 1970/71**kl. VIII**

Baczkowski Andrzej
 Bielec Teresa
 Dobroń Witold
 Farkowska Henryka
 Farkowska Jadwiga
 Maciąg Jadwiga
 Maciąg Tadeusz
 Małaczek Henryka
 Matysiak Tadeusz
 Miller Andrzej
 Mężyk Irena

Garganisz Stanisław
 Góraj Teresa
 Grałek Zofia
 Jakubowska Teresa
 Kajdan Henryk
 Nachyła Alicja
 Niedziela Zofia
 Osuch Sławomir
 Podsiadły Tadeusz
 Skoczylas Andrzej
 Skoczylas Józef

Kapciak Krystyna
 Kostyra Andrzej
 Kozieł Irena
 Kustra Jan
 Lasek Stanisław
 Skwira Bożena
 Sowa Jadwiga
 Sulima Stanisław
 Żak Irena

Rok szkolny 1971/72**kl. VIIIA**

Cholewa Andrzej
 Dobroń Stanisław
 Góraj Andrzej
 Jabłoński Mirosław
 Jaskulska Zofia
 Krekora Zofia
 Małaczek Andrzej

Matysiak Jan
 Pająk Marek
 Pietruszka Edward
 Potrząsaj Kazimiera
 Potrząsaj Krzysztof
 Potrząsaj Teresa
 Rusinowska Danuta

Rusinowska Maria
 Sawicki Józef
 Skoczylas Adam
 Skoczylas Andrzej
 Skoczylas Tadeusz
 Sulima Zbigniew
 Żurawna Teresa

kl. VIIIB

Błaszczuk Jadwiga
 Ciepielewski Zbigniew
 Herbowicz Bożena
 Jarosz Ewa Anna
 Kosiór Halina
 Kosiór Krzysztof
 Kosiór Teresa

Kosiór Zofia
 Kustra Grażyna
 Łaska Halina
 Łaski Henryk
 Męcina Zbigniew
 Nędzia Zdzisław
 Nowotnik Irena

Potrząsaj Zofia
 Rogozińska Irena
 Ryło Andrzej
 Skoczylas Józef
 Wierzbicka Maria
 Zaborski Zdzisław

Rok szkolny 1972/73**kl. VIII**

Balcerowska Jadwiga
 Barszczewska Alicja
 Bednarczyk Elżbieta
 Bielec Jan
 Ciszek Elżbieta
 Dług Stanisław
 Farkowska Grażyna
 Fryszkiewicz Krzysztof
 Gębka Andrzej
 Gorczyca Krystyna

Grzeszczyk Alicja
 Jaros Halina
 Kajdan Irena
 Kapciak Mirosław
 Kosiór Wiesława
 Kowalczyk Zbigniew
 Kowalska Halina
 Lasek Irena
 Lewińska Alicja
 Mazurkiewicz Zdzisław

Mejzner Edward
 Miller Jadwiga
 Moskwa Ryszard
 Pawlik Maria
 Pietruszka Teresa
 Potrząsaj Jadwiga
 Rzepkowski Stanisław
 Skoczylas Tadeusz
 Skoczylas Walenty
 Sulima Stanisław

Rok szkolny 1973/74**kl. VIIIA**

Bielecki Lech
 Grałek Elżbieta
 Kustra Barbara
 Magdziak Stanisław
 Matysiak Józef
 Nizińska Barbara
 Sulima Grażyna

Piorun Maria Jolanta
 Rajkiewicz Andrzej
 Rozwadowska Henryka
 Rusinowska Mariola
 Rybicki Zbigniew
 Skoczylas Marek

Sulima Maria
 Szczodra Alina
 Szewczyk Danuta
 Świgoń Helena
 Wajs Danuta
 Nowotnik Elżbieta

kl. VII b

Bañcerowski Tadeusz
Chamela Halina
Chamela Stanisław
Gębka Leszek
Gregorzycy Jolanta
Skoczylas Janusz
Sunwisz Henryk

Kaczyńska Irena
Kozieł Krystyna
Kozieł Krzysztof
Krawczyk Jerzy
Kunwa Stanisław
Tuszyński Henryk
Tuszyński Zbigniew

Matysiak Krystyna
Pietruszka Zbigniew
Pietruszka Zbigniew
Rozwadowski Witold
Skoczylas Barbara
Wężykowski Jerzy

Rok szkolny 1974/75**kl. VIIIA**

Budrewicz Ryszard
Gorczyca Kazimierz
Grzeszczyk Leszek
Grzeszczyk Jerzy
Kacperczak Maria
Kacperska Ewa
Kariński Arkadiusz
Kozłowski Józef

Krenžel Bożena
Kropidłowski Henryk
Konor Danuta
Kunwa Alicja
Lipiec Marzena
Małaczek Sławomir
Mordak Bożena
Pindakiewicz Adam

Puculek Paweł
Sawicka Anna
Skoczylas Ewa
Skoczylas Lucjan
Sokół Helena
Sulima Halina
Sulima Konstanty

kl. VIIIB

Bielecka Teresa
Błaszczyc Waldemar
Czapla Jan
Dobroń Wiesław
Fałek Grażyna
Fundowicz Zbigniew
Gorczyca Jan
Gregorzycy Mirosława

Grzejszczyk Zbigniew
Jaskulski Janusz
Jarosz Adam
Kozieł Lech
Kustra Krystyna
Matyga Barbara
Maziarz Bogumił
Mirzejewska Małgorzata

Pietruszka Stanisław
Salbut Andrzej
Skomra Mirosław
Sulima Barbara
Sumigowska Teresa
Tuszyńska Jolanta
Wicik Jerzy
Zysek Bogdan

Rok szkolny 1975/76**kl. VIII**

Balczerowska Halina
Barszczewski Sławomir
Ciecieląg Andrzej
Ciecieląg Anna
Chołuj Zbigniew
Chołuj Zofia
Czapka Anna
Czapka Ewa
Czapka Maria
Czapla Tadeusz
Drağ Barbara
Grałek Magdalena
Grzeszczyk Maria

Kajdan Zofia
Kamiński Wawrzyniec
Kordula Zbigniew
Kuśmiński Piotr
Kurpińska Zofia
Matysiak Jerzy
Mężyk Michał
Nędzia Zofia
Paszkievicz Krzysztof
Patyk Marianna
Pawlik Bożena
Rogozińska Jolanta
Ryło Mirosław

Skalińska Ewa
Skoczylas Hanna
Skwira Hanna
Sokół Bożena
Szostak Zdzisław
Sumigowska Maria
Tymiński Andrzej
Zaborska Teresa
Zięba Lidia
Zysek Dorota
Żurawna Danuta

Rok szkolny 1976/77**kl. VIIIA**

Biegański Mirosław
Błaszczyc Krystyna
Chamela Henryk Józef
Chamela Marek
Lipiec Krzysztof

Ciszek Zbigniew
Farkowski Jacek
Garbarczyk Andrzej
Grzeszczyk Henryka
Patyk Janusz

Grzeszczyk Maria
Kacperczak Krzysztof
Kapciak Adam
Kozieł Małgorzata
Szczodra Halina

Mężyk Bożena
Mirowska Jolanta
Miżejewska Lidia
Nowotnik Jerzy
Pająk Danuta

Pietruszka Ryszard
Potrząsaj Sławomir
Sałbut Iwona
Sałbut Mirosława
Szarpak Zbigniew

Węzykowski Zbigniew
Wierzbicka Jadwiga
Zaborski Wiesław

kl. VIIIb

Bartos Jan
Bieniek Andrzej
Bieńkowski Włodzimierz
Bojski Marek
Ciepielowski Grzegorz
Drağ Mirosław
Fałek Mirosław
Gregorczyk Jadwiga
Grzeszczyk Andrzej

Kacperska Małgorzata
Kordula Anna
Kosior Dariusz
Kustra Piotr
Mażysz Adam
Matysiak Wiesław
Mazurek Alicja
Mejzner Ewa
Mężyk Teresa

Miler Dorota
Mirowski Paweł
Moskwa Halina
Paszkiewicz Mirosław
Rusin Maria
Sobania Andrzej
Sobania Ewa
Tymiński Mirosław
Walaszczuk Alicja

Rok szkolny 1977/78

kl. VIIIA

Czapka Teresa
Figura Elżbieta
Garbarczyk Mariola
Gorczyca Danuta
Grałek Mariusz
Grzeszczyk Tomasz
Kaczyńska Ewa
Kosiór Witold

Kuśmińska Anna
Krawczyk Małgorzata
Lasek Alicja
Lejwoda Krzysztof
Łaski Marek
Matysiak Zbigniew
Maziarz Teresa
Mejzner Zbigniew

Mężyk Mirosław
Mirzejewska Alicja
Ostrach Zbigniew
Pietruszka Stanisław
Pliwka Elżbieta
Rusinowska Magdalena
Skoczylas Danuta
Szewczyk Zofia

kl. VIIIb

Bednarczyk Zofia
Gębka Sławomir
Głaz Danuta
Grzeszczyk Danuta
Kacperczak Dariusz
Kajdan Andrzej

Korczak Ewa
Lewandowski Andrzej
Mazurkiewicz Marek
Mężyk Tomasz
Mirowska Mariola
Mordak Zbigniew

Oko Dariusz
Rozwadowski Marian
Rusinowski Sylwester
Sałbut Irena
Siepietowska Lidia
Siwiec Kazimierz

Rok szkolny 1978/79

kl. VIIIA

Chyła Zbigniew
Gorczyca Marianna
Główka Elżbieta
Gregorczyk Krzysztof
Kasiński Grzegorz
Kosiór Andrzej
Kosiór Bożena
Krawczyk Wiesława
Śmietanka Jerzy
Tuszyński Zbigniew

Kwaśnik Andrzej
Lipiec Barbara
Mażysz Jarosław
Michalska Alicja
Michońska Elżbieta
Mordak Danuta
Pajęczkowska Elżbieta
Pindakiewicz Barbara
Wieczorek Józef
Wiśniewski Jerzy

Puculek Marcin
Pokarowski Adam
Rusin Lidia
Rusinowska Alicja
Siepietowska Marta
Skalińska Lucyna
Sulima Cezary
Sykut Józef
Zaborski Tadeusz
Zięba Jarosław

kl. VIIIb

Biegańska Małgorzata
Burek Mirosław
Chołuj Andrzej
Chołuj Teresa

Głazki Jerzy
Jaros Danuta
Kaczyńska Zofia
Korczak Zofia

Maroszek Andrzej
Mężyk Zbigniew
Pliwka Grażyna
Rusin Sławomir

Czapka Alicja
Czapka Zofia
Czapla Marian
Dobroń Małgorzata
Draż Halina
Figura Joanna

Kordula Ewa
Kowalczyk Marian
Lasek Marek
Magdziak Elżbieta
Magdziak Krzysztof
Małek Dariusz

Ryło Danuta
Skoczylas Janusz
Skoczylas Jolanta
Sulima Lucyna
Smietanka Zbigniew
Wolszczak Jacek

Rok szkolny 1979/80

kl. VIIIA

Bednarczyk Roman
Budniak Dariusz
Chołuj Bożena
Draż Jadwiga
Dąbrowska Renata
Fałek Mirosław
Fałek Waldemar
Farkowski Zbigniew
Górniak Alicja
Grzeszczyk Wojciech
Grzeszczyk Krzysztof
Grzeszczyk Mirosław

Grzeszczyk Teresa
Gębka Janusz
Kornak Lidia
Kosiór Ewa
Kozieł Dorota
Kustra Barbara
Łojek Barbara
Łojek Mirosław
Małaczek Anna
Małaczek Danuta
Mordak Sławomir
Płaka Barbara

Patyk Renata
Potrząsaj Teresa
Sałbut Bożena
Siwiec Halina
Sobania Jadwiga
Skoczylas Zbigniew
Sulima Wiesław
Wdowiak Dariusz
Wolszczak Agata
Zyżek Stanisław

kl. VIIIB

Bdzikot Andrzej
Bieniek Iwona
Burek Danuta
Fałek Mirosław
Farkowska Danuta
Głocki Ryszard Tomasz
Greguła Maria
Hyścińska Barbara
Kędzierska Iwona
Korczak Janusz

Kordula Elżbieta
Kozieł Dariusz
Kwaśnik Bogusław
Maciąg Halina
Mężyk Marek
Opalski Zbigniew
Rybicka Barbara
Sałbut Sylwester
Siwiec Andrzej
Skoczylas Alicja

Skoczylas Piotr
Skrzek Danuta
Sulima Leszek
Sumigowski Andrzej
Sumigowski Henryk
Stępień Wiesława
Sykut Paweł
Wietrzyński Mirosław
Wiśniewski Henryk
Zaborska Barbara

Rok szkolny 1980/81

kl. VIIIA

Borucińska Bożena
Chojnacka Elżbieta
Cisek Ewa
Łojek Emilia
Matysiak Helena
Mazurek Jerzy
Mazurek Zbigniew
Mężyk Zofia
Michalska Teresa

Draż Edward
Garbarczyk Ryszard
Głaz Bożena
Mordak Bożena
Mordak Sławomir
Nachyła Henryk
Pajęczkowski Roman
Rogoziński Krzysztof
Rozwadowska Grażyna

Gregorczyk Elżbieta
Kosior Elżbieta
Kosiór Marian
Siepietowska Elżbieta
Siwiec Zbigniew
Tofil Grażyna
Wicik Dariusz
Wierzbicki Stefan
Zaborski Krzysztof

kl. VIIIB

Bieniek Hanna
Bińkowska Dorota
Chamela Elżbieta
Chołuj Janusz
Ciecieląg Leszek
Draż Joanna
Figura Małgorzata
Głocki Tomasz

Kornak Leszek
Kosior Elżbieta
Krawczyk Roman
Lasek Andrzej
Mejzner Andrzej
Mejzner Leszek
Mejzner Mieczysław
Molendowski Bogdan

Pałka Irmina
Pawlik Mirosław
Rusinowski Mieczysław
Rzepakowski Stanisław
Siwiec Halina
Stępień Beata
Synderowska Jolanta
Wydrzyński Waldemar

Górniak Sławomir
Grzeszczyk Ryszard

Mordak Lidia
Opalska Danuta

Walewska Urszula
Żurawna Barbara

Rok szkolny 1981/82

kl. VIIIA

Biegańska Elżbieta
Chołuj Jolanta
Drağ Grzegorz
Fałek Dorota
Godzwon Anna
Grałek Joanna
Grandos Leszek
Gregorczyk Grażyna
Kapciak Małgorzata

Kowalski Tomasz
Kustra Mariola
Mazur Cezary
Mazurkiewicz Krzysztof
Mężyk Bożena
Mirowska Barbara
Mordak Roman
Oko Elżbieta
Pietrzykowska Renata

Sajnóg Anna
Sawicka Małgorzata
Sumigowska Małgorzata
Sumigowski Krzysztof
Synderowski Krzysztof
Urbanek Anna
Wierzbicki Mirosław
Wojcechowski Zbigniew
Woszczak Andrzej

kl. VIIIB

Bernat Henryk
Błaszczak Irena
Dąbrowska Iwona
Fałek Mirosław
Fałek Wioletta
Gunia Andrzej
Kornak Sławomir
Kustra Ryszard
Kurpińska Danuta

Lipiec Marek
Łojek Andrzej
Łyjak Jarosław
Małczek Andrzej
Molendowska Małgorzata
Nachyla Zofia
Nowotnik Mirosław
Pora Mirosław
Rusin Danuta

Rusin Jolanta
Siwiec Danuta
Skoczylas Andrzej
Skwira Jacek
Skrzek Andrzej
Tuszyńska Elżbieta
Zajac Ryszard

Rok szkolny 1982/83

kl. VIIIA

Balcerowski Zbigniew
Bieniek Renata
Drağ Anna
Kosiór Zbigniew
Krawczyk Dorota
Lejwoda Marta
Lewandowska Anna
Lewandowski Zbigniew
Łojek Teresa

Figura Cezary
Figura Jarosław
Gorczyca Dorota
Łojek Urszula
Pałka Zdzisława
Pawlik Elżbieta
Rojecka Barbara
Rybak Janusz
Sajnóg Jolanta

Górniak Bożena
Grzeszczyk Jarosław
Kosior Barbara
Siwiec Dorota
Sulima Michał
Stępień Monika
Sumigowska Mariola
Tofil Urszula
Tuszyńska Beata

kl. VIIIB

Bernat Henryka
Boruciński Andrzej
Chojnacki Grzegorz
Ciecieląg Małgorzata
Dobroń Piotr
Fałek Jerzy
Gębka Małgorzata
Greguła Bogusław
Kapciak Grzegorz

Kornak Danuta
Kowalski Janusz
Łojek Jadwiga
Magdziak Jerzy
Mazurek Zofia
Mężyk Mirosław
Paszkiewicz Leszek
Skoczylas Krzysztof
Skoczylas Teresa

Skrzek Bogusław
Sulima Arkadiusz
Sulima Bożena
Sulima Dariusz
Szwagierek Grażyna
Wolszczak Urszula
Wrochna Maria
Wydrzyński Andrzej
Zientecki Marek

Rok szkolny 1983/ 84

kl. VIIIA

Dąbrowska Marzena
Farkowska Grażyna
Głocki Mariusz

Kowalski Zbigniew
Kwaśnik Barbara
Leszyk Dariusz

Paszkiewicz Marek
Piskozub Joanna
Salbuta Danuta

Grandos Marta
Gregorczyk Dariusz
Greguła Marek
Grzeszczyk Jacek
Jęzak Iwona
Korczak Andrzej
Kordula Dariusz

Lojek Dariusz
Matysiak Janusz
Mazur Renata
Mejzner Dorota
Mejzner Sławomir
Mordak Jolanta
Nowotnik Beata

Skupień Krzysztof
Stępień Renata
Sulima Sławomir
Szmajda Agnieszka
Szwagierek Lucyna
Wyka Janusz

kl. VIIIb

Bartos Krzysztof
Bdzikot Zbigniew
Bojski Zbigniew
Dąbrowska Dorota
Drağ Marzena
Fałek Danuta
Fałek Marzena
Głocki Grzegorz

Grzeszczyk Lidia
Jakubowicz Mariola
Kaczmarzyk Małgorzata
Kominek Janusz
Kominek Janusz
Kozieł Dariusz
Lýjak Teresa
Męzyk Dariusz

Patyk Bogdan
Rybak Dariusz
Sałbut Jolanta
Synderowska Dorota
Skalińska Anna
Skrzek Mariola
Sochaj Dorota
Suwała Józef

Rok szkolny 1984/85

kl. VIIIa

Burek Alicja
Fałek Marzena
Gębka Elżbieta
Głaz Małgorzata
Potrząsaj Dariusz
Rogała Sławomir
Rojecki Tomasz
Skoczylas Ewa
Skoczylas Marianna

Kaca Tomasz
Kutryb Iwona
Lewandowski Grzegorz
Magdziak Mirosław
Skwira Małgorzata
Sulima Barbara
Sulima Teresa
Synderowski Krzysztof
Szymańska Dorota

Matyga Wiesław
Mordak Robert
Nachyła Danuta
Pajaczkowski Piotr
Tuszyńska Agnieszka
Zaborski Jacek
Zaborska Małgorzata
Zaborska Zofia

kl. VIIIb

Anikiel Andrzej
Bargieł Ewa
Bąk Mariusz
Burek Piotr
Czapka Anna
Grzeszczyk Beata
Hamerski Janusz
Hyściński Sławomir

Kordula Grzegorz
Kowalska Marta
Kwaśnik Zofia
Lasek Magdalena
Nowotnik Jolanta
Osuch Bożena
Pietruszka Alicja
Rybak Jolanta

Skrzek Kazimierz
Sumigowska Małgorzata
Tuszyńska Dorota
Urbanek Grzegorz
Wojciechowska Barbara
Zając Elżbieta
Zyżek Marzena

Rok szkolny 1985/86

kl. VIIIa

Burakowska Ewa
Drağ Renata
Dygas Grzegorz
Grzeszczyk Elżbieta
Gunia Barbara
Kaczmarzyk Alina
Kapciak Alina
Krukowski Wojciech

Kuśmińska Agata
Kutryb Ewa
Leszczyk Iwona
Mażysz Jacek
Moskwa Beata
Nowakowski Piotr
Piskozub Mariusz
Pora Jacek

Przepiórka Jacek
Skoczylas Małgorzata
Sobania Jolanta
Walak Mariusz
Wulczyński Jarosław
Zaborski Krzysztof
Zawadzka Katarzyna

kl. VIIIb

Bielec Ewa
Czapka Ewa Urszula

Męzyk Zygmunt
Pietruszka Zbigniew

Sumigowski Józef
Szostak Wojciech

Figura Grzegorz
Gajek Lidia
Głocki Jarosław
Gregorzyc Ewa
Grzeszczyk Elżbieta
Lasota Sebastian

Pietrzyk Dariusz
Rusinowska Halina
Ryło Janusz
Skoczylas Janusz
Sońta Anna
Sumigowski Dariusz

Szwagierek Renata
Urbanek Marzena
Wolszczak Tomasz
Ziębakowski Grzegorz

Rok szkolny 1986/87

kl. VIIIA

Fałek Paweł
Grzeszczyk Tomasz
Hamela Andrzej
Kosior Zbigniew
Kuśmińska Małgorzata
Maziarz Sławomir
Mejzner Mirosław

Morawska Agnieszka
Mordak Aneta
Mroczek Sylwester
Nizińska Alina
Rzepakowska Beata
Sajnog Andrzej
Salbut Jacek

Siebyła Piotr
Skoczylas Piotr
Sulima Jacek
Sulima Piotr
Szmit Piotr

kl. VIIIB

Chmielewski Dariusz
Drağ Edward
Drağ Ewa
Drağ Marek
Dobroń Alicja
Figura Małgorzata
Gajek Zbigniew
Hyścińska Katarzyna

Jakubowicz Tomasz
Jęzak Katarzyna
Kaca Jarosław
Kacperczak Renata
Kilian Teresa
Kosior Andrzej
Kosior Renata
Kwaśnik Marek

Mazurek Marek
Pietrzyk Elżbieta
Ryło Agata
Sokół Sławomir
Sulima Małgorzata
Walewski Radosław
Zajac Piotr

Rok szkolny 1987/88

kl. VIIIA

Bielecki Krzysztof
Dąbrowski Janusz
Dygas Małgorzata
Jaworski Robert
Kapciak Andrzej
Korczak Barbara
Korczak Mariusz
Kosior Elżbieta
Lasota Tomasz

Maziarek Agnieszka
Mężyk Andrzej
Moskwa Sabina
Musielewicz Krzysztof
Opalska Anna
Pindakiewicz Halina
Rusin Maciej
Siepietowska Agnieszka
Skupień Karol

Spyra Cezary
Sulima Andrzej
Szmajda Paweł
Urbanek Piotr
Walak Barbara
Zaborski Mariusz
Zawadzki Paweł

kl. VIIIB

Anikiel Grzegorz
Bieniek Danuta Aneta
Choroś Agnieszka Alina
Gorczyca Aneta
Grzeszczyk Agnieszka
Hyścińska Małgorzata
Kaca Małgorzata

Kordula Aneta
Krawczyk Alicja
Markiewicz Jarosław
Mężyk Beata
Mężyk Jacek
Mężyk Małgorzata
Nachyła Sylwester

Patyk Marzena
Salbut Dariusz
Sawicka Monika
Skrzek Krystyna
Sosnowski Piotr
Sulima Dariusz
Zaborski Janusz

Rok szkolny 1988/89

kl. VIIIA

Chmielewska Marzena
Czapka Wiesława
Fundowicz Katarzyna
Grzeszczyk Anna

Kilian Barbara
Maj Renata
Mroczek Alicja
Niedziela Jolanta

Ryczkowska Anna
Sekula Jacek
Skoczylas Anna
Skoczylas Piotr

Grzeszczyk Ewa
Kapciak Małgorzata
Korczak Małgorzata
Kozek Mariusz

Pałka Mariusz
Paszkiewicz Zbigniew
Przepiórka Beata
Rusin Konrad

Szmit Małgorzata
Szymański Jarosław
Szyszkowski Tomasz
Wólczyńska Monika

kl. VIIIb

Barylkiewicz Ewa
Bielec Agnieszka
Ciecieląg Piotr
Draż Agata
Kwaśnik Grzegorz
Maciąg Leszek
Mężyk Ewa
Mężyk Joanna

Fundowicz Zofia
Grzeszczyk Joanna
Grzeszczyk Marzena
Grzeszczyka Sławomir
Mężyk Monika
Nachyla Małgorzata
Pietruszka Zbigniew
Sałbut Janusz

Hamerski Henryk
Idczak Dariusz
Kosior Agnieszka
Koziański Grzegorz
Sońta Renata
Sulima Monika
Urbanek Ewa
Zaborska Halina

Rok szkolny 1989/90

kl. VIIIA

Bąk Anna
Burek Mariusz
Ciszek Aneta Edyta
Ćwiklak Paweł
Fałek Piotr
Głaz Agnieszka
Heda Piotr Dariusz

Kacperczak Aneta
Kaczmarzyk Wioletta
Kapciak Renata
Kutryb Agnieszka
Korczak Jolanta
Łojek Jacek
Morawski Mariusz

Rusinowski Marian
Rzepakowski Marcin
Skoczylas Andrzej
Skoczylas Monika
Spyra Magdalena
Sulima Janusz
Walak Anita

kl. VIIIb

Chołuj Agnieszka
Choroś Dorota
Draż Agnieszka
Fundowicz Bożena
Greguła Wiesław
Grzeszczyk Piotr
Jakubowicz Aneta
Kaca Krzysztof

Kominek Dagmara
Kosiór Marcin
Kustra Małgorzata
Magdziak Zofia
Mężyk Andrzej
Mężyk Renata
Mężyk Sławomir
Mordak Edyta

Rzepakowska Agnieszka
Sajnog Grzegorz
Sałbut Justyna
Sońta Monika
Sosnowska Danuta
Wolszczak Anna
Zientecka Ewa

Rok szkolny 1990/91

kl. VIIIA

Cholewa Jolanta
Dąbrowska Edyta
Fałek Grzegorz
Fundowicz Izabela
Ginter Jolanta
Głaz Beata
Grzeszczyk Agnieszka
Herbowicz Beata
Jasik Radosław

Kapciak Teresa
Maziarek Piotr
Mężyk Mieczysław
Mordak Wojciech
Niedziela Marlena
Nowakowska Anna
Nowotnik Marcin
Pająk Agnieszka
Pietrzykowski Piotr

Pisarek Dariusz
Piskozub Elżbieta
Potrzęsaj Zbigniew
Skomra Marek
Sulima Grzegorz
Wólczyńska Lidia
Zaborska Barbara

kl. VIIIb

Bielecki Mariusz
Ciecieląg Marcin
Farkowski Dariusz
Fundowicz Mariusz
Kowalczyk Andrzej
Kowalska Agnieszka

Kustra Mariusz
Kwaśnik Agnieszka
Lasek Grzegorz
Magdziak Anna
Mężyk Agnieszka
Michalska Justyna

Rybak Zbigniew
Sajnog Małgorzata
Skoczylas Paweł
Sulima Barbara
Urbanek Marek
Zajac Monika

Kowalski Tomek
Kropidłowska Małgorzata

Potrząsaj Grzegorz
Rogala Stanisław

Zytek Lucyna

Rok szkolny 1991/92

kl. VIIIA

Baryłkiewicz Marcin
Dygas Piotr
Gajek Artur
Ginter Renata
Godzwon Zofia
Hamera Anna
Heda Sławomir
Herbowicz Cezary

Jęzak Piotr
Kosior Anna
Kozek Edyta
Kręgiel Marcin
Krukowski Michał
Kunwa Anna
Maj Andrzej
Mejzner Mariusz

Mordak Iwona
Moskwa Mirosław
Pisarek Anna
Puculek Agata
Rusin Magdalena
Skoczylas Cezary
Zaborska Katarzyna

kl. VIIIB

Bielecka Dorota
Cieciela Mariola
Czapka Dorota
Dąbrowska Magdalena
Drağ Tomasz
Fundowicz Renata
Grzeszczyk Ewa
Hejduk Arkadiusz
Kaca Dariusz

Kominek Małgorzata
Kosior Paweł
Krupa Dorota
Kucharski Janusz
Kunwa Piotr
Mazur Zbigniew
Rzepakowski Grzegorz
Sekula Anna
Skoczylas Beata

Skoczylas Piotr
Skrzek Renata
Wielanowska Agnieszka
Zaborska Monika
Zaborski Sławomir
Zając Iwona
Zamorski Zbigniew
Zytek Paweł

Rok szkolny 1992/93

kl. VIIIA

Cholewa Justyna
Cholewa Tomasz
Czapla Wojciech
Głaz Grzegorz
Grzeszczyk Grzegorz
Kaczmarek Artur
Kolenda Justyna
Kustra Wojciech
Mężyk Barbara

Mężyk Radosław
Mróz Mariusz
Nachyla Marek
Potrząsaj Agnieszka
Rybicka Agnieszka
Ryło Anna
Sajnog Renata
Skoczylas Agnieszka
Skoczylas Grzegorz

Skomla Andrzej
Sulima Marcin
Szymański Grzegorz
Szyszkowski Artur
Ścibisz Konrad
Tarka Monika
Woźniak Anna
Zamorski Robert

kl. VIIIB

Anikiel Dariusz
Bańcerowski Tomek
Burek Tomasz
Duliasz Renata
Fałek Marcin
Fundowicz Robert
Głocki Piotr
Grzeszczyk Marzena
Kędzierska Mariola

Korczak Monika
Kwiecień Tomasz
Lasek Anna
Łojek Agnieszka
Maciąg Piotr
Piątek Agnieszka
Skoczylas Krzysztof
Skrzek Janusz
Skrzek Mirosław

Styczeń Robert
Sumigowska Magdalena
Wieczorek Agnieszka
Woźniak Ewa
Wólczyńska Wioletta
Zaborska Agnieszka
Ziębakowska Agnieszka

Rok szkolny 1993/94

kl. VIIIA

Barytkiewicz Małgorzata
Drağ Marcin
Figura Rafał
Gąjek Agnieszka
Gołębiowska Iwona
Grzeszczyk Izabela
Jęzak Kinga
Kapciak Anna
Kołacz Monika
Kosior Tomasz

Kunwa Agnieszka
Kunwa Michał
Kunwa Monika
Kwaśnik Paweł
Magdziak Katarzyna
Maziarz Janusz
Oleś Robert
Podsiadło Anna
Rogozinska Karolina
Sadowski Szymion

Skrzek Małgorzata
Sulima Wioletta
Tarka Adrian
Tkaczyk Radosław
Tuszyński Mariusz
Wielanowski Mirosław
Woźniak Katarzyna
Wyrwich Krzysztof

kl. VIIIB

Ciecieląg Aneta
Ciecieląg Paweł
Ciepielowski Albert Marcin
Grzeszczyk Grzegorz
Grzeszczyk Iwona
Grzeszczyk Marta
Grzeszczyk Rafał
Kordula Iwona Anna
Kosior Agata

Kosior Aneta
Kosior Justyna
Kosior Lidia
Krupa Agata
Kustra Andrzej
Kwiecień Anna
Lasek Tomasz
Mordak Renata
Paszkiewicz Andrzej

Piątek Mariusz
Rzepakowska Agnieszka
Sajnog Tomasz
Salbut Lucyna
Skwira Marcin
Szwagierek Aneta
Wieczorek Justyna
Zaborski Cezary
Zając Marcin

Rok szkolny 1994/95

kl. VIIIA

Bednarczyk Michał
Czapla Magdalena
Dygas Joanna
Garganisz Ilona
Gołębiowski Paweł
Hyc Justyna
Kolenda Mariusz
Kosior Ewa

Kosior Joanna
Kowalczyk Michał
Kustra Agnieszka
Mróz Magdalena
Nachyla Edyta
Nieciecki Paweł
Pisarek Renata
Rogozinska Justyna

Ryło Piotr
Ścibisz Krzysztof
Walak Karol
Wołowiec Monika
Woźniak Monika
Wójtowicz Radosław
Zaborska Beata
Zięba Piotr

kl. VIIIB

Bañcerowska Katarzyna
Bielecka Barbara
Cholewa Barbara
Chołuj Justyna
Hmielewska Iwona
Hyc Marzena
Jabłońska Justyna
Kędzierska Monika

Kominek Arkadiusz
Kosior Grzegorz
Kustra Renata
Maciąg Beata
Mazur Anna
Miller Michał
Mordak Cezary
Molendowska Monika

Pawlik Aneta
Skrzek Agata
Skrzek Agnieszka
Styczeń Dariusz
Wolszczak Iwona
Zaborska Joanna
Zając Anna
Zyżek Agnieszka

Rok szkolny 1995/96

kl. VIIIA

Barański Grzegorz
Bielecki Marcin
Burakowski Andrzej
Fundowicz Ilona
Garganisz Irmina
Gąbka Anna
Głaz Robert

Jęzak Jarosław
Kołacz Karol
Krukowska Anna
Kwapisiewicz Jacek
Nachyla Andrzej
Niedziela Karol
Sadowski Krzysztof

Siebyła Paweł
Skoczyła Barbara
Skomra Grzegorz
Stępień Mariusz
Wolak Grzegorz
Wolak Mirosław
Wołowiec Anna

kl. VIIIb

Bargiel Lidia
Cholewa Marcin
Drağ Grzegorz
Gorczyca Izabela
Grzeszczyk Anna
Jaskulski Artur
Kosior Lidia
Kustra Piotr

Lojek Jarosław
Mordak Łukasz
Morgaś Marta
Moskwa Marta
Oleś Ewelina
Podsiadła Ewa
Ryło Monika
Rzepakowska Elżbieta

Skoczylas Katarzyna
Sulima Marzena
Sumigowski Krzysztof
Suwała Wojciech
Urbanek Sylwester
Wójtowicz Łukasz
Zaborski Marcin

Rok szkolny 1996/97**kl. VIIIA**

Bielecka Małgorzata
Chołuj Tomasz
Figura Anna
Grzeszczyk Lidia
Grzeszczyk Piotr
Grzeszczyk Robert
Grzeszczyk Sylwester
Jabłońska Sylwia
Kosior Łukasz

Kowalski Karol
Krawczyk Karolina
Kropidłowski Radosław
Kustra Dorota
Mazur Krzysztof
Mroczek Marcin
Mróz Marek
Mróz Michał
Piątek Katarzyna

Pisarek Krzysztof
Potrząsaj Małgorzata
Rybicka Anna
Rybicki Łukasz
Sulima Renata
Tkaczyk Grzegorz
Wilkievicz Paweł
Wójtowicz Kamil

kl. VIIIb

Cisek Krzysztof
Cisek Maria
Czarnecki Paweł
Czarnecki Piotr
Grzeszczyk Łukasz
Hejduk Anna
Hmielewski Grzegorz
Kosior Adam

Kosior Iwona
Kosior Mariusz
Kucharski Michał
Maj Mariola
Mężyk Grzegorz
Molendowska Agnieszka
Rzepakowski Piotr
Sajnog Marcin

Salbut Beata
Skoczylas Marcin
Skoczylas Piotr
Stępień Łukasz
Suwała Aneta
Wężykowski Mieczysław
Zyżek Karol

Rok szkolny 1997/98**kl. VIIIA**

Chyc Karol
Duliasz Iwona
Fryszkiewicz Agnieszka
Laskowski Marcin
Maciąg Karol
Maziarz Anna
Mirowski Karol
Moskwa Ewelina
Nieciecka Małgorzata

Hamela Katarzyna
Jasik Krzysztof
Kolęda Monika
Pająk Ewelina
Piwońska Wioletta
Pomorska Karolina
Skoczylas Anna
Skoczylas Karolina
Skoczylas Michał

Kropidłowski Łukasz
Kustra Katarzyna
Kutryb Paweł
Suwała Marta
Śledziński Łukasz
Tarka Tomasz
Zamorski Artur
Zientecki Łukasz

kl. VIIIb

Dłużewska Monika
Drağ Klaudia
Grzeszczyk Anna
Grzeszczyk Krzysztof
Korczak Małgorzata
Kubas Łukasz
Kurant Agnieszka
Kwiecień Justyna

Maciąg Ewelina
Maciąg Marcin
Maciąg Piotr
Mężyk Monika
Miller Karol
Mordak Paweł
Skomra Łukasz
Skrzek Arkadiusz

Skwira Bogumił
Sońta Piotr
Sulima Andrzej
Sumigowska Izabela
Wolak Andrzej
Woźniak Dariusz
Zaborska Renata

Rok szkolny 1998/99

kl. VIIIA

Bańcerowski Paweł
Ćwiklak Katarzyna
Gajek Karolina
Greguła Iwona
Karasiński Konrad
Kołodziejczyk Monika
Kozieł Piotr
Krawczyk Wojciech

Kubas Marlena
Mazur Grzegorz
Mróz Beata
Pająk Damian
Rogosiński Jakub
Rusinowski Kamil
Rzepakowska Anna
Rzepakowska Iwona

Suchecki Tomasz
Synderowski Marcin
Ścibisz Katarzyna
Śledziński Bartłomiej
Wężykowska Anna
Wilkiewicz Piotr
Wolak Paweł

kl. VIIIB

Bielecki Karol
Budrewicz Marcin
Cholewa Michał
Chołuj Leszek
Czarnecka Edyta
Czarnecka Katarzyna
Dłużewski Damian
Gozdur Sandra

Grzeszczyk Justyna
Grzeszczyk Magdalena
Hyściński Piotr
Kosior Karol
Kowalski Michał
Kurant Ewelina
Kustra Monika
Kwaśnik Aneta

Magdziak Wojciech
Mordak Karol
Potrząsaj Dagmara
Rusin Ewa
Skwira Tomasz
Tuszyński Jacek
Więclaw Edyta
Zaborski Piotr

Rok szkolny 1998/99

kl. VIA

Borek Aldona
Dygas Łukasz
Fałek Tomasz
Fryszkiewicz Łukasz
Glinowska Urszula
Górska Edyta
Gryka Magdalena

Gryka Maria
Kacperczyk Łukasz
Kaczmarzyk Wojciech
Kapciak Norbert
Krukowski Tomasz
Mróz Marta
Rusinowski Piotr

Siwiec Anna
Stępień Kamil
Stępień Tomasz
Szciodra Justyna
Zientecka Aneta

kl. VIb

Bielec Emilia
Bojski Rafał
Dłużewski Paweł
Drağ Przemysław
Grzeszczyk Aneta
Hamela Michał
Jaskulska Agnieszka

Kapciak Mariusz
Kozieł Mariusz
Lasek Michał
Magdziak Michał
Matysiak Magdalena
Mężyk Krzysztof
Moskwa Tomasz

Owczarek Mariusz
Pająk Krzysztof
Pilecka Irmina
Rusin Paweł
Sajnog Iwona
Sosnowski Krzysztof
Tuszyńska Katarzyna

Rok szkolny 1999/2000

kl. VIIIA

Bańcerowska Katarzyna
Bednarczyk Ewelina
Borek Aldona
Ciszek Małgorzata
Dygas Kamila
Gawin Marta
Hejduk Dorota
Kacperski Marcin

Karasiński Artur
Kosior Marcin
Kowalczyk Dominik
Kozieł Konrad
Krukowska Elżbieta
Mirowski Jacek
Mroczek Agnieszka
Rzepakowski Damian

Stępień Zbigniew
Tuszyńska Anna
Wężykowski Paweł
Wyrwich Aneta
Zaborska Agnieszka
Zaborska Lidia

kl. VIIIb

Anikiel Tomasz
Bargiel Marcin
Bednarczyk Izabela
Bojski Krzysztof
Grzeszczyk Dariusz
Grzeszczyk Nina
Kosiór Ilona

Kosiór Katarzyna
Kozieł Monika
Kropidłowski Paweł
Mazurek Beata
Molendowska Ilona
Mordak Jolanta
Nachyła Karol

Ryło Tomasz
Sajnog Elzbieta
Skoczylas Michał
Skomra Karolina
Suwała Katarzyna
Zaborski Tomasz
Zytek Kinga

Rok szkolny 1999/2000**kl. VIa**

Dłużewska Anna
Falek Nina
Garganisz Zofia
Gębka Katarzyna
Kaczmarzyk Ewa
Laska Katarzyna

Mazur Edyta
Mazur Grzegorz
Mordak Izabela
Piątek Ewelina
Puculek Jakub
Rutkowska Joanna

Sadowska Izabela
Siwiec Agnieszka
Tuszyńska Agnieszka
Wdowiak Łukasz
Wieczorek Łukasz
Wolak Wojciech

kl. VIb

Budziński Mariusz
Foremniak Marcin
Gajek Sylwia
Gorczyca Żaneta
Grzeszczyk Łukasz
Jaskulska Monika
Korczak Przemysław

Kustra Justyna
Kustra Michał
Lasek Anna
Malec Tomasz
Matysiak Tomasz
Owczarek Marta
Pietruszka Sebastian

Pilecka Justyna
Przepiórka Kamil
Skoczylas Anna
Skoczylas Monika
Sulima Paweł
Szczepanowski Łukasz
Zytek Magdalena

Rok szkolny 2000/2001**kl. VIa**

Bednarczyk Ewelina
Ciszek Ewelina
Gospodarczyk Łukasz
Grzeszczyk Karol
Jamka Konrad
Kacperczak Grzegorz
Kaczmarzyk Nina
Kołodziejczyk Paweł
Kozieł Kamil

Lasek Łukasz
Miller Tomasz
Moskwa Agnieszka
Morgaś Piotr
Mróz Wojciech
Pająk Bartłomiej
Puculek Anna
Rozek Paweł
Ryło Adam

Skoczylas Marta
Sobania Robert
Szczodry Krzysztof
Wajs Karol
Wężykowska Katarzyna
Wnuk Edyta
Zaborski Tomasz

kl. VIb

Bielec Marta
Drag Karolina
Duliasz Artur
Fereniec Kamil
Gajos Monika Ewa
Gębka Kamil
Gorczyca Damian
Grzeszczyk Robert
Kordula Konrad

Kordula Magdalena
Kosior Karolina
Kozieł Ewelina
Kustra Wioletta
Laskowski Damian
Magdziak Ewa
Malec Konrad
Molendowska Ewelina
Przepiórka Wioletta

Rusin Marek
Sulima Edyta
Synderowska Ewelina
Szarpak Karol
Szewczyk Konrad
Szewczyk Sylwia
Więclaw Michał
Zaborski Arkadiusz

Elżbieta GIEMZA

Gimnazjum

Publiczne Gimnazjum w Ciepeliowie to pierwsza szkoła ponadpodstawowa w gminie Ciepeliów. Swoją działalność rozpoczęła 1 września 1999 roku. Siedziba gimnazjum mieści się w starych budynkach po szkole podstawowej. Mimo że warunki lokalowe szkoły są bardzo trudne, staramy się, aby nauczanie było prowadzone nowoczesnymi metodami.

Budynek Publicznego Gimnazjum w Ciepeliowie

Udało się zgromadzić świetnie wykształconych pedagogów. Skład grona pedagogicznego jest następujący: Marta Balcerowska, Krzysztof Balcerowski, Katarzyna Siebyła, Piotr Siebyła, Elżbieta Giemza, Lucyna Grzeszczyk, Beata Rusin, Jadwiga Broda, Alina Nizińska, Mirosław Czapka, Aleksandra Niciecka, Krzysztof Górski, Weronika Czapka, Bożena Kosior, Edyta Kozek, Marzena Nowakowska. Spośród 16 nauczycieli 13 posiada ukończone studia magisterskie, a 9 osób zdobyło dodatkowe kwalifikacje na studiach podyplomowych. Prawie wszyscy ukończyli kursy obsługi komputera.

Nauczyciele podnoszą swoje kwalifikacje zawodowe. W ubiegłym roku szkolnym **Mirosław Czapka** ukończył na Politechnice Radomskiej Studia Podyplomowe – Wychowanie zdrowotne z korektywą, **Beata Rusin** ukończyła studia magisterskie w Wyższej Szkole Humanistycznej w Pułtusku – filologia polska, pedagogika języków obcych, **Aleksandra Niciecka** ukończyła Studia Podyplomowe – Wychowanie do życia w rodzinie na Politechnice Radomskiej.

Uczniowie w naszej szkole mogą rozwijać swoje zainteresowania w 7 kołach przedmiotowych i sportowych, gdzie działa kilka sekcji, a także w kole sportowo-tanecznym i teatralnym. Wystawiono już kilka małych form teatralnych. Nasi uczniowie zostali wyróżnieni na Powiatowym Przeglądzie Twórczości Dziecięcej i Młodzieżowej.

W gimnazjum organizowane są konkursy wewnątrzszkolne. Laureaci otrzymują dyplomy i drobne upominki. W marcu odbyło się zakończenie Roku Reymontowskiego. Konkurs był organizowany w trzech kategoriach: literackiej, recytatorskiej i plastycznej. Uczniowie biorą również udział w konkursach pozaszkolnych. Największym sukcesem był awans naszego ucznia Michała Laska do eliminacji regionalnych w konkursie historycznym.

Wielu naszych uczniów to dobrzy sportowcy, którzy z pasją uprawiają wiele dyscyplin. Uczniowie nasi uprawiają sport w trudnych warunkach, bez sali gimnastycznej, a nawet bez dobrego boiska. Mimo to ich wyniki są godne pochwały. Mają osiągnięcia w biegach na długich dystansach i biegach przełajowych oraz w piłce nożnej i w tenisie stołowym.

W maju 2000 roku został założony i zarejestrowany Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Olimpia” Ciepiałów, działający przy PG w Ciepiałowie. W klubie działa 5 sekcji: piłki nożnej chłopców, piłki ręcznej dziewcząt, tenisa stołowego, lekkiej atletyki i turystyki. Dzięki zakupowi przez dyrekcję niezbędnego sprzętu, we wrześniu 2000 r. zostały zgłoszone dwie drużyny trampkarzy do rozgrywek ligi regionalnej. W systematycznych treningach uczestniczy w tej sekcji około 70 chłopców pod opieką K. Balcerowskiego, M. Czapki i R. Śledzińskiego. W sekcji lekkiej atletyki trenuje około 30 osób pod opieką P. Siebyły i K. Balcerowskiego. Sekcją piłki ręcznej opiekuje się P. Siebyła, tenisa stołowego M. Czapka, a turystyką K. Górski i K. Balcerowski.

Grono pedagogiczne: od lewej – u dołu: A. Nizińska, A. Nieciecka, E. Giemza, B. Rusin, W. Czapka, w środku: M. Balcerowska, M. Czapka, L. Grzeszczyk, J. Broda, u góry: P. Siebyła, K. Siebyła, K. Balcerowski, M. Nowakowska, K. Górski

Mimo tak krótkiego okresu działania klub może się pochwalić pierwszymi sukcesami. W biegach przełajowych region reprezentowali: **A. Siwiec**, **M. Kawalek**, **R. Bojski**. Do kadry regionu powoływany był **N. Kapciak**, który dwukrotnie został królem strzelców w halowych turniejach piłki nożnej. W jednym z nich **M. Cygala** uznano za najlepszego piłarza.

W czerwcu ubiegłego roku prezes klubu Krzysztof Balcerowski wystąpił do UKFiT o pomoc w sprzęcie i wkrótce klub otrzymał sprzęt sportowy za sumę ok. 20 tys. złotych. Środki finansowe na działalność klubu w całości pochodzą ze składek członkowskich i pomocy szkoły.

Obecnie w Publicznym Gimnazjum w Ciepeliowie uczy się 300 uczniów, w tym roku dołączono cztery klasy pierwsze, tj. 107 dzieci.

W ubiegłym roku realizowano prace pedagogiczne, m.in. w oparciu o pracę projektów. Polegała ona na tym, że uczniowie pod kierunkiem nauczycieli wychowawców opracowali projekty pt. „Święta polskie – Boże Narodzenie, Wielkanoc – ich geneza, symbolika i tradycje z nimi związane”. Przez Pana **Krzysztofa Górskiego** został opracowany projekt „Święto pieczonego placka”, który został wdrożony i zrealizowany 10–12 maja 2001 roku.

W szkole są realizowane ścieżki międzyprzedmiotowe: ekologiczna, czytelnicza i medialna, edukacji europejskiej, obrony cywilnej, filozoficzna, prozdrowotna, regionalna – kultura polska na tle tradycji śródziemnomorskiej.

Redagowana jest również gazetka szkolna „Głos Gimnazjalisty”. Pracuje nad nią samorząd uczniowski pod kierownictwem pań: **Katarzyny Siebyły**, **Jadwigi Brody**, **Beaty Rusin**.

Młodzież rozwija się twórczo poprzez przygotowywanie i wystawianie spektakli teatralnych: „Puchar Sumienia” i „Jasełka” – pod kierunkiem **Marty Balcerowskiej**. Organizowane są konkursy plastyczne i rękodzieła ludowe pod kierunkiem **Marzeny Nowakowskiej**. Urządzono także pokaz mody pod kierunkiem **Beaty Rusin**.

Od początku istnienia Publicznego Gimnazjum w Ciepeliowie prowadzone są następujące kroniki: Kronika Publicznego Gimnazjum w Ciepeliowie, za którą odpowiedzialna jest **Edyta Kozek**, Kronika 4 Drużyny Harcerskiej, za którą odpowiedzialny jest płm **Krzysztof Górski**, Kronika Ludowego Uczniowskiego Klubu Sportowego „Olimpia”, za którą odpowiedzialny jest **Krzysztof Balcerowski**.

Z niecierpliwością czekamy na rozpoczęcie budowy nowej siedziby gimnazjum, a czekając staramy się, aby uczniowie aktywnie uczestniczyli w życiu gimnazjum. Na czas budowy szkoła została przeniesiona do dworku w Łaziskach.

Nauczyciele gimnazjum

Marta Balcerowska (z domu Siepietowska) – mgr filologii polskiej. Urodzona 29.07.1964 r. w Ciepeliowie. Po ukończeniu liceum ogólnokształcącego w Radomiu 01.09.1983 r. podjęła pracę jako nauczyciel niewykwalifikowany w Szkole Podstawowej w Jasieńcu Soleckim. Ucząc tam ukończyła kurs dający kwalifikacje pedagogiczne. Od 01.09.1984 r. do maja 1992 pracowała w Szkole Podstawowej w Sycynie jako nauczycielka języka polskiego, doskonaląc swoje kwalifikacje w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Kielcach na kierunku filologia polska. Od września 1992 r. pracuje w Publicznej Szkole Podstawowej oraz Gimnazjum Publicznym w Ciepeliowie, ucząc języka polskiego.

Krzysztof Balcerowski. Ur. 25.06.1960 r. w Ciepielowie. W 1980 r. ukończył Technikum Mechanizacji Rolnictwa w Radomiu. W 1982 r. rozpoczął pracę w charakterze nauczyciela wychowania fizycznego w szkole podstawowej w Ciepielowie. Po ukończeniu kursu pedagogicznego rozpoczął studia w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Kielcach na Wydziale Humanistycznym. W 1994 r. uzyskał tytuł magistra historii, a w 1996 r. ukończył studia podyplomowe w zakresie wychowania fizycznego. Ukończył również kurs instruktorów sportu ze specjalnością piłka nożna. Od 2000 roku pracuje w Publicznym Gimnazjum w Ciepielowie. Od 1998 r. jest radnym Gminy Ciepielów.

Elżbieta Maria Giemza – magister geografii, studia podyplomowe: „Ekologia i ochrona środowiska” oraz „Zarządzanie placówką oświatową w nowej strukturze systemu edukacji”. Od 1981 roku pracuje w szkole podstawowej w Wielgim, której dyrektorem została w 1998 roku. W kwietniu 1999 roku powierzono jej organizację gimnazjum w Ciepielowie, którego dyrektorem jest od 1 września 1999 roku.

Alina Nizińska. Urodziłam się 14.08.72 r. w Ciepielowie. Tutaj chodziłam również do szkoły podstawowej. W 1992 r. ukończyłam Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika w Ilży i rozpoczęłam studia na kierunku matematycznym Uniwersytetu Łódzkiego. Pięć lat później rozpoczęłam pracę w SP w Bukowcu koło Łodzi. Po kolejnych pięciu latach rozpoczęłam pracę i jednocześnie studia podyplomowe zastosowań informatyki (Politechnika Łódzka). Uczyłam matematyki i informatyki. Od września 2000 r. pracuję w Publicznym Gimnazjum w Ciepielowie jako nauczycielka matematyki.

Beata Rusin. Urodziłam się 29.05 1976 r. w Ostrowcu Świętokrzyskim. W latach 1991–1995 uczęszczałam do Liceum Ogólnokształcącego im. Jana Kochanowskiego w Zwoleniu. Po zdaniu egzaminu maturalnego kształciłam się w Nauczycielskim Kolegium Języków Obcych w Radomiu na kierunku język angielski. W 1998 r. uzyskałam tytuł licencjata w zakresie nauczania języka angielskiego. W latach 1999–2001 studiowałam w Wyższej Szkole Humanistycznej w Pułtusku, gdzie zdobyłam tytuł magistra w zakresie dydaktyki języków obcych. Pracę w zawodzie nauczyciela rozpoczęłam w 1997 r. w Publicznej Szkole Podstawowej w Ciepielowie, a od 1999 roku pracuję w Publicznym Gimnazjum w Ciepielowie.

Helena KOWALSKA-KUTERA, Aldona JASKULSKA,
Helena NOWAKOWSKA

Parafia Podwyższenia Krzyża Świętego

Zanim w Ciepeliowie uruchomiono szkołę, podobnie jak w całym kraju, kościół był instytucją oświatową, źródłem wiedzy i oddziaływań wychowawczych.

Funkcjonowanie wspólnoty religijnej to przecież nie tylko zbiorowe modły, uczestnictwo w nabożeństwach i różnych uroczystościach, to także dobra okazja do spotkań, rozmów, dyskusji, wymiany poglądów i wiedzy na najrozmaitsze tematy w drodze do kościoła i z powrotem, przed i po mszy.

W czasie nabożeństw kapłani, wygłaszając z ambony kazania, nauczali i wychowywali. Przekazywali przede wszystkim prawdy wiary, ale też różne informacje i wszelką wiedzę, a także wzbudzali i kształtowali takie uczucia jak miłość Boga, bliźniego, ojczyzny, współczucie i wrażliwość na krzywdę drugiego człowieka. Tak czynią i dziś.

Historia Polski zna całą plejadę księży patriotów, bojowników o wiarę, ale też o prawa człowieka, wolność, niepodległość i sprawiedliwość społeczną. Za te wartości cierpieli i oddawali życie także kapłani.

Wiara była jednak również niekiedy wykorzystywana do bezwzględnego posłuszeństwa i podporządkowania możliwym. Niezaprzeczalnym jest jednak fakt, że kościół pełnił i nadal pełni bardzo ważną rolę w społeczeństwie, a więc i w Ciepeliowie.

W zorganizowaniu tu szkoły, jej funkcjonowaniu, zwłaszcza w początkowym okresie, znaczącą rolę odegrali księża. Kapłani parafii ciepeliowskiej zawsze wiernie służyli Bogu, ojczyźnie i człowiekowi, nie zależnie od sytuacji politycznej, ucisku, lat zaborów, hitlerowskiego terroru czy stalinowskiego reżimu. Wbrew wszelkim nakazom i zakazom robili swoje, pamiętali o powołaniu i powinnościach, często z narażeniem zdrowia i życia, sumiennie spełniali swą posługę.

Powstanie parafii

Najstarszy zapis, potwierdzający istnienie parafii w Ciepeliowie, pochodzi z roku 1326, poczyniony przez lektorów papieskich: Andrzeja de Verulis i Piotra de Alvecnia, że brat Benedykt z Ciepeliowa tytułem dziesięciny papieskiej wpłacił 5 skojców i 18 denarów. Nie ma jednak żadnej wzmianki o tym bracie. Nie wiadomo nawet, z jakiego był zakonu. Zanotowano jedynie: „Ilem frater Benedictus de Cepla de II marc solvit II scot. et XXI den. Item in secundo termino solvit tautunden” (w tłumaczeniu: „Brat Benedykt z Ciepeliowa 2 III zapłacił dwa skojce 21 denarów. Tyle samo wpłacił w późniejszym terminie”).

Parafia była słabo wyposażona, skoro 5 skojców i osiemnaście denarów wspomniany brat spłacił w dwóch ratach. Dla porównania warto zaznaczyć, że Maciej, pleban z Krępy wpłacił 9 skojców i 18 denarów; Weńczysław, pleban z Chotczy 14 skojców i 95 denarów, a Wit, pleban z Solca 1 grzywnę. Do połowy XVIII w. kościół parafialny i zabudowania plebańskie znajdowały się we wsi Ciepeliów Stary. Dokumenty dowodzą, że fundatorem

jego był Jakób Ciepiewski. Erekcja kościółka dokonana była 12 maja 1512 roku. Kościółek zbudowany był z drewna, miał 15 łokci długości i 10 szerokości, pod wezwaniem św. Rocha. Z boku była przybudowana zakrystia. Wewnątrz znajdowały się dwa ołtarzyki drewniane, w jednym był obraz św. Rocha, w drugim Matki Boskiej. Podłogę ułożono z tarcic. Na dachu krytym gontem umieszczona była niewielka kopułka z sygnaturką. Na cmentarzu przykościelnym znajdował się dzwonek, zawieszony na dwóch słupach. Wówczas do parafii Ciepiewów należały dwie kaplice. Jedna z nich stała we wsi Tymienica, natomiast druga we wsi Jasieniec. Kaplice wystawiono dla wygody właścicieli wiosek, którzy je utrzymywali. Najstarsze źródła informują, że jednym z proboszczów, który opiekował się kościółkiem i parafanami był ks. **Jan Franciszek Kalisz**. Został powołany 27 lutego 1704 roku przez Konstancję Denhoffową. W Ciepiewie Starym był on tylko przez rok, skąd został przeniesiony do Kosina.

Z dokumentów wizytacji parafii ciepiewskiej z 16 stycznia 1748 roku przeprowadzonej przez ks. Józefa Dziewulskiego, kantora kolegiaty opatowskiej, prepozyta wiślickiego, proboszcza ćmielowskiego i dziekana sochaczewskiego wynika, że w połowie XVIII wieku kościół był prawie całkowicie zbutwiały. Na terenie parafii istniały ponadto kaplice w Starym Ciepiewie (gdzie wcześniej był kościół parafialny pod wezwaniem Wniebowzięcia NMP)

Stary kościół

i Jasieńcu, a także kaplica prywatna (*oratorium*) we dworze ciepiewskim. Na terenie parafii mieszkało wówczas 1477 katolików i 85 starozakonnych. Posiadała ona srebro, wśród którego znajdowała się monstrancja mosiężna miejscami połamana, kształtem staroświeckim wyrobiona. Zapłacono za nią 100 złp. Liczne były ornaty białe, czerwone, zielone, fioletowe i czarne. Wśród białych wyróżniono: *ornat biały parterowy w złote kwiaty z kolumną żółtą lamową, aksamitny biały z kolumną dzikową, z frandzlą karmazynową jedwabną, biały nędzowy prosty, biały materyi w złote kwiatki, biały atlasowy z kolumną dzikawą, nędzowy w kwiaty różne z stołą i manipularzem odmiennymi*. Z czerwonych wyróżniono trzy: *ornat szagrynowy z kolumną w kwiaty niebieskie z manipularzem bez stoły, atlasowy czerwony w kwiaty białe, parterowy czerwony w kwiaty złociste z kolumną zieloną atlasową, z taśmą jedwabną*. Wśród

zielonych ornatów były: *aksamitny z kolumną lamową złocistą, lamowy zielony z szychową kompanką, zielony morowy z frandzlą karmazynową jedwabną, atlasowy zielony z frandzelką białą i taśmą niebieską jedwabnymi, z stołą naddartą*. Ornaty fioletowe i czarne stanowiły: *ornat adamaszkowy niebieski z kwiatami złotymi z kolumną lamową zieloną, popielaty kitajkowy, kolumna niebieska morowa, z manipularzem i stołą naddartą*,

fioletowy itajkowy z kolumną tryumfantową niebieską, aksamitny czarny z kolumną włóczkową szytą, aksamitny czarny z kolumną adamaszkową białą przetartą.

Z rejestru wynika, że kościół posiadał pluvialia. Była to kapa aksamitna zielona, listwy lamowe złote, płótnem podszyta, u niej galon złoty dokoła i frandzla złota przy płaszczyku, a także adamaszkowa w kwiaty zielone, listwy lamowe srebrne, u niej galonek i frandzle złote, włóczkowa w różne kwiateczki nędzowa, lamowa biała w kwiaty białe z galonem po bokach srebrnym, zła. sagetowa czarna z prostymi galonkami, kapek 3 na puszkę, dwie złotogłowe, jedna lita srebrna.

Wśród vela, bursae, palae było: velum szgrynowe białe, stare, lite srebrne i złote, złotym galonem, kitajką karmazynową podszyte, czarne z kitajki złe, kitajkowe fioletowe, niebieskie z frandzlą jedwabną żółtą, ceglaste terzynelowe z kampanką srebrną, kitajką niebieską podszyte, nobilitowe cytrynowe z kampanką srebrną, morowe żółte z palą swoją i podszywką dzikawą, parterowe zielone z asamitnymi stołą i manipularzem, szagrynowe zielone w kwiaty wyszyte, złote adamaszkowe, czarne adamaszkowe złe, kitajkowe czerwone, atlasowe białe.

Wyliczono 6 alb szwabskiego płótna, z których dwie dobre, cztery bardzo złe i 2 alby sztuczkowe. Humerałów różnego płótna 9, pasków włóczkowych 7, ręczników małych i większych 15. Obrusów małych i większych lnianego, konopnego i zgrzebnego płótna 49. Przy obrazie noszonym jest kilka, ale same kawałki. Tuwalników wszystkich różnego płótna 20 i 2, z których przerabianych złotem i srebrem 4 w różne kwiatki.

Antepedia były aksamitne zielone z brzegami złotogłowymi, kitajkowe niebieskie w trzy słupy, ceglaste adamaszku we dwa, partyne przerabianego we trzy brety zielone i białesrebrem i z frandzlą złe, parterowe w kwiaty złe, kompanka szychowa, złote nobilitowe stare, złe, z frandzlą zieloną, adamaszkowe zielone w kwiaty żółte w trzy brety, we dwa zaś kitajkowe białe z kompanką szchową, czerwone tureckiego groditoru w kwiaty złote, bretów 4 z galonkiem jedwabnym. Rassowych czerwonych 2 małych. Rassowych we trzy brety włóczkowych 10. Zielone szajowe gdańskich wybijanych na skórze 3.

Wśród firanek było kitajkowych czerwonych par 2, kromrasowa zielona, drugą ukradziono, rassowych granatowych para 1, adamaszkowych zielonych para z wstążką czerwoną, materialnych niebieskich starych para, szagrynu mienionego para, czerwonych kitajkowych nadpsowanych półatłasowych para, żółtych mniejszą połową, większą połową kitajkowych białych para, żółtych maleńkich złych bardzo para, kołdra tabinowa czerwona w 3 brety, bagazji w fiałkowe kwiaty na dnie białym także 3. Obicia materialnego żółtego, które złe podarte, sztuk 2. Powłok białych 2 złych. Kwefów czarnych partim z kwiatkami złych i dobrych 7. Frandzli czarnej jedwabnej sztuka 1, frandzli czerwonej żółtem i czerwonym jedwabiem robionej sztuka 3. Materii ceglastej bogatej sztuczka mała połowy sukienki, materii tureckiej sztuczka mała większa. Materii na baldachimek w kolorze szafirowym sztuczka. Żółtych listewek 3 sztuczek. Sztuczek wążiutkich 2. Komży bardzo złych 3.

Parafia posiadała cynę, mosiądz, miedź, żelazo. Wśród tego było: dzwonek małych różnych do ołtarzów 8, lichtarzów drewnianych mlowanych miejscami posrebrzanych 6, do paschału lichtarz wielki 1, lasek prostych malowanych do św. Anny 4, krucyfik wielki do noszenia 1, pasyjek na ołtarzach 3, relikwiarzów drewnianych 2, pacyfikał drewniany 1. Pośród ksiąg kościelnych wyróżniono: mszałów 3, z nich dużo popsowany 1, mszaliików rekwalnych 2, agend 2, trzecia mała, gradual, antyfonarz, psalterz zły, brewiarzów 2 także złych, liber ewangeliorum 1.

W 1752 r. wybudowano nowy kościół również drewniany, w Ciepeliowie mieście, z fundacji Konstancji z Denhoffów Sanguszkowej secundo voto Rogalińskiej, dziedziczki Ciepeliowa, Lipska, Krępy, Jaworu, Daniszowa, Czekarzewic. Kościół miał 50 łokci długości, 20 szerokości i 10 wysokości. Kościół przykryty był czerwoną blachą. Składał się z nawy, prezbiterium, kaplicy św. Rocha, zakrystii i kruchty. Dwie ostatnie części przybudowane były z obu stron prezbiterium, co nadawało kościołowi formę krzyża. Kościół oszalowano deskami, a dokoła przy ścianach umieszczone były słupy, zakończone rzeźbionymi kapitelami. Wieżę przykryto białą blachą, umieszczone były na niej krzyże. Wewnątrz znajdowały się trzy ołtarze. Pierwszy ołtarz wielki drewniany z czterema kolumnami, polichromowany i pozłacany, w środku krucyfiks, na niższej kondygnacji 4 rzeźby drewniane, przedstawiające: Matkę Boską, św. Jana, św. Piotra i św. Pawła. Na wyższej kondygnacji dwa aniołki z wyrzeźbionymi skrzydłami, a w zwieńczeniu Osoba Boga Ojca i nad Nim Duch Św. z promieniami złożonymi. Tabernakulum było drewniane wyzłacane, po bokach znajdowały się dwa aniołki. Meusa również była drewniana, snycerskiej roboty, niebiesko malowana i wyzłacana. Ołtarz stał na trzech drewnianych gradusach. Ołtarz boczny był drewniany, snycerskiej roboty nie malowany, z Obrazem Matki Boskiej Różańcowej, zasuwany dwoma obrazami na płótnie, Matki Boskiej Niepokalanej i św. Anny. W zwieńczeniu mniejszy obraz św. Jana. Po bokach ołtarza dwie dość duże rzeźby, jedna wyrażająca wiarę, druga sprawiedliwość. Wyżej rzeźby znajdowało się dwóch aniołków. Drugi ołtarz boczny wydawał się być bliźniaczo podobny architektonicznie z czterema obrazami: św. Floriana, św. Antoniego, św. Tekli, św. Franciszka Ksawerego oraz mniejszy obraz św. Heleny. Piękny obraz z wizerunkiem Chrystusa modlącego się w Ogrójcu wisiał nad zakrystią. Na obrazie było około 20 aniołów. Jeden z nich wskazywał Panu Jezusowi Krzyż, który mu nieśli pozostali aniołowie. Na dolnej części obrazu widniał wąż, który symbolizował grzech, powód męki. Obraz został namalowany przez Ferdynanda Hartmana. W roku 1852 władze kościelne zdecydowały, aby przenieść obraz do katedry sandomierskiej. Z zakrystii prowadziło wyjście na ambonę, z której księża wygłaszali kazania do parafian.

Kolejne źródła wskazują, że w 1775 roku i przez następne kilkanaście lat proboszczem w Ciepeliowie był ks. **Ludwik Zbrożek**. Odznaczał się on szacunkiem dla reformatorów sołeckich, którzy jako pierwsi wprowadzili nabożeństwo Drogi Krzyżowej.

W 1819 roku posługę kapłańską w Ciepeliowie pełnił ks. **Antoni Zwoliński**. Proboszcz przebywał w parafii do 1825 roku. Bardzo zasłużonym dla Ciepeliowa był ks. **Kolumban Michał Jastrzębski**. W Ciepeliowie przebywał przez czas powstania listopadowego, którego losami się głęboko przejął. Zapewne z radością przyjął odezwę biskupa Aleksandra Dobrzańskiego, wzywającą do posłuszeństwa Rządowi Tymczasowemu i publicznych modłów o powodzenie powstania. Ksiądz Jastrzębski zajmował się nie tylko sprawami dotyczącymi kościoła i parafii, ale także szkolnictwa. Z jego inicjatywy powstała w Ciepeliowie szkoła elementarna.

W latach 1843–1865 proboszczem tutejszej parafii był ks. **Maciej Tymiński**. Na uwagę zasługuje także ks. proboszcz **Antoni Batkowski**, który do Ciepeliowa przybył po wyjściu z więzienia. Był represjonowany za obronę wiary i polskości. Przyczynił się do wzniesienia kaplicy św. Rocha, dokładając do zapisu Polanowskiego na ten cel zebrane drobne składki. Znajdował się on między chórem a ołtarzem Matki Boskiej Różańcowej. W kaplicy tej stał ołtarz patrona parafii, który przeniesiono z kościółka w Ciepeliowie Starym. Obraz ten uważany był za cudowny, a legenda głosiła, że dwukrotnie przenosił się sam na dawne miejsce. Przy ołtarzu wisiały kule. Zawiesił je jeden z członków rodziny Karczewskich, cudownie uzdrowiony za przyczyną św. Rocha.

Po odejściu proboszcza, jego miejsce zastąpił ks. Franciszek Brzozowski. Posługę w parafii czynił od 1865 do 1884 r. Był dręczony przez zaborców. Ciężkie przeżycia stały się przyczyną choroby. Wówczas zastępowali go ks. Franciszek Mięciwoda, ks. Teodor Janowski i ks. Edward Chwalibóg.

W roku 1890 Teresa Zakonek z Niemironowa ufundowała stację Drogi Krzyżowej. Kościół w Ciepiewie był dwa razy restaurowany, w 1843 r. i w 1873 r. Natomiast w 1889 roku dzięki staraniom Ludwika Czarneckiego i ówczesnego proboszcza kościół pokryto żelazną blachą, a jego kopułę blachą angielską.

Budowa kościoła

W okresie pasterzowania ks. **Antoniego Długosza** w latach 1901–1922 miało miejsce wiele istotnych wydarzeń, które odegrały dużą rolę w późniejszej historii parafii. Jak podaje ks. Jan Wiśniewski, Antoni Długosz wystawił tu murowaną plebanię, drewniany wikariat i zabudowania gospodarcze. Przygotował plany do budowy nowej świątyni, wykonane przez słynnego budowniczego Stefana Szyllera z Warszawy. Tragicznym wydarzeniem dla proboszcza i parafian był pożar drewnianego, modrzewiowego kościoła. Stało się to 16 lipca 1915 roku w trakcie trwania bitwy wojsk rosyjskich z niemieckimi i austro-węgierskimi. Z zapisków proboszcza mamy informację, jak do tego doszło i jakie straty poniosła parafia. Oprócz kościoła spalono również dzwonnice, domy wikariatu i organistówkę. Pozostał tylko podziurawiony dach plebani i powybijane szyby. W czasie bitwy proboszcz udał się do kaplicy w pobliskim Jasiońcu. Postanowił tam odprawić w niedzielę mszę św. Następnego dnia w poniedziałek 20 lipca Niemcy rozkazali mu wrócić do Ciepiewa. Po powrocie zorientował się, że zostały zniszczone nawet zakopane pod zakrytą wartościowe rzeczy, ponieważ w to miejsce trafiła kula armatnia. Do tych rzeczy należały: obraz św. Rocha, chorągwie, ornaty, dywany, książki, futra proboszcza i wikarego. Wszystkie szkody obliczono na 5 tys. rubli. Po pożarze proboszcz odprawiał msze w ogrodzie, potem w szopie, której budowę zakończono na dzień Wszystkich Świętych. Szopę pokryto przepaloną blachą, ale była obszerna i mogło się w niej pomieścić dużo ludzi. Cała budowla kosztowała 700 rubli, a ołtarz 80 rubli. Parafianie byli zadowoleni i dlatego nie kwapili się budować kościoła, wikariatu i plebani. Ludzie jednak pomagali w inny sposób. Stanisław Bańcerowski, kolonista z Gardzienic ufundował baldachim. Józef Potrząsaj, kolonista z Pcina i Michał Zaborski,

Obecny kościół

kolonista z Kałkowa mieszkający w Dąbrowie wspólnie zapłacili za monstrancję. Maria Krzywoszowa kupiła w Częstochowie białą kapę, biały ornat, sztandarki z gałkami, trybularz, krzyż do procesji. 11 listopada 1920 roku postawiono dzwonnice. W 1922 r. umiera ks. Antoni Długosz. Pochowany został na miejscowym cmentarzu.

Jego następcą został ks. **Ludwik Barski**. Duszpasterzował w Ciepiewie do 11.10.1942 r. Funkcję wikariuszy pełnili w tym czasie: **Jan Surdacki, Jan Oracz, Karol**

Leśniewski, Jan Jakubaszek, Eugeniusz Kuraciński, Antoni Szewczyk, Aleksander Kamiński. Nowy proboszcz w latach 1923–1939, głównie ze składek parafian, budował kościół murowany.

Plan świątyni wykonał w stylu nowoczesnym o cechach polskiego baroku inż. **Stefan Wąs**. Członek komitetu budowy **Wacław Długosz** wystarał się o bezzwrotną pożyczkę w wysokości 15 tys. Źródła przekazują informacje, że w 1924 roku wydano na budowę 99 209 zł. Po dewaluacji marki, a potem złotego suma ta wynosiła 120 090 zł. Kolejne lata budowy kościoła pochłaniały za sobą ogromne koszty.

W roku 1925 zakupiono 147 780 sztuk cegły za 8128 zł. Kupiono również cement i piasek. Zatrudniono murarzy i robotników, którzy mieli im pomagać. Wówczas zalano fundament pod zakrytą. Wynagrodzenie za pracę dla murarzy wyniosło 345 zł. Po podliczeniu wszystkich kosztów całość budowy świątyni w tym roku kosztowała 12 757 zł. Wówczas rozpoczęła się komasacja następujących wsi: Ciepiałów Stary, Gardzienice, Kałków, Rekówka, Świesielice. Łączenie gruntów na tym terenie znacznie utrudniło budowę świątyni. Spowodowane było to tym, że z wiosek tych zaczęły wpływać słabo składki lub były odkładane na dalszy plan. To ujemnie wpływało na inwestycję. Z drugiej strony zaczęła się większa podaż drzewa, ponieważ z ziem poddanych komasacji wycinano lasy. Komitet zaczął więc wykupować działki lasu lub drzewo, co ułatwiało wypalanie cegły.

W 1926 roku postawione zostały rusztowania i postawiono 360 m kościelnej ściany. Wcześniej w tym celu dokupiona została w miejscowej cegielni cegła. Z dnia na dzień budowa posuwała się do przodu. Rok później właściciel majątku Ciepiałów **Stanisław Targowski** postanowił wdzierżawić komitetowi budowy cegielnię na 3 lata, co znacznie przyspieszyło przedsięwzięcie. Proboszczowi przybyło zajęć, ponieważ od wczesnej wiosny do sierpnia musiał przygotowywać materiał do budowy cegły. W miesiącach od sierpnia do listopada trwała budowa kościoła, którą osobiście nadzorował. W tych obowiązkach pomagał mu **J. Łojek**. W 1927 roku wybudowano 688 m kościelnej ściany. Rok później wymurowano 615 m ściany kościelnej oraz przysklepiono wszystkie otwory okienne. Wypalono aż 303 tys. sztuk cegły. W 1929 roku wymurowano 456 m ściany oraz wieżę. Do czasu wybuchu wojny, czyli do roku 1939 budowa świątyni została zakończona.

W czasie okupacji ks. Barski na terenie kościoła i plebanii udzielał schronienia Żydom. Wydawał im metryki urodzenia i chrztu, pomagał partyzantom, a parafian wspierał modlitwą. W świątyni, którą budował, znajduje się tablica pamiątkowa ku czci proboszcza Barskiego.

Po wojnie

Kolejnym proboszczem w parafii Ciepiałów był ks. **Jan Ulanowicz**. Wikariuszami w tym czasie byli ks. **Bolesław Sałata**, **Marian Dudkiewicz**. Ks. Ulanowicz swoją posługę pełnił tu w latach 1943–1957. Poza nauczaniem i pracą duszpasterską troszczył się również o sprawy gospodarcze powierzonych mu placówek. Częściowo wyremontował w Ciepiałowie plebanie

Dzieci żegnają ks. Jana Ulanowicza

i uporządkował ogrodzenie cmentarza kościelnego. Po odejściu proboszcza jego następcą ks. **Adam Powęska**, pracował w parafii do 1963 roku. Wikariuszem był wówczas ks. **Wacław Ścierański** i ks. **Bogdan Szczepanik**.

W tym samym roku do Ciepiewa przybył ks. **Czesław Lisak**. Był to kapłan wielkiego serca. Promieniował wielką szlachetnością i kulturą osobistą. Zdobył sobie szacunek i zaufanie parafian. Mimo słabego zdrowia po pobyciu w więzieniu za działalność antykomunistyczną włożył wiele pracy w świątynię w Ciepiewie. Przeprowadził jej kapitalne remonty. Pokrył kościół blachą, przeprowadził generalny remont plebanii, zakupił główny ołtarz i ufundował ławki w kościele, ożywił nabożeństwo do Matki Bożej. Zostały zakupione również nowe organy. Uroczystej konsekracji dokonał ksiądz biskup Piotr Gołębiowski w 1969 roku. W 1981 roku ksiądz biskup Edward Materski przyjął rezygnację z probostwa ks. Lisaka. Za probostwa ks. Lisaka wikariuszami byli: ks. **Erwin Burski**, ks. **Bogdan Rosiewicz**, ks. **Krystyn Żebracki**, ks. **Gustaw Szurmański**.

Od 1981 roku probostwo w Ciepiewie objął ks. **Zdzisław Kalinowski**. Duszpasterską posługę pełni również ks. administrator **Stanisław Sławiński**. Za czasów probostwa ks. Kalinowskiego wikariuszami byli również: ks. **Gustaw Szurmański**, ks. **Marian Grobelski**, ks. **Bogdan Rosiewicz**, ks. **Wojciech Mikołaj Waniek**, ks. **Jerzy Rybusiński**, **Marian Zdzisław Rączka**, ks. **Tadeusz Żak**, ks. **Paweł Bukala**. Obecni opiekunowie parafii Ciepiewa

Ks. J. Rybusiński z parafianami

bardzo sumiennie wypełniają swoje obowiązki kościelne, zawsze uczestniczą w uroczystościach rocznicowych i patriotycznych. Jednym z zadań proboszcza było urządzenie punktu katechetycznego. W tym celu w wikariacie od strony południowej usunięto ściankę działową i z dwóch pomieszczeń uzyskano dość obszerną salę. Roboty ciesielsko-stolarskie przeprowadził p. **Jan Mazurek**, a wymalowały całość panie: **Teresa Jęzak** i **Irena Zaborska**. Boazerię z twardej płyty pilśniowej wykonał p. **Piotr Skoczylas** z ojcem. Stare ławki ze szkoły w Ciepiewie ofiarował

p. dyrektor **Stanisław Mazur**. W pierwszych latach duszpasterzowania prowadzona była msza św. dla dzieci. Na zakończenie roku szkolnego absolwenci klas ósmych jeździli na pielgrzymkę, na Jasną Górę. Urządzano oazy św. Mikołaja. Proboszcz parafii bierze udział w procesie wychowania nie tylko poprzez katechizację, ale także wygłasza referaty o tematyce historycznej. Przykładem jest spotkanie z oddziałem strzelców w Lipsku 11.11.1993 r., kiedy to wygłosił prelekcję na temat: „Z kart historii ziemi lipskiej”. Za probostwa ks. Kalinowskiego do kościoła zostały dostawione dwie kaplice. W jednej z nich przechowuje się chorągwie, natomiast w drugiej znajduje się kostnica. Dzięki staraniom księdza administratora świątynia w Ciepiewie została odnowiona i stała się piękniejsza. W roku 1998 dzięki życzliwości i zrozumieniu parafian dokonano wiele osiągnięć: instalacja lamp, zmiana wejścia i położenie chodnika wokół kościoła, odnowienie zakrystii; gruntowny remont

mebli, wykonanie posadzki, montaż kinkietów, malowanie, chodnik i ogrodzenie przy plebani, wykonanie nowego parkingu przy starym wikariacie, wymiana i malowanie ogrodzeń od strony podwórza.

Rok 1999 dla wspólnoty parafialnej był czasem bardzo pracowitym, tak pod względem duchowym, jak i materialnym. W marcu przeżywano Misje Święte. Były one okazją do duchowego przygotowania się całej parafii do dwutysiąclecia Narodzin Jezusa. Rozpoczęły się 20 marca o godz. 17⁰⁰ nabożeństwem do Ducha Św. Zakończone zostały w Niedzielę Palmową 28 marca 1999 r. Misjonarzami byli: ks. Prałat **Adam Stanios** – proboszcz parafii Matki Bożej Miłosierdzia w Radomiu, ks. dr **Wacław Depo** – rektor Wyższego Seminarium Duchownego w Radomiu. W opinii parafian były one udane. Przystąpiono do wymiany całej konstrukcji dzwonnicy, która była w fatalnym stanie. Dziś parafia posiada dwa nowe dzwony, które poświęcił ksiądz bp **Adam Odzimek** 03.05.1999 roku, wówczas liczna grupa młodzieży przystąpiła do sakramentu Bierzmowania. Gdy jeszcze trwały ostatnie porządki na dzwonnicy, a następna ekipa przystępowała do pracy, tym razem konserwacji dachu świątyni. Ocynkowana blacha dachu została pomalowana. Prace na tak znacznej wysokości zostały wykonane sprawnie.

Z pewnością największym przedsięwzięciem, które zostało wykonane było: przebudowanie całego prezbiterium, ułożenie nowej marmurowej posadzki, renowacja ołtarza głównego i dwóch ołtarzy bocznych, wymiana starej i przeciążonej instalacji elektrycznej. Zaplanowano również nowe inwestycje na nadchodzący rok.

Jubileuszowy Rok 2000 należy zaliczyć do udanych. Na podkreślenie zasługują akcje duszpasterskie, takie jak: Rekolekcje Wielkopostne, w Niedzielę Miłosierdzia 30 kwietnia spotkanie i wspólna modlitwa w intencji powołań zakonnych z grupą siostr Michalitek ze zgrupowania

Poświęcenie dzwonu

Św. Michała Archaniola. W maju parafia gościła alumnów z Seminarium Duchownego w Radomiu. Liczy ono 40 członków, którzy modlitwą i ofiarą wspierają przyszłych kapłanów.

22 czerwca 2000 roku parafianie przeżyli piękny dzień nawiedzenia parafii przez Maryję w znaku Figury Świętej Bożej Rodzicielki. Chlubą tego Świętego Roku było przeżycie renowacji Misji Świętych od 10 do 14 września zakończonych wprowadzeniem po raz pierwszy 14 września Odpustu Podwyższenia Krzyża Świętego i sprowadzenia Relikwii Drzewa Krzyża Świętego. Założono nowoczesne ogrzewanie w świątyni. Dzięki ks. Sławińskiemu w kościele została zorganizowana biała niedziela. Parafianie mogli skorzystać z opieki i porady lekarskiej.

W bieżącym roku w sierpniu w kościele została położona nowa posadzka, gromadzone są materiały do budowy Domu Parafialnego. Planowane jest założenie witraża z wizerunkiem św. Rocha.

Po raz ostatni wizytacja kanoniczna miała miejsce w 1996 roku. Wówczas wiernych Ciepłowa odwiedził ks. bp **Stefan Siczek**. Obecnie parafia przygotowuje się do nowej wizytacji,

Plebania

która będzie miała miejsce w 2002 roku.

Obecnie Parafia liczy 815 rodzin, wiernych 3124. Zatrudnia kościelną **Agnieszkę Zaborską** i organistę **Stanisława Dąbrowskiego**, który pracuje i mieszka wraz z rodziną w Ciepeliowie od 1975 roku. Organistami byli przed nim kolejno: **Jan Garganisz**, **Zdzisław Rutka**, **Józef Michalczuk**.

W roku 1997 powołana została do życia Rada Parafialna. Jej przedstawiciele to: Zdzisław Opalski, Jacek Janka, Andrzej Dygas, Władysław Owczarek, Helena Owczarek, Kazimierz Wnuk (zmarł), Sławomir Kornak, Henryk Sońta, Maria Dobroń, Janina Głaz, Andrzej Lasek, Krzysztof Wolszczak, Jerzy Grzeszczyk, Lech Jabłoński, Jagoda Dudek, Zdzisław Maciąg, Andrzej Miller, Zdzisław Wieczorek, Stanisław Kwiecień, Stanisław Mroczek, Jan Sypuła, Andrzej Sumigowski, Stanisław Hamela, Andrzej Ryło, Zuzanna Duliasz, Zbigniew Bdzikot, Bronisław Drag (zmarł), Leszek Grzeszczyk, Lech Wróbel.

Miejscowości należące do parafii to: Anusin, Ciepeliów, Ciepeliów Kolonia, Ciepeliów Stary, Ciepeliówka, Chotyże, Dąbrowa, Gardzienice Kolonia, Gardzienice Stare, Kałków, Kawęczyn, Pcin, Pcinolas, Rafałów, Ranachów, Ranachów B, Rekówka, Świesielice. Główny odpust przypada na 16 sierpnia Św. Rocha i 14 września Podwyższenia Krzyża Świętego.

Prezbiterium

Kościół w Ciepeliowie nosi wezwanie Podwyższenia Krzyża Świętego, a jego patronem jest św. Roch. Świątynia składa się z prezbiterium, dwóch ołtarzy bocznych, nawy i kruchty. Ołtarz główny zdobią dwa obrazy. Jeden z nich, umieszczony po prawej stronie przedstawia wizerunek Pana Jezusa z Otwartym Sercem, na obrazie po lewej stronie namalowana jest św. Anna. Na głównym ołtarzu znajdują się również zabytkowe XIX w. lichtarze. Na lewym bocznym ołtarzu wisi obraz z wizerunkiem św. Rocha. W czasie probostwa ks. Czesława Lisaka został sprowadzony z Warszawy artysta malarz. Namalował na ścianie scenę, jak chorzy idą do św. Rocha. Matka proboszcza miała ogromne nabożeństwo do tego świętego, dlatego malarz namalował postać kobiety, której dał jej twarz. Obok matki księdza stoi druga kobieta, którą jest była kościelna p. **Figura**. Drugi boczny ołtarz po przeciwnej prawej stronie zdobi obraz Matki Boskiej. Stoi tu także zabytkowa

chrzcielnica z XIX wieku ze złotymi tłoczeniami. W nawie stoją ławki, przeznaczone dla wiernych. Przy wejściu do kościoła stoją dwie kropielnice. Jedna została ufundowana przez rodzinę Jaglińskich, druga przez mieszkańców Chotyz. Na dziedzińcu kościoła, po jego lewej stronie stoi zabytkowy nagrobek Remigji z Górskich Lasockiej z 1871 roku. Świątynia ogrodzona została parkanem z cegły.

Przy parafii działają także ruchy katolickie. Jednym z nich jest **Grupa Ministrancka**, skupiająca młodych chłopców. Przez służbę Bogu przygotowywani są oni do odpowiedzialnego życia jako katolików i Polaków.

Istnieje również **Schola Parafialna**, prowadzona przez ks. mgra **Dariusza Rota** i tworzący się Ruch Rodzin Nazaretańskich. Co roku dzieci i młodzież wysyłane są na rekolekcje Ruchu Światło – Życie „Oazę”. W roku 2001 dziewięć osób wyjechało do Dąbrówki nad Czarną i Bańskiej Górnej koło Zakopanego.

W parafii Ciepeliów działa **chór**, który powstał w lutym 1996 roku. Ówczesny wikariusz ks. Tadeusz Żak ogłosił w kościele nabór. Po kilku spotkaniach z panem organistą Stanisławem Dąbrowskim, który kieruje chórem, ustalono następujący skład: głos I – Janina Abramczyk (zrezygnowała), Alicja Burakowska (od 1997 r.), Elżbieta Czapła, Irena Fundowicz (zmarła), Barbara Garganisz (zrezygnowała), Zofia Grzeszczyk, Danuta Kazimiera Hyc, Grażyna Jaworska, Małgorzata Kacperska (od 1997 r.), Maria Kołacz (zrezygnowała), Kazimiera Kominek, Danuta Kordula (zrezygnowała), Halina Mirowska (zrezygnowała), Jadwiga Natchyła (od 1997 r.), Helena Nowakowska, Zofia Sadowska, Zofia Wolak, głos II – Jan Balcerowski, Bogumił Borek, Zygmunt Jamka, Maria Kutryb, Tadeusz Maciąg, Teresa Mejzner, Tadeusz Mejzner, Wiesław Sałbut (zmarł). Pierwszy występ chóru miał miejsce w święta Wielkanocne w 1996 r. Od początku swojego istnienia obsługuje uroczystości kościelne, uczestniczy w liturgii mszy św. w czasie świąt kościelnych, a także podczas uroczystych mszy. Śpiewał na pogrzebach księży: Stanisława Maickiego z parafii Tymienica, Józefa Zawadzkiego, naszego rodaka, który zmarł w wieku 48 lat, Wiesława Kołsuta pochodzącego ze wsi Józefów – parafia Aleksandrów, który był częstym gościem w Ciepeliowie, celebrował msze rekolekcyjne i odpustowe, głosząc Słowo Boże.

Chór skupia ludzi oddanych, którzy systematycznie uczestniczą w próbach. Potrafi zaśpiewać na dwa głosy ponad sto pieśni. Najradośniejsze były msze prymicyjne, w których uczestniczył chór. Jedna odbyła się w Tymienicy, gdzie po święceniach kapłańskich ks. Dariusz

Chór kościelny.

Zając z Siekierki odprawił swą pierwszą mszę. Druga miała miejsce w Ciepeliowie, gdzie święcenia przyjął ks. pallotyn Mirosław Mejzner, nasz rodak – syn małżonków Mejznerów z chóru.

Chór wyjeżdża na pielgrzymki. Pierwsza odbyła się do Kałkowa-Godowa (25.03.2000 r.), gdzie zwiedzano sanktuarium, a także uczestniczono w mszy św.,

włączając się śpiewem w liturgię. Na drugą pielgrzymkę chór pojechał do Piotranina, gdzie znajdują się relikwie związane ze Świętym Biskupem Męczennikiem.

Próby chóru odbywają się co tydzień w czwartki. Wymagają dużo zaangażowania i poświęcenia, ale najwytrwalsi zostali. Na pięciolecie chóru ks. Stanisław Sławiński odprawił uroczystą mszę w intencji członków chóru i ich rodzin jako wyraz uznania za jego pracę.

Kapłani Ciepelowa

Ks. Ludwik Barski. Urodził się w Przybyszowie dn. 15 sierpnia 1880 r. Pełnił funkcję proboszcza w Ciepelowie od 1922 do śmierci, tj. 11 października 1942 roku. W latach 1923–1939, głównie ze składek parafian, budował kościoł. Zawsze pełen energii, gorliwości i Bożego ducha zasłużył się dla parafii. Przez swą inicjatywę oddał parafii wyjątkowe usługi. Na temat niespodziewanej śmierci księdza Barskiego wiele się mówiło. Mogły ją spowodować, a na pewno przyspieszyć represje okupanta. W kościele parafialnym w Ciepelowie jest pamiątkowa tablica ku czci ks. Proboszcza Ludwika Barskiego, a w parafii pamięć o nim ciągle żywa.

Ks. Zdzisław Kalinowski – urodziłem się 21 sierpnia 1927 r. w Słuszczynie z Ojca Antoniego i Matki Heleny z Kołsutów. Przed wybuchem II wojny światowej ukończyłem 5 klas szkoły powszechnej, z tego 4 w Słuszczynie, gdzie kierowniczką była cioteczna siostra Eugenia Krupa, a klasę V w Przedmieściu, tam kierownikiem był wuj Franciszek Pękala. W okresie okupacji edukowała mnie trójka rodzinnych nauczycieli, szczególnie siostra cioteczna Helena Krupa, która cierpliwie i wytrwale przychodziła do naszego domu, „aby zrobić ze mnie księdza”. Po zakończeniu wojny świadectwo ukończenia gimnazjum (mała matura) otrzymałem w Opolu Lubelskim, gdzie dyrektorem był brat mego ojca – Józef Kalinowski. Świadectwo dojrzałości uzyskałem w Liceum Ogólnokształcącym w Sandomierzu w 1947 r. W tym samym roku wstąpiłem do Seminarium Duchownego również w Sandomierzu. Niemal równocześnie ze mną wstąpiły do zakonu dwie siostry cioteczne: Weronika do Sióstr Bernardynek w Świętej Katarzynie, a Zofia do Sióstr Zmartwychwstańek. W trzy, czy cztery lata później do Seminarium Duchownego w Sandomierzu wstąpił syn brata Matki – Wiesław Kołsut. Studia w Seminarium Duchownym ukończyłem w 1952 r., otrzymując święcenia kapłańskie z rąk Ks. Biskupa Franciszka Jopa 25 maja. Proboszczem w Ciepelowie jestem od sierpnia 1981 r. W tym czasie najpilniejszym zadaniem było urządzenie punktu katechetycznego. W te dni, w których uczyłem religii, korzystając z gościnności kierownictwa, mogłem posilić się zupą w stołówce szkolnej. To się liczyło, bowiem przez dziesięć lat nie miałem gospodyni-kucharki. Taki tryb życia nie wpływał pozytywnie na stan mego zdrowia i dlatego przed trzema laty poprosiłem o administratora, którym został ks. Stanisław Sławiński. Również przed trzema laty poddałem się operacji, po której nastąpiła poprawa zdrowia.

Ks. Czesław Lisak. Urodził się 16 grudnia 1916 roku w Starej Wsi k. Szydłowca. W 1935 r. wstąpił do Seminarium Duchownego w Sandomierzu. Święcenia kapłańskie przyjął z rąk ks. Bpa Jana Lorka 9 czerwca 1940 roku. W październiku 1945 r. uzyskał dyplom magistra teologii na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego i zaczął zbierać materiały do dysertacji doktorskiej w zakresie teologii moralnej. Dnia 12 grudnia 1950 r. został umieszczony w areszcie śledczym w Kielcach. W następnym roku przebywał w więzieniu sandomierskim. Wyszedł na wolność z więzienia Montelupich w Krakowie 12 grudnia 1952

roku. Pełnił posługę kapłańską w kilku parafiach. W czerwcu 1963 wraz został przeniesiony na probostwo do Ciepiewowa. Tu był izolowany przez konfratrów jako „ksiądz paxowiec”. Zrezygnował z probostwa w 1981 roku. Ks. Czesław Lisak zmarł 22 marca 1992 r.

Ks. Jan Oracz urodził się 25 XII 1898 r. z rodziców Michała i Marianny z Piecyków, małżonków Oraczów we wsi Gałki, parafia Nieznamierowice. W 1920 r. wstąpił do Seminarium Duchownego w Sandomierzu. Świecenia kapłańskie z rąk biskupa Mariana Ryxa przyjął 29 maja 1926 r. Obowiązki wikariusza w Ciepiewowie pełnił dwukrotnie ze względu na osobę swego dobroczyńcy ks. Ludwika Barskiego, który od 1922 r. był proboszczem tej parafii. Odznaczał się rzadko spotykaną pracowitością. Zaliczano go do grona najwybitniejszych kaznodziejów w diecezji. Stopniowo doszedł do godności prałata dziekana.

W 1976 r. przeżywał złoty jubileusz kapłański. Odznaczony przez stolicę apostolską. Ksiądz Jan Oracz zmarł 17 maja 1979 r. Na ceremonię pogrzebową przybył papież Jan Paweł II.

Ks. Adam Powęska. Urodzony w dniu 7 grudnia 1898 r. w Łążku. W 1917 r. wstąpił do Seminarium Duchownego w Sandomierzu, które ukończył i przyjął święcenia kapłańskie w dniu 26 maja 1923 r. w kościele św. Ducha z rąk ks. Biskupa Mariana Ryxa. Do Ciepiewowa przybył w 1957 roku. Był to kapłan gorliwy w służbie bożej i w trosce o uświęcenie dusz. Żywo interesował się pracą misyjną kościoła i wśród wiernych budził zapał w niesieniu pomocy misjom modlitwą i ofiarami. Zmarł 27 lipca 1974 roku.

Ks. Stanisław Sławiński – urodził się 15 lutego 1963 roku w Skaryszewie. Świecenia kapłańskie otrzymał 28 maja 1988 roku w Radomiu. Oddawał posługę w parafii św. Jana Chrzciciela w Radomiu, był członkiem Rady Kapłańskiej, kapelanem szpitalnym. Dnia 24 czerwca 1996 roku skończył Wydział Teologiczny ATK, temat pracy: „Małżeństwa mistyczne w Starokatolickim Kościele Mariawitów”, otrzymał również 20 czerwca 1996 roku licencjat z teologii ekumenicznej na Wydziale Teologii ATK. Od 1997 roku ks. Stanisław Sławiński jest administratorem parafii Ciepiewów.

Ks. Bogdan Roman Szczepanik s. Antoniego i Stefanii z Siekańskich urodził się 4 I 1937 r. w Mniszku koło Radomia. Do szkoły powszechnej uczęszczał w rodzinnej miejscowości. Ukończył Seminarium Duchownego w Sandomierzu. Świecenia kapłańskie przyjął 16 czerwca 1962 r. z rąk ks. bpa Walentego Wójcika. W 1962 został wikariuszem parafii Ciepiewów. Proboszczem w pierwszym roku posługi był wtedy ks. Adam Powęska, a w drugim ks. Czesław Lisak. Organizował więc punkty katechetyczne dla dzieci: w Gardzienicach, we Pcinie, Ciepiewie Starym, Świesielicach, Anusinie, Kałkowie i w samym Ciepiewowie. Ksiądz dobrze czuł się w ciepiewowskiej parafii, żył się z dziećmi i dorosłymi, ale niestety jego przełożeni skierowali go tam, gdzie był bardziej potrzebny. Został wikariuszem w Gowarczowie koło Końskich. Po dwóch latach nowa parafia w Odrowążu, po następnych dwóch, cztery lata

w Kunowie, a następnie w Opocznie. W 1976 r. znów powrócił do Radomia do Kościoła Farnego św. Jana. W 1978 r. powierzono mu zorganizowanie parafii i budowę kościoła Matki Bożej Różańcowej w Bieliszce koło Radomia. Po erekcji w 1981 r. został mianowany proboszczem parafii, gdzie pełnił posługę duszpasterską do chwili obecnej.

Ks. Maciej Tymiński. Wywodził się z rodu, który w XVI w. założył wieś Tymienicę. Ksiądz pochowany jest na cmentarzu w Radomiu. Na jego grobie umieszczono napis: „Śp. Maciej Tyminski, proboszcz parafii Ciepeliów, dziekan dekanatu iłżeckiego. Zmarł 5 listopada 1865 r. Pozostała familia prosi o westchnienie za nieżyjącego do Boga”.

Ks. Jan Ułanowicz. Urodził się 19 lutego 1896 r. w Starachowicach. W 1916 r. wstąpił do Seminarium Duchownego w Starachowicach., które ukończył w 1922 roku. Funkcję proboszcza w parafii Ciepeliów pełnił w latach 1943–1957. Był człowiekiem dobrym, spokojnym. Chętnie spieszył z pomocą duszpasterską. Zmarł 3 grudnia 1977 r. o godz. 9 rano w Domu Księży Emerytów.

Bibliografia

- Dekanat iłżecki, opisał ks. Jan Wiśniewski, Wydane w Radomiu 1910–1911.
Rocznik Diecezji Sandomierskiej 1947, rozdz. Dekanaty, 2 Ciepeliów.
Rocznik Diecezji Sandomierskiej 1976.
KDS nr 10, październik 1924.
KDS nr 10, październik 1930.
KDS nr 1, wrzesień 1928.
KDR, rok III, nr 1 (9), styczeń, luty, marzec 1994.
KDR, rok II, 1993.
RDS 1947, 1 (4), styczeń, luty, marzec.
Katalog Prałatów i Kanoników Sandomierskich, od 1581–1866, Druk S. Nowakowski, Radom 1928.
Ł. Guldon, Wizytacja parafii Ciepeliowskiej z 1748 r., w: Radom i region radomski w dobie szlacheckiej Rzeczypospolitej V, pod red. Z. Gulдона i S. Zielińskiego, Radom 1999.
Kronika Diecezji Sandomierskiej 1972.

ŹRÓDŁA RĘKOPIŚMIENNE

- Notatki ks. Antoniego Długosza, dotyczące spalenia kościoła w 1915 roku.
Notatki ks. Ludwika Barskiego, dotyczące budowy kościoła.

Zespół redakcyjny wyraża podziękowanie księdzu Zdzisławowi Kalinowskiemu i księdzu Stanisławowi Sławińskiemu za pomoc w opracowaniu niniejszego artykułu.

Ochotnicza Straż Pożarna

Według wyciągu z rejestru Archiwum Państwowego w Kielcach Ochotnicza Straż Pożarna w Ciepielowie została zarejestrowana w rejestrze stowarzyszeń 21 marca 1923 roku. Istnieje duże prawdopodobieństwo, że jednostka została powołana wcześniej, lecz brak jest dokumentów źródłowych.

Lista imienna Ochotniczej Straży Pożarnej w Ciepielowie 25 luty 1935 r.

Prezes Zarządu Powiatowego Ochot. S.P. w Wierzbniku G. Kwieciński.

Opracował mgr Tadeusz Kregiel

Lp.	Nazwisko i imię	Data urodzenia	Czynność	Zawód
1.	Stępień Leon	14.03.1903	w straży naczelnik rejonu	zastępca sekretarza gminy
2.	Fryszkiewicz Jan	19.03.1900	zastępca naczelnika	rolnik
3.	Rybicki Kazimierz	16.08.1896	gospodarz	masarzysta
4.	Sajnog Władysław	27.10.1893	sierżant	cieśla
5.	Piorun Józef	15.10.1881	sierżant	cieśla
6.	Fryszkiewicz Stanisław	27.01.1890	strażak szeregowy	stolarz
7.	Kropidłowski Jan	28.08.1886	strażak szeregowy	kowal
8.	Gębala Bronisław	01.03.1903	strażak szeregowy	cieśla
9.	Mężyk Władysław	27.11.1897	strażak szeregowy	cieśla
10.	Rycki Roman	16.01.1899	strażak szeregowy	szewc
11.	Stanecki Stanisław	03.01.1892	strażak szeregowy	wyrobnik wolny
12.	Sikorski Kazimierz	22.10.1903	strażak szeregowy	kowal
13.	Kilian Józef	19.03.1891	strażak szeregowy	rolnik
14.	Sulecki Wojciech	19.03.1908	strażak szeregowy	tracz
15.	Kregiel Stanisław	27.07.1901	strażak szeregowy	tracz
16.	Zawadzki Jan	29.05.1906	strażak szeregowy	szewc
17.	Opalski Marian	07.09.1910	strażak szeregowy	stolarz
18.	Jaroszyński Stanisław	18.06.1911	strażak szeregowy	rolnik
19.	Mężyk Waclaw	01.01.1900	strażak szeregowy	szewc
20.	Rajkiewicz Józef	14.07.1906	strażak szeregowy	masarzysta
21.	Piorun Kazimierz	20.08.1908	strażak szeregowy	szewc
22.	Kleczewski Jan	26.12.1906	strażak szeregowy	szewc
23.	Barylkiewicz Franciszek	19.01.1886	strażak szeregowy	stolarz
24.	Kowalczyk Antoni	06.07.1905	strażak szeregowy	rolnik
25.	Otko Adam	26.09.1904	strażak szeregowy	rolnik
26.	Niemkiewicz Tadeusz	12.12.1904	strażak szeregowy	rolnik
27.	Sajnog Tomasz	29.03.1904	strażak szeregowy	rolnik
28.	Lewandowski Kazimierz	25.08.1900	strażak szeregowy	cieśla
29.	Otko Marian	13.09.1906	sekretarz	urzędnik samorządowy
30.	Zawadzki Stefan	03.06.1909	strażak szeregowy	szewc
31.	Kacperski Marian	25.10.1912	strażak szeregowy	wyrobnik
32.	Frydrycki Franciszek	06.08.1889	strażak szeregowy	stolarz

*Członkowie Ochotniczej Straży Pożarnej 1936 r. I rząd od lewej: S. Fryszkiewicz, S. Fryszkiewicz (syn), K. Sikorski, J. Zawadzki, A. Pietrkiewicz, W. Barylkwicz, B. Gębala, M. Kacperski;
 II rząd od lewej: M. Otko, J. Słowik, S. Pietrkiewicz, L. Stepień, J. Piorun, W. Sajnog, A. Otko, S. Jaroszyński;
 III rząd od lewej: W. Mierzejewski, R. Rybicki, S. Kregiel, T. Maciejewski, J. Kleczewski, W. Mężyk, J. Rusinowski, M. Niemkiewicz, K. Ostrach, T. Ciszek;
 IV rząd od lewej: K. Mierzejewski, W. Kowalczyk, J. Frydrycki, W. Sulecki, J. Kilian, W. Kropidlowski, F. Frydrycki, W. Mężyk, H. Krawczyński, M. Niedziela, M. Niedziela.*

Członkowie Ochotniczej Straży Pożarnej przed nową remizą 1936 r.

W 1936 roku została wybudowana murowana strażnica OSP, istniejąca do chwili obecnej. Największą prężność i żywotność tej organizacji przypada na lata poprzedzające wybuch II wojny światowej. Komendantem był wtedy **Leon Sępień**. Wówczas to ciepielowska straż należała do najlepiej wyszkolonych jednostek strażackich w powiecie iłżeckim. Wygrywała zawody sprawnościowe, skutecznie walczyła z licznymi pożarami, była dumą Ciepielowa.

Drugi nowy budynek strażnicy został oddany do eksploatacji w 1972 roku. Posiada 3 boksy garażowe oraz centralne ogrzewanie.

Uroczystości związane z wręczeniem Sztandaru dla Zarządu Gminnego OSP Ciepielów

Decyzją Komendanta Głównego PSP 25 kwietnia 1995 roku jednostka OSP w Ciepielowie została włączona w skład Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, gdzie aktywnie uczestniczy w działaniach ratowniczych do chwili obecnej.

Jednostka posiada następujące samochody pożarnicze: GBA 2,5 z roku 1980 oraz LGM z 1982 roku. Najnowszym nabytkiem jest otrzymany 09.11.2000 roku samochód Lublin III kombi, który znacznie wzmocnił mobilność jednostki. Jednostka OSP posiada 2 motopompy PO-5M 800 oraz podstawowy sprzęt do akcji gaśniczej. Zrzesza 43 członków OSP, w tym 7 powyżej 50 roku życia. Przy OSP istnieje od 15 lat Młodzieżowa Drużyna Pożarnicza męska, która czynnie uczestniczy w zawodach pożarniczych oraz w pracach społecznych na rzecz macierzystej jednostki.

Skład gminnego Zarządu OSP, który wybrano 08.04.2001 r. jest następujący: **Jan Gawin** – prezes, **Zygmunt Nachyła** – wiceprezes, **Witold Małaczek** – sekretarz, **Andrzej Góraj** – skarbnik, **Waldemar Kominek** – komendant gminny, **Andrzej Wietrzyński** – członek prezydium, **Ludwik Kolenda** – członek zarządu.

Ukoronowaniem działań OSP w Ciepielowie było wręczenie sztandaru dla ZG OSP RP w Ciepielowie 27 czerwca 1999 roku.

W tym samym roku zarząd OSP w Ciepielowie wystąpił z inicjatywą do Komendy Głównej OSP. Prośbę pozytywnie zaopinio-

wał zarząd powiatowy. Gmina pokryła wartość samochodu w wysokości 12 560 zł, otrzymano również dotację z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w wysokości 20 000 zł oraz z Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej Rzeczypospolitej Polskiej 16 640 zł. Pełna wartość samochodu wyniosła 49 200 zł. Uroczyste odebranie kluczyków miało miejsce w Warszawie 25 listopada 1999 roku. Wręczył je **Waldemar Pawlak**.

Wręczenie kluczyków od samochodu Lublin 31 Komendantowi Gminnemu OSP Ludwikowi Kolendzie przez Komendanta Głównego OSP Waldemara Pawlaka

Aktualny skład Zarządu OSP jest następujący: **Andrzej Szczodry** – prezes, **Robert Mordak** – naczelnik, **Jacek Zaborski** – skarbnik oraz dwóch członków: **Tomasz Kwapisiewicz** i **Jacek Miler**, kronikarz **Józef Sykut**. Na terenie Gminy Ciepiałów działają oddziały OSP w następujących wioskach: Łaziska, Pcin, Bąkowa, Bielany, Wielgie. W Antoniowie w skład Zarządu wchodzi: **Tadeusz Szabliski** – prezes, **Mieczysław Niziolek** – wiceprezes, **Zbigniew Chmielewski** – sekretarz, **Kazimierz Nowotnik** – skarbnik, **Henryk Grela** – gospodarz.

W Bąkowej do Zarządu należą: **Stefan Choroś** – prezes, **Ireneusz Jaworski** – wiceprezes, **Marian Szczodry** – naczelnik, **Jan Głowka** – sekretarz, **Witold Małaczek** – skarbnik, **Paweł Nachyła** – członek zarządu. W Bielanych Zarząd tworzą: **Damazy Barszcz** – prezes, **Jan Kaczmarek** – naczelnik, **Marek Brodowski** – sekretarz, **Waldemar Kominek** – skarbnik.

W Łaziskach skład Zarządu tworzą: **Jan Gawin** – prezes, **Andrzej Góraj** – wiceprezes, **Czesław Nachyła** – naczelnik, **Stanisław Gębka** – zastępca sekretarza, **Jan Niedziela** – skarbnik, **Marian Dygas** – członek. W Pcinie w skład Zarządu wchodzi następujące osoby: **Tadeusz Skrzek** – prezes, **Stanisław Krawczyk** – naczelnik, **Henryk Woźniak** – wiceprezes, **Sławomir Górniak** – zastępca naczelnika, **Waldemar Grzeszczyk** – skarbnik. W Wielgiem do Zarządu należą: **Zygmunt Nachyła** – prezes, **Jacek Koptas** – naczelnik, **Przemysław Kobylański** – wiceprezes, **Tomasz Lenart** – zastępca naczelnika, **Krzysztof Siwiec** – skarbnik, **Marek Bajor** – gospodarz. W działaniach szkoleniowych organizowanych przez PSP corocznie zostaje przeszkolonych kilku druhów, w tym szkolenie podstawowe w br. odbyło 13 osób.

OSP w Ciepiałowie działa na terenie gminy Ciepiałów oraz gmin sąsiednich, współpracując z KP PSP w Lipsku.

Ludwik Kazimierz Kolenda. Urodzony 08.11.1946 roku w Lipsku. W wieku 16 lat wstąpił do Ochotniczej Straży Pożarnej w Lipsku, gdzie był jej członkiem do momentu wcielenia do wojska. Po odbyciu zasadniczej służby wojskowej, z chwilą zawarcia związku małżeńskiego przeprowadził się do Ciepielowa i wstąpił do OSP w Ciepielowie. Pełnił w tej organizacji różne funkcje. Od członka Zarządu po naczelnika jednostki. Nieprzerwanie przez 16 lat piastował funkcję Komendanta Gminnego Związku OSP RP w Ciepielowie. W kwietniu 2001 r. został Komendantem Honorowym Zarządu Gminnego Związku OSP RP w Ciepielowie. Jest aktywnym i w pełni oddanym strażakiem do chwili obecnej. Za działalność i zaangażowanie w sprawy OSP został uhonorowany odznaką „Wzorowy Strażak”, brązowym, srebrnym i złotym medalem „Za zasługi dla pożarnictwa”, złotym znakiem „Związku Ochotniczych Straży Pożarnych” – będącego najwyższym odznaczeniem pożarniczym. Ponadto posiada „Brązowy Krzyż Zasługi” oraz „Medal Chomicza”. Najważniejszym osiągnięciem komendanta jest wręczenie sztandaru dla Zarządu Gminnego Związku OSP RP w Ciepielowie i pozyskanie kwoty 8000 zł od firmy „Rol-Mot” sp. z o.o. na zakup sztandaru i opłacenie orkiestry strażackiej. On też jako pierwszy z 25 jednostek OSP z województwa mazowieckiego, zgromadzonych na Placu Teatralnym w Warszawie w dniu 25.11.2000 r., odbierał klucze do samochodu pożarniczego Lublin III z rąk Prezesa Zarządu Głównego Związku OSP w Warszawie – Waldemara Pawlaka.

Józef Sławomir Matysiak. Urodził się 27.04.1959 r. w Ciepielowie, w rodzinie chłopskiej. Po ukończeniu Technikum Mechanicznego w Starachowicach o specjalności odlewnictwo w 1979 roku rozpoczął pracę zawodową w Zakładach Zespołów Samochodowych w Lipsku w Dziale Kontroli Jakości, którą kontynuował do 31.01.1986 roku z dwuletnią przerwą na odbycie służby wojskowej w latach 1980–1982. Od 01.02.1986 roku do chwili obecnej pracownik Urzędu Gminy w Ciepielowie. Zakres prowadzonych spraw: obrona cywilna, sprawy wojskowe, przeciwpożarowe, sport i inne. W roku 1995 ukończył Wyższą Szkołę Inżynierską w Radomiu wydział ekonomiczny. Radny do Rady Gminy w Ciepielowie w poprzedniej kadencji oraz członek Prezydium Zarządu Powiatowego Związku OSP RP w Lipsku. Odznaczony odznaką „Strażak Wzorowy” oraz brązową odznaką LOK, ponadto posiada brązowy medal „Za zasługi dla obronności kraju” oraz brązowy, srebrny i złoty medal „Za zasługi dla pożarnictwa”.

Robert Mordak. Urodziłem się 16.04.1970 roku w Ilży. Do szkoły podstawowej uczęszczałem w Ciepeliowie. W 1985 roku rozpocząłem naukę w Zespole Szkół Zawodowych w Sienniu. Po ukończeniu tej szkoły rozpocząłem naukę w Zespole Szkół Rolniczych w Bałtowie. Ukończyłem ją w 1991 r. W tymże roku zawarłem związek małżeński. Funkcję służbową w OSP w Ciepeliowie objąłem w 1990 r. jako naczelnik i pełnię ją do dziś. W 1998 r. przyjęty zostałem do pracy w Państwowej Straży Pożarnej w Lipsku. Ukończyłem Kurs Szeregowców w Pionkach (1998 r.) oraz Szkołę Podoficerską w Supraślu w 2000 r. Żona pracuje jako nauczycielka w przedszkolu w Ciepeliowie. Córki Paulina i Anna są uczennicami szkoły podstawowej.

Tomasz Rusin – s. Waclawa i Aleksandry, urodzony 30.06.1952 r. w Ciepeliowie w rodzinie robotniczej. Wykształcenie – mechanik kierowca. Z działalnością pożarniczą związany od lat młodości. Już w 1964 roku brał czynny udział w Młodzieżowej Drużynie Pożarniczej w Ciepeliowie. Wiernie oddany społecznej służbie. W 1966 r. ukończył kurs podstawowy Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych, następnie szereg dodatkowych szkoleń z zakresu pożarnictwa. W czasie długoletniej działalności w OSP w Ciepeliowie przez dwie kadencje pełnił funkcję naczelnika OSP w Ciepeliowie. W latach 1982–1983 etatowy pracownik Państwowej Straży Pożarnej w Lipsku, od 1974 r. do chwili obecnej kierowca samochodu pożarniczego OSP w Ciepeliowie. Dzięki jego przedsiębiorczości jednostka OSP Ciepeliów pozyskała w 1999 r. od sponsora samochód marki Żuk A-156B wraz z podstawowym wyposażeniem. W znacznym stopniu przyczynił się do pozyskania nowego samochodu Lublin III. Na Zjeździe Gminnym Związku OSP RP w Ciepeliowie 08.04.2001 r. został członkiem Gminnej Komisji Rewizyjnej oraz delegatem na Zjazd Powiatowy Związku OSP w Lipsku. Posiada odznaczenia: odznaka „Strażak Wzorowy”, brązowy, srebrny i złoty medal „Za zasługi dla pożarnictwa”. Zaangażowany w sprawy lokalnego środowiska. W 2000 roku został wybrany sołtysem miejscowości Ciepeliów. Żonaty, 4 dzieci, w tym synowie: Maciej porucznik Wojska Polskiego, absolwent WAT w Warszawie, Przemysław – pracownik etatowy Komendy Powiatowej Policji w Zwoleniu w stopniu aspiranta.

Lucyna BIENKOWSKA

Posterunek policji

Początek funkcjonowania posterunku policji w Ciepeliowie sięga okresu międzywojennego. Instytucja funkcjonowała w czasie II wojny światowej. Wówczas pracował w nim jako posterunkowy **Marcin Mazurkiewicz**. Po wojnie funkcjonował posterunek milicji. Pierwszym komendantem po wyzwoleniu był p. **Zajac**. Posterunek mieścił się w przydowskim domu przy Rynku (obecnie Plac Zwycięstwa). W dniu 3 lipca 1946 roku przeciwnicy władzy socjalistycznej pod dowództwem „Lamy” zorganizowali napad na posterunek. W jego obronie stanął **Adam Falek**, który postrzelił dwóch napastników, ale sam również został ranny. Następnie schował się w piwnicy budynku. Po jego zdobyciu, napastnicy po śladach krwi trafili do piwnicy, gdzie znaleźli rannego posterunkowego. Wyciągnęli go stamtąd przed budynek i zastrzelili.

Przed posterunkiem MO: (od lewej) K. Stępień, (w środku) M. Czajkowski, (w mundurze) M. Przydatek

Kiedy komendant **Zajac** odszedł na emeryturę, jego miejsce zajął p. **Wojciechowski**. Kolejnymi komendantami byli: **Marian Czajkowski** – ojciec, **Stanisław Szewczyk** (25 lat na tym stanowisku), **Andrzej Rudzki**, **Zygmunt Szmajda**, **Marian Czajkowski** – syn, **Jerzy Barylkiewicz**.

Milicjanci: M. Przydatek, R. Wyroda, S. Szewczyk

Obywatelskiej w Radomiu, w latach 1957–1974 pod Komendę Powiatową w Lipsku (woj. kieleckie), a do 1957 r. pod Komendę Powiatową w Starachowicach (woj. kieleckie).

W początkowym okresie działalności na posterunku pracowało 2–3 milicjantów i komendant. Zajmowali się walką z przestępczością, kontrolami drogowymi oraz patrołowaniem terenu. W czasie funkcjonowania Gromadzkich Rad Narodowych teren działań ciepielowskiego posterunku obejmował trzy gromady. Później teren całej gminy. W latach 1990–1996 również teren gminy Chotcza (w tym czasie pracowało tu 9 policjantów).

Pierwszymi pojazdami, jakimi dysponowali milicjanci, były rowery, później każdy milicjant, który posiadał prawo jazdy, miał do dyspozycji motocykl WSK lub WFM. W późniejszym okresie Posterunek MO w Ciepielowie otrzymał motocykl z koszem bocznym.

Komisariat policji po pożarze 27 stycznia 1993 r.

Od 1994 roku do chwili obecnej funkcję tę pełni aspirant sztabowy **Roman Nachyla**. Oprócz niego pracują tu także aspirant **Andrzej Karasiński**, sierżant sztabowy **Jerzy Tatarata**, starszy sierżant **Tomasz Krukowski**, starszy posterunkowy **Michał Lenart** i starszy posterunkowy **Przemysław Guzek**.

Pracownikami posterunku w latach ubiegłych byli: p. **Juda**, **Konstanty Stępień**, **Marian Małek**, **Mieczysław Przydatek**, **Bronisław Skorupski**, **Ludwik Kolenda**, **Zygmunt Szmajda**, **Tadeusz Kowalski**, **Mieczysław Seweryn**, p. **Budzeń**, **Waldemar Pisarek**, **Ryszard Wyroda**, **Mieczysław Majewski**, **Jan Gębka**.

Do chwili obecnej trzy razy zmieniały się nazwy posterunku. W latach 1945–1990 był to Posterunek MO, w latach 1991–2000 Komisariat Policji, dzisiaj jest to Rewir Dzielnicowych, który bezpośrednio podlega pod Komendę Powiatową Policji w Lipsku. W latach 1975–1983 Posterunek MO podlegał pod Komendę Wojewódzkiej Milicji

Obywatelskiej w Radomiu, w latach 1957–1974 pod Komendę Powiatową w Lipsku (woj. kieleckie), a do 1957 r. pod Komendę Powiatową w Starachowicach (woj. kieleckie).

Pierwszy samochód pojawił się w 1962 roku. Był nim terenowy UAZ. Z takich samochodów korzystano jeszcze do 1998 roku. Według obecnego komendanta były to bardzo dobre pojazdy, potrzebne do pracy w terenie. Obecnie w brakuje takiego samochodu. W 1993 r. Komisariat Policji w Ciepielowie wzbogacił się o samochód marki Polonez. Połowę ceny tego

pojazdu pokryła policja, a resztę sponsorzy i samorząd terytorialny. W 1998 r. zakupiono następny polonez z funduszy samorządu terytorialnego, za ostatni (również polonez) 6 grudnia 2000 r. – połowę kosztów pokryła miejscowa firma ROL-MOT.

Do tej pory ciepielowska policja 3 razy zmieniała swoją siedzibę. Po wykupieniu od Żydów przez osoby prywatne domu, w którym początkowo mieścił się posterunek, milicja przeniosła się do budynku należącego do gminy, mieszczącego się przy Placu Zwycięstwa (jeden dom dalej od poprzedniego). W 1993 roku spłonął dach tego budynku. Od stycznia 1994 r. Policja ma swoją siedzibę w budynku Urzędu Gminy. Ta część, w której się mieszczą policyjne biura, została wykupiona na rzecz policji przez Komendę Wojewódzką.

W 1990 r. nastąpiła zmiana stopni służbowych, w korpusie szeregowych na posterunkowych, a w korpusie chorążych na aspirantów.

Obecnie policjanci zajmują się dochodzeniami w sprawach kradzieży, włamań i rozbojów, patrołowaniem terenu oraz oddziaływaniem prewencyjnym. Starają się dotrzeć do młodzieży z programem „Bezpieczna szkoła”.

Zespół redakcyjny wyraża podziękowanie komendantowi Romanowi Nachyle i Stanisławowi Szewczykowi za pomoc w opracowaniu niniejszego artykułu.

Powiat lipski

Mapka powiatu Lipsko

Na inwestorów czekają zaś wolne powierzchnie do zagospodarowania i korzystne warunki proponowane przez Zarządy Gmin, czyli ulgi i zwolnienia podatkowe oraz wykwalifikowana kadra inżynieryjno-techniczna i ekonomiczna. W naszym powiecie istnieje możliwość rozwoju zarówno przemysłu, jak i przetwórstwa owocowo-warzywnego.

Miasto i gmina Lipsko nad Wisłą leży w dolinie rzeki Krępianki, a Lipsko jest stolicą powiatu. Historia miasta sięga XVI i XVII wieku, kiedy to otrzymało pierwsze przywileje organ

Wizyta Prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego w Lipsku

Powiat lipski leży w południowo-wschodniej części województwa mazowieckiego i obejmuje powierzchnię 748 km². Na obszarze tym mieszka 41,5 tysiąca mieszkańców.

Powiat obejmuje: **miasto i gminę Lipsko** oraz gminy: **Chotcza, Cielielów, Rzecznów, Siemno i Solec nad Wisłą**.

Powiat lipski urzeka przede wszystkim pięknem swego położenia – rzeki: Wisła, Iżanka, Kamienna i Krępianka, czyste i zasobne w ryby, zabytki kultury, pomniki przyrody, rezerwat roślinności stepowej, stanowisko żółwia błotnego – to wszystko czeka na tych, którzy odwdzięczą ten region.

organizowania targów od króla Zygmunta III. Oficjalnie prawa miejskie Lipsko otrzymało w 1613 roku, co poświadczają edykt królewski.

Późniejsze losy wielokrotnie łączyły ziemię lipską z historią wydarzeń ojczyźnianych. W XIX stuleciu w tym rejonie toczyły się poważne walki powstania styczniowego, w czasie których zginął legendarny przywódca powstania Dionizy Czachowski. W okre

Fragment rynku

Urząd Gminy Ciepiałów

się międzywojennym Lipsko było typowym miasteczkiem, skupiającym drobny handel na potrzeby najbliższych wsi. W okresie okupacji ziemia lipska była terenem aktywnej działalności ruchu oporu. Niezwykłą odwagą wykazały się oddziały Armii Krajowej i Batalionów Chłopskich ze zgrupowania „Ośki”, które w 1944 roku stoczyły w Lipsku zwycięską potyczkę z żandarmerią niemiecką.

Dzisiejsze miasto wyróżnia się coraz nowocześniejszą zabudową i pełną infrastrukturą.

Gmina Ciepiałów – jest położona w północnej części powiatu lipskiego. Miejscowość założył Marcin Kazanowski na podstawie zezwolenia Zygmunta I. Na terenie gminy znajdują się pozostałości zespołów dworsko-pałacowych z pomnikami przyrody w Bąkowej i Wielgiem. Nieopodal wsi Gardzienice żył i pracował wicemarszałek Sejmu II

Rzeczypospolitej Wacław Długosz, po którym zachował się dworek. W Wielgiem przebywał malarz Jacek Malczewski oraz pisarz Adolf Dygasiński.

Gmina Rzecznów – położona jest na południowym zachodzie powiatu lipskiego. Najciekawszymi zabytkami gminy są: kościół z XVI wieku w Rzecznowie i z XVII w Grabowcu.

Główna ulica Rzecznowa

Rynek w Siennie

Na terenie gminy liczne są miejsca upamiętniające okres II wojny światowej.

Gmina Sienna – położona na południowych, mocno zalesionych obszarach powiatu lipskiego. Do najstarszych zabytków Sienna należą m.in. kościół z XV w. oraz barokowa dzwonnica z XVIII w.

Gmina Solec nad Wisłą – obejmuje wschodnie obszary powiatu lipskiego. Istnieją liczne badania archeologiczne potwierdzające bardzo długą historię Solca, sięgającą nawet wieku VIII i IX. Po długiej i obfitej w wydarzenia historii pozostały liczne zabytki – kościoły i inne obiekty sakralne. Obecnie gmina Solec nad Wisłą jest typowo rolnicza z wyjątkowo bogatą ofertą turystyczną.

Gminny Ośrodek Kultury w Solcu – Zabytkowy dom z podcieniami

Kościół parafialny w Chotczy

Gmina Chotcza – położona w dolinie środkowej Wisły u źródła dwóch malowniczych rzek: Iłżanki i Zwolenki. Znana historia Chotczy datuje się od schyłku XIV wieku. Dzisiejsza gmina ma charakter typowo rolniczy. Na jej terenie nie ma zakładów przemysłowych zanieczyszczających powietrze i wodę – stąd jej duże walory turystyczne.

Henryk Maziarek – Przewodniczący Rady Powiatu Lipskiego. Urodzony w 1952 r. w gminie Ciepiałów, posiada wykształcenie wyższe prawnicze. Wieloletni Prezes Zarządu i Dyrektor Generalny firmy „ROL-MOT” sp. z o.o. w Ciepiałowie. Animator i inicjator wielu przedsięwzięć ekonomiczno-społecznych powiatu lipskiego. Wielokrotnie wyróżniany i nagradzany, m.in. tytułem „Lidera Radomskiego Biznesu”, „Agrobiznesmena Roku 2000”, „Menedżera Roku 2000”. Jak mówi, jego szczególną troską jest walka z bezrobociem, opieka nad dziećmi i młodzieżą.

Kazimierz Zając – Starosta Lipski. Urodzony w 1942 roku w Malicach Kościelnych. Absolwent Wydziału Ekonomiczno-Rolniczego SGGW w Warszawie. Nauczyciel i wieloletni Dyrektor Zespołu Szkół Zawodowych w Lipsku. Radny powiatowy przed reformą do 1975 r. i obecnie od 1998. Przez dwie kadencje do 1994 r. radny miasta i gminy Lipsko. Pełniąc funkcję Starosty Lipskiego Kazimierz Zając oddaje liczne zasługi dla integracji i samoorganizacji lokalnej społeczności.

Zespół redakcyjny wyraża podziękowanie Kazimierzowi Zającowi za pomoc w opracowaniu niniejszego artykułu.

Biografie

Notki biograficzne zebraly: Helena Kowalska-Kutera, Lucyna Bienkowska, Aldona Jaskulska

Adam Bartosz, ur. 12.11.1912 r. w Dąbrowie. Uczęszczał do szkoły powszechnej w Ciepiewie. Należał do Związku Strzeleckiego i brał udział w wojnie obronnej w 1939 r. Zawarł związek małżeński z Marią Kapciak. Pracował w Zakładach Metalowych w Radomiu. Zmarł 10.10.1999 r., pochowany w Radomiu.

Maria Bartosz-Kapciak, urodziła się 1926 r. we wsi Dąbrowa. Uczęszczała do Szkoły Podstawowej w Ciepiewie. Po wojnie uczyła wiejskie dzieci i ustawicznie podnosiła swoje kwalifikacje, a następnie osiadła w Radomiu. Pracowała w Szkole Podstawowej nr 27. Wychowała trzech synów: Janusza, Bogusława, Tadeusza. Obecnie jako emerytka stara się czynić dobro i pracować na rzecz innych potrzebujących pomocy.

Jan Bańcerowski – s. Stanisława i Julii z Majchrzyków. Ur. 30.09.1895 r. w Krzyżanówce. Żołnierz BCh „Ośki”, ps. „Pług”, „Placówka”, „Rys”. Zamordowany 18.03.1942 r. na polu własnego gospodarstwa w Gardzienicach i tam zakopany. Ma symboliczny grób na cmentarzu w Ciepiewie.

Franciszek Bańcerowski – s. Stanisława i Julii z Majchrzyków. Urodził się 8.10.1919 r. w Gardzienicach. Uczęszczał do Szkoły Rolniczej w Chwałowicach. Ożenił się z **Genowefą Tereniec**, córką Franciszka i Marii z Dziurów, ur. w 1923 r. w Gardzienicach. Żona podobnie jak mąż ukończyła szkołę w Ciepiewie. Zdobyła kwalifikacje rolnicze w Żeńskiej Szkole Rolniczej w Mokoszyńce koło Sandomierza. Zmarła 19.09.2000 r. Podczas okupacji rodzina aktywnie uczestniczyła w działalności konspiracyjnej. Genowefa i Franciszek wychowali i wykształcili pięcioro dzieci: trzy córki Bogusławę, Marię, Elżbietę i dwóch synów Witolda i Zbigniewa.

Stanisław Bańcerowski, ps. „Basta”. Mieszkał w Gardzienicach. Od 1940 r. był w zgrupowaniu BCh „Ośki”. Zginął w obozie koncentracyjnym w Oświęcimiu w 1943 r.

Zofia Bednarska-Koźniewska - c. Floriana i Marii z Bańcerowskich. Ur. 25.03.1927 r. w Ciepielowie. Tu uczęszczała do szkoły, w której uczył jej ojciec. W okresie okupacji kontynuowała naukę na tajnych kompletach. Po wojnie ukończyła szkołę średnią w Radomiu, studia w Warszawie. Pracowała jako lekarz stomatolog. Obecnie jest na emeryturze, mieszka w Warszawie, ale często odwiedza Ciepiałów.

Zbigniew Bednarski. Ur. 30.10.1928 r. Do szkoły powszechnej uczęszczał w Ciepiałowie. W czasie wojny kontynuował naukę na tajnych kompletach u Rogozińskich w Gardzienicach. Po wojnie zdał w Radomiu maturę, ukończył studia medyczne w Warszawie. Pracował jako lekarz chirurg w szpitalu warszawskim. Ciągłe podnosił swoje kwalifikacje zawodowe, odnosił sukcesy. Widzowie mogli go oglądać w telewizji, kiedy to informował o nowych metodach leczenia i osiągnięciach medycznych. Nadal mieszka i pracuje w Warszawie.

Józef Bernat s. Stanisława i Eleonory z Szymanowskich, ur. 9.01.1905 r. w Ranachowie, pow. iłżecki. Ukończył szkołę powszechną w Ciepiałowie, a później średnią w Solcu. Był członkiem Stowarzyszenia Młodzieży Katolickiej w Ciepiałowie. W czasie okupacji żołnierz ZWZ, później organizator placówki BCh „Ośki” w Ranachowie w obwodzie iłżeckim, ps. „Cichy”. Prowadził sklep z artykułami przemysłowymi w Ciepiałowie, aresztowany wraz z przyjacielem Bronisławem Gorczycą, osadzony w zwoleńskim areszcie, 18.03.1942 r. przywieziony do Karolina i rozstrzelany.

Lucyna Bienkowska – mgr filologii polskiej. Urodzona 14.09.1964 r. w Ciepiałowie. Po ukończeniu liceum ogólnokształcącego w Radomiu 01.09.1983 r. podjęła pracę jako nauczyciel niewykwalifikowany w Szkole Podstawowej w Jasiencu Soleckim, ucząc różnych przedmiotów w klasach I–IV. Jednocześnie rozpoczęła roczny kurs dający kwalifikacje pedagogiczne, a następnie studia magisterskie w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Kielcach na kierunku filologia polska. Od II semestru r. szk. 1992/93 do chwili obecnej pracuje w Publicznej Szkole Podstawowej w Sycynie jako nauczycielka języka polskiego.

Piotr Chlebicz. Ur. się 02.08.1896, kierownik szkoły w Kałkowie. Był synem polsko-ukraińskiego małżeństwa ze Lwowa, oficerem armii austriackiej, ranny na włoskim froncie podczas I wojny światowej. Ożenił się z wdową Stefanią Kowalską z Lipska. Piotr odmówił podpisania volkslisty i współpracy z Niemcami. Został aresztowany, wywieziony do obozu i tam zamordowany. Działał pod ps. „Orle”.

Stefan Choroś, „Mierzawa”. Urodził się 24.10.1923 r. w Bąkowej, z którą związał się na całe życie. Uczyli go Stanisława i Wiesław Szołowie w Wielgiem. W okresie wojny był żołnierzem BCh „Ośki”. Po wojnie wyjątkowo zaangażowany działacz organizacji młodzieżowych na wsi, aktywista Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego. Pracował w Radach Narodowych jako sekretarz i przewodniczący gromadzkich i gminnych rad. Najdłużej w Bąkowej. Był głównym inicjatorem budowy pawilonu handlowego w Ciepeliowie. W 1976 r. został posłem na sejm. Ma swój znaczny udział w budowie dróg, szkoły, ośrodka zdrowia, remizy strażackiej oraz melioracji pól i łąk w Bąkowej. Spisał swoje wspomnienia, które zamierza opublikować.

Ewa Halina Ciszek, z domu Ostrach urodziła się 4.10.1925 r. w Ciepeliowie. Uczęszczała do szkoły w latach 1932–1939. W czasie okupacji młoda dziewczyna chodziła kopać okopy na rozkaz Niemców. Później pomagała w kuchni niemieckiej. Po wojnie skończyła kurs dla dorosłych – 8 klasę. Pomagała ojcu w gospodarstwie. W 1951 r. poślubiła Tadeusza Ciszka. Z tego związku urodziły się dwie córki: w 1952 r. Halina oraz w 1958 r. Elżbieta. Ewa Halina Ciszek pracowała od 1967 r. do 1983 r. w Gminnej Spółdzielni w Ciepeliowie jako kierowniczką sklepu. Po skomplikowanym złamaniu nogi przeszła w 1984 r. na rentę chorobową, potem na emeryturę.

Tadeusz Henryk Ciszek urodził się 13.03.1921 r. w Ciepeliowie. W latach 1929–1935 uczęszczał do Szkoły Podstawowej w Ciepeliowie. Przed wojną pracował jako listonosz. Należał do Związku Strzelców w Ciepeliowie. We wrześniu 1939 r. zgłosił się na ochotnika do służby liniowej. Walczył w Warszawskiej Brygadzie Pancerno-Motorowej. Był łącznikiem w kompanii pod dowództwem porucznika Starowicza. Walczył w obronie Lublina. Podczas okupacji przebywał w Ciepeliowie do 1 maja 1941 r. Za zniewagę hitlerowca musiał się ukrywać w partyzanckich oddziałach Armii Krajowej. Po wojnie ukończył kurs szybowcowy w Policznie. W latach 1949–1952 pracował w Radomiu jako robotnik garbarski w przemyśle skórzanym. Od 1958 r. był prezesem i założycielem Kółka Rolniczego w Ciepeliowie. Długoletnie kierownictwo bardzo korzystnie wpłynęło na rozwój Ciepeliowa. KR produkowało materiały budowlane, uruchomiono cegielnię i betoniarnię. Z inicjatywy T. Ciszka powstał w czynie społecznym zielieniec na dawnym pustym rynku. Do 1969 r. zakład wybudował poczekalnię dla pasażerów PKS i bite drogi od północnej i zachodniej strony zielieńca. Przy wydatnej pomocy Kółka Rolniczego powstały: zlewnia mleka, apteka, lecznica dla zwierząt, Bank Spółdzielczy, filia POM, SUW, wodomistrzówka. Zostały zmeliorowane łąki nad Iłżanką. W 1963–1965 T. Ciszek był przewodniczącym Gromadzkiej

Rady Narodowej w Ciepiewie, co pomogło przeforsować większość inicjatyw. Po zakończeniu kadencji zrezygnował z funkcji. Odszukał w lesie pod Dąbrową i częściowo opisał masowe groby żołnierzy z kampanii wrześniowej. Odnalazł zagubioną listę poległych, sporządzoną przez brata. Tadeusz Ciszek został odznaczony w 1972 r. „Za Zasługi dla Kielecczyzny”, w 1974 r. Srebrnym Krzyżem Zasługi i w 1979 r. Złotym Krzyżem Zasługi. Zmarł nagle 25.03.1981 roku.

Jan Czapka. Urodził się 22.07.1923 r. w Dąbrowie koło Ciepiewa jako syn Marcina i Franciszki z domu Skrzek. W wieku 7 lat rozpoczął naukę w szkole w Ciepiewie. W 1937 roku zdał egzamin do Edukacyjnego Liceum Ogólnokształcącego w Solcu n. Wisłą. W czasie wojny został wywieziony na przymusowe roboty do Wrocławia. W obozie przebywał przez 8 miesięcy, po czym uciekł. Dotarł do swojej ciotki, gdzie dowiedział się, że jest poszukiwany przez Niemców. Wstąpił więc do BCh „Ośki” pod ps. „Lis”. W 1945 r. wziął ślub z Marianną Łojek, wkrótce urodził się syn Leszek i razem wyjechali na ziemie odzyskane do Złotowa, gdzie urodził się syn Ryszard, córka Danuta i syn Janusz. Po zrobieniu kursu elektrotechnika rozpoczął pracę w tamtejszej rozdzielni wysokiego napięcia, a później w rozdzielni w Dolniku k. Złotowa. Tam też założył swój warsztat ślusarsko-elektryczny. W 1959 r. z całą rodziną powrócił do Dąbrowy, aby objąć gospodarstwo ojca, jednocześnie został przewodniczącym Gminnej Rady Narodowej. W 1963 r. wyjechał do Daniszowa, gdzie objął funkcję dyrektora POM-u. W późniejszych latach zakupił gospodarstwo rolne w Ciepiewie Starym, gdzie mieszka do dzisiaj. Już od najmłodszych lat realizował wiele swoich pomysłów. Przed nadejściem Niemców jeździł do Radomia, gdzie widział uliczne latarnie, rozświetlające noc. Chciał, żeby podobnie było w jego wiosce. Pomogła mu wojna. Z rozbitej tankietki wyciągnął prądnicę i zmajstrował małą siłownię napędzaną wiatrem. To była pierwsza „elektryka” w całym powiecie iłżeckim. W dorosłym życiu wykonał parę innych siłowni, z których większość sprzedał. Wykonał też kilkadziesiąt innych konstrukcji i kilkanaście maszyn rolniczych, które zdobywały nagrody na różnych wystawach. Jedną z nich była odmularka „Amur 4-A”, która w ciągu godziny czyściła trzy km rowów, a gdy rowy zarastały trawą, odmularkę zastępował własnej konstrukcji odkaszarką. Wkrótce otworzył swój własny warsztat i w ciągu kilku lat sprzedał 230 sztuk odmularok. Wykonał nową maszynę „Srebrny Bażant”, która służyła do zbierania stonki ziemniaczanej. Za „Bażanta” otrzymał Złoty Medal Eureka 1991 w Brukseli. Skonstruował też prasę, która wyciskała wodę z torfu i nadawała mu kształt cegły. Suchy torf służył jako opał. Zrobił też maszynę do rąbania drewna. Następnie wynalazł podnośnik hydrauliczny „Skrzat II”, którego licencję sprzedał POM-owi w Wałczu. Kolejny wynalazek to „Zuch” lub, jak go

nazwała rodzina Czapki, „Łunochód”, za który otrzymał nagrodę im. prof. Romana Fafary na wystawie racjonalizacji w Przysieku. Ten niewielki zwrotny pojazd może być jednocześnie koparką, podnośnikiem, spychaczem. „Zuch” miał być produkowany w Polsce, ale fabryka, której to zlecono, oświadczyła, że urządzenie jest zbyt skomplikowane i produkcja się nie opłaca. Do dzisiaj Jan Czapka jest członkiem Stowarzyszenia Wynalazców Polskich. Wciąż ma dużo pomysłów, ale jak sam twierdzi, zdrowie nie pozwala mu na ich realizację.

Jan Czapla syn Bolesława i Anny z Gawinów urodził się 18.05.1920 r. w Wielgiem-Obórki, gm. Łaziska. Po ukończeniu pięciu oddziałów w miejscowej szkole uczęszczał do klasy szóstej i siódmej w Ciepielowie. Naukę w „powszechniaku” zakończył w czerwcu 1934 r. a we wrześniu tegoż roku był już uczniem Szkoły Rolniczej w Chwałowicach, którą ukończył w grudniu 1938 r. W czasie pobierania nauk czynnie uczestniczył w działalności Koła ZMW „Wici”. Od marca 1942 r. był żołnierzem BCh. Działał pod pseudonimem „Czworak”. Po wojnie pracował w spółdzielczości w Wielgiem jako magazynier, planista, zastępca księgowego, a przez 6 lat był prezesem spółdzielni. Od 1962 r. do grudnia 1981 r., tj. do przejścia na emeryturę był agronomem, zootechnikiem i instruktorem rolnym w gminach: Tymienica, Krępa, Jawor, Bąkowa i Ciepiew. Jednocześnie był aktywnym członkiem ZSL. Pełnił także funkcję prezesa i sekretarza miejscowego koła oraz korespondenta rolnego Urzędu Statystycznego. Razem z żoną Ireną z domu Fijoł wychowali i wykształcili czworo dzieci, dwie córki i dwóch synów.

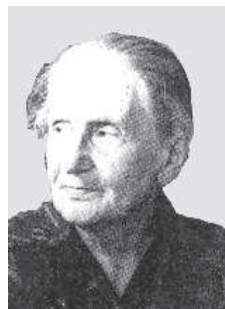
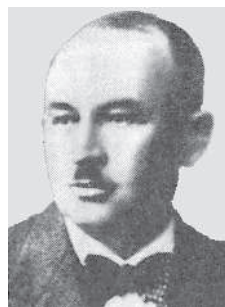

Józefa Czapla córka Bolesława i Anny z Gawinów urodziła się 17.03.1913 r. w Wielgiem. Do klas młodszych uczęszczała w dwóch szkołach: w Warszawie i rodzinnej miejscowości. Klasę szóstą i siódmą ukończyła w Szkole Powszechnej w Ciepiewie w 1929 r. Zdała egzamin i dostała się do Szkoły Rolniczej w Mokoszynie koło Sandomierza. Po jej ukończeniu pracowała jako krawcowa, a także w pewnym okresie w Spółdzielczej Mleczarni. Prowadziła kursy krawiectwa. W 1934 r. wyszła za mąż za znanego ludowca, instruktora Izby Rolniczej w Kielcach i prezesa Zarządu Powiatowego ZMW „Wici” w Iłży, Władysława Gieźkę. Jako członkini LZK BCh występowała pod pseudonimem „Zadrożna”. Brała czynny udział w pracach Koła Gospodyń Wiejskich i zespole teatralnym w Wielgiem, a także prowadziła usługowy punkt krawiecki. Odznaczona krzyżem partyzanckim (pośmiertnie) dnia 7.04.1995 roku.

Paweł Ćwiklak. Urodziłem się 15 stycznia 1975 roku w Hży. W 1978 r. zacząłem uczęszczać do przedszkola w Ciepiewie. W latach 1981–1990 byłem uczniem Szkoły Podstawowej w Ciepiewie. Od 1990 roku do 1994 uczęszczałem do Liceum Ogólnokształcącego w Zwoleniu. Po maturze rozpocząłem naukę w Zespole Szkół Medycznych na Wydziale Techniki Dentystycznej. Przez pewien okres odbywałem praktyki w zakładzie dentystycznym u mojego ojca. Obecnie staram się o wyposażenie mojego własnego gabinetu.

Wacław Ezechiel Długosz ur. 29.03.1892 r. w Sosnowcu, guberni piotrkowskiej. Wcześniej osierocony wychowywał się i kształcił pod troskliwą opieką ks. Antoniego Długosza, który dobrze zabezpieczył spadek wychowanka po rodzicach. Chłopiec po ukończeniu szkoły elementarnej i gimnazjum w okresie od listopada 1905 do 24 czerwca 1910 r. uczęszczał do siedmioklasowej Miejskiej Szkoły Handlowej w Radomiu, a następnie studiował w Belgii. Po powrocie zawarł związek małżeński z Wandą Malczewską, której matka pochodziła z rodu Targowskich. Z pomocą swego opiekuna młodzi małżonkowie kupili majątek ziemski wraz z domem mieszkalnym w Gardzienicach i tu osiedlili się na stałe. Córka Zofia Malczewska Olbrycht pisze o ojcu następująco: „Ojciec mój Wacław Długosz był przez 10 lat posłem II Rzeczypospolitej Polskiej, a w ostatniej kadencji Wicemarszałkiem Sejmu (funkcję tę pełnił do wybuchu wojny), był wielkim społecznikiem, bardzo uczynnym człowiekiem, zawsze do dyspozycji ludzi. Był Prezesem Powiatowych Kółek Rolniczych, bowiem sprawy rolnictwa bardzo Mu leżały na sercu. Myślę, że ma trochę zasług dla regionu – sprowadzenie lekarza do Ciepiewa, wydatna pomoc przy budowie szkół i budowie kościoła. Starał się, aby nikt nie wyszedł od Niego „nie załatwiony”. Wystarał się o 15 tys. zł bezzwrotnej pożyczki na budowę nowego kościoła. Podczas okupacji przebywał w Rumunii, gdzie rząd polski był internowany w miejscowości Krajowa i Ploeshti. Zmarł 17.02.1967 r. Pochowany na cmentarzu w Ciepiewie.

Wanda Długosz z Malczewskich, c. Wacława i Wandy z Malczewskich. Początkowo zdobywała naukę w domu, w czasie okupacji uczęszczała na tajne komplety organizowane w domu rodziny Rogozińskich. Po wojnie ukończyła studia. Żona długoletniego posła Wacława Długosza. Była osobą gotową do udzielenia różnych form pomocy potrzebującym, mimo że sama była w trudnej sytuacji. W listopadzie 1939 r. Niemcy skonfiskowali Długoszom gospodarstwo rolne w Gardzienicach. Przez okres okupacji mąż musiał przebywać za granicą, sama więc zajmowała się wychowywaniem dzieci. Na stałe mieszka w Piotrkowie Trybunalskim.

Witold Długosz. Syn Wacława i Wandy. Uczył się i zdał maturę w gimnazjum Ojców Pijarów w Rakowicach koło Krakowa. W młodości przyjaźnił się z Januszem Kusocińskim, sławnym Polakiem. Mieszka w Radomiu.

Ks. Kanonik Stanisław Drąg urodził się w 1941 roku w Kalkowie k. Ciepielowa. Po ukończeniu Liceum im. Jana Kochanowskiego w Radomiu (1960) odbył Studium Teologiczne w Wyższym Seminarium Duchownym w Sandomierzu (1960–1966). Po roku pracy duszpasterskiej w parafii Skrzynno podjął studia specjalistyczne z teologii moralnej w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim (1968–1971). Równocześnie uczęszczał na wykłady z historii sztuki, a także uczestniczył w zajęciach z rysunku i kompozycji u profesora artysty malarza Antoniego Michalaka z Kazimierza Dolnego oraz zdobywał wiedzę z dziedziny konserwacji zabytków u profesora Rudolfa Kozłowskiego z Krakowa. Rysowanie i malowanie było zajęciem, jakie ks. Stanisław Drąg uprawiał od najmłodszych lat, jeszcze w domu rodzinnym i seminarium. Zawsze malował to, co go otaczało, z czym spotykał się na co dzień. Były to rozległe łąki, lasy, samotne drzewa, scenki z rodzinnej wsi. Malował całymi cyklami wiatraki, strachy na wróble, dworki, drewniane kościółki Podhala. Spotkanie z liturgią cerkiewną w czasie studiów lubelskich spowodowało ogromne zainteresowanie sztuką cerkiewną. Wtedy zaczął malować ikony i czyni to już przez 30 lat. Jednak ich nie kopiuje niewolniczo, wkładając w ich powstanie zawsze coś od siebie, tworząc tak zwaną impresję własną nad temat ikony. Ten okres fascynacji malarstwem cerkiewnym to zarazem drugi dający się wyznaczyć okres plastycznej działalności księdza. Ks. Stanisław Drąg ma jeszcze jeden ulubiony temat datujący się od czasu pierwszego urlopu wikariuszowskiego, który spędził w Kazimierzu Dolnym. Niepowtarzalna uroda tego miejsca, jego artystyczna atmosfera zaowocowały powstaniem wielu prac. Od 1972 roku miejscem zamieszkania i pracy duszpasterskiej jest Radom. Od 1983 roku jest proboszczem Parafii św. Królowej Jadwigi. Tak więc dziecięca fascynacja krajobrazem ziemi rodzinnej ciepielowskiej i ziemi radomskiej oraz malarstwem cerkiewnym złożyły się na ciekawą plastyczną osobowość księdza Stanisława Drąga – duszpasterza i budowniczego kościoła pod wezwaniem świętej Królowej Jadwigi na Osiedlu Akademickim w Radomiu.

Adolf Dygasiński – (1839–1902), pisarz, studiował nauki przyrodnicze w warszawskiej Szkole Głównej. Uczestnik powstania styczniowego, pracował głównie jako nauczyciel prywatny, uczył m.in. synów dziedzica Karczewskiego i Jacka Malczewskiego w Wielgiem. Inicjator i pierwszy redaktor pisma „Wisła”, jeden z najwybitniejszych przedstawicieli polskiego naturalizmu.

W swych utworach dowodził tożsamości zasad życia ludzkiego i zasad życia przyrody, poprzez ukazanie analogii między zachowaniem oraz losem ludzi i zwierząt. Autor utworów: „Wilk, psy i ludzie”, „Co się dzieje w gniazdach”, „Beldonek”, „Właściciele”, „Gorzałka”, „Z siół, pól i lasów”.

Barbara Fundowicz. Urodzona 03.07.1950 r. w Gozdawie, z wykształcenia prawnik, absolwent Wydziału Prawa i Administracji UJ w Krakowie. Pierwszą pracę podjęła w 1964 r. w Sanepidzie w Lipsku. Od 01.12.1973 r. zatrudniona w Urzędzie Gminy w Ciepiewie. W latach 1982–1998 Sekretarz Gminy, obecnie jakokierownik USC.

Hipolit Fundowicz urodził się 29.08.1921 r. w Świesielicach. Do siódmego roku życia wychowywał się przy rodzicach. Po ukończeniu 7 lat zaczął chodzić do szkoły i ukończył siedem klas. Nie kontynuował nauki. Został z rodzicami i pomagał im w gospodarstwie rolnym. W 1939 roku wstąpił do organizacji młodzieżowej „Wici” w Świesielicach. Działalność bardzo aktywną. W okresie okupacji niemieckiej już w 1941 roku wstąpił do organizacji podziemnej BCh „Ośki”. Pełnił funkcje łącznika oraz magazyniera. Przechowywał broń w zabudowaniach swojego ojca. Brał udział w walkach z okupantem do 15.01.45 r. Po wyzwoleniu założył Spółdzielnię Młodzieżową „Wici”, którą prowadził do 1.01.48 r. w Świesielicach. W styczniu 1948 roku połączono nas z Urzędem Gminy w Ciepiewie, w której pracowałem do 1.10.81 r. na różnych stanowiskach. Od 1952 roku należałem do ZSL w Ciepiewie. Od 1981 roku jestem na emeryturze. Od 1988 roku jestem przewodniczącym emerytów, rencistów i inwalidów Oddziału Gminnego w Ciepiewie, który założyłem. Posiadamy 7 kół w terenie i 475 członków. W 1989 roku wstąpiłem do PSL i obecnie pełnię stanowisko sekretarza Gminnego Komitetu PSL. Od 1.01.95 roku jestem ławnikiem Sądu Rejonowego w Lipsku. Od 1990 r. pełnię funkcję wiceprzewodniczącego Komitetu Upamiętniania Miejsc Pamięci Narodowej.

Mirosław Fundowicz. Ur. 29.03.1950 r. w Ciepiewie – ukończył Technikum Energetyczne w Kielcach. Pracę zawodową rozpoczął w 1970 r. w Spółdzielni Usługowo-Wytwórczej w Ciepiewie. Obecnie pracuje w Urzędzie Gminy w Ciepiewie, od 1986 r. zajmuje się administrowaniem oświaty na terenie Gminy.

Wiesław Fundowicz. Ur. 26.12.1952 r., ukończył Wydział MEiL Politechniki Warszawskiej. Pracował na budowach elektrowni w kraju i za granicą, obecnie Dyrektor Fabryki Konstrukcji Stalowych FUMOS SA w Skierniewicach. Żona Elżbieta – wykształcenie wyższe pedagogiczne – pracuje jako nauczyciel doradca. Córki Aleksandra (21 lat) – studentka inżynierii na UW w Warszawie i Anna (14 lat) – uczennica gimnazjum.

Władysław Gienza urodził się w 1912 r. w Rzecznowie w rodzinie chłopskiej. Szkołę Rolniczą ukończył w Zwoleniu, a Uniwersytet Ludowy w Szybach. Pracował w spółdzielczości i prowadził wszelką działalność na rzecz wsi. Przez długi czas pełnił funkcję instruktora doświadczalnictwa rolniczego. Podczas okupacji wchodził w skład Powiatowej Trójki „Rocha”. Po wojnie w latach 1957–1961 był posłem na Sejm i uczestniczył w działalności ZSL. Pracował w ruchu ludowym do końca życia. Uhonorowano go Krzyżem Oficerskim i Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi, Medalem Wincentego Witosa, Krzyżem Partyzanckim BCh i innymi odznaczeniami. Zmarł w 1989 r. w Wielgim. Żona Józefa przeżyła go o 5 lat. Zmarła 26.11.1994 r. Oboje spoczywają na cmentarzu w Ciepeliowie. Władysław i Józefa wychowali i wykształcili czworo dzieci: Kazimierza, Marię, Halinę, Zbigniewa.

Antoni Gorczyca – s. Pawła i Cecylii z Ostrachów. Urodzony 05.01.1886 r. w Pcinolesie. Współpracował z BCh. Aresztowany i przetrzymywany w areszcie w Zwoleniu. Dnia 18 marca 1942 r. zamordowany w Karolinie.

Bronisław Gorczyca – s. Antoniego i Józefy z Piwońskich. Urodzony 23.09.1914 r. w Pcinolesie. Ukończył Technikum Budowlane w Radomiu i studia w Warszawie, gdzie pracował jako budowlaniec. Żołnierz ZWZ, następnie BCh „Ośki”. Na wieść o aresztowaniu ojca i brata wyruszył szukać dla nich ratunku. W Radomiu rozpoznany przez kolonistów niemieckich z Karolina i aresztowany. Osadzony w areszcie zwolenińskim, zamordowany 18.03.1942 r. w Karolinie.

Franciszek Gorczyca – s. Antoniego i Józefy z Piwońskich, ur. w 1911 r. w Pcinolesie. Nauki początkowe pobierał w Pcinie, a klasę piątą, szóstą i siódmą ukończył w Szkole Powszechnej w Ciepeliowie w 1925 r. Był wybitnie uzdolniony muzycznie. Do szkoły średniej chodził w Warszawie. Ukończył studia muzyczne w konserwatorium. Pracował jako organista i kapelmistrz orkiestry. Ożenił się z Haliną Rajską. Niemcy zamordowali w Karolinie jego ojca i braci. On sam zmienił nazwisko i zerwał kontakt z rodziną. Został zatrzymany z żoną w czasie łapanek w Warszawie. Kobiecie udało się zbiec z miejsca tymczasowego przetrzymywania, on nie wrócił już nigdy.

Leokadia Gorczyca c. Antoniego i Józefy z Piwońskich ur. 18.06.1918 r. w Pcinolesie. Do klasy pierwszej i drugiej uczęszczała w Szkole Powszechnej w Karolinie, trzeciej i czwartej w Pcinie, piątej, szóstej i siódmej w Ciepeliowie. Naukę rozpoczęła w 1925 r.,

a ukończyła w 1937 r. Po ukończeniu „powszechniaka” pracowała wraz z rodzicami w gospodarstwie rolnym. Wyszła za mąż za Boleśława Winiarskiego. Pani Leokadia urodziła 4 córki i syna, który zmarł w wieku niemowlęcym. Mąż zmarł 10 listopada 1976 r.

Roman Gorczyca s. Antoniego i Józefy z Piwońskich ur. 23.09.1921 r. w Pcinolesie. Tak jak jego brat Bronisław, po ukończeniu jednoklasówki we wsi rodzinnej, do klas starszych uczęszczał do Szkoły Powszechnej w Ciepeliowie. Potem uczył się w Technikum Mechanicznym w Radomiu, a po jego ukończeniu pracował w Warszawie. Podczas okupacji należał do ZWZ, a następnie był żołnierzem partyzanckiego zgrupowania BCh „Ośki”. Używał pseudonimu „Jesion”. W czasie pobytu w domu rodzinnym został wraz z ojcem aresztowany, więziony w Zwoleniu, a 18.03.1942 r. przywieziony wraz z innymi więźniami do Karolina i rozstrzelany.

Władysław Gorczyca. Urodzony 20.04.1909 r. w Ranachowie. Ukończył cztery klasy w rodzinnej wiosce i szkołę w Ciepeliowie. Odbił służbę wojskową i podjął pracę w Fabryce Lilpopa w Warszawie. Brał udział w wojnie obronnej w 1939 r. Działał w ZWZ i BCh. Po przejściu na emeryturę wrócił na krótko na ojcowiznę, następnie zamieszkał z rodziną w Radomiu. Zmarł 20.05.1983 r.

Leszek Grandos. Ur. 06.12.1967 r. Żona Anna i syn Jakub. Lekarz, specjalista pediatra. Pracuje w Ośrodku Zdrowia w Ciepeliowie w poradni dziecięcej. Absolwent szkoły podstawowej w Ciepeliowie, IV LO im. Tytusa Chałubińskiego w Radomiu (matura 1986 r.) i Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej w Lublinie (dyplom lekarza otrzymał w czerwcu 1992 r.). Od 1992 r. pracował w szpitalu w Lipsku na oddziale dziecięcym i oddziale pomocy doraźnej. W styczniu 2000 r. rozpoczął pracę w poradni dziecięcej w Ciepeliowie. Awanse zawodowe: zdany egzamin na I stopień z pediatrii w kwietniu 1996 r., uzyskanie tytułu specjalisty drugiego stopnia z pediatrii w listopadzie 2000 r. po odbyciu staży specjalistycznych i zaliczeniu wymaganych egzaminów.

Czesław Herbowicz. Ur. w 1905 r. w Wielgim, syn tamtejszego organisty. Ukończył szkołę muzyczną w Lublinie. Po śmierci ojca objął posadę organisty w Chotczy. W 1944 r. przeprowadził się do Ciepeliowa. W roku 1945 zmarła żona Eugenia. W 1946 r. rozpoczął pracę jako urzędnik stanu cywilnego w Urzędzie Gminy w Ciepeliowie. W 1948 r. ożenił się ponownie z Marianną z domu Piorun. W 1978 r. przeszedł na emeryturę. Zmarł w 1983 roku.

Agnieszka Jaglińska, córka Jerzego i Danuty z Kosińskich urodzona 5 stycznia 1953 roku w Radomiu. W przedszkolu przebywała pod opieką znakomitej wychowawczynie Heleny Kacperskiej, a do Szkoły Podstawowej uczęszczała, gdy dyrektorem był Florian Bednarski. Następnie ukończyła Gimnazjum i Liceum im. Marii Konopnickiej w Radomiu, wstąpiła do Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie i ukończyła Wydział Ogrodniczy w 1977 r. Rozpoczęła pracę w Centrali Nasiennej w Radomiu. W 1979 r. wyszła za mąż za Jerzego Żukowskiego. Z tego małżeństwa w 1981 r. urodziła się córka Urszula, a w 1983 r. syn Michał. Cała rodzina mieszka we Francji.

Jarosław Jagliński, syn Danuty i Jerzego Jaglińskich. Urodził się w Puławach 20 maja 1955 r. Był wychowankiem tego samego przedszkola i uczniem tej samej szkoły w Ciepelowie co siostra, ale Liceum Ogólnokształcące ukończył w Solcu nad Wisłą. Po ukończeniu Szkoły Hotelarsko-Gastronomicznej pracował kolejno w hotelach Bristol, Polonia oraz Orbisie w Radomiu. Od 1981 r. mieszka w Australii. Ożenił się z Jolantą Koszucką, a w 1983 r. przyszedł na świat syn Justyn.

Jerzy Jagliński. Urodził się w Solcu 10 sierpnia 1922 r. Ojciec lekarz, zmarł w 43 roku życia. Matka posiadała aptekę w Zwoleniu. Po ukończeniu studiów farmaceutycznych w Lublinie ożenił się z koleżanką ze studiów Danutą Kosińską. Oboje przyjechali do Ciepelowa w 1953 r. Zamieszkali w Rynku. Udało im się przekonać Zarząd Aptek w Kielcach o potrzebie budowy nowej apteki. W 1961 r. została uroczyście otwarta Oficyna Sanitatis na ul. Szkolnej w Ciepelowie, z wszelkimi ówczesnymi wygodami i garażem. Równocześnie apteka zaczęła prowadzić dwa punkty apteczne w Bąkowej i Chotczy. W aptecę małżeństwo pracowało do 1983 r. Wówczas przeszli na emeryturę i przenieśli się do Radomia. Gdy mieszkali w Ciepelowie, udzielali się społecznie: porządkowali Rynek, brali udział w utwardzaniu polnej drogi do Wielgiego, uczestniczyli czynnie w miejscowym Klubie Oficerów Rezerwy (Prezesem została żona Danuta). Ufundowali w miejscowym kościele kropielnicę. Państwo Danuta i Jerzy służyli mieszkańcom Ciepelowa i okolic swoją aptekarską pracą.

Żona Danuta

Katarzyna Jemioł. Ur. 24.01.1975 r. w Iłży, w roku 2000 ukończyła studia na Uniwersytecie Warszawskim – język angielski. Zatrudniona w Szkole Języków Obcych w Warszawie. Mąż Tomasz Jemioł – absolwent Wydziału Architektury Politechniki Warszawskiej. Mają syna Franciszka.

Zofia Kacperska-Drag, c. Antoniego i Antoniny z Kartaszewiczów, urodziła się 28.02.1918 r. w wielodzietnej rodzinie w Ciepeliowie. W 1925 r. rozpoczęła naukę w miejscowej szkole powszechnej, gdzie ukończyła 6 klas. Nauki nie kontynuowała, lecz z powodu trudnych warunków materialnych musiała pracować, najdłużej jako pomoc domowa i opiekunka dzieci u dra M. Papuzińskiego. W 1964 r. wyszła za mąż za wdowca Jana Drąga. Zofia Kacperska-Drag uczestniczyła w działalności Stowarzyszenia Młodzieży Katolickiej. Szczególną troską otacza mogiły ofiar II wojny światowej.

Waldemar Kaczmarek. Urodził się w roku 1954 w Ciepeliowie. Ojciec Mieczysław, partyzant w oddziałach AK, wpoił synowi żelazne zasady, które sam stosował przez całe życie: upór, wytrwałość i uczciwość. Większość zawodowego życia spędził w „Tytoniówce” w Radomiu, pracując przy maszynie jako frezer. Trud robotnika zna z własnych doświadczeń, poznał również, co znaczy gorycz człowieka wyrzuconego na bruk. W prywatnym życiu skuteczny: zwolniony z pracy „za politykę” zajął się handlem. Zaczął od rajstop, a skończył jako szef dużej hurtowni. Nie posiada naukowych tytułów, ale suma wiedzy, którą zdobył, pozwala mu na profesjonalne prowadzenie działalności gospodarczej. Politycznie ukształtowała go „młodzieżówka” lat siedemdziesiątych: Jaskiernia i Szmajdziński to jego wzory do naśladowania, ale głównie przyjaciele. Później przyszły lata dorosłej, trudnej polityki. Wryła mu się w pamięć gorycz 9. Zjazdu, ale również powiew optymizmu jako uczestnikowi założycielskiego zjazdu SdRP. Był wiceprzewodniczącym Rady Wojewódzkiej SdRP w Radomiu. Był założycielem i pierwszym przewodniczącym radomskiego Sojuszu Lewicy Demokratycznej. Trzy lata temu, kierując sztabem wyborczym, doprowadził do zwycięstwa lewicy w wyborach samorządowych. Został wybrany Wiceprzewodniczącym Rady Miejskiej w Radomiu.

Henryk Kapciak syn Jana i Janiny z Kozębów urodził się 6.01.1931 r. we wsi Dąbrowie. Wcześniej osierocony przez ojca wychował się pod opieką matki, w trudnych warunkach. Po ukończeniu szkoły w Ciepeliowie uczęszczał do Technikum Garbarskiego w Radomiu, wyróżniał się bardzo dobrymi wynikami w nauce i działalności ZMP, pełniąc różne odpowiedzialne funkcje. Jako żołnierz czynnej służ-

by wojskowej szybko awansował aż do stopnia kapitana, toteż po odbyciu przypisanych jego formacji ćwiczeń, nadal przebywał jakiś czas w jednostce w Warszawie. Po wyjściu do cywila założył rodzinę, mieszkał i pracował jako kierownik biura mieszkaniowego w Warszawie.

Stefan Karczewski (1847–1888). Urodził się w Wielgim jako syn Joachima. Po ukończeniu liceum w Lublinie studiował na Wydziale Lekarskim Szkoły Głównej, a następnie Uniwersytetu Warszawskiego, gdzie uzyskał w 1870 r. dyplom lekarza. Pracował w warszawskiej klinice chirurgicznej, „Gazecie Lekarskiej”, a następnie przeniósł się na prowincję. Pełnił służbę w armii carskiej i brał udział w wojnie rosyjsko-tureckiej. Pomagał ludziom, leczył biednych bezpłatnie. Był autorem prac naukowych z zakresu medycyny, oświaty sanitarnej, które drukował w „Kurierze Warszawskim”, „Gazecie Radomskiej”, „Pamiętniku Towarzystwa Lekarskiego Warszawskiego”. Zmarł 27 maja 1888 r. Został pochowany w Wielgim.

Wacław Karczewski „Jasieńczyk”, pisarz i dziennikarz, właściciel majątku Wielgie-Gardzienice. Był on, m.in. autorem znanej powieści „W Wielgim”. Ostatnie wydanie tej powieści ukazało się w 1946 roku.

Wanda Kielek c. Józefa i Antoniny z Brzozów, urodziła się 12.10.1924 r. w Michałowie-Gajówce, pow. ilżecki. Wanda uczęszczała do Szkoły Powszechnej w Ciepeliowie, gdzie ukończyła siedem klas. Następnie rozpoczęła naukę w Prywatnym Gimnazjum Kupieckim w Radomiu. W czasie wojny kontynuowała naukę na tajnych kompletach. Udało jej się także ukończyć Roczną Szkołę Pielęgniarstwa w Radomiu. 15 czerwca 1948 r. wyszła za mąż za Eugeniusza Cieślaka. Wychowali i wykształcili pięcioro dzieci. W 1975 r. Wanda z powodu choroby przeszła na wcześniejszą emeryturę. Zmarła 11.08.1982 r.

Aleksandra Kijewska z domu Bieniek – c. Stefana i Zofii z Rolników, ur. 19.07.1929 r. w Ciepeliowie Starym. Po ukończeniu czterech klas w wiosce rodzinnej uczęszczała do szkoły w Ciepeliowie. W czasie okupacji pracowała przy kuchni oddziału Wehrmachtu, stacjonującego w bunkrach w pobliskim lesie. Po wojnie uczyła się w Liceum Pedagogicznym w Solcu. Pracowała w Publicznej Szkole Podstawowej w Kowalkowie i w Lesiowie. Pracując, jednocześnie uzupełniała swoje kwalifikacje. W 1950 r. wyszła za mąż za Tadeusza Kijewskiego. Wychowali dwoje dzieci. Od 1975 r. pracowała w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Radomiu. W 1979 r. przeszła na emeryturę. Do roku 1996 pracowała na pół etatu. Przepracowała w zawodzie nauczycielskim 40 lat.

Tadeusz Kijewski s. Adama i Antoniny z Krzysztošków, urodzony 10.09.1924 r. w Ciepeliowie. Do Szkoły Powszechnej w Ciepeliowie uczęszczał w latach 1932–1939. Należał do zespołu skrzypcowego, zorganizowanego i prowadzonego przez nauczyciela Leonarda Makarę. W czasie okupacji Tadeusz pełnił przymusową służbę w Brygadzie Junaków Baudienst w Starachowicach. Po powrocie ze Starachowic włączył się w działalność konspiracyjną Armii Krajowej. Po wojnie opuścił Ciepeliów i podjął pracę w Fabryce Telefonów w Radomiu. Jednocześnie doskonalił swoje umiejętności muzyczne, uczęszczając do Szkoły Umuzykalniającej. W 1950 r. zawarł związek małżeński z nauczycielką Aleksandrą Bieniek. Wraz z żoną wychował i wykształcił dwoje dzieci. Od 1951 r. do 1984 r., tj. do przejścia na emeryturę, pracował w Zakładach Metalowych. Tu też grał na skrzypcach w orkiestrze, która często wyjeżdżała poza Radom. Uświetniała uroczystości państwowe i okolicznościowe w mieście i okolicy. Zmarł 13.12.1998 roku.

Paulina Kosiór z domu Krzysztošzek, córka Stanisława i Marianny, urodzona 31.08.1927 r. w Baryczy Starej, gm. Ciepeliów. Szkołę powszechną siedmioklasową ukończyłam w Ciepeliowie w roku szkolnym 1940/41. W roku 1950 ukończyłam semestr drugi, czyli ósmą klasę stopnia gimnazjalnego w Ciepeliowie. W 1951 roku ukończyłam Szkołę Pielęgniarską w Częstochowie i natychmiast zostałam zatrudniona na stanowisku pielęgniarki w Ośrodku Zdrowia w Ciepeliowie. Z powodu braku pielęgniarek pracowałam sama w rejonie czterech gmin, tj. Ciepeliów, Kazanów, Bąkowa-Łaziska i Chotcza nad Wisłą. Jeździłam wozem konnym lub rowerem w celu przeprowadzenia szczepień ochronnych dzieci do 14 roku życia. W bardzo ciężkich warunkach przepracowałam 35 lat w służbie zdrowia. Otrzymałam odznakę za wzorową pracę w służbie zdrowia. Obecnie jestem na emeryturze.

Czesława Kowalska c. Andrzeja i Weroniki z Serafinów, urodzona 31.08.1931 r. we wsi Dąbrowa, gm. Ciepeliów. Do Szkoły Powszechnej w Ciepeliowie uczęszczałam w latach 1938–1945. Moją wychowawczynią w klasach I–III była p. Aurelia Folga, a w czwartej, piątej, szóstej i siódmej p. Irena Kudlikowska. W latach okupacji naukę prowadzono według okrojonego programu, ze zmniejszoną ilością uczniów i w klasach łączonych. Już w pierwszym roku po wojnie reaktywowały swoją działalność różne organizacje młodzieżowe, jak np. ZMW „Wici”. Przywódcy robili wszystko, by zaspokoić głód wiedzy polskich dzieci i młodzieży, by im umożliwić naukę. Organizowali z pomocą ówczesnych władz różnego rodzaju szkoły i kursy. Taki kurs ukończyłam w szkole w Kałkowie. Następnie zostaliśmy skierowani do Szkoły

Eugeniusz Rusin
mąż Czesławy Kowalskiej

Przysposobienia Przemysłowego w Krotoszynie. W 1949 r. ukończyłam szkołę i podjęłam pracę w Piławskich Zakładach Przemysłu Odzieżowego, gdzie pracowałam do 1953 r. Dnia 7.06.1953 r. zawarłam związek małżeński z Eugeniuszem Rusinem ur. 8.12.1928 r. Mój mąż jest również absolwentem ciepielowskiej szkoły, po ukończeniu której i zdobyciu zawodu pracował w Zakładach Mięsnych, aż do przejścia na emeryturę. Po odchowaniu trójki dzieci aż do wieku emerytalnego pracowałam w „Techmatransie” w Radomiu.

Helena Kowalska-Kutera c. Andrzeja i Rozalii z Serafinów ur. 4.07.1926 r. we wsi Dąbrowa. Do Szkoły Powszechnej w Ciepielowie uczęszczałam w latach 1934–1940. W czasie działań wojennych, 8.09.1939 r. wraz z innymi, spłonęła nasza zagroda i moja liczna rodzina znalazła się w wyjątkowo ciężkiej sytuacji materialnej i życiowej. Wtedy podjęłam pracę jako służąca w dużym gospodarstwie rolnym Jana Grabskiego, we wsi Lipa-Miklas. Tu znalazłam się pod silnym wpływem ludowca, wiciarza, jednocześnie konspiratora, przewodniczącego powiatowej trójki politycznej „Rocha”, Tomasza Sulimy „Wróbla”. Ten człowiek uznał, że będę mu pomagać w jego działalności z młodzieżą. Czytałam na różnych spotkaniach zakazane książki, recytowałam patriotyczne wiersze, śpiewałam narodowe, wojskowe i partyzanckie pieśni i uczyłam tego młodych ludzi. Tu w Lipce-Miklas zostałam przez Bronisława Gruszkę „Mrówkę” zaprzysiężona i przyjęta do Ludowego Związku Kobiet „Żywia” jako sanitariuszka i łączniczka Partyzanckiego Zgrupowania BCh „Ośka”, w której to organizacji pełniłam wymienione funkcje także po powrocie ze służby do domu rodzinnego w Dąbrowie aż do końca okupacji. W czasie wojny wraz z innymi młodymi ludźmi pracowałam przy budowie kolei nawet podczas deszczu i zima. Moja sytuacja poprawiła się, gdy odesłano mnie do kuchni. Po wojnie wraz z grupą koleżanek i kolegów zostałam przyjęta i ukończyłam 11.07.1946 r. Państwową Szkołę Spółdzielczo-Rolniczą w Sycynie. Po zdobyciu na Państwowych Kursach Pedagogicznych w Iłży matury (małej) i po sześciomiesięcznym kursie przygotowawczym zostałam zatrudniona w charakterze nauczycielki w Seredzicach, później w Pakosławiu, a następnie w Lubieni. Jednocześnie zaocześnie uzupełniałam swoje kwalifikacje drogą samokształcenia i po trzech latach ciężkiej, wytrwałej pracy, otrzymałam Świadectwo Dojrzałości Liceum Pedagogicznego w Ostrowcu Świętokrzyskim. W sierpniu 1951 r. wyszłam za mąż za Władysława Kutere, przeprowadziłam się do Radomia, przebrałam pracę zawodową i zajmowałam się pielęgnowaniem i wychowaniem córki Teresy i syna Marka. Po czteroletniej przerwie podjęłam pracę w Radomiu, w Publicznej Szkole Podstawowej nr 27 im. J. Sło-

wackiego, gdzie pracowałam do przejścia na emeryturę, tj. do 1979 r. W tym czasie ukończyłam wiele różnego rodzaju kursów, głównie dla polonistów i studiując zaocznie zdobyłam wyższe wykształcenie. Jako nauczycielka włączałam się we wszelką działalność na rzecz środowiska i miasta, zwłaszcza dzieci, młodzieży, rodzin wielodzietnych, niewydolnych pod względem opiekuńczo-wychowawczym, a także organizacji społecznych i związkowych. Jako emerytka nadal czynnie współpracuję ze swoją szkołą. Napisałam „Suplement do kroniki szkolnej”, prowadzę „Księgę absolwentów” i „Księgę pamięci”, napisałam broszurę monograficzną „Stu za jednego”, monografię bitwy i mordu jeńców pod Dąbrową. Otrzymałam wiele wyróżnień, dyplomów i odznaczeń, jak: Złoty Krzyż Zasługi, Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, Medal Komisji Edukacji Narodowej, Odznaka „Przyjaciel Dziecka”, „Zasłużony Działacz Kultury”, „Za Zasługi dla Województwa Radomskiego” i inne. Byłam, jestem i zawsze będę bezpartyjna, mocno związana ze wsią i ruchem ludowym, gotowa pomagać ludziom pokrzywdzonym przez los. Bezinteresownie upamiętniam ludzi i wydarzenia przeszłości i współczesności. Moja najbliższa rodzina to mąż Władysław Kutera, córka Teresa Czech, jej mąż Bogusław Czech i dzieci Bożenka i Jacek, mój syn Marek, jego żona Krystyna i dwie córki Monika i Andżelika oraz syn Dominik.

Eugeniusz Kowalski s. Andrzeja i Weroniki z Serafinów, urodzony 5.02.1939 r. w Dąbrowie. Do Szkoły Powszechnej w Ciepielowie uczęszczałem w latach 1945–1952. Moją wychowawczynią była Janina Piasek. Funkcję kierownika szkoły pełnił Florian Bednarski, a radę pedagogiczną tworzyły dwa małżeństwa: Felicja i Jan Giermasińscy, Bolesław i Czesława Mazurkiewiczowie oraz Stanisław Mazur i Tadeusz Mazurkiewicz. Po ukończeniu „powszechniaka” wstąpiłem do Technikum Garbarskiego na kierunek: planowanie w Radomiu, które ukończyłem w 1956 r. Odbiłem kurs przygotowawczy w Łodzi, złożyłem egzamin wstępny na Politechnice Warszawskiej i wyjechałem do Moskwy, gdzie studiowałem chemię. W 1967 r. ukończyłem studia, zawarłem związek małżeński z koleżanką ze studiów, Rosjanką Margaritą Pyrkin. W trzy miesiące po urodzeniu naszego syna Andrzeja przyjechaliśmy do Polski. Ja otrzymałem pracę w Radomskich Zakładach Przemysłu Skórzanego „Radoskór”, a żonę zatrudniono w Spółdzielni Inwalidów, gdzie pracowała 16 lat, tj. do czasu, gdy zachorowała na nieuleczalną chorobę. Zmarła 25.03.1984 r. W „Radoskórze” przepracowałem 27 lat. Najpierw na stanowisku projektanta obuwia, później jako kierownik inwestycyjny, na koniec jako dyrektor do spraw handlowych. Obecnie jestem na rencie i pracuję na pół etatu. W lutym 1990 r. zawarłem związek małżeński z Teresą Dudą z zawodu pielęgniarką. Mamy córkę Oleńkę, która uczęszcza do 3 kl. szkoły podstawowej.

Mieczysław Kowalski s. Andrzeja i Weroniki z Serafinów, urodził się 8.11.1933 r. we wsi Dąbrowa. Do Szkoły Powszechnej w Ciepeliowie uczęszczał w latach 1941–1948. W 1948 r. zdał egzamin i został przyjęty do Technikum Przemysłu Garbarskiego w Radomiu. Po ukończeniu szkoły otrzymał nakaz pracy do Zakładów Garbarskich w Brzegu nad Odrą. Zawarł związek małżeński z Heleną Grzywną, koleżanką z pracy. Razem wychowali i wykształcili dwoje dzieci: syna Dariusza i córkę Ewę.

Tadeusz Kowalski s. Andrzeja i Weroniki z Serafinów, urodziłem się 17.01.1936 r. we wsi Dąbrowa. Do Szkoły Powszechnej w Ciepeliowie uczęszczałem w latach 1943–1950. Moim wychowawcą był Bolesław Mazurkiewicz. Uczyla mnie też jego żona Czesława. Szkołą kierował Florian Bednarski. Po ukończeniu „powszechniaka” i zdobyciu na kursach zawodu elektromontera, w 1958 r. podjąłem pracę w Radomskim Przedsiębiorstwie Robót Instalacyjnych. W dniu 19.01.1962 r. zawarłem związek małżeński z Barbarą Kuśmierczyk. Od 1992 r. jestem na zasłużonej emeryturze. Mieszkamy we własnym domu w Garbatce, tu czujemy się najlepiej. Wychowaliśmy i wykształciliśmy dwoje dzieci: syna i córkę. Nasze dzieci mieszkają w Garbatce. Możemy więc uczestniczyć w ich sukcesach i porażkach życiowych.

Edward Koziół urodził się 15.11.1915 r. we wsi Ciepeliów Stary. W okresie nauki w Szkole Powszechnej 1922–1929 pisał korespondencje do tygodnika „Posiew” i „Gazety Świątecznej”. Od wczesnej młodości marzył o pracy w zawodzie drukarza i wydawcy. Za pieniądze zarobione z dorywczej pracy opublikował w niewielkiej, radomskiej drukarni 1000 egz. przygodnie zebranych „Wesołych piosenek dla Zwolenia i okolic” (1931) przeznaczonych do jarmarcznego kolportażu. W 1932 roku ogłosił, złożoną trzema rodzajami czcionek, jednoarkuszową, autorską broszurkę „Ciepeliów, miasteczko i parafia”. W dwa lata później redagował i wydawał w Radomiu pismo „Głos Ludu”, które po trzech numerach zostało skonfiskowane. W okresie wojny obronnej 1939 roku pełnił obowiązki sanitariusza w szpitalu wojennym nr 801 w Dublinach, następnie został internowany w Republice Karelskiej, a od 1941 r. w obwodzie archangielskim. Do kraju wrócił w 1946 r. i osiadł w Sianowie pod Koszalinem. Współpracował z redakcjami pism jako korespondent, takimi jak: „Dziennik Bałtycki”, „Ilustrowany Kurier Polski”, „Wola Ludu”, „Zielony Sztandar”. Żył samotnie, latem trudnił się handlem, zimą czytał, korespondował z wieloma pisarzami, a w tym, m.in. ze Stanisławem Czernikiem, Julianem Przybosiem, Melchiorem Wańkowiczem. Zmarł 15.01.1973 r.

w Koszalinie i tam został pochowany. Do dziejów literatury wszedł jako autor pamiętnika „Wspomnienie wędrownego kramarza” (1971), pierwszej w Polsce książki przedstawiającej życie środowisk odpustowych.

Henryk Krawczyński. W latach 1930–1937 uczęszczał do Szkoły Powszechnej w Ciepeliowie. Był wszechstronnie uzdolniony. Pisał piękne wypracowania. Nauczyciel matematyki często dawał mu zadania do rozwiązania wybiegające ponad program szkoły powszechnej. Członek Oddziału Strzeleckiego. Pracował przy okopach w Browarce. Zginął od kuli 30.10.1944 r.

Jan Kupczyk urodził się 18.12.1900 r. w Ciepeliowie. W swojej rodzinnej miejscowości ukończył szkołę powszechną, zaś do Seminarium Nauczycielskiego uczęszczał w Solcu nad Wisłą. Pierwszą w życiu pracę w charakterze etatowego pedagoga podjął w Goniwilku pow. Garwolin, a następnie w Grabowie Szlacheckim. Po zawarciu związku małżeńskiego w 1929 r. wraz z żoną Jadwigą również nauczycielką przeniósł się do pracy w Szkole Powszechnej w Woli Zadybskiej. W czasie wojny należał do ruchu oporu i organizował tajne komplety. 10 marca 1944 roku zakatowany przez Niemców. Zwłoki Jana Kupczyka pochowane zostały na cmentarzu parafialnym w Żelechowie.

Kazimierz Kupczyk s. Józefa i Eleonory z Cichockich urodził się w Ciepeliowie 18.12.1896 r. Po ukończeniu Szkoły Elementarnej w Ciepeliowie wstąpił do Seminarium Nauczycielskiego w Solcu nad Wisłą, które ukończył 18.06.1918 r. Od 1.09.1918 do 31.07.1926 r. pracował jako nauczyciel kierujący w jednoklasowej Publicznej Szkole Powszechnej w Seredzicach, łącznie 8 lat. W latach 1.08.1926 ? 11.06.1940 zajmował stanowisko pełniącego obowiązki kierownika Szkoły w Tychowie Starym. Dnia 11.06.1940 r. aresztowany przez gestapo, więziony w Starachowicach, wywieziony do obozu koncentracyjnego w Dachau, gdzie został zamordowany 25.03.1942 r. Pozostał w pamięci mieszkańców jako aktywny nauczyciel i organizator. Z jego inspiracji uczniowie uczestniczyli w wielu wycieczkach i wyjazdach, m.in. do Gdyni, Warszawy, Sandomierza.

Kazimierz Kustra syn Pawła i Józefy z domu Chrost, urodzony 18 października 1922 r. w Jasieńcu Soleckim, gmina Ciepeliów, pow. iłżecki. Naukę rozpocząłem w szkole powszechnej we wsi rodzinnej. Do klasy siódmej chodziłem pieszo do Ciepeliowa. Kiedy skończyłem siódmą klasę zdałem egzamin do Szkoły Ojców Selezjanów w Kielcach. Ucząc się w Kielcach, ukończyłem dwa stopnie przysposobienia wojskowego. W czasie wakacji 1939 r. wstąpiłem do Związku Młodzieży Wiejskiej „Wici”. w czasie wojny czynnie uczest-

niczyłem w działalności konspiracyjnej miejscowej komórki BCH. W styczniu 1945 r. zostałem przydzielony do majora Paszty, wojewódzkiego komendanta MO na Poznań. Tuż za frontem 17 stycznia dotarliśmy do Poznania. Razem ze mną, z naszego oddziału, wstąpili do milicji „Kako” i „Sosna”. Już jako powiatowy komendant MO walczyłem razem z ochotnikami o Poznań i Cytadelę. W czerwcu 1945 r. przeniesiono mnie na to samo stanowisko do Wolsztyna, gdzie mieszkam do dziś. Z milicji zostałem zwolniony we wrześniu 1946 r. Aresztowano mnie i 7 miesięcy siedziałem w więzieniu w Poznaniu. W Poznaniu i w Wolsztynie uczestniczyłem w działalności Stronnictwa Ludowego, ZBoWiD i Związku Młodzieży Wiejskiej „Wici”, pełniłem różne funkcje. 9 czerwca 1946 r. zawarłem związek małżeński z Janiną Pietruszką ps. „Wierzba”. Wychowaliśmy i wykształciliśmy dwóch synów: Andrzeja i Romka.

Zofia Malczewska-Olbrycht (z d. Długosz). Urodziłam się 3.01.1924 r. w Gardzienicach, gm. Ciepeliów, w bardzo patriotycznej rodzinie. Ojciec mój Wacław Długosz był przez 10 lat posłem II Rzeczypospolitej Polskiej, a w ostatniej kadencji Wicemarszałkiem Sejmu, był wielkim społecznikiem. Pierwsze cztery klasy ukończyłam w małej wiejskiej szkółce w Gardzienicach. Do piątej i szóstej klasy uczęszczałam do Powszechnej Szkoły w Ciepeliowie. Po sześciu klasach rodzice umieścili mnie w Prywatnym Gimnazjum im. Królowej Jadwigi w Mariówce, które prowadziły zakonnice. Do trzeciej klasy uczęszczałam do Gimnazjum M. Konopnickiej w Radomiu. Był to bardzo krótki okres, bo w lutym 1940 r. okupanci zamknęli wszystkie szkoły. Zaczęło się nauczanie na tajnych kompletach, na których zdałam małą i dużą maturę. Po zakończeniu wojny otrzymałam zweryfikowane świadectwo maturalne. W 1946 r. wyszłam za mąż za Janusza Malczewskiego. Z tego małżeństwa mam dwie córki. Mój pierwszy mąż nie żyje. Obecnie mieszkam w Zwoleniu z drugim mężem Januszem Olbrychtem.

Jacek Malczewski. Urodził się w Radomiu 15.07.1854 r. Dzieciństwo spędził w mieście rodzinnym, często przebywał u krewnych w Wielgim. Tu przygotowywał się do gimnazjum wraz z kuzynami pod kierunkiem Adolfa Dygasińskiego. W roku 1871 rozpoczął naukę w gimnazjum św. Jacka w Krakowie. W 1873 rozpoczął studia w Szkole Sztuk Pięknych. Jeden z najwybitniejszych malarzy Młodej Polski, twórca realistycznych obrazów, związanych z martyrologią Polaków na Syberii, osobistych obrazów symboliczno-metaforycznych, licznych portretów i autoportretów. Spotkał się już za Życia wielkim uznaniem, po śmierci w 1929 roku pochowany został w panteonie poetów i malarzy w kościele Na Skalce.

Ks. Sławomir Matyga. Urodził się 05.02.1966 r. w Ciepiewie. Do szkoły powszechnej uczęszczał w Wielgim, do liceum w Zwoleniu. Seminarium Duchowne ukończył w Sandomierzu. Dnia 26.05.1990 r. przyjął w Radomiu święcenia kapłańskie. Od 1998 r. jest wikariuszem parafii św. Jana Nepomucena w Przysusze w woj. mazowieckim. Obecnie wikariusz w parafii Sienno i kapelan strażaków.

Józef Maziarz s. Jana i Katarzyny ur. 18.04.1919 r. w Pciniolesie. Początkowe nauki pobierał w Pcinie, a do klasy piątej, szóstej i siódmej uczęszczał w Szkole Powszechnej w Ciepiewie, którą ukończył w roku 1937. Zdał egzamin wstępny i był uczniem Szkoły Handlowej w Radomiu. Podczas okupacji wstąpił do ZWZ, a następnie był żołnierzem w oddziale BCh „Ośki”. Używał pseudonimu „Skryty”. Został aresztowany przez Niemców. 18.03.1942 r. zginął od granatu jako ostatni w Karolinie.

Mieczysław Artur Mejzner – s. Tadeusza i Teresy z Wójtowiczów. Ur. 06.10.1966 r. w Ciepiewie, gdzie ukończył szkołę powszechną. Ukończył Liceum Ogólnokształcące w Zwoleniu. Zdobyl dyplom matematyka w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Kielcach. Rozpoczął pracę jako nauczyciel w Ciepiewie. Powołany do służby wojskowej. Po powrocie z wojska ożenił się z nauczycielką. Objął posadę w Zespole Szkół Zawodowych w Lipsku. Obecnie jest dyrektorem tej placówki. Ojciec dwóch córek.

Ks. Mirosław Mejzner. Urodził się 26.07.1970 r. w Ciepiewie. Tu uczęszczał do szkoły podstawowej, później do liceum w Zwoleniu. Odbył rok Nowicjatu w Stowarzyszeniu Apostolstwa Katolickiego w Ząbkowicach Śląskich. Ukończył Seminarium Duchowne w Ożarowie Mazowieckim. 9 maja 1998 r. został wyświęcony. Pierwszy rok posługi kapłańskiej odbył w Sanktuarium Matki Boskiej Fatimskiej w Zakopanem, drugi w Lublinie. Czekają go misje w wielu krajach świata.

Zofia Mazurkiewicz z domu Fryszkiewicz, c. Stanisława i Elżbiety z Kupczyków. Ukończyła szkołę podstawową w Ciepiewie. Za bardzo dobre wyniki w nauce przyznano jej stypendium, dzięki któremu ukończyła gimnazjum. Została nauczycielką. W 1949 r. zawarła związek małżeński z nauczycielem Tadeuszem Mazurkiewiczem.

Ks. Marian Mężyk. Urodził się 28.09.1942 r. w Kałkowie. Do szkoły powszechnej uczęszczał w Ciepiewie. Ukończył Liceum Ogólnokształcące w Ostrowcu Świętokrzyskim i Seminarium Duchowne w Sandomierzu, gdzie 04.06.1966 r. przyjął święcenia kapłańskie. Był probosz-

czem w parafii Brata Alberta w Skarżysku Kamiennej. ostatnio kanonik grem. Kaplicy Ostrobramskiej i hon. kap., proboszcz parafii Stan od 1983 r.

Irena Henryka Mirowska-Jemioł c. Antoniego i Marianny z Urbanów, ur. 18.11.1927 r. we wsi Ciepiałów Stary, pow. iłżecki. Naukę w siedmioklasowej Szkole Powszechniej w osadzie Ciepiałów rozpoczęła we wrześniu 1934 r. We wrześniu 1939 r. nie było możliwości kontynuowania nauki. W „powszechniaku” nauka była prowadzona z przerwami przez lata okupacji, ale ze zmniejszoną liczbą dzieci i okrojonym programem nauczania. Po wojnie ukończyła pierwszą klasę w Prywatnym Żeńskim Gimnazjum Krawieckim w Radomiu. Musiała przerwać naukę ze względu na trudną sytuację materialną wielodzietnej rodziny. Dnia 16 lutego 1947 r. wyszła za mąż za cholewkarza Kazimierza Jemioła. Odtąd utrzymywali się, wraz z trójką dzieci, z pracy aż do emerytury w tym zawodzie. Wychowali i wykształcili syna i dwie córki.

Alicja Mroczek. Urodzona 09.09.1974 r. w Iłży. W latach 1981–1989 uczęszczała do Szkoły Podstawowej w Ciepiałowie. W 1993 r. ukończyła naukę i zdała maturę w Liceum Ekonomicznym w Chwałowicach. W lipcu 1994 r. rozpoczęła naukę w Kolegium Teologicznym Diecezji Radomskiej. Dnia 1 września tego samego roku rozpoczęła pracę w Szkole Podstawowej w Ciszycy Górnej jako katechetka. W maju 1997 r. ukończyła Kolegium Teologiczne w Radomiu, uzyskując wykształcenie wyższe zawodowe z przygotowaniem pedagogicznym. W tym samym roku rozpoczęła studia w Wyższej Szkole Pedagogicznej (obecnie Akademia Świętokrzyska) im. Jana Kochanowskiego na kierunku rewalidacja z terapią pedagogiczną. Od 1 września 1998 r. do dnia dzisiejszego pracuje w publicznej Szkole Podstawowej w Sycynie. Obecnie uczy religii, a także prowadzi zajęcia indywidualne oraz zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze.

Józef Mucha – s. Jana i Anny, ur. 06.12.1923 r. w Ranachowie. Żołnierz oddziału BCh „Ośki”, ps. „Fijołek”, zamordowany 18.03.1942 r. w Karolinie.

Helena Nizińska-Kopeć c. Jana i Weroniki z Kapciaków. Urodziłam się 25.06.1933 r. we wsi Dąbrowa. Do Szkoły Powszechniej w osadzie Ciepiałów uczęszczałam w latach 1940–1947. Klasę szóstą i siódmą kończyłam po wojnie. Na podstawie świadectwa ukończenia Szkoły Podstawowej w Ciepiałowie zostałam przyjęta do Prywatnego Gimnazjum Handlowego Stowarzyszenia Kupców Polskich w Radomiu, a po jego ukończeniu wstąpiłam do dwuletniego Liceum Ekonomicznego, które zaliczyłam w 1952 r., zdoby-

wając świadectwo dojrzałości i wiedzę z zakresu księgowości i ekonomii. W tym samym roku podjęłam pracę w Radomskich Zakładach Garbarskich jako księgowa. Następnie awansowałam na kierowniczkę działu księgowości, na którym to stanowisku pracowałam także po przeniesieniu do Radomskiego Przedsiębiorstwa Drzewnego. Związek małżeński zawarłam w 1954 r. z Czesławem Kopciem. Wychowaliśmy i wykształciliśmy dwóch synów. Oboje z mężem jesteśmy na emeryturze, mieszkamy w Radomiu, a miesiące letnie spędzamy w rodzinnej wsi w Dąbrowie.

Józefa Nizińska-Sulowska c. Bronisława i Marii z Kosiorów. Urodziła się 18.12.1930 r. w Dąbrowie. Była uczennicą Szkoły Powszechnej w Ciepeliowie w latach 1939–1945. Po wojnie uczęszczała do Liceum Pedagogicznego w Solcu nad Wisłą. Po ukończeniu klasy pierwszej musiała przerwać naukę z powodu ciężkiej sytuacji materialnej. Podjęła pracę w charakterze ekspedientki w Powszechnej Spółdzielni Spożywców w Radomiu. 13 lipca 1952 r. wyszła za mąż, za Stanisława Sulowskiego. Razem wychowali i wykształcili dwie córki. Obie mają już własne rodziny. Józefa jest dumna i zadowolona ze swoich dzieci i wnucząt. Przeżywa wraz z nimi wszystkie porażki i sukcesy. Mąż zmarł 4.01.1974 r.

Adam Oczkowski s. Adama i Aleksandry z Ozimków, urodził się 15.09.1921 r. w osadzie Ciepeliów. Do miejscowej Szkoły Powszechnej uczęszczał w latach 1928–1935. Był absolwentem Szkoły Ojców Salezjanów w Kielcach. Po napaści Niemiec na Polskę jako jeden z pierwszych wstąpił do powstałej 27 września 1939 r. organizacji Służba Zwycięstwu Polski. Dał się poznać jako bardzo ważny żołnierz, bez reszty oddany pracy konspiracyjnej. Jego działalność wysłedzili koloniści niemieccy z Karolina i znalazł się na liście skazańców. 18.03.1942 r. został aresztowany i wraz z innymi zamordowany w Karolinie, gdzie spoczywa w zbiorowej mogile.

Kazimierz Ostrach syn Stanisława i Marii z Mężyków urodził się w 1915 r. w Ciepeliowie. W szkole powszechnej osiągał bardzo dobre wyniki w nauce. Był uczniem aktywnym, brał czynny udział w życiu szkoły i w różnych organizacjach. Po ukończeniu klasy siódmej uczęszczał do gimnazjum w Solcu, a następnie powrócił do Ciepeliowa i podjął pracę w Urzędzie Gminy. Pracował tu do wybuchu wojny, a także w czasie okupacji. Prowadził ewidencję ruchu ludności żydowskiej, stanu cywilnego. Przed wojną był jednym z najaktywniejszych członków Związku Strzelców, a przez kilka lat komendantem tej organizacji. W czasie okupacji uczestniczył w działalności konspiracyjnej. Nie udało się jednak ustalić, do jakiej organizacji podziemnej należał. W 1945 r. opuścił Ciepeliów i osiadł w Wąbrzeźnie koło Torunia. Tam pracował w urzędzie skarbo-

wym. Wraz z żoną Marią z Niemkiewiczów wychowali i wykształcili czworo dzieci: dwóch synów i dwie córki. Synowie założyli rodziny, córki nie wyszły za mąż, ale są samodzielne i pracują zawodowo. Kazimierz Ostrach zmarł w 1980 roku.

Józef Owczarek ps. „Posepny”. Urodził się 4.02.1912 r. we wsi Chotyże, gm. Ciepiałów. W 1919 r. Józef rozpoczął naukę w jednoklasówce w Kałkowie. Do klas wyższych uczęszczał do szkoły powszechnej w odległym o 5 km Ciepiałowie. W 1932 r. ukończył roczną Szkołę Spółdzielczą w Nałęczowie. Działał w ZMW „Wici” i Stronnictwie Ludowym. Stał się głównym organizatorem strajku chłopskiego w 1937 r. na swoim terenie. Brał udział w wojnie obronnej we wrześniu 1939 roku. Zaangażował się w działalność konspiracyjną w ZWZ, a następnie w BCh. Był współorganizatorem słynnego Zgrupowania Partyzanckiego BCh „Ośki”. 14.12.1942 r. został aresztowany przez gestapo i rozstrzelany na skraju brzozowego lasu w pobliżu rodzinnej wsi Chotyże. W czerwcu 1946 r. zwłoki Józefa Owczarka zostały uroczystie ekshumowane i przewiezione do wspólnego grobu w kwaterze partyzanckiej na cmentarzu w Kazanowie.

Władysław Owczarek ps. „Bula” s. Jana i Anastazji. Urodził się 27.06.1918 r. Do Szkoły Powszechnej w Ciepiałowie uczęszczał w latach 1929–1932. Był wybitnie zdolnym uczniem. W 1938 r. wstąpił ochotniczo do Marynarki Wojennej w Pińsku, gdzie na wodach Prypeci, pod granicą sowiecką pełnił na „Sierpniku” funkcję flagowego radiotelegrafisty. Po kapitulacji Polski został wywieziony do obozu w Asintorfie pod Smoleńskiem. Następnie został przekazany Niemcom. Ucieczka z pędzącego pociągu doprowadziła go w rodzinne strony. Działał w konspiracji. Autor 12 przykazań Uczciwego Postępowania Żołnierza BCh. Zaraz po wojnie w 1945 r. zorganizował i prowadził Państwową Szkołę Gospodarstwa Rolnego w Sycynie. Uczestniczył w działalności ZMW „Wici” i PSL. Organizował i prowadził szkolenia młodych ludzi, a zwłaszcza osieroconych lub zasłużonych w działalności konspiracyjnej. Część swego życia powojennego poświęcił studiom historycznym oraz pracy pedagogicznej i szeroko zakrojonej działalności społecznej, w której tkwi do dziś. Zawarł związek małżeński z Heleną Bartos z Chotyz. Helena i Władysław wychowali i wykształcili trójkę wspianiałych dzieci, od których doczekali się siedmiorgo wnucząt. Swoje życie opisał w „Ludzkiej drodze”.

Marian Papuziński, syn Nikodema, urodził się 21 XI 1901 r. w Łodzi jako najstarszy z pięciorga rodzeństwa w rodzinie dzierżawcy hotelu Viktoria, należącego do niemieckiej rodziny Freudenbergów. Marian miał trzech braci i siostrę Irenę, która w przyszłości przez kilkanaście lat pomagała mu w Ciepeliowie jako przyuczona pielęgniarzka. Pierwsze IV klasy progimnazjum skończył u Radwańskiego, klasy V–VII u pani Witanowskiej, przygotowując się do zapisu do gimnazjum rządowego. Wychowany w patriotycznej atmosferze w 1918 roku wstąpił do wojska, aby walczyć na froncie ukraińskim. W czasie walk pod Lwowem został ciężko ranny. Po długiej rekonwalescencji wrócił do zdrowia i w 1920 roku wstąpił do Podchorążówki w Warszawie. Brał udział w walkach pod Radzyminem, po których został podany do odznaczenia Virtuti Militari. W Wilnie Papuziński zdał maturę w 1921 roku, a następnie wstąpił na Wydział Lekarski Uniwersytetu Stefana Batorego. W 1927 roku uzyskał absolutorium i ożenił się z Haliną z Witkowskich. Pracował kolejno w miasteczku Dżisna nad Dźwiną, w Hermanowiczach. Do Ciepeliowa trafił poprzez ogłoszenie prasowe w 1934 r. Wojna zastała go w Przemyślu, aresztowany przez Niemców uciekł z niewoli i po wielu trudach podróży w październiku dotarł do Ciepeliowa. W czasie okupacji leczył biednych i partyzantów. Był kilkakrotnie aresztowany. Jego dom stał się schronieniem dla wielu uciekinierów. W 1945 roku został zmobilizowany i po wojnie pracował przez kilka miesięcy w szpitalu w Szczecinie. Wrócił do Ciepeliowa i pozostał już w nim na stałe. Przez całe życie udzielał się społecznie. Zorganizował kilkułózkową izbę porodową, budował drugi dom – przychodnię dla chorych. Gromadził środki i materiały na budowę dużego ośrodka zdrowia, organizował zbiórki pieniężne, loterie fantowe, pozyskiwał na ten cel wolne fundusze u władz terenowych. Na gliniastym rynku dzięki niemu wysadzono ponad sto lip, tworzących park. W roku 1961 z jego inicjatywy wybudowano przystanek PKS za sumę 51 000 zł. W tym samym roku powołał do życia Wielobranżową Spółdzielnię Usługową z własną stolarnią, kuźnią i betoniarnią, wytwarzającą materiały budowlane. Miał wiele świetnych pomysłów, realizował je z wielkim uporem i samozaparciem. Te z nie zrealizowanych to przywrócenie osadzie praw miejskich, zmiana GS magazynu na łaźnię gminną oraz budowa kolei na odcinku Radom, Ciepeliów, Chotcza Dolna, Lublin. Nazywano Go Judymem znad Iłżanki. Zmarł 23 II 1967 r. Wdzięczni mieszkańcy Ciepeliowa nazwali Jego imieniem ulicę, przy której mieszkał i gdzie znajduje się kościół. W holu Gminnego Ośrodka Zdrowia poświęcili mu w holdzie tablicę.

Maria Teresa Papuzińska-Jankowska c. Marii Haliny z Witkowskich i Mariana Papuzińskiego. Urodzona 28.07.1928 r. w Wilnie. W wieku 6 lat rozpoczęłam naukę w Publicznej Szkole w Ciepeliowie. Ze wszystkich nauczycieli najlepiej i najmilej wspominam

p. Leonarda Makarę, który był dobrym wychowawcą i uczył nas muzyki na różnych instrumentach. Wojna przerwała naukę. Potem uczyłam się prawie dwa lata u SS Nazaretek w Warszawie. Po wojnie uczyłam się niecały rok w Radomiu, a następnie w Poznaniu. Tu złożyłam maturę w 1948 r. Zdałam egzamin wstępny i zostałam przyjęta do Akademii Medycznej w Warszawie. Uzyskałam dyplom lekarza ze specjalnością pediatrii I stopnia. Pracowałam w Otwocku, a później w Warszawie jako lekarz rejonowy i pediatra w szkole. Od kilku lat nie pracuje zawodowo. Z powodu choroby przeniosłam się do Domu Lekarza Seniora w Warszawie, gdzie mam zapewnioną całkowitą opiekę. Mam jedną córkę Kaję i dwoje wnucząt.

Zacheusz Pawlak s. Franciszka i Eleonory ur. 6.07.1922 r. we wsi Florianów, gm. Grabów w rodzinie chłopskiej. Naukę początkową rozpoczął w Wólce Łagowskiej gm. Przyłek, a do klas starszych uczęszczał w Szkole Powszechnej w osadzie Ciepeliów w latach 1933–1937. W 1937 r. zdał egzamin wstępny i rozpoczął naukę w Szkole Technicznej w Radomiu. Po wybuch wojny w 1939 r. i wkroczeniu do Polski Niemców, wraz z innymi harcerzami natychmiast przystąpił do działalności konspiracyjnej. 7 stycznia 1943 r. z dużym transportem skazańców wywieziono go do obozu zagłady w Majdanku. 2 maja 1945 r. został uwolniony przez wojska alianckie. Natychmiast rozpoczął naukę, opracowując materiał szkoły średniej w ciągu ośmiu miesięcy, aby po pomyślnie zdanym egzaminie wstąpić na wydział lekarski Uniwersytetu Wrocławskiego. Po trzech latach studiów przeniósł się do Poznania i w 1952 r. zdobył dyplom lekarza. Podejmował rozliczne zadania społeczne i zawodowe, jak w Polskim Związku Byłych Więźniów Politycznych. Organizuje lecznictwo i wczasy dla sierot i półsierot po więźniach. W 1952 r. objął posadę lekarza w Garbatce. Organizował „białe niedziele”, niosąc bezinteresowną pomoc wszystkim potrzebującym w takich wsiach, jak: Czarnolas, Mąkosy, Zajezierze i wiele innych. Zapisał się w pamięci ludzi tamtych terenów. Sprawował bezpłatną opiekę lekarską nad zdrowiem uczniów Zasadniczej Szkoły w Garbatce oraz nad bardzo licznymi rodzinami po zamordowanych przez Niemców. Następnie przeniósł się do Radomia. I tu podjął pracę w Obwodowej Przychodni Zdrowia PKP i rozpoczął jej modernizację, a następnie budowę nowej, której otwarcie odbyło się w 1974 r. Później rozbudował obiekt. Był społecznym lekarzem dla członków ZboWiD, pracował w Komisji Inwalidztwa i Zatrudnienia oraz założycielem i przewodniczącym Koła Towarzystwa Opieki nad Majdankiem w Radomiu, członkiem Zarządu Głównego, a także członkiem Rady Naukowej tej organizacji. Był współautorem wystawy plastyczno-fotograficznej „Nigdy więcej wojny”. Swoje przeżycia i działalność ukazał w dwóch książkach: „Przeżyłem” i „Zastępy cieni”. Dzięki niemu została zorganizowana w dawnej siedzibie gestapo Izba Pamięci, a przed tym budynkiem przy ul. Kościuszki

postawiono rzeźbę-pomnik. Za swoją działalność, za całokształt pracy zawodowej i społecznej został uhonorowany wieloma medalami. Dr Zacheusz Pawlak zmarł 20 czerwca 1991 r. Pozostawił żonę Janinę i dwie córki: Danutę i Marzenę.

Józef Pawlik – s. Kazimierza i Marianny z domu Rogala, ur. 17.07.1896 r. w Jasieńcu Soleckim, zam. w Ranachowie. Zamordowany w Karolinie 18.03.1942 r. Pozostawił żonę i siedmioro dzieci.

Marianna Piorun. Urodziła się 10.04.1921 r. w Ciepiewie. Tu w latach 1928–1934 uczęszczała do siedmioklasowej Publicznej Szkoły Powszechnej. W okresie szkolnym należała do Stowarzyszenia Młodzieży Katolickiej. Wkrótce wyszła za mąż za wdowca z trójką dzieci, Czesława Herbowicza, z zawodu organistę, który pracował w Urzędzie Stanu Cywilnego jako kierownik. Przyszedł na świat syn Tadeusz Jerzy, więc Marianna zajęła się prowadzeniem gospodarstwa domowego, pielęgnowaniem i wychowywaniem czwórki dzieci, które ukończyły szkoły, zdobyły zawody i usamodzielniały się. Mąż Marianny zmarł 24.04.1983 r. Spoczywa na tutejszym cmentarzu.

Halina Posłuszna z męża Konarska. Urodzona 11.06.1925 r. w Rekówce. Ukończyła szkołę powszechną w Ciepiewie, pierwszą klasę gimnazjum w Solcu, a drugą w Pionkach. W czasie okupacji uczęszczała do Szkoły Handlowej w Radomiu. Brała udział w działalności konspiracyjnej AK. Po wojnie zdała maturę i odbyła studia w Akademii Handlowej w Poznaniu. Studiując jednocześnie pracowała w Banku Gospodarstwa Spółdzielczego, a następnie w Wojewódzkim Banku Rolnym. Po uzyskaniu dyplomu pracowała w Zakładach Metalowych w Radomiu jako główna księgowa. W 1952 r. wyszła za mąż za nauczyciela Jana Konarskiego i wraz z nim pracowała w Liceum Ekonomicznym w Radomiu do emerytury, tj. do 1977 r. Wychowali dwóch synów.

Roman Pośluszny ps. „Zagłoba” – s. Piotra i Katarzyny z Rutkowskich. Urodził się 16.02.1913 w Rudzie k. Grabowa. Asolwent Gimnazjum Ogólnokształcącego im. Tytusa Chałubińskiego w Radomiu, Szkoły Wawelberga i Rotfunda w Warszawie. Przemysłowiec: prowadził wspólnie z bratem młyn w Kroczowie. Uzdolniony muzycznie. Członek ZWZ i AK. Zamordowany w Karolinie. Osierocił pięcioro dzieci. Najmłodsza córka Barbara w chwili śmierci ojca miała 2 lata.

Władysław Pośluszny – s. Piotra i Katarzyny z Rutkowskich. Urodził się w 1900 r. w Kopcu, pow. opatowski. Posiadał wykształcenie średnie. Prowadził gospodarstwo rolne i młyn w Kroczowie. Za działalność w konspiracji zamordowany w miejscu zamieszkania. Pochowany na cmentarzu w Kazanowie.

Julian Potrząsaj, syn Jana i Janiny z Matygów, ur. 10.01.1937 r. w Rekówce. Do szkoły powszechnej uczęszczałem w latach 1945–1951. Ukończyłem ją o jeden rok wcześniej. Władze oświatowe umożliwiły starszym wiekiem uczniom zaliczyć w ciągu roku dwie klasy, ponieważ oni z powodu wojny nie mogli we właściwym czasie rozpocząć nauki. Po „powszechniaku” ukończyłem zawodówkę w Żaromie, woj. wrocławskie i podjąłem pracę. W 1957 r. zostałem powołany do służby wojskowej w Radomiu. Po odbyciu służby w 1960 r. zawarłem związek małżeński z Kazimierą, zamieszkałem w Radomiu i rozpocząłem pracę jako mechanik najpierw w zakładach mięsnych, a następnie w kilku innych. Żona moja, Kazimiera przez cały czas, do przejścia w stan spoczynku, pracowała w Zakładach Zbożowo-Młynarskich jako kierowniczka laboratorium, a w ostatnich latach przed emeryturą jako zastępca kierownika magazynów. Wychowaliśmy i wykształciliśmy wraz z żoną trzech synów, z których dwóch już założyło swoje rodziny.

Paweł Puculek. Ur. w 1902 r. w Starej Wsi koło Sienna. Członek ZWZ i BCh „Ośki”, ps. „Dym”. Prowadził w Ciepeliowie Zakład WYROBÓW Betonarskich. Zamordowany 18.03.1942 r. w Karolinie.

Roman Radzimowski. Ur. 14.10.1920 r. w Ranachowie. Aresztowany 18.03.1942 r. w domu rodzinnym, Niemcy przebili mu bagnetem stopę, by uniemożliwić ewentualną ucieczkę. Doprowadzony do Karolina i tam rozstrzelany w zbiorowej egzekucji.

Anna Rogozińska. Urodzona 2.01.1927 r.. Szkołę Powszechną w Ciepeliowie ukończyła w 1941 r. Przez okres okupacji współpracowała ze Zgrupowaniem BCh „Ośki” jako łączniczka pod ps. „Polna”. Po wojnie wyszła za mąż za rolnika z Wielgiego.

Kazimiera Rogozińska-Pawlik, córka Wojciecha i Karoliny z Kalinowskich. Urodziłam się 7.04.1923 r. w Gardzienicach. Szkołę Powszechną w Ciepeliowie ukończyłam w czerwcu 1937 r. Następnie wstąpiłam do Prywatnego Gimnazjum i Liceum Hoene-Przesmyckiej w Warszawie, gdzie nim wybuchła wojna ukończyłam dwie klasy. Wstąpiłam do Batalionów Chłopskich. Przyjęłam ps. „Dolina”. Dowódcy powierzali mi coraz bardziej odpowiedzialne prace. Zadaniem moim było angażowanie wiejskich dziewcząt do zadań konspiracyjnych. W Gardzienicach znaleźli się wysiedleni z Gliwic profesorowie gimnazjum. Wspólnie z rodzicami postanowiłam tych ludzi właściwie wykorzystać. Powstała myśl powstania tajnego nauczania. Pani prof. Pyka uczyła przedmiotów ścisłych, jej mąż biologii i geografii. Nauczyciel ze szkoły w Ciepeliowie wykładał przedmioty humanistyczne. Przyswajałam sobie materiał nauczania według programu trzeciej klasy gimnazjum. Lekcje odbywały się codziennie, a wymagania były takie jak w normalnej szkole. W czerwcu 1944 r. dostałam polecenie wyjazdu do Warszawy na kurs sanitariuszek, organizowany w Szpitalu Maltańskim. Pokochałam swoją pracę sanitariuszki. Dlatego po wojnie dokończyłam swoją edukację w liceum i rozpoczęłam studia na Akademii Medycznej na Wydziale Farmacji we Wrocławiu. Po zdobyciu dyplomu podjęłam pracę w jednej z radomskich aptek. Zawarłam związek małżeński z Józefem Pawlikiem. Wychowaliśmy i wykształciliśmy dwóch synów.

Maria Rogozińska-Olszowiec. Urodziłam się 8.08.1921 r. w Wielgim. Do klas młodszych uczęszczałam w Gardzienicach, gdzie uczyła mnie świetna nauczycielka, Helena Hebda. Klasę piątą kończyłam w Ciepeliowie. Swoją edukację przerwałam, pracowałam w gospodarstwie rolnym rodziców i udzielałam się w działalności Koła ZMW „Wici”. Wkrótce wstąpiłam do Szkoły Rolniczej w Nałęczowie. Wojna przerwała naukę. Jak wielu Polaków cała moja rodzina włączyła się w działania konspiracyjne i walkę przeciw wrogowi. Moja działalność została przez przywódców wysoko oceniona, za co po wojnie otrzymałam Krzyż Grunwaldu. W 1941 r. wyszłam za mąż za młynarza Stanisława Olszowca z Rudy, który również wraz ze swoim bratem był żołnierzem podziemia. Wychowaliśmy z mężem i wykształciliśmy czworo dzieci. Jestem dumna ze swojego zmarłego męża, a także z moich córek, synów i wnucząt.

Antoni Czesław Rogoziński – ur. 15.07.1928 r. Naukę w szkole powszechnej rozpoczął w 1935 r., ukończył w 1942 r. Przez okres okupacji należał do BCh „Ośki”. Program z zakresu szkoły średniej realizował na tajnym nauczaniu, które się odbywało w domu rodziców. Gimnazjum i Liceum im. Jana Kochanowskiego ukończył w Radomiu. Następnie został przyjęty do Wyższej Szkoły Nauk

Politycznych. Ze względu na to, że brat jego walczył i zginął w walce z tzw. władzą ludową, musiał opuścić Warszawę i przenieść się na Wydział Prawa, a później na wydział Ekonomiczny.

Franciszek Rogoziński – ur. 4.10.1919 r. Szkołę Powszechną w Ciepielowie ukończył w 1934 r. Ponieważ miał objąć gospodarstwo po rodzicach, został wysłany do Szkoły Rolniczej w Chwałowicach. W okresie okupacji należał do Zgrupowania BCh „Ośki” pod ps. „Rafał”. Po wojnie prowadził gospodarstwo rolne po rodzicach. Był wzorowym rolnikiem. Zmarł 10.11.1989 r.

Jan Maurycy Rogoziński syn Wojciecha i Karoliny z Kalinowskich urodził się 24 września 1924 r. Szkołę Powszechną w Ciepielowie ukończył w 1938 r. Już we wczesnej młodości wyróżniał się wyjątkową odwagą. Świadczy o tym następujący epizod. W początkach okupacji został, jak inni młodzi ludzie, przymusowo wcielony do Brygady Junaków (Baudienst) w Starachowicach, gdzie używano ich do ciężkich robót. Za spóźnienie na poranny apel dowódca uderzył go w twarz. Na to Janek podniesionym głosem powiedział: „Szwabie! Nie będzie Niemiec pluł mi w twarz!” I spoliczkował zaskoczonego dowódcę w obecności całej drużyny, a następnie zbiegł z miejsca zajścia. Zdał sobie sprawę, co mu grozi ze strony wroga. W obawie przed represjami musiał się ukrywać, m.in. u zaprzyjaźnionego z Rogozińskimi dyrektora Zakładów Metalowych w Starachowicach, pana Gonerskiego, ale wkrótce poczuł się tu zagrożony. W poszukiwaniu zbiega żandarmeria niemiecka często przyjeżdżała do jego domu rodzinnego w Gardzienicach. Został więc żołnierzem Partyzanckiego Zgrupowania BCh „Ośki” i przybrał pseudonim „Ostry”. Wsławił się wieloma brawurowymi akcjami w walce z wrogiem, o czym pisze jeden z przywódców Władysław Gołąbek „Boryna” w książce „Bez rozkazu”. Po wojnie został przez przywódców skierowany do pracy na posterunku w Miastku. Po skontaktowaniu się ze swoim byłym dowódcą Janem Sońtą „Oską” i jego ukierunkowaniu przystąpił do walki z nowym okupantem i stalinowskim terrorem oraz jego sprzymierzeńcami w Polsce. 9.03.1946 r. aresztowany przez UB w czasie transportowania z Miastka do Gdańska zbiegł i działał w podziemiu. W tej bezkompromisowej i nierównej walce 24 maja 1946 r. poległ w Radomiu, zabity przez funkcjonariuszy Urzędu Bezpieczeństwa. Jego ciało zakopano potajemnie w nieznanym miejscu. Żołnierz ten nie ma własnej mogiły. Staraniem rodziny Rogozińskich w Ciepielowie, w kościele parafialnym, gdzie był ochrzczony, dnia 28.04.1996 r. uroczystie umieszczono na ścianie tablicę ku Jego czci.

Marcin Rudny. Urodzony w 1890 r. w Pcinolesie. Członek BCh „Ośki”, ps. „Czapla”. Zamordowany przed domem Wawrzaków wraz z dwoma synami. Potajemnie pochowany na cmentarzu w Ciepiewie.

Stanisław Rudny – syn Marcina urodzony 01.01.1916 r. w Pcinolesie. Absolwent Szkoły Powszechnej w Ciepiewie. Ukończył Seminarium Nauczycielskie w Solcu. W czasie okupacji komendant placówki ZWZ, następnie żołnierz BCh „Ośki”, ps. „Miły”. Podczas aresztowania 18.03.1942 r., mówiący po polsku żandarm powiedział mu, by przywdział najbardziej lubiane ubranie. Wtedy Stanisław włożył swój oficerski mundur. Następnie wraz z ojcem i bratem zostali wyprowadzeni. Rozstrzelani obok przydrożnego krzyża. W zbitych drewnianych skrzyniach przewiezieni potajemnie na ciepiewski cmentarz.

Władysław Rudny. Urodzony 21.11.1914 r. Absolwent ciepiewskiej szkoły, członek ZWZ, a następnie żołnierz BCh „Ośki”, ps. „Mały”. Rozstrzelany 18.03.1942 r. razem z bratem. Pochowany w Ciepiewie.

Irena Rusin. Ur. 04.10.1951 r. w Ciepiewie. Po ukończeniu szkoły podstawowej naukę kontynuowałam w Liceum Ogólnokształcącym w Iłży, a później w Medycznym Studium Zawodowym w Skarżysku Kamiennej. Od 15 września 1972 r. pracuję jako pielęgniarka w ośrodku zdrowia w Ciepiewie. Obecnie pełnię funkcję starszej pielęgniarki funkcyjnej. Mąż Tomasz jest sołtysem Ciepiewa. Wspólnie wychowaliśmy czwórkę dzieci. Bardzo lubię swoją pracę, która daje mi wiele satysfakcji.

Anna Leokadia Rusinowicz-Ostrowiecka, córka Mariana i Zofii z Sitków. Urodzona 26.07.1928 r. w Gardzienicach Starych. Od kwietnia 1935 r. do marca 1936 r. uczyła się w Szkole Powszechnej w Kępie Kościelnej, od marca 1936 r. do 1940 r. w Publicznej Szkole Powszechnej w Ciepiewie. Po wojnie zapisała się do Państwowego Gimnazjum Spółdzielczo-Rolniczego w Sycynie. Po jego ukończeniu wyjechała do Warszawy, gdzie rozpoczęła naukę w Miejskim Gimnazjum Ogólnokształcącym dla Pracujących. Jednocześnie pracowała w Spółdzielni Wydawniczo-Oświatowej „Czy-

telnik”. W sierpniu 1948 r. wyjechała do Wrocławia, gdzie zatrudniła się we wrocławskiej delegaturze „Czytelnika”. W roku 1953 wyszła za mąż. Ma dwoje dzieci: córkę i syna. W latach 1959–1962 mieszkała w Gniewie na Pomorzu. Od 1962 r. mieszka na stałe w Warszawie. W roku 1965 rozpoczęła naukę na V semestrze Technikum Księgarskiego. W maju 1967 r. zdała maturę. Od roku 1968 pracuje w Bibliotece Publicznej w Warszawie. W 1970 r. zaliczyła dwuletni kurs bibliekarski, w 1982 r. Studium Bibliekarskie.

Marian Piotr Rusinowicz. Ur. 01.11.1895 r. w Ćmielowie. Ukończył szkołę policyjną, uczestnik I wojny światowej, odznaczony przez Republikę Francuską Krzyżem Wojennym. Brał udział w wojnie obronnej w 1939 r., żołnierz ZWZ i AK, odznaczony Brązowym Krzyżem Zasługi. Prowadził w Ćmielowie sklep monopolowy bez wyszynku. Zamordowany 18.03.1942 r. w Karolinie.

Julian Rusinowski – s. Jana i Stanisławy z Ciszków, ur. 15.02.1917 r. w Ćmielowie. W 1929 r. ukończył naukę w tutejszej szkole powszechnej. Był członkiem harcerstwa, później Oddziału Związku Strzeleckiego, Straży Pożarnej. Uczył się zawodu masarza w prywatnym zakładzie p. Siczka w Radomiu. W 1938 r. został powołany do czynnej służby wojskowej. Brał udział w kampanii wrześniowej. Pod koniec działań wojennych dostał się do niewoli niemieckiej i do 1945 r. był więziony w Norymberdze. Po wojnie powrócił do Radomia i pracował w wyuczonym zawodzie do 1978 r. Obecnie mieszka wraz z drugą żoną Jadwigą w Radomiu.

Izabela Rzepkowska. Ur. 30.08.1976 r. w Ilży, absolwentka Wydziału Prawa i Administracji KUL w Lublinie w 2000 r. Ukończyła studia z wynikiem bardzo dobrym i podjęła studia doktoranckie na tymże Uniwersytecie. Zatrudniona w Urzędzie Zamówień Publicznych w Warszawie, Członek Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Warszawie na kadencję 2001–2007. Mąż Marcin Rzepkowski – absolwent Wydziału Prawa i Administracji UW w Warszawie. Przez ostatnie 4 lata pracownik ROL-MOTU w Dziale Marketingu w Ćmielowie.

Helena Sawicka, córka Piotra i Stanisławy ze Smagów. Urodziła się 31.12.1918 r. w Gardzienicach. Do klas młodszych uczęszczała we wsi rodzinnej, a starsze ukończyła w 1932 r. w Szkole Powszechnej w Ćmielowie. Gdy wybuchła wojna Helena była absolwentką Żeńskiej Szkoły Rolniczej w Mokoszynie koło Sandomierza. Jeszcze jako uczennica była związana z ruchem ludowym i wiejską oświatą. W latach trzydziestych Helena prowadziła i organizowała kursy, których zadaniem było krzewić oświatę na wsi. Brała udział w konspiracji. Po wojnie Helena zamieszkała w Radomiu i nadal

podnosiła swoje kwalifikacje. Pracowała w WPHW na stanowisku kierownika kadr. Wspierała wszelką działalność, zmierzającą do upamiętnienia ofiar wojny. Zmarła nagle 16.05.1995 r.

Henryka Sawicka-Zielińska, c. Piotra i Stanisławy ze Smagów. Urodziła się 01.02.1935 r. w Gardzienicach. Nauki początkowe pobierała w szkole w rodzinnej wsi. Do klas starszych uczęszczała do Szkoły Powszechnej w Ciepeliowie. W 1949 r. zdała egzamin i została przyjęta do Państwowej Średniej Szkoły Zawodowej w Radomiu, którą ukończyła w 1952 r. i podjęła pracę jako księgową w Powiatowym Urzędzie Łączności. W 1955 r. zawarła związek małżeński z Marianem Zielińskim, pracownikiem Odlewni Radomskiej. Obecnie są już na emeryturze.

Zofia Sawicka-Amanowicz. Ur. 21.12.1926 r. Ze Szkoły Powszechnej w Ciepeliowie pamięta nauczyciela Leonarda Makarę, który prowadził chór i zespół skrzypcowy. Po „podstawówce” skończyła szkołę zawodową w Radomiu. Wyszła za mąż za Amanowicza, z którym wychowała i wykształciła czworo dzieci. Mają dziecięciuro wnucząt.

Kazimierz Sawicki, syn Stanisława i Józefa z Marońskich, ur. 03.09.1927 r. w Dąbrowie. Do ciepeliowskiego powszechniaka zacząłem uczęszczać 1 września 1934 r. Ukończyłem tylko 5 klas, bo wybuchła wojna i Niemcy nie pozwolili na naukę języka polskiego, historii i geografii Polski. Przez całą okupację przebywałem w domu rodzinnym. W 1948 r. zostałem wcielony do zasadniczej służby wojskowej, do 9 pułku, gdzie ukończyłem szkołę podoficerską i zostałem przeniesiony do piątej kompanii strzeleckiej. Następnie powołano mnie na komendanta Służby Polsce w Ilży, gdzie pracowałem rok. Później otrzymałem posadę w Radomskim Przedsiębiorstwie Skupu Surowców Włókienniczych i Skórzanych. Po siedmiu latach, w 1954 r. przenieśliem się do pracy w Spółdzielni Ogrodniczo-Pszczelarskiej, gdzie pracowałem 17 lat, następnie 2 lata w PRBOT i do roku 1984 w Biurze Urzędzeń Lasu i Geodezji Leśnej. Z powodu choroby przeszedłem na rentę inwalidzką. Z żoną Zofią, z domu Szymańską wychowaliśmy i wykształciliśmy troje dzieci.

Wojciech Sawicki – s. Piotra i Stanisławy ze Smagów, ur. 12.04.1922 r. w Gardzienicach. W latach 1929–1936 uczęszczał do szkoły powszechnej w Ciepeliowie. Okupację spędził w domu rodzinnym. Odbił przymusową służbę w Brygadzie Junaków w Sta-

rachowicach. Po wojnie kształcił się w Radomiu w branży skórzan-nej. Pracował w Spółdzielni Pracy Artykułów Skórzanych „Współ-praca”. Zmarł 02.05.1998 r. Pochowany w Radomiu.

Elżbieta Siadaczka (z domu Nowotnik). Urodziłam się 13.11.1959 r. w Ciepielowie. Rodzice moi rdzenni mieszkańcy gmin Ciepielów, Ojciec Tadeusz – pracował w miejscowym SKR, a następnie w SUW-ie. W czasie II wojny światowej był wywieziony na przymusowe roboty. Matka Krystyna zajmowała się prowadzeniem gospodarstwa rolnego oraz wychowywaniem dzieci: starszej siostry Iren, mnie i młodszych braci Jerzego i Mirosława. W 1974 r. ukończyłam szkołę podstawową i podjęłam naukę w czteroletnim Liceum Ekonomicznym w Garwolinie. W sierpniu 1978 r. rozpoczęłam pracę w Urzędzie Gminy w Ciepielowie na stanowisku inspektora ds. wymiaru podatków i opłat. Obecnie prowadzę obsługę Rady Gminy, kadry wydawanie zaświadczeń o prowadzeniu działalności gospodarczej. W 1985 r. wyszłam za męża. Po ślubie mieszkaliśmy w Ciepielowie, później w Lipsku, a obecnie w Radomiu. Wspólnie z mężem Wiktoorem prowadzimy działalność gospodarczą. Mamy dwóch synów. Starszy Łukasz uczęszcza do drugiej klasy LO im. Romualda Traugutta w Radomiu, natomiast młodszy Hubert do II klasy gimnazjum. Pomimo iż dojeżdżam do pracy do Ciepielowa postanowiłam podnieść swoje kwalifikacje i podjęłam studia w Wyższej Szkole Handlowej w Radomiu. Jestem studentką III roku wydziału nauk ekonomicznych na kierunku Handel Zagraniczny. Myślę, że zdobycie tej wiedzy pozwoli mi bardziej przyczynić się do rozwoju mojej gminy.

Agnieszka Siepietowska. Po ukończeniu szkoły podstawowej naukę kontynuowałam w LO im. Jana Kochanowskiego w Zwoleniu. Studia rozpoczęłam w 1992 r. na UMCS w Lublinie. Pracę magisterską obroniłam w lipcu 1997 r. Od 1997 r. pracuję jako nauczyciel języka polskiego w Publicznej Szkole Podstawowej im. Władysława Jagiełły w Zwoleniu. W 1999 r. ukończyłam studia podyplomowe „Kultura i język polski w zreformowanej szkole”.

Stefan Siepietowski, syn Andrzeja i Katarzyny Małaczek z Łazisk. Urodzony 03.12.1924 r. w Chotyzach. Do klas I–V uczęszczał w Kałkowie, gdzie uczyli go p. Chlebiczowie. Klasę szóstą i siódmą ukończył w Ciepielowie, jego wychowawczynią była p. Makarowa. Wojna przerwała edukację, więc został na gospodarstwie i przez 43 lata gospodarował jako przodujący rolnik, za co w 1971 r. został odznaczony Brązowym Krzyżem Zasługi, a w 1987 r. Złotym Krzyżem Zasługi. W czasie okupacji należał do BCH „Ośki”. W 1995 r. za działalność w konspiracji otrzymał Krzyż Batalionów Chłopskich i legitymacje „Weterana Walk o Niepodległość”. Jest członkiem PSL. Obecnie na emeryturze.

Wacław Siepietowski, syn Andrzeja i Katarzyny z Małaczków. Urodził się w 1922 r. w Chotyzach. Szkołę Powszechną w Ciepielowie ukończył w 1938 r. Wstąpił do Gimnazjum w Iłży, ale wybuch wojny przerwał naukę. Wrócił do domu rodzinnego, pracował w gospodarstwie rolnym rodziców i konspirował w Partyzanckim Zgrupowaniu BCh „Ośki”. Po wojnie na Państwowych Kursach w Iłży zdał maturę, ukończył Kurs Przygotowawczy i rozpoczął pracę jako nauczyciel, ale wkrótce przerwał i rozpoczął studia na WSGW we Wrocławiu. Po zdobyciu magisterium pracował w Zespolonych Państwowych Gospodarstwach Rolnych na Dolnym Śląsku. Ostatnio na stanowisku dyrektora. Pracował również społecznie jako członek PSL. Za pracę otrzymał Złoty Krzyż Zasługi. Zmarł w 1997 r. we Wrocławiu.

Halina Słowik-Gawrońska, urodzona 10.06.1925 r. Szkołę powszechną ukończyła w rodzinnej miejscowości. Podczas okupacji uczyła się na tajnych kompletach pod kierunkiem Jerzego Wnuka. Po zamordowaniu jej ojca w Karolinie przeniosła się z rodziną do Sienna. Po wojnie uczęszczała tu do szkoły ks. prof. Sedlaka, a następnie ukończyła Państwowe Liceum Pedagogiczne w Solcu. Podjęła pracę w Szkole Podstawowej w Rzeczniewie. Po czterech latach przeniosła się do Aleksandrowa, a później do Kochanówki, gdzie pracowała do 1980 r. Pracując skończyła systemem zaocznym SN w Radomiu filologię polską. Obecnie jest na emeryturze, mieszka z mężem w Siennie.

Krystyna Słowik, córka Jana. Urodziła się 05.01.1924 r. w Ciepielowie. Tu w latach 1929–1935 uczęszczała do szkoły powszechnej. Najmilej wspomina p. Irenę Radwańską, która organizowała akademie i przedstawienia, prowadziła chór szkolny. W 1935 r. Krystyna Słowikówna rozpoczęła naukę w gimnazjum w Solcu. Podczas wojny kontynuowała naukę na tajnych kompletach. Po wojnie zdobyła świadectwo dojrzałości, wstąpiła na Uniwersytet Poznański, na filologię polską. Po studiach pracowała jako polonistka w technikum, a później w liceum w Koszalinie. Obecnie jest na emeryturze.

Zofia Słowik-Karlikowska, urodziła się 13.02.1929 r. Ukończyła sześć klas w Ciepielowie. W czasie okupacji uczyła się na tajnych kompletach w Ciepielowie, a później w Siennie. Po wojnie ukończyła tu szkołę średnią, a następnie wydział prawa na Uniwersytecie Poznańskim. Po aplikacji w Radomiu pracowała w Kozienicach. Nominację sędziowską otrzymała w Ostrowcu Świętokrzyskim, a później objęła posesję w Radomiu i pracowała do emerytury. Zawarła związek małżeński z Ryszardem Karlikowskim. Mają dwie córki. Obecnie obydwójce są już na emeryturze, mieszkają w Siennie.

Jan Tadeusz Sońta, ps. „Ośka”. Urodził się 08.10.1919 r. w Świesielicach. Do klas I–IV chodził w rodzinnej miejscowości. Do Szkoły Powszechnej w Ciepielowie uczęszczał w latach 1932–1935. W czasie okupacji już na samym początku przystąpił do walki z wrogiem. Wspólnie z kolegami utworzył grupę bojową pod kryptonimem „Ośka”. Dnia 10.05.1940 r. J. Sońta odebrał przysięgę od siedmiu partyzantów przy zbiorowej Mogile Września, w lesie pod Dąbrową. Tym samym powstał pierwszy w okupowanej Polsce oddział Batalionów Chłopskich. Szybko się rozrósł w liczącą ponad 1000 osób armię partyzancką i przyjął nazwę Partyzanckie Zgrupowanie BCH „Ośka”, którego dowódcą został i był do końca J.T. Sońta. Niezwykle bogate w wydarzenia jest życie „Ośki” między styczniem a sierpniem 1945 r. Po wyparciu Niemców z Kielecczyzny, sowieckie oddziały Wojsk Wewnętrznych rozpoczęły, tzw. „akcję rozbrajania terenu”. W obliczu realnego zagrożenia, nadrzędnym celem dowódcy stało się zapewnienie bezpieczeństwa swoim ludziom oraz ustalenia nowych zadań wobec sowieckiej dominacji. Na ostatniej koncentracji zgrupowania, która odbyła się we wsi Wielgie koło Ciepielowa, przedyskutowano to, jak zachować się w powojennej rzeczywistości. Oficjalnie mówi się, że zapadła wówczas decyzja ujawnienia oddziału. Ujawnieni ludzie zasilali szeregi tworzonej MO. Dnia 15.02.1945 r. „Ośka” oddelegowany został do pracy w KG MO. Awansowany do stopnia ppłk pełnił funkcję inspektora KG. Wysokie stanowisko ułatwiło „Ośce” akcję werbowania do milicji swoich dawnych żołnierzy. Dnia 09.06.1945 r. Jan Sońta został skierowany do Łańcuta z zadaniami pełnienia funkcji doradcy dowódcy 28 pp 9 Dywizji Piechoty w zwalczaniu band dywersyjnych. Trudno dziś dokładnie wskazać, które akcje przeciw podziemiu ubiegł swymi ostrzeżeniami. Wiadomo, że przebywając w rodzinnych Świesielicach spotykał się ze swoimi ludźmi. UB wiedział o tych spotkaniach i interesował się nimi. Został aresztowany 11.08.1945 r. i skazany na karę śmierci. Wyrok zmieniono na 12 lat więzienia. W ramach amnestii skrócono mu karę. Został zwolniony 06.01.1954 r. Dnia 10.11.1954 r. zawarł związek małżeński z Zofią Grabowską. Do działalności politycznej wrócił po 1956 r. Jesienią 1989 r. współdziałał przy reaktywowaniu PSL. Nie doczekał się rehabilitacji. Zmarł 30.10.1990 r. W dniu 10.09.1992 r. Sąd Najwyższy w Warszawie unieważnił wyrok sprzed lat. „Ośka” uhonorowany został Krzyżem Virtuti Militari, Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski i innymi odznaczeniami. 23.05.1994 r. szkole podstawowej we wsi Kowalków, którą budował, nadano imię płk Jana Tadeusza Sońty „Ośki”.

Janina Sońta-Walewska, córka Antoniego i Katarzyny z Wdowiaków. Urodziła się 14.06.1923 r. w Świesielicach. Nauczanie początkowe odbyła we wsi rodzinnej, a klasy V–VII ukończyła w Szkole Powszechnej w Ciepielowie. Po ukończeniu klasy siódmej uczęszczała do prywatnej szkoły zawodowej, funkcjonującej pod opieką sióstr zakonnych w Radomiu. W czasie okupacji uczestniczyła w konspiracyjnej działalności w Ludowym Związku Kobiet przy partyzanckim oddziale swojego brata Jana Sońty, pod ps. „Siostra”. Po wojnie jako wiciarka brała czynny udział w pracy na rzecz ZMW „Wici”. W czasie odbywania kary przez jej brata „Oskę” była kilka razy aresztowana i więziona. Ukończyła kurs, a później organizowała na wsiach koła tego związku. Jednocześnie zdobywała kwalifikacje, najpierw w Państwowej Szkole Gospodarstwa Wiejskiego w Sycynie, a później na Państwowych Kursach Pedagogicznych w Ilży. Po zdaniu tzw. małej matury rozpoczęła pracę jako nauczycielka w Kawęczynie. Później uczyła w miejscowości Małomice, a na koniec w Radomiu. Jednocześnie podnosiła swoje kwalifikacje zawodowe. Zawarła związek małżeński z wdowcem Tadeuszem Walewskim.

Bronisław Stawarz, syn Jana i Marianny. Urodził się w 1923 r. w Ranachowie, gdzie chodził do klas młodszych. Klasę piątą, szóstą i siódmą ukończył w Ciepielowie. W Ciepielowie za bardzo dobre nauki w nauce otrzymał stypendium na naukę w szkole średniej. Gdy wybuchła wojna, był uczniem gimnazjum w Solcu. W czasie okupacji należał do Zgrupowania Partyzanckiego BCH „Ośki” i działał pod ps. „Muszka”. Po wojnie był współorganizatorem Kursu Zagospodarowania i Administracji Ziem Odzyskanych. Uczestniczył w zorganizowaniu Państwowej Szkoły Gospodarstwa Wiejskiego w Sycynie. Pełnił ważne funkcje we władzach ZMW „Wici” i SL. Został skierowany do pracy w Wałbrzychu na stanowisko sekretarza powiatowego SL. Wkrótce awansował na sekretarza zarządu wojewódzkiego ZSL we Wrocławiu. W międzyczasie ukończył studia ekonomiczne. Bronisław Stawarz mieszka wraz z żoną w Mirkowie koło Wrocławia.

Jan Stawarz. Ur. 24.10.1890 r. w Ranachowie. Od 1941 r. współpracował z BCH, ps. „Uczynny”. Rozstrzelany w miejscu zamieszkania. Pochowany na cmentarzu w Ciepielowie.

Walenty Stawarz – s. Jana i Marianny, ur. 14.02.1912 r. w ranachowie. Żołnierz BCH „Ośki”, ps. „Wierzba”, zamordowany wraz z ojcem i szwagrem w miejscu zamieszkania. Pochowany na cmentarzu w Ciepielowie.

Jan Szarpak – s. Kazimierza, ur. w 1900 r. w Ranachowie. Odbył służbę wojskową jako czołgista. Zamordowany w miejscu zamieszkania 18.03.1942 r. Pochowany na cmentarzu w Ciepielowie.

Andrzej Szczodry – wzorowy rolnik we wsi Łaziska, prowadzący nowoczesne gospodarstwo. Miał duże osiągnięcia w swoim gospodarstwie w zakresie uprawy roślin zbożowych i okopowych oraz hodowli zwierząt. Wzory przekazał swoim córkom: Karolinie i Otylii Górąj. Razem ze swoim bratem Michałem – zajmującym się sadownictwem – zaangażowany w pracach organizacji wiejskich. Andrzej Szczodry pełnił funkcję prezesa w Zarządzie Kasy Stefczyka.

Henryk Szczodry. Urodziłem się 02.10.1938 r. w Łaziskach w rodzinie chłopskiej. Szkołę podstawową ukończyłem w Łaziskach. Naukę kontynuowałem w Państwowym Technikum Hodowlanym w Borkowicach, które ukończyłem w 1959 r., uzyskując zawód zootechnika. W tym samym roku podjąłem pracę w Powiatowym Związku Kółek i Organizacji Rolniczych w Lipsku jako zootechnik. W 1960 r. wstąpiłem do Partii Chłopskiej. W 1963 r. ówczesne władze ZSL na czele z byłym posłem na Sejm PRL i znanym działaczem ludowym i spółdzielczym Władysławem Giemzą desygnowały mnie do pracy w Powiatowym Związku Gminnych Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” na stanowisko wiceprezesa ds. Obrotu Rolnego. W 1973 r. odjąłem pracę w Urzędzie Gminy i Miasta na stanowisku Naczelnika w Lipsku. Następnie przez 23 lata pracowałem w Przetwórni Owocowo-Warzywnej „Hortex” na stanowisku zastępcy dyrektora przez 17 lat i na stanowisku dyrektora naczelnego 6 lat. Od 01.02.2001 r. jestem na emeryturze. Za wyniki w pracy zawodowej i społecznej zostałem odznaczony: Srebrnym Krzyżem Zasługi, Złotym Krzyżem Zasługi, wieloma odznaczeniami regionalnymi i branżowymi oraz Medalem za Zasługi dla Ruchu Ludowego im. Wincentego Witosa.

Tadeusz Szczodry, syn Andrzeja i Wiktorii z Maziarków. Urodził się 06.03.1919 r. w Łaziskach koło Ciepielowa. Do klas młodszych uczęszczał w Wielgiem, a szóstą i siódmą ukończył w Ciepielowie w 1932 r. Następnie kontynuował naukę w Gimnazjum Ogólnokształcącym im. Romualda Traugutta w Solcu. Uczył się w seminarium duchownym, a potem podjął studia lekarskie na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie, gdzie studiował w roku 1938/1939. Okupację spędził we wsi rodzinnej, działał w BCH. W latach 1945–1948 kończył studia medyczne na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Po ukończeniu studiów odbył służbę wojskową w Łodzi, a następnie pracował jako lekarz w Bytomiu i Zabrze. Tu zawarł związek małżeński. Wkrótce

żona Kazimiera zmarła, a Tadeusz przeniósł się w rodzinne strony, do Lipska. Tu pracował w szpitalu i w przychodni. Zawarł drugi związek małżeński z Danutą. Zmarł 12.01.1973 r. Został pochowany na cmentarzu w Wielgiem.

Eleonora Szepetowska (z domu Krzysztoszek), córka Stanisława i Marianny, ur. 23.10.1918 r. w Baryczy Starej. Siedem klas Szkoły Podstawowej ukończyłam w Ciepielowie w 1933 r. Nauczycielami moimi byli: Stanisław Pietrkiewicz, Florian Bednarski, Władysław Nowak, Irena Kudlikowska, ks. Jan Oracz, Jan Pękała. W 1938 r. ukończyłam Szkołę Położnych w Warszawie. W sierpniu 1938 r. zostałam zatrudniona na stanowisku położnej rejonowej i pielęgniarki Ośrodka Zdrowia w rejonie czterech gmin: Ciepiałów, Kazanów, Bąkowa i Chotcza. Na cały ten rejon był tylko jeden lekarz Marian Papużyński. Ja wykonywałam wszystkie zabiegi pielęgniarstwa w Ośrodku Zdrowia w Ciepielowie. W wymienionym rejonie przeprowadziłam szczepienia ochronne wszystkich dzieci do 14 roku życia. Prowadziłam całą dokumentację, rejestrowałam chorych, robiłam sprawozdania z działalności Ośrodka Zdrowia w Ciepielowie. W marcu 1951 r. została otwarta Izba Porodowa przy Ośrodku Zdrowia w Ciepielowie. Zostałam zatrudniona na stanowisku położnej i kierowniczką Izby Porodowej. Z powodu braku położnych pracowałam „na okrągło”, bez żadnej zmiany. Musiałam być na każde zawołanie. Otrzymałam: Odznakę za Wzorową Pracę w Służbie Zdrowia, Medal Zwycięstwa i Wolności 1945 rok, Medal 40-lecia Polski Ludowej, Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski i Krzyż Batalionów Chłopskich. Obecnie od grudnia 1978 r. jestem na emeryturze.

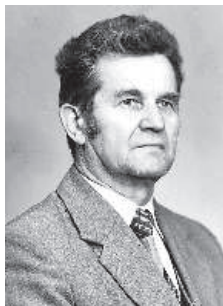
Stefan Wach. Ur. w 1915 r. w Pcinolesie. Przez pewien czas mieszkał z rodziną w Skarżysku. Po wybuchu wojny powrócił do rodzinnej wsi, gdzie jako podporucznik Wojska Polskiego wstąpił do BCh „Ośki”. Zamordowany w Karolinie 18.03.1942 r.

Jan Wawrzak. Ur. w 1890 r. w Ranachowie, żołnierz BCh „Ośki”. Zamordowany podczas zbiorowej egzekucji przed własnym domem obok przydrożnego krzyża. Został postrzelony, następnie dobito go kolbami i bagnetami. Pochowany w Ciepielowie.

Władysław Wawrzak. Ur. w 1918 r. w ranachowie, żołnierz BCh „Ośki”, ps. „Ryś”. Zamordowany 18.03.1942 r. przed własnym domem, obok przydrożnego krzyża. Przewieziony potajemnie wraz z innymi zamordowanymi na cmentarz do Ciepiałowa i pochowany.

Jan Wojewódka, syn Ignacego i Marii z Sońtów. Urodził się w 1924 r. w Świesielicach. Do klas młodszych uczęszczał w rodzinnej wiosce. Starsze klasy ukończył w Szkole Powszechnej w Cie-

pielowie. Zamierzał się uczyć dalej, ale wybuchła wojna. W czasie okupacji należał do partyzantki. Znajdująca się pod lasem zagroda Wojewódków stała się jedną z pierwszych twierdz partyzanckich oddziału „Ośki”. Za działalność w konspiracji 07.12.1942 r. Niemcy wymordowali rodziny Wojewódków i Wdowiaków.

Stefan Wojewódka, ps. „Samotny”. Po utracie rodziny przeszedł na stałe do oddziału. Po wojnie, oprócz pracy zawodowej, uczestniczył w działalności związku kombatanckiego żołnierzy BCh. Wraz z żoną Marią, synami i wnukami czci i ocala od zapomnienia miejsca, poświęcone krwią zamordowanych swoich bliskich i innych Polaków oraz poległych w boju żołnierzy polskich i partyzantów.

Jan Wolski ps. „Skromny”. Ur. się w Gardzienicach, był uczniem szkoły w Ciepeliowie. Od 1940 r. żołnierz BCh „Ośki”, aresztowany w 1942 r. przez Niemców. Zginął w 1943 roku, w wieku 28 lat.

Tadeusz Wolszczak s. Pawła i Marianny z domu Chołuj. „Urodziłem się 22 lutego 1921 r. w Ciepeliowie Kolonii, gm. Ciepeliów, pow. iłżecki. Szkołę powszechną rozpocząłem, mając 7 lat, a skończyłem w 1935 r. W 1935 r. zdałem egzamin do Gimnazjum im. J. Kochanowskiego w Radomiu. Nie mogłem kontynuować nauki, ze względu na złą sytuację materialną. Złożyłem więc dokumenty, zdałem egzamin i zostałem przyjęty do Prywatnej Męskiej Szkoły Rzemieślniczo-Przemysłowej Towarzystwa Salezjańskiego. W czerwcu 1939 r. ukończyłem szkołę. W 1942 r. nawiązałem kontakt z tajną organizacją podziemną. W kwietniu 1945 r. zostałem referentem spraw wewnętrznych na powiat poznański. Funkcję tę pełniłem do końca sierpnia 1945 r. Na własną prośbę zostałem zwolniony. Przyjechałem do Radomia i od 1 września podjąłem pracę jako instruktor w zawodowej szkole krawieckiej. W 1948 r. ożeniłem się z Janiną Woźniak. Obecnie wraz z żoną żyjemy szczęśliwie i utrzymujemy się ze świadczeń emerytalnych. Nie mamy własnych dzieci, lecz kilkoro przybranych. Jesteśmy z nimi w stałym kontakcie, przeżywamy razem wzloty i upadki życiowe.

Jan Wójtowicz, urodzony w 1909 r. Po ukończeniu szkoły powszechnej przebywał u księży Pallotynów w Wadowicach, później w Nakle. Ożenił się z Janiną Gawin. Mieli dwoje dzieci. Zamordowany 18.03.1942 r. podczas pacyfikacji Karolina i okolic.

Mateusz Wójtowicz, ur. 1898 r. (siostry Józefa, ur. 1895 r., Rozalia 1904 r., Teofila 1907 r.) W wieku 20 lat powołany do wojska, walczył w z bolszewikami. Po wojnie wyjechał do Rosji i tam się osiedlił. Otrzymał od rządu gospodarstwo rolne (25 ha). Kiedy powstała kolchozy odebrano mu ziemię.

Michał Marian Wójtowicz s. Jakuba i Marianny z Rogozińskich urodził się 29 września 1911 r. Marian chodził do tej samej klasy w Wielgiem i Ciepeliowie i razem ukończył Seminarium Nauczycielskie w Radomiu w 1935 r., ale przez cały rok pozostawał bez pracy z powodu panującego wówczas bezrobocia. W 1937 r. został zatrudniony w miasteczku Cyryn koło Nowogródka (30 km). Od pierwszego maja przeniesiono go do wsi Ostuchowo, gmina Szczorse nad Niemnem. Kiedy 1 września 1939 r. wybuchła wojna, wrócił do Wielgiego i wkrótce włączył się w działalność konspiracyjną. Po wojnie przystąpił do pracy w zawodzie nauczycielskim. Pracował w tutejszej szkole bez przerwy, aż do 1970 r., tj. do przejścia na zasłużoną emeryturę. Michał M. Wójtowicz związek małżeński zawarł w 1946 r. Zofią Stanisławą Chudecką, z zawodu rolniczką. Oboje wychowali i wykształcili trzy córki oraz dwóch synów.

Wiktor Wójtowicz, ur. w 1914 r. Uczęszczał razem z bratem do szkoły w Wielgiem i Ciepeliowie. Razem ukończyli Seminarium Nauczycielskie. W wojsku szkolił się w dziedzinie lotnictwa w podchorążówce w Dęblinie. Ożenił się z Ireną Broniszówną. W czasie okupacji razem z bratem należał do BCh. Drukowali zakazane materiały w Wielgiem, Sadurkach k. Nałęczowa, Drzewcach i Suskowitz, Lubartowie.

Władysław Wójtowicz, ur. w 1901 r. Ukończył szkołę powszechną. Uczestniczył w wojnie z bolszewikami. W 1918 r. ożenił się z Józefą Bodziak z Jedlanki. Gospodarował na roli. Zginął razem z bratem 18.03.1942 r.

Edyta Wólczyńska. Urodziłam się 03.08.1976 r. w Ciepeliowie. W latach 1982–1991 uczęszczałam do Szkoły Podstawowej w Ciepeliowie. W 1991 r. rozpoczęłam naukę w Liceum Ogólnokształcącym w Zwoleniu. W 1995 r. zdałam egzamin dojrzałości, a następnie rozpoczęłam studia na Politechnice Radomskiej na specjalności administracja. W lutym 2000 roku ukończyłam studia i otrzymałam tytuł licencjata. Obecnie wychowuję półtorarocznego synka Huberta.

Stefan Wrona. Ur. 31.12.1911 r. w Ranachowie. Rolnik, żołnierz BCh „Ośki”, ps. „Stały”, aresztowany w lutym 1942 r. na jarmarku w Zwoleniu. Przetrzymany w siedzibie gestapo w Radomiu. Zamordowany 18.03.1942 r. w Karolinie.

Mieczysław Zaborski (ścieżkę życia nakreśliła córka Barbara Zaborska). Ur. 11 marca 1917 r. w Kijowie. Dziadek mój, Jan Zaborski (syn Andrzeja) był oficerem carskim i wraz z żoną Franciszką i rodziną przebywał w Rosji od 1905 do 1917 roku. Po rewolucji lutowej 1917 r. dziadek postanowił wrócić do kraju w rodzinne strony. Przeniósł się do wsi Ranachów k. Ciepielowa i tu zakupił gospodarstwo rolne. W czasie pobytu w Ranachowie, ojciec mój, Mieczysław, uczęszczał do szkoły podstawowej w Ciepielowie od 1924 do 1931 roku, a po ukończeniu zabrała go do Warszawy siostra Zofia, która w tym czasie prowadziła pracownię krawiecką przy ul. Okopowej. Siostra ojca miała wiele wpływowych klientek, m.in. siostrę Józefa Piłsudskiego, panią Idzikowską. Pani Idzikowska stała się sponsorką mojego ojca, w którym dostrzegała liczne talenty i umieściła go w szkole zawodowej, a następnie gimnazjum im. Konarskiego. Gimnazjum to ojciec ukończył w 1937 r. i podjął pracę w Zakładach „Avia” przy ul. Żąbkowskiej na Pradze. Wkrótce jednak otrzymał powołanie do czynnej służby wojskowej, do jednostki lotniczej w Zielonce pod Warszawą. 1 września – jako lotnik – walczył w obronie Warszawy, jednak już około 17 września jego jednostka rozpoczęła chaotyczną ewakuację na południowy wschód. Pod koniec listopada 1939 r. trafili do Anglii. Ojciec znalazł się w tu w jednej z pierwszych grup Polaków i dlatego przydzielono go do pierwszego alianckiego dywizjonu lotniczego 300. W 1944 r. podjął studia inżynierskie w Londynie, które ukończył wiosną 1947 roku. W tym czasie zetknął się w Londynie z profesorem Januszem Groszkowskim, wykonującym w Anglii tajną misję wojskową. Z powodu studiów inżynierskich o specjalności: „Budowa silników lotniczych” ojciec nie wrócił do kraju zaraz po zakończeniu wojny, lecz podjął pracę w pracowni jubilerskiej i równocześnie studiował. Powrócił do Polski w lipcu 1947 r., 28 grudnia 1947 r. w Kościele Parafialnym w Uzarzewie, koło Swarzędza, odbył się jego ślub z Janiną Kustrą. Po powrocie do kraju ojciec próbował znaleźć pracę, ale bez skutku. Był często przesłuchiwany w związku z powrotem z Zachodu i podejrzewany o współpracę z radiem Wolna Europa lub o szpiegostwo. Dyplom ukończenia wyższej uczelni w Anglii nie był honorowany. Wiosną 1951 r. szczęśliwy traf sprawił, że ojciec spotkał w Warszawie na ulicy profesora Janusza Groszkowskiego, który w tym czasie organizował Katedrę Wysokiej Próżni na Politechnice Warszawskiej. Profesor zatrudnił ojca bez wahania na politechnice, gdzie ojciec przepracował aż do emerytury w 1982 r. Zmarł 5 lipca 1989 r. Pozostawił po sobie czworo dzieci.

Ks. Józef Zawadzki. Urodził się 18 marca 1951 roku w Ciepeliowie. Od 3 roku życia uczęszczał do przedszkola, a później do szkoły podstawowej w rodzinnej miejscowości. Potem uczył się w Liceum Ogólnokształcącym w Solcu. W 1970 r. wstąpił do Seminarium Duchownego w Sandomierzu, które ukończył w 1977 r. Pierwszą placówką kapłańską był Potworów, a następnie Wiązownia, Lubiszów, Pawłowiec, Teczów, Osiny. W grudniu 1998 r. został mianowany proboszczem parafii św. Bartłomieja w Brzozie koło Kozienic. Tu kapłańskie posługi sprawował tylko przez jeden miesiąc. Zmarł 16 stycznia 1999 r. Pochowany został w swojej rodzinnej parafii Ciepeliów.

Julian Zieliński ur. 25.07.1916 r. w Dąbrowie gmina Ciepeliów, pow. iłżecki, w wilodziejnej rodzinie chłopskiej. Mimo ciężkich warunków ukończył siedmioklasową Szkołę Powszechną w Ciepeliowie z wynikiem ogólnym dobrym. Pragnął uczyć się dalej w Seminarium Nauczycielskim w Solcu, ale nie pozwoliła mu na to sytuacja materialna. Wybrał zawód kowala. Przepracował kilka lat, aż do powołania do służby wojskowej. Komisja przydzieliła go do 20 Pułku Ułanów w Rzeszowie. Tu ukończył Szkołę Podoficerską i otrzymał nominację na starszego ułana. We wrześniu 1939 r. brał udział w wojnie obronnej już w stopniu kaprała. Po klęsce powrócił szczęśliwie do rodzinnej Dąbrowy i razem z rodziną przeżywał pełne grozy lata okupacji. Po wojnie zawarł związek małżeński, osiadł w Zwoleniu i zajmował się kowalstwem. Oboje z żoną wychowali i wykształcili dwoje dzieci: córkę i syna.

Władysław Ziębakowski – s. Franciszka i Franciszki. Ur. 25.10.1902 r. w Peinolesie. Zamordowany w Karolinie 18.03.1942 r. Osierocił żonę Helenę i dwóch synów: Jana – 6 lat, Tadeusza – 3 lata.

Waldemar Czapała – ur. 2.04.1952 r. w Ciepeliowie. Posiada wykształcenie średnie techniczne. Działacz młodzieżowy, w latach 80. pełnił funkcję przewodniczącego Rady Miejsko-Gminnej FSZMP w Lipsku. Społecznik – spółdzielca. Był jednym z inicjatorów powstania Spółdzielni Rolniczo-Handlowej w Wielgiem, gdzie przez ponad 10 lat przewodniczył Radzie Nadzorczej. Obecnie pełni funkcję przewodniczącego Rady Gminy Ciepeliów oraz wiceprzewodniczącego Rady Powiatowej SLD. Żonaty, ma dwóch synów.

Najstarsi mieszkańcy Ciepeliowa

Jan Frydrycki. Urodziłem się 28.10.1917 r. w Ciepeliowie. Szkołę podstawową – 5 klas ukończyłem w Ciepeliowie. W kwietniu 1939 r. wyjechałem do pracy do Starachowic. Pracowałem w Tartaku. We wrześniu wybuchła wojna i wróciłem do Ciepeliowa. Gospodarowałem z niewidomą matką na 2 ha gospodarstwie. Mając 25 lat, ożeniłem się z Krystyną Hamerą. Wspólnie prowadziliśmy

gospodarstwo rolne o powierzchni 7 ha. Od 25 czerwca 2001 r. jestem wdowcem. Mam troje dzieci, 8 wnuków i 2 prawnuczki. Utrzymuję się z renty.

Bolesław Herbowicz. Urodzony w 1906 roku. Do 1939 r. pracował w policji w Warszawie. Organizował pierwszy transport samochodowy w Stołecznej Policji. Po wybuch II wojny światowej przekroczył granicę węgierską, gdzie został internowany. Stamtąd uciekł do Francji, a po jej upadku do Anglii. Uczestniczył w walkach we Francji jako czołgista w Dywizji gen. Maczka. W 1945 r. wrócił do kraju, zawarł związek małżeński ze Stanisławą Iwańską. W 1946 r. przez zieloną granicę uciekł na Zachód. Osiedlił się w Kapsztadzie (Afryka Południowa). Tam przyszły na świat jego dwie córki. Jedna z nich nadal mieszka w Afryce. Do Polski powrócił w 1976 r. Obecnie mieszka w Pyrach pod Warszawą.

Helena Kaniowska – ur. w 1921 r. (siostra Mieczysława, ur. 1901 r., żyła 86 lat), była długoletnią dyrektorką szkoły położnych w Morawicy. Przepracowała w zawodzie ponad 40 lat. Obecnie jest na emeryturze i mieszka w Ciepeliowie u swojego siostrzeńca Marka.

Aleksandra Kupczyk – córka Marianny i Tomasza Skalińskich. Urodzona 26 marca 1917 r. w Strudze. Do szkoły podstawowej chodziła w Anusinie, ukończyła 4 klasy. Mając 17 lat wyszła za mąż za Mariana Kupczyka z Ciepeliowa i tu wraz z nim prowadziła 6-morgowe gospodarstwo rolne. W 1940 r. mąż został zmuszony przez Niemców do wyjazdu końmi do Związku Radzieckiego, na tzw. „podwoły” (podwożenie). Wrócił stamtąd wycieńczony po pół roku. Został zamordowany przez okupanta za ukrywanie Cyganów i Żydów. Pani Aleksandra w czasie wojny działała w BCh. Wyszła powtórnie za mąż za Stanisława Bochrę, który również był partyzantem, działał w wywiadzie w woj. kieleckim. Po wojnie życie wróciło do normy, ale drugi mąż opuścił dom i wyjechał zostawiając ją z trojgiem dzieci. Ze względu na trudną sytuację materialną zamieszkała u Stanisława Jarosińskiego, prowadząc jego dom i wspólnie z nim gospodarując. Wzięła z nim ślub. Utrzymuje się z emerytury, jest samodzielna. Pomaga jej mieszkająca w Lipsku córka Bogumiła. Ma 6 wnuków i 9 prawnuków. Od 1984 r. jest członkiem ZBOWiD.

Genowefa Leszczyk. Urodziłam się w 1918 r. w Świesielicach. Moi rodzice prowadzili gospodarstwo rolne. Do szkoły podstawowej 4-klasowej chodziłam w Świesielicach, a naukę kontynuowałam w Ciepeliowie. W 1937 r. ukończyłam szkołę Przystosobienia Gospodyń Wiejskich w Małoszynie koło Sandomierza. W roku 1941 wyszłam za mąż za Józefa Bernata i zamieszkałam w Ciepeliowie. W roku 1941 wstąpiłam wraz z mężem do BCh „Ośki”. W 1942 r. mąż

mój został aresztowany przez gestapo i zamordowany w Karolinie. Ja w dalszym ciągu pracowałam w tajnej konspiracji na stanowisku łączniczki i sanitariuszki na terenie Gminy Ciepiałów. W 1943 wyszłam ponownie za mąż za Jana Leszczyka z Ranachowa. Mam dwóch synów. Mieszkając w Ciepiałowie prowadziłam sklep wielobranżowy. Po zakończeniu działań wojennych poszłam do pracy w Gminnej Spółdzielni Samopomoc Chłopska Ciepiałów. Pracowałam na stanowisku księgowej do 1963 roku. Następnie jako główna księgowa w Spółdzielni Usługowo-Wytwórczej Kółek Rolniczych w Ciepiałowie. W tym czasie oprócz pracy zawodowej zajmowałam się pracami społecznymi jako ławnik sądowy w Lipsku, kurator sądowy w Lipsku, członek Komisji Rewizyjnej Kółek Rolniczych w Ciepiałowie. Byłam członkiem Zarządu ZBOWiD Koła Gminnego w Ciepiałowie, pełniąc funkcję skarbnika. W 1968 zmarł mój mąż. Ja w dalszym ciągu pracowałam i zajmowałam się domem. W 1978 r. odeszłam na emeryturę. Obserwując Ciepiałów, cieszę się, że miejscowość się rozwija.

Stanisława Lewandowska (z domu Herbowicz). Urodzona 23.04.1912 r. w Ciepiałowie. W czasie II wojny światowej wspólnie z mężem Stanisławem przechowali Dawida Sankowicza narodowości żydowskiej, który przeżył okres wojny i wyjechał z Polski. Do obecnej chwili p. Stanisława nie doczekała się za to podziękowania. Tym bardziej jest to dla niej przykre, że jej mąż zginął 14.01.1945 r. Sama więc wychowywała dwóch synów Marka i Andrzeja. Do 1953 roku pracowała w fabryce papierosów w Radomiu, a następnie w GS w Ciepiałowie. Obecnie utrzymuje się z emerytury. Mieszka razem z synem Markiem i synową Krystyną.

Bolesław Mężyk. Urodziłem się 05.12.1907 r. w Ciepiałowie. Miałem 10 lat, kiedy zostałem sierotą. Po śmierci rodziców zabrał mnie do siebie mój chrzestny ojciec. Gdy skończyłem 15 lat zaczął mnie uczyć fachu kowala. W 1936 r. ożeniłem się, w czasie wojny dostałem się do niewoli niemieckiej. Z samego Ciepiałowa dostało się do niej 20 osób. Po trzech miesiącach zostałem zwolniony. Po wojnie pracowałem w swojej kuźni. Wychowałem z żoną 4 dzieci, trzy córki i syna. Doczekałem się 9 wnuków i 4 prawnuków. Od 1993 r. jestem wdowcem, utrzymuję się z emerytury. Jestem jeszcze sprawny i samodzielny. Na co dzień pomaga mi, i w razie potrzeby opiekuje się mną, mieszkająca w Lipsku córka Irena z dziećmi.

Zuzanna Wężykowska jest najstarszą mieszkanką Ciepiałowa. Urodziła się 14.07.1906 r. w Tymienicy Starej w rodzinie chłopskiej. Córka Julianny i Wawrzyńca Kowalskich. Miała trzy siostry, była najmłodsza z rodzeństwa. Ojciec zmarł, gdy miała 1,5 roku, a matkę straciła w wieku 9 lat. Potem wychowywała się u siostry, pomagała

jej w gospodarstwie. Mając 19 lat wyszła za mąż za Zdzisława Wężykowskiego z Ciepelowa i tu razem z nim zamieszkała. Początkowo wynajmowali dom, później wybudowali własny. Mieli swoje gospodarstwo rolne. Mąż pracował również w Pionkach przy wyrobie dachówki, a ona zajmowała się gospodarstwem i wychowywaniem czworga dzieci. Najstarszy jej syn już nie żyje. Pani Zuzanna mieszka obecnie z synem Kazimierzem i synową. Pomaga jej również mieszkająca w Ciepelowie córka Irena. Ma 7 wnuków i 3 prawnuków. Mimo swoich lat jest jeszcze sprawna, ma dobrą pamięć, wspomina czasy zaborów, pierwszej i drugiej wojny światowej.

GENERAL GOVERNMENT

Odps.

Chef des Distrikts Radom

abt. Wissenschaft und Unterricht

An den Lehrer

Stanisław Mazur

in Pein

durch den Herrn

Kreis- hauptmann in Starachowice

Schulamt

ENTLASSUNGS - URKUNDE

Ihre Anstellung in Pein a Gemeinde Ciepielow Kreis Ilza wird mit Wirkung vom 31 August 1941 aufgehoben. Sie sind mit diesem Tage aus dem Dienste geschieden. Eine nochmalige Wiederbeschäftigung ist ausgeschlossen. Auf irgendwelche Pensionsvergütung oder Entschädigung haben Sie keinen Anspruch.

Stempel.

gez.: D o b b e r m a n n
Regierungs- und Schulrat.

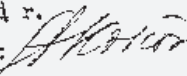
beglaubigt:

podpis nieczytelny pieczęć urzędowa

Radom, den 15 Juli 1941 r.

Odpis niniejszy jest zgodny z oryginałem.
co stwierdza.-

os. Ciepielów, dnia 7 sierpnia 1941 r.

Burmistrz:

/- St. Kosiór /

Dokument karzący nauczycieli za niewykonywanie kontyngentu

Siedmio - klasowa Publiczna Szkoła Powszechna
 im. _____
 w Ciepielowie (powiat: iżewski)
 Nr. 12 Rok szkolny 1928/29

ŚWIADECTWO UKOŃCZENIA SZKOŁY

Owczarek Józef
 urodzony dnia 4 lutego - 1912 r. w Chotyrach
 (powiat: iżewski), religii (wyznania) rym. kat.
 ukończył w roku szkolnym 1928/29 o dział siódmy szkoły siedmio-klasowej, siedmio-oddziałowej, otrzymując stopnie następujące:

ze sprawowania się	<u>bardzo dobry</u>
z nauki religii	<u>bardzo dobry</u>
" " języka polskiego	<u>bardzo dobry</u>
" " języka <u>niemieckiego</u>	<u>bardzo dobry</u>
" " języka _____	_____
z rachunków z geometrią	<u>bardzo dobry</u>
" " _____	_____
z mianowicie: z fizyki i chemii	<u>bardzo dobry</u>
z higieny	<u>bardzo dobry</u>
" " geografii i nauki o Polsce współczesnej	<u>bardzo dobry</u>
" " historii	<u>bardzo dobry</u>
" " rysunków	<u>bardzo dobry</u>
" " robót ręcznych	<u>bardzo dobry</u>
" " śpiewu	<u>bardzo dobry</u>
" " ćwiczeń cielesnych	<u>bardzo dobry</u>
" " robót kobiecych	_____
" " _____	_____

Wynik ogólny bardzo dobry
 w Ciepielowie, dnia 28 czerwca 1929 r.

Stożek
 Opatkan oddziału

Stożek
 Kierownik szkoły

UWAGA: Nauki przyrody żywej, historii Polski, historii powszechnej udzielano w szkole tej, zgodnie z programem nauczania, w oddziałach niższych.

Świadectwo Józefa Owczarka

Stowarzyszenie Oświatowe SYCYNA

Misją naszego stowarzyszenia wiejskiego, jest integracja, samoorganizacja i aktywizacja lokalnych społeczności poprzez animację oświatową i kulturalną w celu wyrównania szans społecznych i edukacyjnych młodzieży i dorosłych. Kultuwując legendę i upowszechniając twórczość Jana Kochanowskiego oraz historię Sycyny, Stowarzyszenie wspiera współpracę międzyregionalną i międzynarodową.

Pracownia badań i doradztwa

- Konferencje naukowe wspólnie z KNP PAN: *Problemy małych szkół wiejskich* (1999 – *Pedagogika Pracy* Nr 35); *Problemy edukacji ustawicznej dorosłych na wsi* (2000 – *Edukacja Ustawiczna Dorosłych* Nr 2); *Ochrona i prezentacja zabytków Sycyny – miejsca urodzenia Jana Kochanowskiego* (czerwiec 2001 – Urząd Marszałkowski).
- Opracowanie monografii wsi: *Sycyna – wiek XX*
- Opracowanie i wdrożenie programu doradczego dla 22 samorządów powiatowych w zakresie diagnozowania potrzeb szkoleniowych na lokalnych rynkach pracy (2001 Agroalternatywa Mazowsze WUP)
- Poradnictwo i informacja zawodowa za pośrednictwem Internetu (2001 Agroalternatywa Mazowsze)
- Seminarium doktoranckie – od czerwca 2001 r.;

Wszechnica Oświatowa

- Grant Mazowieckiego Kuratora Oświaty: Kurs technologiczno-informacyjny ukończyło 81+81 nauczycieli (listopad 2000, styczeń, marzec 2001) a 32 studia podyplomowe;
- Kurs kształcenia zintegrowanego w klasach I–III dla nauczycieli (ukończyło 51 osób – kwiecień 2001);
- Kursy komputerowe dla dzieci i młodzieży (ukończyło 70 osób);
- Szkolenie liderów aktywizacji zawodowej na wsi (8 osób grudzień 2000 i maj 2001);
- Kurs: Metody i formy aktywizowania poradnictwa zawodowego oraz wspieranie przedsiębiorczości (55 osób – 2001 Agroalternatywa Mazowsze)
- Wykłady, seminaria, kursy zawodowe;
- Wakacje z komputerem (Biblioteka)
- Pracownia informatyczna (10 komputerów, Internet)

Wiejski Ośrodek Wspierania Aktywności Społecznej

- Fundusz stypendialny (od 2000 r.);
- Pomoc dla szkół (od 2001 r.) – aparaty fotograficzne, faksy, scanner, sprzęt audiowizualny, dofinansowanie wycieczek i doskonalenia nauczycieli;
- Grant Wojewody Mazowieckiego: *Wiejski Ośrodek Wspierania Aktywności Społecznej* (2001 r.);
- Działalność kulturalna: *Dni Sycyny* – corocznie w czerwcu: festyn, bieg przełajowy, koncerty, seminarium naukowe
- Wystawy – *Gniazdo rodzinne Jana Kochanowskiego*;
- Doradztwo zawodowe;

Współpraca Międzynarodowa

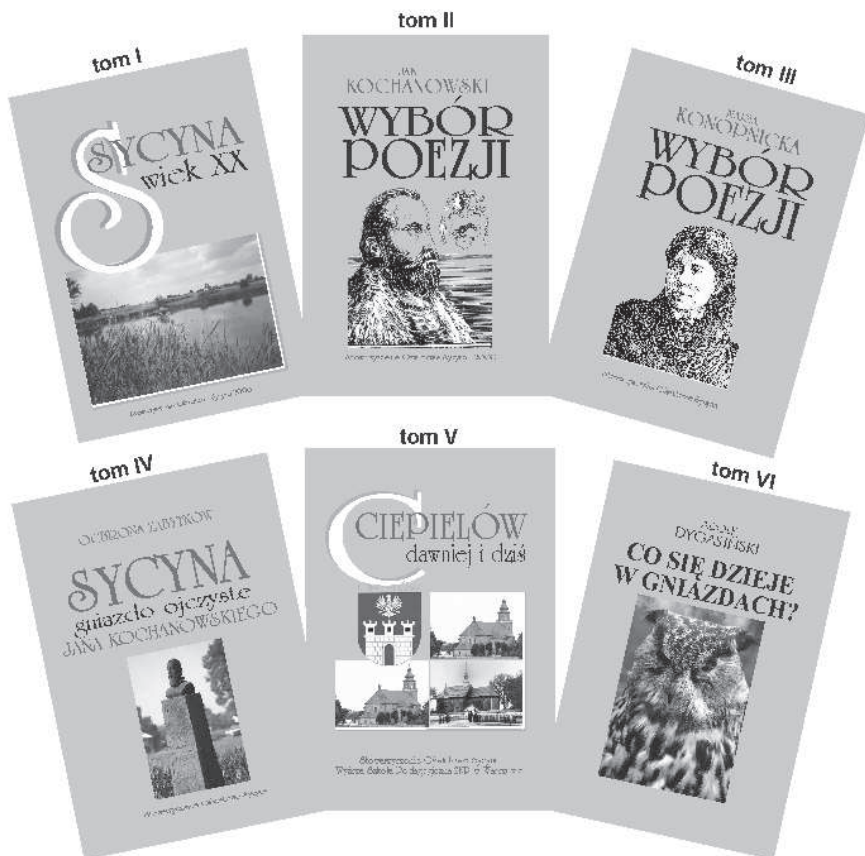
- *Niemiecki Związek Uniwersytetów Ludowych DVV* – pracownia informatyczna i projekty współpracy w programach międzynarodowych;
- *Akcja Poczucie Obywatelskie „Aktion Gemeinsinn eV” Bonn*;
- *Austriacki Związek Uniwersytetów Ludowych*;
- Grant programu Leonarda da Vinci dla Zespołu Szkół Rolniczych w Zwoleniu (Niemcy, Hiszpania);
- Grant „Przedsiębiorcza wieś” dla S.O.Sycyna, w programie Leonarda da Vinci UE.

Pracownia Dokumentacji

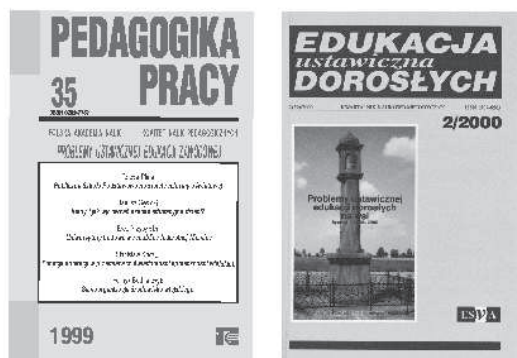
- Dokumentacja fotograficzna, prasowa, wideocka

BIBLIOTEKA SYCYŃSKA

to nazwa monograficznej serii wydawniczej przedstawiająca arcydzieła literatury oraz monografie miejscowości

W przygotowaniu „Słyszysz ona żyje” – impresje poetycko-malarskie Jacka Malczewskiego oraz „Tajemnice Jana z Czarnolasu” pod red. Janusz Pulnara

Materiały konferencji naukowych opublikowane zostały w ogólnopolskich czasopiśmie naukowych: Pedagogika Pracy i Edukacja Ustawiczna Dorosłych

Spis treści

Wprowadzenie

- Nasze małe ojczyzny – *Henryk Bednarczyk* 5
- Od refleksji i postanowienia do spełnienia – *Helena Kowalska-Kutera* 7

1. Zarys dziejów Ciepiewowa 10

- Kalendarium – *Barbara Fundowicz, Dariusz Kupisz* 10
- Dzieje wsi i miasta do końca XVIII w. – *Dariusz Kupisz* 14
- W dobie zaborów – *Dariusz Kupisz* 27
- W okresie międzywojennym – *Helena Kowalska-Kutera* 31
- Wojna i okupacja – *Helena Kowalska-Kutera* 34
- Powojenna rzeczywistość i współczesność – *Lucyna Bieńkowska* 39
- Zapomniana społeczność – Żydzi ciepiewowscy – *Helena Kowalska-Kutera, Dariusz Kupisz* 45

2. Gmina Ciepiewów 52

- Ogólna charakterystyka gminy – *Marta Balcerowska, Helena Kowalska-Kutera, Lucyna Bieńkowska* 52
- Słownik miejscowości Gminy Ciepiewów – *Dariusz Kupisz, Sebastian Piątkowski, Aldona Jaskulska* 62
Antoniów i Czerwona (62), Anusin (63), Bąkowa (63), Bielany i Pasieki (64), Borowiec (65), Chotyże (65), Ciepiewów Stary (66), Dąbrowa (67), Drezno (67), Gardzienice (67), Kałków (69), Kawęczyn (71), Kochanów (71), Kunegundów (72), Łaziska (72), Marianki (73), Pcin (74), Podgórze (75), Podolany (75), Ranachów „B” (75), Rekówka (76), Świesielice (78), Wielgie (79), Wólka Dąbrowska (88)

3. Biblioteka – *Teresa Herbowicz* 89

4. Przedszkole – *Danuta Hyc* 93

5. Publiczna Szkoła Podstawowa – *Barbara Garganisz, Helena Kowalska-Kutera, Iwona Giemza* 99

- Historia 99
- Dyrektorzy 117
- Nauczyciele 120
- Absolwenci 131

6. Gimnazjum – *Elżbieta Giemza* 154

7. Parafia Podwyższenia Krzyża Świętego – *Helena Kowalska-Kutera, Aldona Jaskulska, Helena Nowakowska* 158

- Powstanie parafii 158
- Budowa kościoła 162

- Po wojnie 163
 - Kapłani Ciepielowa 168
- 8. Ochotnicza Straż Pożarna** – *Sławomir Matysiak, Helena Kowalska-Kutera* 171
- 9. Posterunek Policji** – *Lucyna Bieńkowska* 177
- 10. Powiat lipski** – *Marcin Olifirowicz* 180
- 11. Biografie** – zebrały *Helena Kowalska-Kutera, Lucyna Bieńkowska, Aldona Jaskulska* 184
- 12. Inne dokumenty** 229
- 13. Stowarzyszenie Oświatowe Sycyna** 231
- 14. Biblioteka Sycyńska** 232

*„Ciepielów dawniej i dziś”
przypomina historię osady i gminy.
Jest dokumentem roku 2001
zebranym i napisanym przez mieszkańców.
Przedstawiono historię biblioteki, szkoły, parafii
oraz ponad 200 biografii byłych i aktualnych mieszkańców.
Zamieszczono krótkie opracowania o miejscowościach:
Antoniów i Czerwona, Anusin, Bąkowa, Bielany i Pasieki,
Borowiec, Chotyże, Ciepielów Stary, Dąbrowa, Drezno,
Gardzienice, Kałków, Kawęczyn, Kochanów,
Kunegundów, Łaziska, Marianki, Pcin, Podgórze, Podolany,
Ranachów „B”, Rekówka, Świesielice,
Wielgie, Wólka Dąbrowska.*

ISBN 83-914918-4-6